

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ
ORTAK YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**İMAM HATİP ORTAOKULLARINDA ÖĞRETMEN
GÖRÜŞLERİNE GÖRE İSTENMEYEN ÖĞRENCİ
DAVRANIŞLARI VE BUNLARLA BAŞA ÇIKMADA
KULLANDIKLARI YÖNTEMLERİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Halil PARLAK

İstanbul
Ağustos, 2020

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ
ORTAK YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**İMAM HATİP ORTAOKULLARINDA ÖĞRETMEN
GÖRÜŞLERİNE GÖRE İSTENMEYEN ÖĞRENCİ
DAVRANIŞLARI VE BUNLARLA BAŞA ÇIKMADA
KULLANDIKLARI YÖNTEMLERİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Halil PARLAK

Tez Danışmanı
Dr. Öğretim Üyesi Ali ÖZDEMİR

İstanbul
Ağustos, 2020

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi
Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Ali ÖZDEMİR

Üye : Doç. Dr. Yusuf ALPAYDIN.....

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Muhammet ÖZTABAK

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Metin TOPRAK

Enstitü Müdür

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek lisans tezi olarak hazırladığım “**İmam hatip ortaokullarında öğretmen görüşlerine göre istenmeyen öğrenci davranışları ve bunlarla başa çıkmada kullandıkları yöntemlerin incelenmesi**” adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlandığı aşamaya kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığımı, bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

Halil PARLAK

Ağustos, 2020

ÖN SÖZ

Bu araştırmada İmam Hatip Ortaokullarında öğretmen görüşlerine göre istenmeyen öğrenci davranışları ve öğretmenlerin bunlarla başa çıkmada kullandıkları yöntemler incelenmiştir. İstenmeyen davranışlar, her dönemde eğitim sistemimizin temel sorunlarından biri olmuştur. Eğitimde kaliteyi ve öğretimde verimliliği olumsuz etkilemektedir. Her dönemde istenmeyen davranışlarla başa çıkmada farklı yöntemler uygulanmışsa da problem tamamen çözülememiştir. Çünkü zaman geçtikçe öğrencilerin yetişme tarzı, davranışın nedenleri ve davranış örüntüleri değişmektedir. Değişen koşullara ve davranış biçimlerine uygun yöntem ve teknikler kullanılması gerekmektedir. Bu anlamda teknoloji çağında yetişen çocuklarımızın sorunları ve davranışları değerlendirilirken, istenmeyen davranışların temelinde yatan sebepleri belirlemek gerekir. Çünkü bir problemi çözenin en önemli yolu, nedenleri ortaya koymak suretiyle problemi teşhis etmektir. Bu sebepleri belirledikten sonra istenmeyen davranışların ortadan kaldırılması veya en aza indirilmesi için modern yaklaşımlar, model yöntemler ve bilimsel teknikler ortaya koymak gerekir. Bu anlamda öğretmenlerimizi bilimsel yöntem ve tekniklerle donatmak gerekir. İstenmeyen davranışlar karşısında, öğretmenlerimiz kendilerini modern, bilimsel ve model yaklaşımlarla daha güçlü konuma getirmek durumundadır.

Bu araştırmayı yaparken, her aşamada bana destek olup yardımlarını esirgemeyen, değerli tez danışmanım Dr. Öğretim Üyesi Ali Özdemir'e ve yüksek lisans eğitimim boyunca bana destek veren aileme teşekkürlerimi sunarım.

Halil PARLAK

Ağustos, 2020

ÖZET

İMAM HATİP ORTAOKULLARINDA ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE İSTENMEYEN ÖĞRENCİ DAVRANIŞLARI VE BUNLARLA BAŞA ÇIKMADA KULLANDIKLARI YÖNTEMLERİN İNCELENMESİ

Halil Parlak

Yüksek Lisans, Eğitim Yönetimi ve Denetimi

Tez danışmanı: Dr. Öğretim Üyesi Ali ÖZDEMİR

Ağustos 2020, 173 Sayfa

İstenmeyen davranışı eğitimsel ve öğretimsel hedeflere ulaşmayı engelleyen her türlü olumsuz davranış şeklinde nitelendirebiliriz. İstenmeyen davranışlar eğitim öğretimi olumsuz etkilediği gibi öğretmenin motivasyonunu ve meslek verimini oldukça olumsuz etkilemektedir. İstenmeyen davranışlar her dönemde eğitimin temel sorunlarından biri olmuştur. Bu araştırmada İmam Hatip Ortaokullarında öğretmen görüşlerine göre istenmeyen öğrenci davranışları ve öğretmenlerin bunlarla başa etmede kullandıkları yöntemler incelenmiştir. Araştırma tarama modelinde yapılmıştır. Araştırmanın evreni İstanbul ili Sultanbeyli, Sancaktepe ve Pendik ilçelerindeki imam hatip ortaokullarında görev yapan öğretmenler oluşmaktadır. Evren içinden seçilen 13 imam hatip ortaokulunda çalışan 289 öğretmen araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Araştırmada veri elde etmek amacıyla kullanılan ölçek, Keskin (2002) tarafından hazırlanmıştır. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirliği için uzman görüşlerine başvurulmuştur. Ölçeğin güvenilirliğini ölçmek için “Cronbach Alpha” uygulanmış ve ölçeğin güvenilirlik kat sayısı $\alpha = 0,981$ olarak bulunmuştur. Ölçek, 289 öğretmene uygulanmış olup üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde öğretmenler ve dersine girdiği sınıfların özellikleri yer almaktadır. İkinci bölümde istenmeyen öğrenci davranışları, üçüncü bölümde istenmeyen öğrenci davranışlarıyla başa çıkmada öğretmenlerin kullandıkları yöntemler bulunmaktadır. Ölçek beşli dereceleme ölçeğine göre düzenlenmiş ve verilerin analizinde frekans (f), yüzde (%), aritmetik ortalama değerleri kullanılmıştır. İstenmeyen öğrenci davranışlarına ilişkin öğretmen görüşlerinin, demografik özelliklere göre farklılaşma olup olmadığını

belirlemek için ikili küme karşılaştırmalarında tek örneklem t testi (bağımsız gruplar arası t testi), üç ve daha fazla gruplar için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Araştırma sonucunda imam hatip ortaokullarında öğretmenlerin sık sık karşılaştığı istenmeyen davranışları dersi dinlememek, söz almadan konuşmak, fiziki veya diğer şekillerde zorbalık yapmak (bağırma, hükmetme, üzerine yürüme vb.), öğrencilerin dikkatini dağıtmak, dalıp gitmek, ders dışı şeylerle ilgilenmek, temizlik ve görgü kurallarına uymamak, arkadaşlarıyla ders esnasında mesajlaşmak veya not yazıp göndermek olduğu belirlenmiştir. Öğretmenlerin, istenmeyen davranışların çözümünde en çok kullandıkları yöntemler ise sözle uyarma, göz teması ile uyarma, öğrenciyle ders dışında konuşma, sınıf kurallarını hatırlatma, ailesiyle ve rehberlik servisiyle görüşme olarak belirlenmiştir. Bu yöntemler içinde en çok kullanılan yöntemler de sözle uyarma ve öğrenciyle ders dışında konuşmadır. Dolayısıyla sözle uyarmanın niteliğinin artırılması, sorunların çözümünde, öğrencinin, hatta ailenin sürece dahil edilmesi önemlidir.

Anahtar Sözcükler: İstenmeyen Öğrenci Davranışları, Sınıf Yönetimi, Başa Çıkma, Sınıf Yönetimi Modelleri,

ABSTRACT

INVESTIGATION OF UNWANTED STUDENT BEHAVIORS ACCORDING TO THE VIEWS OF THE TEACHERS IN IMAM HATIP SECONDARY SCHOOLS AND METHODS USED TO COPE WITH THEM

Halil Parlak

Master's Degree, Educational Administration and Inspection

Thesis Supervisor: Dr. Academic Member Ali ÖZDEMİR

August 2020, 173 pages

We can characterize an unwanted behavior as any kind of negative behavior that prevents the achievement of educational and instructional goals. Unwanted behaviors negatively influence the education and teaching and affect the teacher's motivation and professional productivity quite negatively. Unwanted behaviors have been among the main problems of education in each period. In this research, unwanted student behaviors according to the views of the teachers in Imam Hatip Secondary Schools and the methods they used to cope with them were investigated. Three methods that teachers use most frequently against an unwanted behavior have been identified. The research was carried out in screening model. The population of this study consists of teachers working in Imam Hatip Secondary Schools in Sultanbeyli, Sancaktepe and Pendik districts of Istanbul. 289 teachers working in 13 imam hatip secondary schools chosen from the universe constitute the sample of the research. The scale used to obtain data in the research was prepared by Keskin (2002). Expert opinions were taken for the validity and reliability of the scale. "Cronbach Alpha" was applied to measure the reliability of the scale and the reliability coefficient of the scale was found to be $\alpha = 0,981$. The scale was applied to 289 teachers and consists of three parts. In the first part, there are the features of the teachers and the classes they attended. In the second part, there are unwanted student behaviors, in the third part, the methods used by teachers to deal with unwanted student behaviors. The scale was arranged according to the grading scale of five and frequency (f), percentage (%) and arithmetic mean values were used in the analysis of the data. In order to determine whether there is a differentiation of teacher opinions regarding unwanted student behaviors according to demographic characteristics, single sample t test (independent group t test) and one-

way variance analysis (ANOVA) for three and more groups were used. As a result of the research, the unwanted behaviors frequently encountered by teachers in Imam Hatip Secondary Schools were determined as not listening to the lesson, speak without a word, bullying physically or in other ways (shouting, dominating, walking up to others etc.), distracting students, getting distracted, dealing with extracurricular things, not obeying the rules of cleanliness and good manners, texting friends or writing and sending notes during the lesson. The most common methods used by teachers in solving unwanted behaviors were as verbal warning, eye contact stimulation, talk with the student outside the class, reminding class rules, meeting with the family and guidance service. The most commonly used methods among these methods are verbal stimulation and speaking with the student outside the classroom. Therefore, it is important to increase the quality of verbal stimulation and to involve the student, even the family in the solution of the problems.

Key Words: Student undesirable behaviour, Classroom Management, Coping, Classroom Management Models,

İÇİNDEKİLER

ONAY.....	i
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ.....	ii
ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	viii
TABLolar LİSTESİ.....	xiv
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xviii

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ	1
1.1. Problem.....	1
1.2. Amaç.....	4
1.3. Araştırmanın Önemi.....	5
1.4. Varsayımlar.....	6
1.5. Sınırlılıklar.....	6
1.6. Tanımlar	6

İKİNCİ BÖLÜM

2. İSTENMEYEN ÖĞRENCİ DAVRANIŞLARINI ETKİLEYEN UNSURLAR.....	8
2.1. İstenmeyen Davranışlar	8
2.1.1. İstenmeyen Davranışların Etkileri.....	13
2.1.2. Sınıfta Düzenin Sağlanıp Sürdürülmesinin Yararları.....	14
2.1.3. İstenmeyen Davranışlara Çevrenin Etkileri.....	17
2.1.4. Sınıf Dışı Etkenlere Okul ve Öğretmenin Katkıları.....	18

2.2. İstenen Davranışların Desteklenmesi.....	20
2.2.1. İstenen Davranışlara Ortam Hazırlama.....	22
2.2.2. İstenen Davranışları Çağrıştırmak.....	23
2.2.3. İstenen Davranışları Desteklemek.....	24
2.2.4. İstenen Davranışları Basitleştirmek.....	25
2.3. Sınıf İkliminin Oluşturulması.....	26
2.4. Sınıf Yönetim Modelleri.....	28
2.4.1. Geleneksel Model.....	28
2.4.2. Tepkisel Model.....	29
2.4.3. Önlemsel Model	30
2.4.4. Gelişimsel Model.....	30
2.4.5. Bütünsel Sınıf Yönetimi Modeli	31
2.5. Sınıf Yönetiminde Temel Dinamikler.....	31
2.5.1. Demokratik Bir Sınıf Ortamının Özellikleri.....	34
2.5.2. Fiziki Ortamın Etkileri.....	34
2.5.3. Sınıf Yönetiminde Plan Program.....	35
2.5.4. Sınıf Yönetiminde Zaman.....	36
2.5.5. Sınıf Yönetiminde Öğrenci-öğretmen Etkileşimi.....	36
2.5.6. Sınıf Yönetiminde Kurallar	39
2.5.7. Öğretimsel Etkinlikleri Yönetme	41
2.6. Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları.....	42
2.6.1. Öğrenmeye Yardım ve Rehberlik Etmek.....	43
2.6.2. Kararlı ve Tutarlı Olmak.....	44
2.6.3. Demokratik olmak.....	45
2.6.4. Rol Model Olmak.....	47
2.6.5. Gayretli ve İstekli Olmak.....	48

2.6.6. Kurallara Uygun Davranmak.....	48
2.6.7. Fiziki Düzenlemeler Yapmak.....	49
2.6.8. Veliyle İletişimi Sağlamak.....	49
2.6.9. Öğrencilerini Tanımak ve Bilgileri İlgili Yerlere İşlemek.....	51
2.7. Konuyla İlgili Araştırmalar.....	52
2.7.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar.....	52
2.7.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar.....	56

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM.....	58
3.1. Araştırmanın Modeli.....	58
3.2. Evren ve Örneklem.....	58
3.3. Veri Toplama Araçları.....	59
3.4. Verilerin Toplanması ve Analiz Edilmesi.....	61

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR.....	62
4.1. Örneklemin Demografik Yapısıyla İlgili Değerler.....	62
4.2. İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına Karşı Kullanılan Yöntemler.....	72
4.2.1. Sınıfta Söz Almadan Konuşmak Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler.....	72
4.2.2. Sınıfa Gürültüyle Girmek Çıkmak, Diğer Öğrencileri İtelemek Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler.....	74
4.2.3. Sürekli Arkadaşlarını Şikâyet Etmek Davranışına Karşı Tercih edilen Yöntemler.....	75
4.2.4. Ders İçin Gerekli Materyalleri Getirmemek Davranışına Karşı Tercih edilen Yöntemler.....	77

4.2.5. Arkadaşlarına Fiziki ya da Diğer Biçimlerde Zorbalık Yapma Davranışına Karşı Tercih edilen Yöntemler.....	78
4.2.6. Ev Ödevlerini Yapmamak Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler.....	80
4.2.7. Verilen Görevleri Yapmamak Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler.....	81
4.2.8. Diğer Öğrencileri Kızdırmak ve Onlara Sataşmak Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler.....	82
4.2.9. Dersi Dinlememek Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler.....	84
4.2.10. Arkadaşlarına Lakap Takmak Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler.....	85
4.2.11. Sürekli Tuvalet İzni İstemek Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler.....	87
4.2.12. İlgisiz Davranışlarda Bulunarak Komiklik Yapmaya Çalışmak Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler.....	89
4.2.13. Kendi Eşyalarına Zarar Vermek veya Uygun Kullanmamak Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler	90
4.2.14. Yalan Söylemek Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler.....	91
4.2.15. Öğrencilerin Dikkatini Dağıtıcı Ses ve Gürültü Yapmak Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler.....	93
4.2.16. Temizlik ve Görgü Kurallarına Uymamak Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler.....	95
4.2.17. Sınıfını ve Çevresini Temiz Kullanmamak Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler.....	96
4.2.18. Kaba veya Küfürlü Dil Kullanmak Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler.....	98
4.2.19. Arkadaşlarının Eşyalarını İzin Almadan Kullanmak Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler.....	99

4.2.20. Derste Oturup Hiçbir Şey Yapmamak, Derse Katılmamak Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler.....	101
4.2.21. Arkadaşlarına Asılsız İthamlarda Bulunmak Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler.....	102
4.2.22. Sınıf İçinde Koşmak, Sıraların ve Masaların Üstüne Çıkmak Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler.....	104
4.2.23. Makul Eleştirilere Düşmanca Tepki Göstermek Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler.....	105
4.2.24. Sınıfta Sürekli Dolaşmak Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler.....	107
4.2.25. Başarısızlığından Dolayı Başkalarını Suçlamak Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler.....	109
4.2.26. Arkadaşlarıyla Ders Sırasında Mesajlaşmak Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler.....	110
4.2.27. Nedensiz Devamsızlık Yapmak Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler.....	112
4.2.28. Sınıfa (veya derse) Geç Gelmek, Erken Çıkmak veya İzinsiz Ayrılmak Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler.....	113
4.2.29. Arkadaşlarının, Sınıfın, Öğretmenin Eşyalarına Zarar Vermek Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler.....	115
4.2.30. Kopya Çekmek veya Çektirmek Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler.....	116
4.2.31. Diğer Öğrencileri ve Öğretmenleri Sözlü Olarak Taciz ve Fiziksel Olarak Tehdit Etmek Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler.....	118
4.2.32. Hırsızlık yapmak Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler.....	119
4.3. Farklılaşma Analizleri.....	120

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ VE TARTIŞMA.....	126
5. 1. Sonuç ve Tartışma.....	126
5.2. Öneriler.....	134
5.2.1. Uygulayıcılara Yönelik Öneriler.....	134
5.2.3. Araştırmacılara Yönelik Öneriler.....	135
5.2.4. Politikacılara Yönelik Öneriler.....	135
KAYNAKÇA.....	136
ÖZGEÇMİŞ.....	144
ARAŞTIRMA FORUMU.....	145
DİĞER EKLER(Araştırma İzni).....	151

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1. Örneklemdaki İlçe ve Okullardaki Öğretmen Sayılarının Dağılımı.....	60
Tablo 2. Beşli değerlendirme ölçeği puan sınırları.....	61
Tablo 3. Testin ölçme gücü.....	61
Tablo 4. Katılımcıların Demografik Bilgilerinin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	64
Tablo 5. İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Aritmetik Ortalamaları.....	65
Tablo 6. Sınıfta Söz Almadan Konuşmak Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler.....	73
Tablo 7. Sınıfa Gürültüyle Girmek Çıkmak, Diğer Öğrencileri İtelemek Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler.....	74
Tablo 8. Sürekli Arkadaşlarını Şikâyet Etmek Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler.....	76
Tablo 9. Ders İçin Gerekli Materyalleri Getirmemek Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler.....	77
Tablo 10. Arkadaşlarına fiziki ya da diğer biçimlerde zorbalık yapma (bağırma, üzerine yürüme, hükmetme, saldırma vb.) Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler.....	78
Tablo 11. Ev ödevlerini yapmamak Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler.....	80
Tablo 12. Verilen görevleri yapmamak (ödev, sınıf içi görevler vb.) Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler.....	81
Tablo 13. Diğer öğrencileri kızdırmak ve onlara sataşmak Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler.....	83
Tablo 14. Dersi dinlememek (dalıp gitmek, derste uyumak, ders dışı şeylerle ilgilenmek) Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler.....	84
Tablo 15. Arkadaşlarına lakap takmak Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler.....	86
Tablo 16. Sürekli Tuvalet İzni İstemek Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler.....	87

Tablo 17. İlgisiz Davranışlarda Bulunarak Komiklik Yapmaya Çalışmak Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler.....	89
Tablo 18. Kendi Eşyalarına Zarar Vermek, Uygun Kullanmamak Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler.....	90
Tablo 19. Yalan Söylemek Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler.....	92
Tablo 20. Öğrencilerin Dikkatini Dağıtıcı Ses ve Gürültü Yapmak (Islık Çalmak, Sürekli Konuşmak, Nesnelere Vurarak Gürültü Çıkarmak) Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler.....	93
Tablo 21. Temizlik ve görgü kurallarına uymamak Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler.....	95
Tablo 22. Sınıfını ve çevresini temiz kullanmamak, (yerlere çöp atma, duvarları kirletme, sıraları çizme vb.) Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler.....	97
Tablo 23. Kaba veya küfürlü dil kullanmak (kırıcı, argo konuşmak, kaba, müstehcen veya küstah ve münasebetsiz dil kullanmak) Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler.....	98
Tablo 24. Arkadaşlarının Eşyalarını İzin Almadan Kullanmak Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler.....	100
Tablo 25. Derste oturup hiçbir şey yapmamak, konuyu ya da sorunun cevabını bilmesine rağmen derse katılmamak Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler.....	101
Tablo 26. Arkadaşlarına Asılsız İthamlarda Bulunmak Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler.....	103
Tablo 27. Sınıf İçinde Koşmak, Sıraların ve Masaların Üstüne Çıkmak Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler.....	104
Tablo 28. Makul Eleştirilere Düşmanca Tepki Göstermek Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler.....	106
Tablo 29. Sınıfta Sürekli Dolaşmak, Bir Yerde Uzun Süreli Oturamamak Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler.....	107

Tablo 30. Başarısızlığından Dolayı Başkalarını Suçlamak Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler.....	109
Tablo 31. Arkadaşlarıyla ders sırasında mesajlaşmak (kâğıda not yazıp göndermek) Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler.....	111
Tablo 32. Nedensiz devamsızlık yapmak Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler.....	112
Tablo 33. Sınıfa (veya derse) Geç Gelmek, Erken Çıkmak veya İzinsiz Ayrılmak Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler.....	113
Tablo 34. Arkadaşlarının, sınıfın, öğretmenin eşyalarına zarar vermek Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler.....	115
Tablo 35. Kopya çekmek veya çektirmek Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler.....	116
Tablo 36. Diğer Öğrencileri ve Öğretmenleri Sözlü Olarak Taciz ve Fiziksel Olarak Tehdit Etmek Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler.....	118
Tablo 37. Hırsızlık yapmak Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler.....	119
Tablo 38. Katılımcıların İstenmeyen Öğrenci Davranışları Toplam Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre t Testi Sonuçları.....	121
Tablo 39. Katılımcıların İstenmeyen Öğrenci Davranışları Toplam Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Anova Testi Sonuçları.....	121
Tablo 40. Scheffe Testi Sonuçları.....	122
Tablo 41. Katılımcıların İstenmeyen Öğrenci Davranışları Toplam Puanlarının Kıdem Değişkenine Göre Anova Testi Sonuçları.....	122
Tablo 42. Scheffe Testi Sonuçları.....	123
Tablo 43. Katılımcıların İstenmeyen Öğrenci Davranışları Toplam Puanlarının Mezuniyet Değişkenine Göre t Testi Sonuçları.....	123
Tablo 44. Katılımcıların İstenmeyen Öğrenci Davranışları Toplam Puanlarının Öğrenci Sayısı Değişkenine Göre Anova Testi Sonuçları.....	124

Tablo 45. Katılımcıların İstenmeyen Öğrenci Davranışları Toplam Puanlarının Sınıf Değişkenine Göre Anova Testi Sonuçları.....124

Tablo 46. Katılımcıların Puanlarına Göre Öğrencilerin Gelir Durumu Değişkenine Göre t Testi Sonuçları.....125

KISALTMALAR LİSTESİ

N : Frekans

P : Anlamlılık derecesi

Akt : Aktaran

Çev. : Çeviren

Ed. : Editör

SPSS :(Statistic Packets For Social Sciences) Sosyal Araştırmalar İçin İstatistiksel Program Paketi

S. : Sayfa

Vd. : Ve diğerleri

MEB : Millî Eğitim Bakanlığı

İHO : İmam Hatip Ortaokulu

DKAB : Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi

Bs. : Baskı

1.GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın amacı, problem durumu, önemi, sınırlılıklar, varsayımlar ve araştırmada sık kullanılan kavramlar tanımlanmıştır.

1.1. Problem

Günümüz dünyasında meydana gelen sosyal, ekonomik ve teknolojik değişimler ister istemez eğitimin ve sınıftaki hâkimiyetin sorgulanmasını beraberinde getirmiştir. Yaşanan bu değişimler önceden öğretmen merkezli olan eğitimi, öğrenci merkezli hale getirmiştir. Öğrenci merkezli eğitimde öğretmenin rolü, bilgi ve becerilerini kullanma durumu ve öğretmenden sınıfta beklenen davranışlar farklılaşmıştır. Öğretmen eski eğitim sisteminde bilgiyi veren, öğreten, aktaran konumundayken günümüzde öğrenmeye rehberlik eden demokratik bir lider konumundadır. Haliyle yeni sınıf anlayışı, demokratik ve çok paylaşımlı olduğu için istenmeyen öğrenci davranışlarının fazla olabileceği bir ortam olmuştur. Eskiden öğretmenin otoritesinin sorgulanmadığı bir yapı mevcutken, günümüzde öğrencilerin bile öğretmen davranışlarını sorguladığı bir durumla karşı karşıyayız. Bu durumun dezavantajları olduğu gibi oldukça faydalı yönleri olduğunu belirtmek gerekir (Güzel, 2014).

Bugünün dünyası, teknolojik ve sosyal değişimin hızlı ve öngörülemez olduğu zorlu bir dünya. Bu değişimin hızlı ve hayatın son derece akıcı olduğu zamana ayak uydurmak, olaylara ve sorunlara karşı güçlü durmak, yeni düşünce biçimlerini öğrenme becerisine bağlıdır ve bu beceriler, çocuğun belirsizlikler karşısında dirençli olmasını sağlamaktır (Cooper ve Cefai, 2013).

İstendik davranışlar, çocuğun çevresi tarafından benimsenip onaylanan, takdir edilen, öğrenmesine katkıda bulunan ve çocuğun ortama uyumunu sağlayan davranışlardır. Aynı yaş ve gelişim düzeyindeki bazı öğrenciler uygun davranışlar sergilerken, bazı öğrenciler bazı nedenlerle bu davranışları yeterli sayıda, yeterli şiddet ve yoğunlukta, uygun biçimde veya uygun sosyal ortamda sergilemeyebilir. İstenmeyen davranışlar yerine, zamanına, amaçlarına, sonuçlarına göre değişebilir (Vural, 2008, s. 18). İstenmeyen davranışlar gösteren öğrenciler, bireye ait nedenler olmakla birlikte davranış sorunlarının altında çok çeşitli alanlara yayılabilmektedir. Özellikle aile ve çevre bunun en önemli nedeni sayılabilir. Aile içi iletişim, ailedeki yaşam tarzı, alınan kararlara çocuğun katılımı ve çocuğun değer görmesi gibi faktörler çocuğun yeni bir

ortama girdiğinde tutum ve davranışlarını önemli ölçüde etkilemektedir. Bazı çocuklar kendilerini ifade ederken birtakım zorluklarla karşılaşır. Bu çocuklar yaşadıkları birtakım sorunlardan dolayı duygu ve davranışlarını gerektiği gibi yönetemezler. Olumsuz tutum ve davranışlar sergileyebilirler. Arkadaşıyla kavga etmek, öğretmene karşı gelmek, patavatsız davranışlar sergilemek, hırslarını kontrol edememek gibi. Bu tür öğrenciler, günlük rutinleri hatırlamada sorunlar yaşayabilir, dolayısıyla etkinliklere başlamada sık sık hatırlatmalara ihtiyaç duyabilirler. Sınıfta bir yerden diğer bir yere dürtüsel olarak koşabilir ya da sınıfın temiz ve düzenli tutulması gibi bazı sorumluluklarını unutabilirler (Eripek, 2008, s. 5).

Eğitim-öğretim sürecinde öğrencilerin amaçlar noktasında bilinçlendirilmesi, sınıf ortamının öğrencinin ilgi ve ihtiyaçları nispetinde düzenlenmesi, sınıftaki kaynak, araç-gereçlerin etkin ve verimli bir şekilde kullanılması, öğrenme ve öğretim için hem öğretimsel hem yönetsel açıdan bir ihtiyaçtır. Sınıf yönetimi; sınıftaki kuralların belirgin olması, sınıf ortamının öğrenme için uygun hale getirilmesi, sınıf disiplininin sağlanması ve sınıfta bulunan öğretim kaynaklarının etkin ve verimli şekilde kullanılması demektir. Bir başka deyişle sınıf yönetimi, eğitim-öğretimde belirlenen hedeflere ulaşmak için planlama, örgütleme, öğrenmeye bağlı etkileşim, ölçme gibi fonksiyonlara ilişkin kavram, model, ilke ve sistemsal uygulamalarla elde edilen etkinliklerdir (Türkmen, 2011). Bu tanımlar sınıf yönetiminde, yönetim erkinin ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Sınıf yönetimi, günümüzün en önemli eğitim problemlerindedir. Sınıftaki atmosferi öğretime hizmet eder hale getirmek, istenmeyen davranışları minimize etmek ve öğrencilerin kendisini doğru ifade ettiği bir sınıf iklimi meydana getirmek belki de eğitimin en önemli vazgeçilmezleri arasındadır. Her zaman olduğu gibi günümüzde de bir eğitimciden beklenen öğretimi planlayıp yönettiği kadar sınıftaki diğer unsurları da yönetmesidir. Yani öğretmenin yöneticilik rolü, öğreticilik rolü kadar önemlidir. Sınıfı yöneten öğretmen, eğitimin ve okulun amaçlarına ulaşması için, öğrencilere, farklı kaynaklardan beslenmeyi öğretmeli, farklı yöntem ve tekniklerle onları beslemeli ve öğrencilerin yaptığı çalışmalarını iyi takip etmelidir. Sınıf içi kaynak, araç-gereç ve öğretim materyallerini öğrencilere kullandırırken planlı olmalı ve bu esnada kargaşaya ve karmaşaya izin vermemelidir. Sonuç olarak öğretmen sınıfı yönetirken öğrenci, zaman, sınıfın fiziki durumu ve sınıfta belirlenen kuralların sınıf yönetiminin unsurları olduğunu

unutmamalıdır. Öğretmenin alan bilgisi, meslek bilgisi, yönetim ve iletişim becerisi, öğrenci başarısını ve öğrenmeyi doğrudan etkileyen bir süreçtir (İlgar, 2005, s. 161).

Sınıf yönetimiyle insan yönetimi arasında benzerlikler bulunduğundan sınıf atmosferi, öğrencinin hazır bulunuşluk durumuyla ve okul dışı etmenlerle doğrudan ilişkilidir. Sınıf yönetimi, ister istemez sosyal çevreden olumlu ya da olumsuz etkilendiği için bazı güçlüklerle karşı karşıya kalınmaktadır (Taş, 2005). Bu durumda öğretmenden beklenen, öğrencilerin yaşadığı çevreyi ve öğrencileri farklı yönlerden tanıyarak problemleri davranışlarının temel nedenlerini bilmesidir. İstenmeyen bir davranışı yok etmenin en önemli yolu, onu meydana getiren nedenleri tespit etmektir. Bunun dışındaki gayret ve çabalar sonuç vermeyebilir. Sınıf düzeniyle oluşturulan sınıfın yaşama biçimi, öğrenci-öğretmen iletişimi (beden dili de önemli) ve öğretmenin sınıf yönetimi tarzı istenmeyen davranışları etkiler. İstenmeyen davranışlar, sınıf ortamını bozar, amaçlara ulaşmayı engeller, zaman ve kaynak israfına neden olabilmektedir (Başar, 2008, s. 138). Öğretmen, istenen davranışları oluşturacak bir öğrenmeyi gerçekleştirebilmek için, sınıf ortamını öğrenmeye hazırlamalı, öğrencileri tanımalı, sınıfta öğrenmeyi olumsuz etkileyecek problemleri ortadan kaldırmalıdır. Eğitim sisteminin en temel hedefi olan olumlu, istendik ve kalıcı davranış değişikliği ancak etkili bir sınıf yönetimi ile elde edilir. Bu bağlamda konuyu değerlendirdiğimizde öğrenmenin büyük bir kısmı öğrenci ve öğretmen etkileşimiyle sınıfta veya okulda meydana gelir. Yani eğitim-öğretim faaliyetlerinin meydana geldiği “yaşam alanı” olarak ifade edilen sınıf yönetimi öğretmenin temel sorumluluklarındandır. Bu açıdan bakıldığında öğrenme, öğretmenin yönetim, iletişim, bilgi ve becerisinin sonucudur (Aydın, 2011, s. 53).

İstendik davranışları kazandırmak, devam ettirmek veya arttırmak için bazı kriterlere dikkat etmek gerekir. Bunun için öğretmenler uygun davranışları yerleştirmeye yönelik düzenlemeler yapmalıdırlar (Vural, 2008, s. 18). Baloğlu'na (2001) göre günümüzde ve gelecek yıllarda öğrencilerin sosyal, kültürel ve çağla yaşadığı iletişim durumuna bakarak öğretmen çok yönlü bir sınıf yönetim tarzı benimsemek durumundadır. Öğretimde öğrenciyi etkin kılmak isteyen bir öğretmen sınıf yönetimi ve düzeni noktasında geçmişten gelen alışkanlıkları terk ederek yeni yaklaşım ve modellerle kendini geliştirmesi gerekir. Etkili bir öğretmen olabilmenin yolu, alan bilgisine hâkim olmak, etkili iletişim ve sınıf yönetim becerilerine sahip olmaktan geçer.

Öğretmenden beklenen temel davranış, sınıf hâkimiyetini, sınıfta düzeni ve disiplini sağlamaktır. Öğretmen sınıfta eğitim-öğretim etkinliklerini uygularken öğrencileri motive ederek öğrenmeyi etkin kılacak bir sınıf ortamını meydana getirmekle sorumludur. Sınıf içi uygulamalarda öğretmen bireysel, kubaşık veya toplu etkinliklerde öğrencileri yönetmeli, yönlendirmeli ve çalıştırabilmelidir. Öğretmen sınıfı doğru yönetmek için tüm öğrencileri tanımak, davranışlarını doğru yönetmek, araç-gereçleri ve zamanı etkin kullanmak zorundadır. Dersin akışını bozacak fiziki durum, öğrencilerin her türlü olumsuz eylemleri etkili öğrenmeye ve ders yönetimine engel olacaktır. Tüm bu olumsuzluklar öğretmenin kararlı yönetimiyle son bulur. Aksi takdirde ders ve öğretim programları ne kadar kusursuz olursa olsun, öğrenciler çok zeki ve yetenekli de olsa, eğitsel amaçlara ulaşmak mümkün olmayacaktır (Şimşek, 2008, s. 74).

İstenmeyen davranışlar arasında temizlik ve görgü kurallarına uymama, ellerini sık sık yıkamama, söz hakkı almadan konuşma, başkalarını rahatsız etme, dikkatli ve özenli olmama, söz dinlememe, okula gelmeme, öğretmene karşı gelme, argolu ve küfürlü konuşma, arkadaşlarının çalışmasını ve dinlemesini engelleme, kaba ve saygısız davranma, dersin akışını bozma veya dinlememe, okulun ve başkalarının eşyalarına zarar verme sayılabilir (Başar, 2008, s. 138). Tüm bu davranışlar eğitim öğretim ortamını bozucu davranışlardır. Eğitim öğretimin kalitesini son derece olumsuz etkilemektedir. Bu açıdan istenmeyen davranışlara karşı imam hatip ortaokullarındaki istenmeyen davranışları ve bunlarla başa çıkarken en çok hangi yöntemlerin kullanıldığının belirlenmesi oldukça önem arz etmektedir.

1.2. Amaç

Bu araştırmada, İmam Hatip Ortaokullarında öğretmen görüşlerine göre istenmeyen öğrenci davranışları ve bunlarla başa çıkmada kullandıkları yöntemlerin incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmada özlük durumuna ve sınıflar arası farklılıklara göre öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışlarına ilişkin algılarının farklılaşp farklılaşmadığının da belirlenmesi hedeflenmektedir. Öğretmenlerin istenmeyen davranışlarla karşılaşma sıklığı;

- a) Yaşlarına,
- b) Mesleki kıdemlerine,

- c) Cinsiyetlerine,
- d) Mezun olunan bölüme,
- e) Sınıf mevcutlarına,
- f) Dersine girdikleri sınıflara,
- g) Sınıflarındaki öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeyine göre değişip değişmediği ortaya konulacaktır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Eğitim kurumları toplumları geleceğe hazırlayan ve yeni nesli hayata hazırlamakla görevli temel kurumlardandır. Eğitim öğretimin amaçlarına ulaşması için bireyin davranışlarının istenen şekilde değiştirilmesi ve yeteneklerinin keşfedilip geliştirilmesi esastır. Günümüzde istenmeyen öğrenci davranışları sınıf yönetiminde karşılaşılan en önemli sorunlarından. Öğretmen sınıf içinde ders süresinin önemli bir kısmını istenmeyen davranışlara ayırmak zorunda kalabilmektedir. Öğretmen, istenmeyen davranışların azaltılması için, istenen ve istenmeyen davranışlar hakkında öğrencileri bilgilendirmelidir. Bu, öğrencilerin istenen davranışı seçimini kolaylaştırır, davranışını yönlendirir. Böylece öğrenciler, ne zaman, hangi davranışların, neden istenir veya istenmez olduğunu bileceklerdir. Olumlu, istenir davranışı beğenilip ödüllendirilmeyen, istenmeyen davranışları hep görmezden gelinen öğrencilerin, istenen davranışa yönelmesi zor olur (Aslan, 2011).

Ortaokullarda öğrenciler 6 saat seçmeli ders alabilmektedir. İmam hatip ortaokulları dini kimlik, toplumsal beklentiler ve seçmeli dersler yönüyle ortaokullardan ayrılmaktadır. Bu okullarda seçmeli derslerin Kur'an-ı Kerim (2), Arapça (2), Siyer (2), Temel Dini Bilgiler (6 ve 7. Sınıflarda 1'er saat) derslerine ayrılması, bu okulların ortaokullardan farklı olduğunu ortaya koymaktadır. Bu okullardaki farklı kültürel doku ve beklentiler açısından istenmeyen öğrenci davranışlarının tespit edilmesi, araştırmanın, alan yazına sağlayacağı katkı önemlidir. İmam hatip ortaokulları 2012-2013 eğitim-öğretim yılından itibaren, on beş yıllık aradan sonra yeniden açıldı. Bu okullardaki istenmeyen öğrenci davranışlarının belirlenmesi, ortaokullardaki istenmeyen öğrenci davranışlarıyla kıyas edilerek alana güçlü bir katkı sağlayacaktır.

Daha önce ortaokullarda istenmeyen öğrenci davranışlarıyla ilgili yapılan araştırmalarla karşılaştırılması yapılabilir.

1.4. Varsayımlar

1. Seçilen örneklem, evreni temsil edebilecek yeterlilik ve niteliktedir.
2. Araştırmaya katılan öğretmenlerin anket sorularını samimi ve tarafsız olarak cevapladıkları değerlendirilmektedir.
3. Ölçekteki sorular istenmeyen öğrenci davranışlarını tespit edebilecek niteliktedir.
4. Ölçek, istenmeyen öğrenci davranışlarıyla başa çıkmada kullanılacak yöntem ve teknikleri tespit edecek durumdadır.

1.5. Sınırlılıklar

1. Araştırma 2017-2018, 2018-2019 eğitim-öğretim yılı ile sınırlıdır.
2. Araştırma Pendik, Sultanbeyli ve Sancaktepe ilçelerindeki imam hatip ortaokullarıyla sınırlıdır.
3. Araştırma bu okullardaki öğretmenlerin anket sorularına verdiği cevaplarla sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

İstenmeyen Öğrenci Davranışı: Derste veya okulda eğitim-öğretimin akışını bozan ve okul değerleriyle uyuşmayan öğrenci davranışlarıdır. İstenmeyen davranışlar insani değer, ahlak ve beklentiyle uyuşmayan davranışlardır (Turan, 2019). Okuldaki eğitsel çabaları ortadan kaldıran veya aksatan her tür davranış olarak belirtilir (Başar 2008). İstenmeyen davranışlar, öğretmenleri zor durumda bırakan, genellikle sık sık karşılaşılan veya eğitim-öğretim sürecinde uzun süre gözlenen, sınıf ve okul ortamındaki disiplin anlayışını bozan davranışlardır (Kaya ve Ataman, 2017).

Sınıf Yönetimi: Eğitim-öğretimin sorunsuz bir şekilde gerçekleşebilmesi için planlama, disiplin, zaman, sınıf ortamının çeşitli araçları ve bu araçların etkin ve verimli bir şekilde kullanılmasıdır (Erdoğan, 2019).

Eğitim-öğretimin amaçlarına ulaşması için yıllık ve günlük planlamanın yapılması, ortamın öğrenmeye hazır hale getirilmesi, sınıf disiplinini sağlamak için kuralların belirtilmesi ve sınıftaki kaynak, araç ve gereçlerin etkin ve verimli yönetilmesidir (Türkmen, 2011).

Başa çıkma: Kişinin sınırlarını aşan bir durum olarak değeriendirilen içsel ve dışsal etkilerle başa çıkmak için geliştirilen bilimsel ve teknik çabalar olarak tanımlanır. İstenmeyen öğrenci davranışlarını önlemek için verilen her türlü mücadele olarak da değeriendirilmektedir (Sakallıoğlu, 2014).

İKİNCİ BÖLÜM

2. İSTENMEYEN ÖĞRENCİ DAVRANIŞLARINI ETKİLEYEN UNSURLAR

Bu bölümde istenmeyen öğrenci davranışları ve bunları etkileyen unsurlar, sınıf yönetim becerileri, istenen davranışların kazandırılmasına yönelik uygulanan yöntemlere, ayrıca sınıf yönetim modelleri, öğretmenin görev ve yükümlülükleri kuramsal çerçevede araştırılmıştır.

2.1. İstenmeyen Davranışlar

Okulda veya sınıfta, eğitim-öğretim faaliyetlerini aksatan, akışını bozan veya engelleyen davranışlar istenmeyen davranış olarak değerlendirilmektedir. Bu davranışlar, eğitim-öğretim faaliyetlerinin verimini olumsuz etkiler. Kısaca “sınıfta eğitim ve öğretim faaliyetlerini olumsuz etkileyen her türlü davranış” şeklinde tanımlanmıştır (Çelik, 2005, s. 171). İstenmeyen davranışlar, verilen eğitimin niteliğini olumsuz etkilediği için, yönetici ve öğretmenler tarafından çeşitli yöntem ve teknikler kullanılarak önlenmesi gerekir. İyi yönetilen kurumlarda dahi birçok problemlerin varlığı dikkat çekmektedir. Bu yüzden istenmeyen davranışları tamamen ortadan kaldırmak zor olsa da minimize edilebilir. Böylece okulda ve sınıfta daha iyi bir eğitim öğretim ortamı meydana getirilebilir. Eğitsel çabalar hedeflere ulaşabilir (Kaya ve Ataman, 2013).

İstenmeyen öğrenci davranışları, eğitim-öğretim sırasında sıkça ortaya çıkan, öğretmenin öğretme sürecini, öğrencinin öğrenme çabasını olumsuz etkileyen problemlerdir (Tanhan ve Şentürk, 2011). İstenmeyen davranışlar yerine, zamanına, amaçlarına, sonuçlarına göre değişir. İstenmeyen bir davranış değerlendirilirken bu özellikler göz önünde tutulmalıdır. Örneğin, öğretmen, makul bir sebebi olduğu için ders hazırlıklı gelmeyen bir öğrenci ile bu hazırlıkları bir özrü olmadan yapmayı; arkadaşını, kalemini çekiştirdiği için iten öğrenci ile onun yazmasını engellemek için iteni aynı şekilde değerlendirmemelidir. Yapılan araştırmalara göre öğretmenlerin en çok karşılaştıkları istenmeyen davranışlar; ders dinlememek, sınıf etkinliklerine katılmama, arkadaş edinmeme, derse karşı ilgisiz kalmak ve katılmamak, parmak kaldırmadan konuşmak, ders esnasında konuşmak, dersin akışını isteyerek bozmak, dalga geçmek, bedene çıkalım demek, arkadaşlarıyla tartışmak ve kavga etmek, yalan söylemek, hırsızlık yapmak, verilen görevleri ve ödevleri yapmamak, öğretmene saygı

göstermemek, arkadaşlarını rahatsız etmek sayılabilir. İngilizce öğretmenlerinin en çok karşılaştıkları istenmeyen davranışlar genellikle şunlardır. Derste konuşmak, dersin işlenişini bozmak, saldırgan davranışlarda bulunmak, birbirlerini şikâyet etmek, küfretmek, yalan söylemek, derste ders dışı şeylerle uğraşmak gibi. Bu davranışlar öğretmence önemsiz görülüp göz ardı edilmemelidir. Bunlar hem başka istenmeyen davranışları kolaylaştırabilir hem de bir müddet sonra, daha başka istenmeyen davranışlara yol açabilirler (Danaoğlu, 2009).

Öğretmenler, bir öğrencinin “davranışı” hakkında konuştuklarında, genellikle istenmeyen davranışlarından bahsederler. Öğretmenler istenmeyen öğrenci davranışlarını anti-sosyal, yıkıcı, yaramaz, hareketli, uyumsuz, sorun çıkartan, çatışmacı gibi kelimelerle ifade ederler (Garner, 2004).

İstenmeyen davranışları sadece okulda veya sınıfta meydana gelen davranışlar olarak değerlendirmemek gerekir. Toplumsal yaşam içinde temizlik ve görgü kurallarına uymama, ellerini sık sık yıkamama, yolda yürürken başkalarına omuz atma, bağırma, başkalarını rahatsız etme, başkaları konuşurken dinlememe, arkadaşlarının çalışmasını, dinlemesini engelleme, kaba ve saygısız davranma, okulun ve başkalarının eşyalarına zarar verme sayılabilir. Sıkça karşılaşılan bir istenmeyen davranış da toplu etkinlikler sürecinde öğrencinin hayal kurmasıdır. Bu durum öğrencinin, o toplu etkinlikten yararlanmasını engeller. Hayal kurma, dışarıya yansıyan belirgin bir tepki değil, tepkisizlik olduğundan, hayal kuran öğrencinin bilinmesi zordur. Ama öğretmenin dikkati, öğrencileri tanınması, boş ve tepkisiz öğrenci bakışı, öğrencinin bir soru veya iletiye beklenen tepkiyi vermemesi, hayal kuran öğrencinin bulunmasını kolaylaştırır. Öğretmenden beklenen, öğrencileri dikkatle izlemesi, iyi tanınması, davranışlarının nedenlerine yönelmesidir. Bir davranışı ortadan kaldırmanın temel yolu, onun nedenini ortadan kaldırmaktır. Bunun dışındaki çabalar geçici, aldatıcı olur (Başar, 2008, s. 138). Öğretmenlerin çocuklardaki davranış sorunlarını anlamaya çalışırken öncelikle bir sağlık probleminin olup olmadığına bakması gerekir (Eripek, 2008, s. 3). Özbebit'in (2007) yaptığı araştırmada, istenmeyen öğrenci davranışları beş grupta toplanmıştır. Bunlar;

1-Dersin akışını bozan davranışlar: Şikâyet etmek, gereksiz soru sormak, konuşanın sözünü kesmek, sürekli tuvalet izni istemek gibi.

2. Kişilere ve çevreye zarar verici davranışlar: Arkadaşlarına vurup kaçma ve canını acıtma, sorunlarını kavgayla çözme, saçını çekme gibi şiddet içeren şakalar yapmak, , sınıfa çöp atma, temizliğe önem vermeme gibi.

3. Toplumsal beklentilere uygun olmayan davranışlar: toplumsal ahlak ve değerlere uygun olmayan kelimeler kullanmak, küfretmek, alay etmek, hakaret etmek argo sözcükler kullanmak, söz hakkı almadan konuşmak veya boş konuşmak sayılabilir.

4. Sorumluluklarını yerine getirmeme davranışları: Verilen görevleri ve ev ödevlerini yapmamak, sınıftaki görev ve sorumluluklarını yerine getirmemek, ders için gerekli materyalleri getirmemek.

5. Derse ilgi eksikliği davranışları: Derste dalıp gitmek, dinliyor gibi görünmek, konu ya da cevabı bilmesine karşın derse katılmamak, derste ders dışı şeylerle ilgilenmektir.

İstenmeyen davranışlarla başa çıkma sorumluluğu sadece öğretmenlere bırakılmamalıdır. Okul yönetiminin etkili bir disiplin anlayışı ve uygulamasının olması, öğretmenlerle etkili bir iş birliği geliştirmesi istenmeyen davranışlarla başa çıkmada çok önemlidir. Okulda istenen bir iklim oluşturmak için okul yönetimince oluşturulan kurallar, düzen ve okul yönetiminin istenmeyen davranışlarla başa çıkmada geliştirdiği anlayış oldukça önemlidir. İstenmeyen davranışlarla başa çıkmak için etkili bir okul yönetimine, sorunların çözümünde eğitim liderliğini ön plana çıkaracak yöneticilere, öğretmenlere ihtiyaç vardır. Her ne kadar bakanlığın koymuş olduğu bazı kurallar okul yönetimlerinin elini zayıflatsa da istenmeyen davranışlara karşı net tavır almak oldukça önemlidir. Okul içinde istenmeyen davranışlarla başa çıkmak için okulun davranış yönetim planının olması gerekir. Bu plan okulun bölgesel şartlarıyla barışık, kendi çalışanları tarafından oluşturulmuş olmalıdır. Bu plan sürekli yenilenmeli, değişen şartlar doğrultusunda yeniden güncellenmelidir (Nezihoğlu ve Sabancı, 2010).

Öğretmenler öğrencilerde istenen davranışların geliştirilmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Nitekim öğretmenler öğrencilerine anne-baba gibi yol gösterici olabilir. Öğrencilerin olumsuz davranışlarını daha yakından ve tarafsız bir şekilde takip edip değerlendirerek onlara daha profesyonel yardımlar yapabilir. Öğretmenler birçok istenmeyen davranışların çözümünde öğrencilerine yol gösterici ve yardımcı olabilir; ancak zorbalık, uyuşturucu ve alkol kullanımı, ailenin dağılması, çocuk istismarı ve aile bireylerinin ölümü gibi öğrencileri derinden etkileyen konularda zor durumda

kalabilirler. Bu tür istenmeyen davranışlar meydana geldiğinde, öğretmene bunlarla mücadele etme stratejileri ve becerileri eğitimi verilmesi faydalı olabilmektedir. Böylece öğrenciler öğretmenin verdiği eğitsel tecrübe, bilgi ve uygulamalardan yola çıkarak hayatlarındaki birçok problemi çözebilmektedir (AUSAID, 2009). Bir öğretmenin istenmeyen davranışlarla başa çıkmak için stratejiler geliştirmesi gerekir. “Yanlış davranış” belirleme veya tanımlaması çok önemli bir konudur. Başlangıçta, istenmeyen davranışların aslında ne içerdiğini tam olarak tanımlamaya ihtiyaç vardır. Bu nedenle istenen davranış hem öğretmen hem de öğrenci için doğru, faydalı, öğrencinin hayatını kolaylaştırıcı ve toplumsal ahlakla uyumlu davranışlar olarak açıklamak gerekir (Garner, 2004).

Öğretmenler bir davranışın uygun olup olmadığına karar verebilmek için bazı ilkeler ortaya koymalıdır. Bu ilkeler doğrultusunda istenmeyen davranışın tanımlanması, azaltılması ya da ortadan kaldırılmasına yönelik uygulamalar geliştirilebilir. İstenmeyen davranışların ortadan kaldırılması için uzun, sistematik uygulamalar yerine pratik, daha kolay, az zamanda olumlu neticeler veren etkinlikler planlanmalıdır. Öğretmenlerin istenmeyen davranış değerlendirilmede göz önünde bulunduracağı ilkeler aşağıda sıralanarak açıklanmıştır (Alberto ve Troutman, 1986; Grisham-Brown vd. 2005; Akt. Uysal, 2008, s. 43):

Çocuğun Davranışlarının Gelişim Düzeyine Uygunluğunun Değerlendirilmesi: Okulöncesi dönemdeki pek çok çocuğun sergilediği ve istendik olmayan davranışlar, çocuğun kendi gelişim düzeyine göre uygun olabilir. Onların gelişimleriyle paralellik gösterebilir. Bu davranışlar, sık tekrarlanmadıkça ortadan kaldırmak için sistematik uygulamaların planlanmasının gerekmediği de bir gerçektir. Bu tarz istenmeyen davranışlar sınıfta, yapılan bir etkinlikte veya rutinde yapılacak basit çevresel düzenlemelerle yok edilebilir.

Çocuğun Davranışlarının Bir Amaca Yönelik Gerçekleşip Gerçekleşmediğinin Değerlendirilmesi: Okulöncesi dönemdeki çocuklar zorlandıkları durumları belirtmek amacıyla uygun olmayan davranışlarda bulunabilir. Anasınıfında okuyan çocuklar, günlük rutinlerde veya bazı etkinliklerde istenmeyen davranışlarla tepki verebilir. Bir başka deyişle istenmeyen davranış sosyal veya iletişimsel bir şey kullanabilirler. Çocuklar, planlanan etkinlik esnasında “yoruldum”, “sıkıldım”, “moralsizim”, “oynamak istemiyorum”, “ne yapacağımı bilemiyorum” gibi mesajları istenmeyen davranışlarla (örneğin, bağırarak, ağlayarak, tepinerek) ifade edebilirler. Bu

davranışlar için de uzun süreli, istendik olmayan davranışları azaltma çalışmalarına gerek yoktur. Bu durumda daha çok çocuğa benzer bağlamlarda kullanacağı sosyal ve iletişimsel becerilerin öğretimine öncelik verilmelidir.

Çocuğun Davranışlarını Değerlendirirken Tutarlılık Sergilenmesi: Çocuğun davranışları farklı kişiler tarafından farklı düzeylerde sorun davranış olarak tanımlanabilir. Örneğin, aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerden biri bir çocuğun davranışlarını rahatsız edici olarak nitelerken, diğer öğretmen aynı çocuğun davranışlarını normal gelişimsel davranış olarak niteleyebilmektedir. Böyle bir durumda, öncelikle, öğretmenler arasında davranışın sorun davranış olup olmadığı konusunda bir uzlaşma sağlanmalı, ardından gerekiyorsa davranış değiştirme konusunda birlikte çalışılmalıdır.

Çocuğun Davranışlarının Sürmesine Neden Olan Durumların Değerlendirilmesi: Çocuğun istenmeyen davranışlara yönelimi yetişkinler tarafından farkında olmadan pekiştirilmiş olabilir. Bazen eğitim ortamındaki hızlı akış ve karmaşa içinde, öğretmen, çocuğun istenmeyen davranışlarıyla ilgilenmeye başlayabilir. Örneğin, dil etkinlikleri esnasında grup halinde resimli bir öykü eşliğinde çalışılırken ayağındaki terliği çıkartan çocuğa “Terliğimizi çıkarmıyoruz, şimdi bu resme bakıyoruz burada tavşancık ne yapıyor?” şeklinde müdahale eden öğretmen ilgisini terlik çıkarma davranışına yönelttiği için bu davranışı pekiştirmiş olur.

Sınıfta meydana gelen davranışları istenmeyen davranış olarak değerlendirmek için bazı ölçütler dikkate alınmalıdır. Bu ölçütler şunlardır: İstenmeyen davranışın toplumun ahlaki, sosyal değerleriyle uyuşmaması, ders akışını bozması veya dersi olumsuz etkilemesi, davranışın öğrenmeye engel olması, kendisinin ya da diğer öğrencilerin güvenliğini tehdit etmesi, okulun araç ve gereçlerine ya da arkadaşlarının eşyalarına zarar verme durumu ve öğrencinin diğer öğrencilerle kaynaşmasını engellemesi gibi ölçütler sayılabilir (Korkmaz, 2002, s. 175).

Öğretmenden beklenen temel davranışlardan biri de öğretim süreci boyunca dersin akışını bozmadan, konuyu farklı kaynaklardan yorumlayıp yorumlatma becerisini göstererek dersi yönetmektir. Öğretmenin etkili bir sınıf yönetimi için etkinlikleri akıcı bir biçimde planlama, uygulama, zamanı etkin şekilde kullanma ve sınıftaki grupların nabzını elinde tutması gerekir (Celep, 2004, s. 118-119). Öğretim sürecinde sınıf disiplininin sağlanması, amaçların öğrencilerce algılanması, sınıf ortamının öğrenme için hazırlanması, öğretmenin hem öğretimsel hem de yönetimsel rolleriyle ilişkilidir.

Sınıf yönetimi kavramı, öğretmenin öğretici rolünün yanında yöneticilik becerisine sahip olmasını gerektirir. Çünkü sınıf yöneten öğretmen, öğretimin hedeflerine ulaşabilmesi öğrencinin yaşantısında yer alan istenmeyen davranışları da ortadan kaldırmayı hedeflemelidir. Öğrencilerin yaptığı çalışmalarını izlerken ve yönetirken, onların yaptığı hataları düzeltmeli ve doğru yönetmeyi bilmelidir. Öğrenmeye rehberlik eden öğretmen farklı öğretim yöntem ve teknikleri kullanır. Öğretmen kuralları, zamanı, öğrencileri, sınıftaki maddi ve manevi kaynakları bir ahenk içinde idare etmeli ki eğitim-öğretim başarıya ulaşabilsin. İstenmeyen davranışlar ortadan kalsın veya en aza insin (İlgar, 2005, s. 161).

2.1.1. İstenmeyen Davranışların Etkileri

İstenmeyen davranışların en çok eğitim-öğretime, okuldaki disipline, sosyal ortama ve sınıf iklimine zarar verdiği değerlendirilebilir. İstenmeyen davranışların meydana gelmesini önlemek için eğitim ortamında mutlaka bir düzen, düzeni sağlayan kurallar konulmalı, kuralların fonksiyonel olup olmadığı okul yönetimi ve öğretmenler tarafından titizlikle denetlenmelidir. Aksi durumda düzensizlik hâkim olur ve okul istenmeyen davranışların yuvası haline gelir. Sınıfta ise öğretmen, disiplinin sağlandığı, demokratik usul ve kaidelerin olduğu bir düzen kurmalı, düzenin devam etmesi için sınıftaki durumu kontrol etmelidir. Aksayan yönleri tamir etmelidir. Çünkü düzensizliğin olduğu yerde eğitim-öğretim hedeflerine ulaşamaz (Başar, 2008, s. 136).

Davranış yönetimi, pozitif davranışları teşvik etmek ve istenmeyen davranışları önlemek için ortam meydana getirmeye yönelik tüm okul yaklaşımlarıdır. Davranış yönetimi, öğrencilerin davranışları için sorumluluk almalarına izin vermekle kalmaz, onlara öğrenme ve davranışlarını değiştirme fırsatı vermeyi gerekli kılar. Davranış yönetimi, istenmeyen öğrenci davranışlarının temelinde çeşitli sebepler bulunduğunu kabul eder. Örneğin aile üyeleri arasında gözetim eksikliği, olumsuz ebeveyn rehberliği, aile ve iletişim sorunları, akran baskısı, hastalık ve ölüm, uyuşturucu ve alkol bağımlılığı ve öğrencilerin içinde bulunduğu ekonomik zorluk gibi nedenler bu sebeplerin bazılarıdır. Davranış yönetimine yönelik tüm okul yaklaşımı, öğrenci merkezli okul kurallarını, adil disiplin süreçlerini, sınıf yönetimini, ebeveynler ve topluluklarla çalışmak için stratejiler, övgü ve ödül sistemleri, katılım, etkili okul yönetimi, danışmanlık, destek ve mesleki eğitim görmüş öğretmenleri içerir

(AUSAID, 2009). Okulun tüm imkanları istenmeyen davranışların önlenmesinde etkin olarak kullanıldığı takdirde olumlu sonuçlar alınması zor olmayacaktır.

Öğretmenler çocuk istismarı, zorbalık, yeme bozuklukları, hastalık, stres, taciz, başarısız olma ve kaygı uyarı işaretleri için daima uyanık olmalı. Örneğin, okul çalışmalarında geride kalan ya da ev ödevini tamamlayamamış bir çocuk, evde, okulda veya çevrede bir sorun gösterebilir. Bu davranışların temelinde birçok faktör olabilir (boşanma, ölüm, ailenin parçalanması, olumsuz ev yaşantısı vb.) Öğretmenler, çocukların kişilik özellikleri, istenmeyen davranışlar ve duygularından haberdar olmak yoluyla, başlıca sorunlar ortaya çıkmadan önce potansiyel uyarı işaretleri bulma konusunda en iyi konumdadırlar (Hardin, 2004).

2.1.2. Sınıfta Düzenin Sağlanıp Sürdürülmesinin Yararları

Sınıf yönetiminin temel araçlarından biri, sınıfta düzenin sağlanması, sürdürülmesidir. Ama yine de düzenin bir araç olduğu unutulmamalıdır. En iyi düzen, amaçlara gidişi kolaylaştıran, çabuklaştıran düzendir. Düzensizliğin yarattığı dağınıklık, kargaşa, problem hem öğrenciyi hem öğretmeni olumsuz etkiler. Düzen, öğrencilerdeki disiplini arttırmalı ve düzensizliği ortadan kaldırmalı, onlara ortak birey ve grup değerleri kazandırmalıdır ki birlikte yaşayabilsinler. Uygun bir düzenin olmayışı nedeniyle bir arada yaşama sıkıntısı çeken insanlar, bu düzeni kendi güçleriyle sağlamaya çalışmak, uzlaşmazlıklara, mahkemelere, güç egemen gruplaşmalara, bunlardan kaynaklanan yıkımlara, soygun ve vurgunlara, adalet dışı davranışlara yönelirler, toplumsal barış ve huzur azalır. Tıpkı sosyal hayattaki olduğu gibi uygun bir sınıf düzeni de işlere ilgi, saygınlığı paylaşma, başkalarının da gereksinimlerini düşünme, sınıfta daha iyi kazanım ve bütünleşme sağlar, öğrencinin kültürlenmesine, halk deyişiyle onu “adam olmaya” götürür (Başar, 2008, s. 136).

Sınıfta disiplinin sağlanması, insani değerlere bağlı olarak oluşturulan kurallarla mümkün olur. Sınıftaki değerler saygı, hoşgörü, söz hakkı almadan konuşmama, argo veya küfürlü konuşmama, beğenme, takdir etme gibi değerlerdir. Sınıfta değerleri oluştururken öğretmen kendini dışarıda tutmamalı, ortak sınıf değerlerine kendisi de uymalıdır. Bazı öğretmenler sınıfına bir önceki yıl kullandığı kuralları aynen tekrar getirir ve öğrencilere kendilerine uygun birkaç değişiklik yapmalarına izin verir. Sınıf kuralları genel ve az sayıda olmalıdır; fakat sınıf rutinleri kurallardan fazla olmalıdır.

Rutinlerin iyi planlanması, öğretim zamanının iyi planlanmasını, etkinliklere yeterince zaman ayrılmasını ve öğrencilerin dikkatlerini toplamayı kolaylaştıracaktır. Sınıf ilke ve kurallarının belirlenmesi iyi bir sınıf yönetimi için yeterli değildir. Öğrenci ve öğretmenler mutlaka sınıftaki kurallara uymanın ve uymamanın sonuçlarının ne olacağı konusunda hemfikir olmalıdırlar ve her öğrenci sonuçlardan haberdar olmalıdır. İstendik davranışların artmasını ya da sürmesini sağlayacak önemli sonuçlardan biri de davranışların pekiştirilmesidir. Öğretmen, kurallar konusunda dikkatli, sabırlı ve tutarlı olmalıdır. Kurallara uygun davranan çocukların davranışlarının pekiştirilmesi, öğrenme ve zamanı etkin kullanma adına fırsatlar yaratır (Vural, 2008, s. 21).

Sınıf içi değerler, çocukların çoğunluğunun ne yaptığına ve nasıl davrandıklarına dayanarak kurulabilir. Öğretmenin derhal saygılı, sakin, iddialı bir tavır takınması gerekiyor ki öğrencilerin davranışlarını okuyabilsin. Sınıfın kurallarını doğru ve ortak oluşturulabilsin. Sınıf düzeni, okul düzeninin bir parçasıdır. Öğretmenin becerileri, okul yönetiminin, diğer öğretmenlerin ve öğrencilerin desteği ile bütünleşmeli ki, okul ile sınıf düzeni arasında uyum oluşabilsin. Öğrenciler sınıf çalışmalarında iş birliğine istekli, öğrenme faaliyetlerini severek yaparsa, öğretmen de bu etkinlikleri planlayacak ve yönetecek yetkinlikte ise, sınıfta düzen sağlanmış olur. Sınıf düzeni zorlamayla değil, inandırmayla, ikna ile sağlanmalıdır. Sınıfta zorla sağlanan sessizlik ve hareketsizlik, iyi bir düzen değil, aldatıcı bir görüntüdür. Ayrıca sınıfta olması gereken bunlar değil, sürekli bir öğrenci hareketi ve işlerin yapılmasından çıkan sestir. Öğrenci ne kadar hareketsiz ve sessizse (bireysel çalışmalar dışında) amaçlar o kadar uzaktır. Çünkü en iyi eğitim yaparak yaşayarak olur, bu da ses ve hareket demektir. Sınıfta zorla hareketsiz tutulan öğrencinin, sınıf dışına çıktığında arkadaşlarını, duvarları, eşyaları tekmelemesi, lavabonun musluklarını, pencere camlarını kırması, bağırması doğaldır. Bunları istemeyen öğretmen, sınıfta sessizlik ve hareketsizliği de istememeli, tam tersine, sesi ve hareketi amaçlar yönünde sistemleştirmeli, yani sınıfta düzeni sağlamalıdır (Başar, 2008, s. 137). Etkili bir öğretimin olabilmesi, öğrenme-öğretme sürecinde öğretmenin öğrencilerle kurduğu etkileşime bağlıdır. Bu etkileşimi olumsuz etkileyen temel nedenlerin başında sınıf düzenini bozan, öğretmenin kendini kontrol etmesini güçleştiren, aynı zamanda öğretimi sekteye uğratan istenmeyen öğrenci davranışlarıdır. Öğrenciler genellikle, yaptıkları bu davranışların sınıf atmosferini olumsuz etkilediğini fark etmezler. İstenmeyen davranışların oluş biçimlerine

bakıldığında öğrencileri değil daha çok öğretmeni rahatsız etmektedir. İstenmeyen davranışlar, öğretmenin enerjisini tüketmesine ve sağlığının olumsuz etkilenmesine sebep olduğu için bu tür davranışların denetlenmesi gerekmektedir. Etkili bir iletişim ortamı sağlanabilirse bu olumsuzluklar ortadan kaldırılabilir (Ataman, 2003, s. 251).

Öğrencilerin yaşama biçimlerindeki farklılıklar, davranışlarını da değiştirir. Öğretmenin bu değişimleri önceden haber alabilmesi istenmeyen davranışların önlenmesini sağlar. Aynı yaşlarda olmalarına karşın, sınıfı oluşturan öğrenciler, farklı yaşam biçimlerine sahip olabilirler. Öğretmen, onları çok iyi tanıyarak, davranış biçim ve nedenlerini bilip duygularının farkında olursa, kendini onların yerine koyarsa, onların her şeyiyle ilgilenirse, öğrenciden kaynaklanan istenmeyen davranışlar azalabilir. Eğitim-öğretim ortamına taşınan istenmeyen davranışların tamamına yakınının kökeni, sınıfın dışındadır. Sınıf içindekiler, bunlardan türeyen yan etkilerdir. Bu gerçek, öğretmeni, öncelik ve ağırlıkla, olumsuz davranışın kaynağını sınıf dışı faktörlerde aramaya itmektir. Bu yüzden istenmeyen davranışları tespit ederken ve çözerken çocuğun çevresini, aile hayatını ve sosyo-ekonomik durumunu iyi analiz etmek gerekir. İstenmeyen davranışın sınıf içi etkilerini, öğrencilerin kişilik özellikleri, sınıfın fiziki yapısı, eğitim programının niteliği ve öğrenciye uygunluğu, öğretim sürecinde kullanılan yöntem ve teknikler, öğrencinin akademik başarısı ve öğretmenin özellikleri belirler (Başar, 2008, s. 140).

Çocuğun davranış sorunları ele alındığında genellikle ilk soru, bu davranışın ne kadar sıklıkla meydana geldiğidir. Sorunlu davranışların belirli zaman aralıklarında ya da etkinliklerde kaç defa meydana geldiğinin sayılması davranışın daha iyi anlaşılmasını kolaylaştıracaktır (Eripek, 2008, s. 11). Sınıf, bir bütün olarak öğretmenin sınıfta yönetimi performansını derecelendirir. Sınıf her şeyden önce öğretmenin sınıfta karşılaşılması muhtemel istenmeyen davranışları yönetme konusunda güçlü olmasını ister. Öğrenciler, sınıfın kurallarına uymak istemeyen birkaç öğrenci tarafından kolayca sarsılan bir öğretmen tarafından yönetilmek istemezler (Garner, 2004). Şahin'in (2005) yaptığı çalışmada, öğrenci ve öğretmenlerin karşılaştığı istenmeyen davranışlar şunlardır:

1. Öğrencilerin sınıfta ve okulda en sık karşılaştıkları istenmeyen davranış “derste fısıldaşma ya da gizli konuşma”; öğretmenlerin en sık karşılaştıkları istenmeyen davranış ise “sınıf içerisinde arkadaşından yakınma” olarak belirlenmiştir.

2. Öğrencilerin sınıfta ve okulda en az karşılaştıkları istenmeyen davranış “hırsızlık yapma”; öğretmenlerin en az karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışıysa “derse gelmeme” olarak tespit edilmiştir.

Öğrencinin karşılaştığı her tür sorun, onu istenmeyen davranışlara itebileceğinden, öğretmenin bunları bilip ilgilenmesi gerekir. Çünkü gereksinimleri karşılanmayan öğrenciler, sinirlilik, saldırganlık, öfke, güç kullanma ve bunlardan kaynaklanan istenmeyen davranışlara yönelebilirler. Tanınma, fark edilme, değerli bulunma gibi gereksinimlerini karşılayamayan öğrenciler de böyle davranabileceklerdir. Öğrenciler, öğretmenleri ve arkadaşlarında gördükleri davranışları, bu tür gereksinimleri giderme amacıyla da kullanabileceklerinden, taklit yoluyla öğrenmelerinin öğretmen, okul ve aile iş birliğiyle düzeltilmesi, rastlantıya bırakılmaması gerekir (Başar, 2008, s. 141).

2.1.3. İstenmeyen Davranışlara Çevrenin Etkileri

Olumlu çevresel etki, birçok istenmeyen davranışın ortaya çıkmasını engellediği ve bu davranışlarla başa çıkmayı kolaylaştırdığı bilinen bir gerçektir. Dolayısıyla bu tür davranışları engellemek için çevredeki sebeplerin ortadan kaldırılması gerekir (Uysal, 2008, s. 44). Öğrencinin gösterdiği istenmeyen davranışların kaynaklarının çoğu, sınıfın dışındadır. Çözüm çabaları bu kaynaklara yöneltilirse, sorun sınıfa yansımamış olur, daha kolay çözülür, kök soruna ulaşılabileceğinden, çözüm sürekli olur, sınıfın zamanı da sınıf içi etkinliklere ayrılabilir. Öğrenci davranışının ana kaynağı ailedir. Ailenin her tür istenmeyen tutum ve davranışı, öğrenci yoluyla sınıfa taşınır. Okul-aile iş birliğiyle aileden kaynaklanan istenmeyen davranışlar önlenir. Öğrencinin yaşam alanı, onun istenmeyen davranışlarının kaynaklarından biridir. Bunlardan biri de öğrencinin yaşadığı çevredir. Okulun çevreyle yaptığı etkinlikler yoluyla, okul, ailenin istenmeyen davranışlarını değiştirme fırsatı bulacaktır. Böylece okul, hem çevrenin eğitim merkezi olma görevini yerine getirecek hem de aileyi eğiterek çocuğun istenmeyen davranışlarını önlemek ve değiştirmek suretiyle çocuklar o davranışları okula getirmeyeceklerdir. Okul, çevre eğitimine önem vermeli ve çevrenin ihtiyaçlarına göre faaliyetler düzenlemelidir. Okulun çevrenin eğitimine dönük yapacak olduğu kültürel faaliyetlerin niteliği, sayısı ve kalitesi önemlidir. Okul bu anlamda çevrenin ihtiyaçlarına yönelik etkinlikler planlamalı ve çevreyi okula çekerek eğitmelidir. Planlama noktasında uzun soluklu eğitimlerle öğrencinin çevreden aldığı olumsuz mesaj ve davranışları ortadan kaldırmaya çalışmalıdır.

Öğrenci, zamanının önemli bir bölümünü çevrede geçirdiğinden dolayı çevrenin her tür bozucu eylemlerine açıktır. Okul ve ailenin istediği davranışlar ile çevrede gördüğü ve somut sonuçlarına tanık olduğu davranışlar çelişebilmektedir. Bu durumda öğrenci, okulun veya ailenin önerdiği davranış yerine, diğerini, yani çevreyi seçebilir. Bu tarz sonuçlarla karşılaşmamak için çevre eğitimi çok önemlidir (Başar, 2008, s. 139).

Bazı çocukların neden zorba oldukları üzerine araştırmalar yetersizdir. Kaba davranışların ve çatışmacı kişiliklerin hâkim olduğu, kuralları zorlayan, şiddete karşı olumlu bir tutum takınmış bireylerin varlığı bunu ispat etmektedir. Küfreden öğrenciler genellikle başkalarıyla empati kurma becerisine sahip değildirler. Yine sık sık küfredenler çoğu kez şiddete maruz kalmış olabilirler. Küfreden öğrenciler, sıklıkla fiziksel cezanın uygulandığı evlerden gelir. Arkadaş çevresi ve disiplinsiz okul ortamı zorbalık davranışına katkıda bulunabilir. Ayrıca ebeveynlerin olumsuz tutumu ve denetim eksikliği, olumsuz çevre ve aile zorba kişilik oluşumunu tetiklemektedir (AUSAID, 2009).

İstenmeyen davranışları azaltmak için öğretmen, yöneticiler ve ailenin birlikte karar vermeleri, olayları doğru çözümlenmeleri gerekir. Eğitimin müfredat, plan ve programından sorumlu olan bakanlık öğrencilerin gelişimine, ilgi ve ihtiyaçlarına cevap veren programlar oluşturmalıdır. Özellikle eğitimin müfredat kısmında günümüzde yaşanan istenmeyen davranışlara yönelik değerler oluşturularak ders kitaplarında bilinç oluşturuvcu etkinlikler planlanabilir (Özdayı, 2004).

2.1.4. Sınıf Dışı Etkenlere Okul ve Öğretmenin Katkıları

İstenmeyen birçok davranışın kaynağı aile ve çevredir. Okul ve öğretmen, çevreyi iyi tanımalı, durumunu ve gereksinimlerini bilmeli, bir “çevre eğitim plânı” hazırlamalıdır. Bu plânın uygulama alanı hem okul hem çevre olmalıdır. Çevrenin olumsuz etkilerinden öğrencileri korumanın yolu olumsuz davranışlara sahip çevreden, öğrenciyi olabildiğince uzak tutabilmektir. Öğrenci, ders dışı zamanının çoğunu okulda geçirebilmelidir. Bunun için okul olanaklarından öğrencileri sürekli olarak yararlandırılmalıdır. Okul bahçesi öğrencilerin oyunlarına mümkün olduğunca açık olmalı, spor alanları yasaklanmamalı, okul kütüphanesi, laboratuvarlar ve bilişim sınıfları ders dışında da öğrencilere hizmet vermelidir. Okul, öğrenci ve çevrenin ilgi ve ihtiyaçlarına göre çok sayıda etkinlik yapmalı, her geçen sene bu etkinliklerin

niteliğini ve sayısını arttırmalıdır. Bir okul dergisi çıkarmalı, yerel radyo ve basını kullanmalı, çevre için özel eğitim programları oluşturmalı hatta çevrenin toplu etkinliklerine katılmalıdır. Bunlar yapılamayacak ve başarılmayacak işler değildir (Başar, 2008, s. 139).

Okul ve öğretmenler istenmeyen davranışları ortadan kaldırmak için çok çaba ve gayret göstermektedir. Okul, çevreyi tek başına ve kısa sürede değiştirme gücüne sahip değildir. Ancak öğretmenler, çevrenin olumsuz etkilerini en aza indirmek için derslerde çevrede yaşananlarla bağlantılar kurarak öğrencileri bilinçlendirmelidir (Ada ve Baysal, 2018, s. 204). Çevreden sınıfa yansıyan küfretme, sövüp sayma, sataşma veya alay etme gibi davranışlar genellikle araçsal ya da fiziksel saldırganlığa eşlik eder. Bu davranışlar kontrol edilmediğinde artar, giderek sınıftaki öğrenme ortamını zedeler, sınıf iklimini bozar ve öğretmeni yıldırabilir. Öyle ki sınıftaki diğer öğrenciler okula gitmekten korkar hâle gelebilirler. Öğretmen bu tip davranışları kaynağında teşhis ederek sınıf iklimine vereceği zararı en aza indirebilmelidir. Öğretmenler, istenmeyen davranışların öğrenildiği yeri ve öğrenilen süreçleri analiz ederek daha olumlu sonuçlar elde edebilir. Okul ve öğretmenin bu anlamda rolü oldukça önemlidir (Eripek, 2008, s. 6).

Okuldaki düzen bir bütün olmalıdır. Okul yönetimi, öğretmenler ve yardımcı personellerin görev ve sorumluluklarının bilincinde olmalıdır. Bunların davranışlarında ve iletişimlerinde okulun düzenini olumsuz etkileyen çelişkiler olmamalıdır. İnsanın olduğu yerde muhakkak farklı düşünce ve uygulamalar olacaktır. Ancak bunlar okulun düzenini bozacak düzeyde olmamalıdır. Okul yönetimi düzeni oluştururken, balığın suda yaşadığı gibi, öğrenciyi rahat ettirecek bir düzen ortaya koymalıdır. Öğrencilerin yapamayacağı veya kaldıramayacağı bir düzen, olumsuz davranışlar göstermesine neden olabilir. Araç gereç getirme, okula maddi katkı gibi konularda da öğrencilerden beklenenler, onun ve ailesinin gücünü zorlamamalıdır. Okul yöneticileri bunları düşünemediğinde, onlara hatırlatmak ve düzeltmeyi sağlamak, öğretmenin görevidir. Okulda demokratik bir hoşgörü düzeninin kurulması, öğrenci görüşlerinin alınması, istek ve beklentilerinin gözetilmesi, okul yönetiminden kaynaklanan bazı istenmeyen davranışları azaltabilecektir. Yönetim, yasaklama yerine düzenleyip denetlemeyi kullanarak, öğrencilerden kapasitelerine göre başarı bekleyerek istenmeyen davranışları önleyebilir (Başar, 2008, s. 140).

2.2. İstenen Davranışların Desteklenmesi

İnsanlardan istendik davranışlar beklemek, eğiticilik değildir. Eğitici, onları bu davranışlara yönlendiren, bu tür davranışlarını destekleyen, yaptıklarıyla bu davranışları çağrıştıran, insanları bu davranışların yararlılığına inandıran, bu davranışları kolaylaştıran, gösterilmeye başlandığında onları güçlendiren kişidir. Bir işe verilen destek ne kadar çoksa, hedefe ulaşma olasılığı o kadar artabilir. Öğrencilerin istenen davranışları arkadaşları, öğretmenleri, okul yönetimi, aile, çevre tarafından desteklenirse, o davranışlara öğrencilerin yönelimi, isteği artacağı ve davranışa karşı direnç azalacağı için, davranışların gösterilme olasılığı da artacaktır. Bir araştırmada, öğretmenler, istenen davranışı destekleyici olarak kullandıkları etkili olan yedi yöntemi şöyle belirtmişlerdir: Ödüllendirme, not vereceğini duyurma, sorumluluk verme, uzmanlık gücünü kullanma (öğretmenim biliyor), öz saygı geliştirme, duygudaşlık, öyle davranması gerektiğini, bunun bir görev olduğunu düşünme gibi. Davranışları aşırı kısıtlamak yerine, özgürlük vermek ama sorumlu tutmak da istenen davranışları destekler. Bu süreçte kişinin kendisini başkasının yerine koymasının sağlanması, gerekiyorsa, kişiyi yaptığı davranışın aynısı ile karşı karşıya getirerek (elbette fazla zarar görmemesini sağlayıp) ne yaptığının bilicine ulaşması, öğretmenin işini kolaylaştıracaktır (Başar, 2008, s. 120).

Aynı yaş ve gelişim düzeyindeki bazı öğrenciler istendik davranışlar sergilerken, bazı öğrenciler çeşitli nedenlerle bu davranışları göstermeyebilir. Bu durumda istendik davranışları kazandırmak ya da artırmak için etkinlikler yapılmalıdır. Bazı öğretmenlerle yapılan görüşmelerde, öğretmenlerin sınıfta oluşan davranış sorunlarını ve sınıf yönetiminde ortaya çıkan sorunları sınıflarındaki özel gereksinimli hatta sadece akademik başarısı düşük öğrencilerinin başarısızlıklarına, yetersizliklerine bağlamaktadır. Bu öğretmenlerin sınıf içindeki davranışları gözlendiğinde ise, adeta birer istenmeyen davranış avcısı oldukları, sınıflarını kontrol etmek için inanılmaz bir mücadele ortaya koydukları; istenmeyen davranışları ortadan kaldırmak uğruna öğretim zamanının büyük bölümünü sınıf yönetimine harcadıkları belirlenmiştir. Birçok öğretmen öğrencilerin dikkatini toplamaya çalışmak, onları ödüllendirmek, onlara pekiştireçler sunmak yerine onların uygun olmayan davranışlarına yoğunlaşır. Öğrencilerin hatalarını, yanlışlarını geri dönüt vererek düzeltmek tabii ki önemli; onlara rol model olma, yol gösterme ve onların istenen davranışlarını destekleme daha değerli olabilir (Vural, 2008, s. 18). Öncelikle klasik alışkanlıklarımızdan kurtularak

çocuğun davranışlarına yaklaşım biçimimizi değiştirmeli, kısaca anımsatmak gerekirse, çocuğun uygun davranışları pekiştirilmeli ve olumlu davranışların artması sağlanmalıdır. Ancak, her şeye rağmen gelişimin doğası gereği çocuğun sergileyeceği bazı davranışlar istendik olmayan davranış niteliği taşıyabilir ve aynı anda birden fazla sayıda olabilir. Böyle durumlarda tepkiler uygun yollarla verilip istenmeyen bir davranış ilk kez gözlemlendiğinde hata olarak değerlendirilmelidir. Doğru davranış şekli anlatılıp gösterilerek öğrenciden yapması beklenmelidir (Uysal, 2008, s. 45).

Öğretmenin sınıfı yönetme becerisi çocuklarla olan ilişki ve iletişiminin kalitesine bağlıdır. Öğretmen sınıfta, öğrencilerle güçlü iletişim ve saygılı ilişkiler kurarak insani değerlere uygun davranmalıdır. İstenen davranışların oluşması için çocuklarla güçlü bir iletişim kurarak, özenli, sadık ve saygı temeline dayanan bir bağ oluşturmalıdır. Bu durum, davranış değişikliğinin gerçekleşebileceği güçlü bir temel oluşturur. Sınıfla güçlü, etkili ve saygılı bir ilişki kurmanın çeşitli yolları vardır. Bunlar ise (Larrive, 1985):

- Çocuklar için olumlu bir rol model olun.
- Her çocuğun kabullenildiğini ve ait olduğunu hissettiği, sevecen, rahat, destekleyici ve adil bir ortam oluşturun.
- Her çocuğun güçlü yönlerini tanımak ve her çocuğun öğrenme yeteneğine sahip olduğuna inanın (özellikle sen ve engelli çocuklar).
- Tüm başarıları sınıfla takdir edin, güçlendirin ve paylaşın.
- Çocukları sınıfta kurallar ve etkinliklerle ilgili kararlar almaya dâhil edin. Bu, onların “kendi” olmalarına yardımcı olur
- Her bir çocuğun ilgi alanlarını, yeteneklerini, rollerini, sevdiklerini ve hoşlanmadıklarını öğrenmek için zaman ayırın.
- Sınıf kurallarını ve sonuçlarını tartışın, böylece tüm çocuklar, onlardan beklenen şeyi açıkça anlar.
- Konuşurken, çocukları utandırmayın veya alay etmeyin, ettirmeyin.
- Etkinlikler süresince çocuklarla etkileşim kurun (örneğin, bir futbol maçına veya pikniğe katılma) veya sohbet edin. Çocuklar doğal olarak bu tür etkileşimlerin keyfini çıkarıyor ve bu etkinlikler onlara güven vermeye yardımcı oluyor.

2.2.1. İstenen Davranışlara Ortam Hazırlama

İstenen davranışın ne zaman, nerede, nasıl yapılacağını bilmek yetmez; bunun için uygun ortamlar da gerekir. En iyi ortam, destekleyici olandır. Bu desteğin ilk gereği, istenen davranışların açıkça belirtilmiş olmasıdır. Öğrenciyi, istenen davranışı yapma sürecindeki başarısızlık ve acemiliği nedeniyle utandırmamak, kırmamak, ona hoş olmayan sözler söylememek gerekir. Böyle davranmak, onları o davranışları tekrar yapmaya isteklendirir, cesaretlendirir. İstenen davranışı yaparken, yanlış, eksik, kötü sonuçlar alındığında, öğretmen, bunların olabileceğini, bilgi ve dikkatle azalıp, sık sık yapınca ortadan kalkacağını belirterek, öğrencilere destek olmalıdır. Öğrencileri, tiyatro, konser, sportif etkinlikler vb. istenen davranışların sergilendiği ortamlara götürmek, istenen davranışların yer aldığı filmleri izletmek, kutlama tören gibi okul etkinliklerinde görevlendirmek gerekir. Ortam, davranışın en önemli etkenlerindedir. Fiziksel ortam, davranış ortamı, eğitim ortamı gibi. Yalnızken istenmeyen bir davranışa kolayca yönelebilen biri başkaları varken aynı rahatlıkla davranamayacaktır. Yerler çöp içindeyken elindeki kolayca yere atabilen, tertemiz bir çevrede, bu davranışı aynı kolaylıkta yapamayacaktır. Bu nedenle eğitimciler, “Davranışı değiştirmek istiyorsanız, ortamı değiştirin” derler. İstenen davranışı destekleyici başka bir özellik, öğrencinin yaptığını düşünmesini sağlamaktır. Özellikle çocuklar, akıllarına geleni, önünü arkasını pek düşünmeden yapıverirler. Öğrenciler hem olumlu hem olumsuz davranışları için düşünmeye yönlendirilerek, olumlu olanlara yöneltilir. Davranışların neden ve sonuçları önceden belirtildiğinde, doğru nedeni ve olumlu sonucu seçmek zor olmayacaktır. Destek sağlayan başka bir öge de yarışmacı olmayan, iş birlikçi düzenlemelerdir. Davranış sürecinde yanlarında öğretmenin ya da yetişkinin varlığı da istenene yönelimi destekler (Başar, 2008, s. 120-121). Öğrenciler için günlük yaşamda olduğu gibi sınıfta yaşadığı rutinler de oldukça önemlidir. Sınıfta yapılan öğretim, oyun, beslenme, temizlik gibi faaliyetlerin sırasıyla yapılması istenmeyen davranışların engellenmesinde oldukça önemlidir. Bu etkinliklerin günaşırı benzer bir sıralamayla yapılması üç yönden istenmeyen davranışlarla başa çıkmayı kolaylaştıracaktır. Bunlar (Vural, 2008, s. 19):

(a) Öğrenci sona eren bir faaliyetten sonra hangi etkinliğin başlayacağını öğrenmiş olur. Bu şekilde zaman daha etkili kullanılmış olur.

(b) Öğrenmeye, öğretmene ve öğrenciye zaman tasarrufu sağlar.

(c) Meydana gelebilecek karışıklık, mümkün olabilecek davranış problemleri ortadan kalkar ve uygun davranışlara zemin hazırlanmış olur.

Bir arada uzun süre bulunan aynı yaştaki öğrencilerin daha önceki davranışlarında değişimler olması doğaldır. Sınıfta bu süreç işlediğinde, öğretmenle öğrencilerin gücünü karşı karşıya getirmemek gerekir, bu iki tarafa da zarar verir; ısrar, inat, kazanma gibi hırslar istenmeyen davranışları güçlendirebilir. Bu gibi durumlar olmadan önce, öğretmen, sınıf ortamının nasıl olması gerektiğini, herkese nasıl daha iyi bir katkı sağlayacağını, sınıfta meydana gelen olumsuz durumların istenmeyen davranışlara sebep olabileceğini, sınıf ve okul ortamındaki huzurun herkese katkı yapacağını ifade etmelidir. Öğrencilerin öğretmenin gözüne girme, onunla uyumlu olma, onun hoşuna gidecek şekilde davranma isteklerinden yararlanarak ortamın istenen davranışlara hizmet etmesini sağlamak gerekir (Başar, 2008, s. 122).

2.2.2. İstenen Davranışları Çağrıştırmak

Davranışlar, isteneni akla getirdiğinde, akla gelenin yapılması daha olasıdır. Karşılaştığı insanlardan “günaydın” sözüyle bir gülümseme ve baş selâmı gören insanın, başkalarına bunları yansıtması beklenir. Böyle durumlarda, istenen davranışın mutlaka aynısının ve tamamının sergilenmesi şart değildir. O davranışı anımsatacak bir ipucu şeklindeki davranışlar da onu çağrıştırdığında, istenene götürebilecektir. İstenen davranışa benzer davranışlar onu çağrıştıır. Öğretmenin öfkelenmesi çocukta öfkeyi, yalan söylemesi yalanı, kandırmayı, kapıyı çarpması eşyalara kötü davranmayı, kırıp dökmeyi, adil davranmaması başkalarına haksız davranmayı ve kötülük etmeyi daha kolay çağrıştıır. Olumlu örnekler, olumlu davranışları çağrıştıırılar (Başar, 2008, s. 122). İstenmeyen davranışlar tüm çocukları zaman zaman zorlayabilir. Öğretimin yanı sıra hem yeni hem de deneyimli öğretmenler, öğrenme güçlükleri veya davranış sorunları yaşayan çocuklara sözlü iletişimi öğrettiği gibi beden dilini de öğretmek zorundadırlar. Çünkü beden diliyle bazı istenmeyen davranışlar engellenebilir hatta bedensel iletişim yerine göre sözlü iletişimden etkili olabilmektedir. Öğrenciler vücut dilinden birçok istenmeyen davranışı anlayabilir, belki de sözlü iletişime gerek kalmadan vücut diliyle istenmeyen birçok davranışın önüne geçilebilir.

2.2.3. İstenen Davranışları Desteklemek

Sistemli yaklaşımda öncelikli olarak çocukları iyi tanımak; aile durumlarını, yakın arkadaşlarını, okul ve sınıfları hakkında neler hissettiklerini anlamak demektir. Sınıfınızdaki çocuğun, okulda büyük ya da daha küçük kardeşleri var mı? Eğer öyleyse, kardeşi veya kardeşleri hakkında onlarla tartışmalar yapın. Öğretmen olarak okulun dışında bir hayata sahip olduğunuz gibi çocuklar da aile ve toplum gruplarının bir parçası olarak hayatlarını sürdürürler. Dışarıda yaşayan hayatları onlar için son derece önemlidir ve her zaman saygı duyulması gerekir. Aynı şekilde sınıf ortamının çeşitli unsurları istenmeyen davranışlara zemin hazırlayabilir veya bu davranışların oluşmasını önleyebilir. Ortamdaki ışık, sıcaklık, renkler, temizlik ve etkileşimli tahta gibi araçların kullanılması çocuğun motivasyonunu, davranışlarını ve öğrenme azmini doğrudan etkilemektedir. İnsanları zorlayarak onlara bir davranışı yaptırabiliriz, ama bu geçici olur, zorlama ortadan kalkınca, davranış da ortadan kalkar. Zorla sağlanan uyum, geçicidir, aldaticıdır (gerçek ile görülen farklıdır). Davranışı değiştirmenin kalıcı, gerçek yolu, insanların o davranışın yapılması gerektiğine inandırılmasıdır. İnsanları inandırmak güçtür. Eğer daha önce onunla ilgili başka bir şeye inanmışlarsa, bu inancı değiştirmek daha da güçtür. İnsanları ikna etmenin bir yolu, istenen davranışın yararını, istenen, zevk verecek olan sonuçlarını göstermektir. Bizi bir sıkıntıdan kurtaracak, ödül getirecek, hoşnutluk sağlayacak eylemlere yönelmemiz kolay olur. O davranışı yaptığımızda başkalarının bize değer vermesi sağlanacak ya da verilen değer artacaksa, başkalarının bize olumsuz bakışı yerini olumluya bırakacaksa, bunlar inandırıcı bulunduğunda, o davranışın öğrenilme veya gösterilme olasılığı artacaktır (Başar, 2008, s. 123).

Olumlu pekiştirme, istendik davranışları artırmak ya da sürdürmek için öğrencinin istendik davranışlarını izledikten sonra, hoşuna giden bir uyarının sunulmasıdır. Ortama eklenen ya da öğrenciye sunulan uyarana pekiştireç denir. Pekiştirme bir süreç, pekiştireç ise bu süreçte kullanılan bir araçtır. Ödül ve ceza, olumlu davranışı teşvik edilmesinde ve istenmeyen öğrenci davranışlarının azaltılmasında güçlü bir araç olabilir (Vural, 2008, s. 22). Bu durum, istenen davranışın sürekliliğini sağlamanın da bir yoludur, aksi halde istenen davranışlar savaşlanıp seyrekleşerek unutulup ortadan kalkabilir. İstenen davranışı yerleştirip sağlamlaştırmanın yolları arasında, methetme ve ödüllendirme, övgü ve ödülün vazgeçme, öğrenciler tarafından sevilen bir uygulamaya son verme, zorluk veren bir durumla karşılaştırma da sayılabilir. İstenen

davranışlara verilen övgü ve ödül, bunları almak isteyen öğrencileri başka istenen davranışlara götürür. İnsanlar, yaptıkları hakkında başkalarının düşüncelerini almak, bunların onandığını görmek ister. Olumlu davranışlarla ilgili bu düşüncelerin belirtilmesi, onların sağlamlaşmasına yardım eder. Başarı sevincini paylaşmak da başarı isteğini pekiştirir. Başarıdan duyulan mutluluğu belirtmek, bu mutluluğun sürmesi ve artması için, istenen davranışı çoğaltan ve pekiştiren etkiler üretir. İstenen davranışın kapsamlı, güç, karmaşık veya birkaç parçalı olması durumunda, davranış parçalara ayrılarak, basamaklı hale getirilir, her basamak gerçekleştiğinde pekiştireç verilir. İstenen davranış alışılmamış, yabancı, tepki çekici olabilecekse, o zaman, ona yakın bir davranış seçilerek pekiştirilir. Sonra istenene daha yakın davranışlar seçilerek, istenenin alışılmış, kolaylaşmış, yabancı olmayan bir davranış olması ve yapılması sağlanabilir (Başar, 2008, s. 124-125).

2.2.4. İstenen Davranışları Basitleştirmek

İstenen davranışı yapmayı engelleyici değişkenler ortadan kaldırılmalıdır, yoksa öğrenci çekingen, isteksiz olur, istenene yönelmez. İstenen davranışın gösterilmesi, istenmeyen gösterilmesinden kolay olmalı ki, öğrenci ona yönelsin. Sınıfın fiziksel, eğitsel, sosyal düzeninde değişiklikler yapılarak istenen davranışlar kolaylaştırılabilir. Başka bir seçenek de istenmeyen davranışı yapmanın zorlaştırılmasıdır. Öğretmenlerin ders dışı zamanlarda da öğrenciler arasında olması, onların istenmeyen davranışlara yönelmesini zorlaştırır. Arkadaşlarını derste itip çekmeleri istenmiyorsa, birer kişilik sıralara oturtulup arada boşluk bırakılır. Bu zorluklar, öğrenciyi bunaltıcı, sıkıntıya sokucu olmamalı, istenmeyen davranışın yapılabilirliğini olumsuz etkilememelidir (Başar, 2008, s. 126).

Genel olarak şekil verme, yeni davranış ve becerilerin bir diğer deyişle öğrencinin davranış dağarcığında olmayan davranışların öğretilmesi için kullanılır. Başarılı yaklaşıklar hedeflenen davranışa benzeyen davranışlardır. Örneğin, top yakalama davranışında becerikli olmayan bir öğrencinin, topu yakalamak için ellerini uzatması, akabinde kollarını açması birbirini izleyen iki yaklaşık davranıştır. Şekil verme sürecinde hedeflenen davranışa benzeyen yaklaşık davranış pekiştirilir. Her adımda ya da başarılı yaklaşıpta diğer davranışlar görmezden gelinirken başarılı yaklaşık tepkisi pekiştirilir. Öğrenci bir adımdan diğerine geçtiğinde beklentiler arttığından pekiştirme için ölçütler değişir. Şekil verme sürecinin her adımında, öğrenilen davranışı yeni

öğretilmek istenen davranışa daha benzer hale gelir. Başarılı yaklaşıklar birleştiğinde yeni davranış oluşur (Vural, 2008, s. 27).

2.3. Sınıf İkliminin Oluşturulması

İstenmeyen davranışların olmaması veya oluşmasının önlenmesi, öğretmen ve öğrenci tarafından kabul gören kuralların oluşturulması ancak iyi bir sınıf ikliminin oluşturulmasıyla mümkün olmaktadır. Sınıfta öğrenmeye hizmet eden bir ortamın oluşturulması, eğitim-öğretim etkinlikleri için sağlıklı bir ortamın meydana gelmesi, istenmeyen davranışların oluşmaması için temel şartlardandır. Öğretmen-öğrenci iletişimde herkesin saygı ve sevgi çerçevesinde birbirine hürmet etmesi, sınıf değerlerinin olduğu bir ortamın oluşması sınıf iklimiyle izah edilebilir. Bu minvalde tıpkı ortama yayılan güzel bir koku gibi sınıf ikliminde meydana gelen olumlu hava öğrencileri, öğretmeni ve öğrenmeyi olumlu etkiler (Demirtaş, 2012, s. 17). Konulan kurallar tüm öğrencileri kapsamlı, saygılı, demokratik ve hoşgörülü olmalıdır. Olumlu sınıf iklimi için öğretmenler, öğrenen bir topluluk oluşturmalı, öğrencilerin görüşlerini dikkate alan sınıf toplantıları yapmalı ve özel gereksinimli öğrencilerin sosyal kabulünü arttıracak etkinlikler planlamalıdır. Eğitimcilerin davranışlarında tutarlı olması, istenen davranışın pozitif bir şekilde takviye edilmesi ve istenlik davranış sergilemeyen bir çocuğa uygun bir biçimde yaklaşması önemlidir (Vural, 2008, s. 30).

Sınıf yönetimiyle sınıf iklimi arasında doğrudan bir ilişki vardır. Sınıf yönetiminde yapılması gereken uygulamalar sınıftaki istenmeyen davranışları azaltacaktır. Sınıf yönetimi, kaynakları sistematik olarak ilişkilendirme, sınıfı doğru bir şekilde düzenleme, çevreden yararlanma, çocukların kişilik gelişimlerini takip etme ve onlara sorunlarının çözümünde yol gösterme gibi unsurlar olarak da tanımlanmaktadır. Dolayısıyla sınıf yönetimi sınıf ikliminin oluşmasını sağlayan en önemli faktörlerdendir (Terzi, 2002). Öğretim müfredatının sınıf veya okulda etkin bir şekilde uygulanması ve konular sonucunda öğrencilerin bir takım sosyal, bilişsel ve kişisel becerileri kazanması için birtakım ilke ve kuralların olması gerekir. Bu anlamda, öğrenci, öğretmen ve okul yönetimini birbirine uyumlu hale getirecek yöntem ve tekniklere ihtiyaç vardır. Bu yöntem ve tekniklerin bir araya gelerek oluşturduğu okul veya sınıf iklimi istenmeyen davranışların ortaya çıkmasını engelleyecektir (Sözer, 2001, s. 96). Yılmaz (2008) sınıfta öğretim etkinliklerini olumsuz etkileyen

davranışları incelemiştir. Sınıf iklimini bozan davranışların yönetilmesiyle ilgili birçok yöntem olmakla birlikte iki önemli yöntem vardır. Birincisi, istenmeyen davranışların oluşmasını önleyen bir sınıf iklimi oluşturulmasıdır. Buna rağmen, sınıfta istenmeyen davranışlar devam ediyorsa, o zaman bu davranışlara müdahale edilmesi, engellenmesi, durdurulması ve pozitif disiplin metotlarıyla ortadan kaldırılması gerekir. Ayrıca istenmeyen davranışlarla başa çıkmak için farklı modeller, yaklaşımlar, yöntem ve teknikler geliştirilmiştir. İstenmeyen davranışlara karşı öğretmenler, en etkili, en az zaman alan ve en çok sorun çözen yaklaşımları seçmek durumundadır. Ataman'a (2003) göre sınıf iklimine uymayan davranışların takibi veya normalleştirilmesi için; birinci basamak, istenmeyen davranışlara ilişkin istatistikî verilerin toplanmasıdır. Bu veriler üzerinden davranışların analizleri yapılarak istenmeyen davranışlarla başa çıkma yöntemleri belirlenmelidir. Sınıftaki tüm öğrencilerden standart olan, aynı yoğunlukta uygun davranışlar göstermesi beklenemez. Bu bireysel farklılıklara aykırı bir durumdur. Ayrıca sınıfta her şey mükemmel oluşturulmuş olsa dahi bir takım istenmeyen davranışlar meydana gelebilir. Bu durum ne öğretmenin ne de sınıf ortamının sorunudur. Öğretmen istendik davranışların oluşması için ödül ve cezayı etkin bir şekilde kullanmalıdır. Pekiştireçlerin etkili olabilmesi için istenen davranış olduğunda hemen verilmesidir. Sonraki zamanlarda lüzum oldukça değişen oranda ya da aralıkta verilmesinde fayda vardır. Değişik zamanlarda farklı ödüller kullanılmalıdır. Bunlar sosyal pekiştireçler (istenen davranışın ortaya çıkması ve tebrik edilmesi), etkinliklerle pekiştirme (ödülün nedenleri açıklanmak suretiyle konferansa, geziye ve müzeye gitme), maddi pekiştireçler (oyuncak, not, iftihar belgesi, imza, çikolata, yıldız gibi), olumsuz pekiştireçler (notla cezalandırma, velisini arama, birkaç gün samimiyeti kesme) vb. ödüller ve cezalar verilebilir. İstendik davranışlar oluştuğundan ve istenmeyen davranışlar ortadan kalktıktan bir süre sonra normal seyre dönülmelidir.

Öğretmenin gösterdiği şu davranışlar, öğrencilerin istenmeyen davranışlar sergilemesine zemin hazırlamakta ve sınıf ikliminin bozulmasına neden olmaktadır (Ada, 2002, s. 200):

- Çocukların davranışlarına uygun bir davranışla karşılık verilmemesi,
- İstendik davranış gösteren öğrencilerin ödüllendirilmemesi veya tebrik edilmemesi
- Öğrencilerin yeteneklerinin üstünde farklı beklentiler içinde olunması,

- Bireysel farklılıklara karşı hoşgörölü olunmaması, genel olarak olumsuz davranışların ceza ile kontrol edilmesi,
- İstenen davranışlar için model olunmaması sayılabilir.

2.4. Sınıf Yönetim Modelleri

Sınıf yönetiminde en etkin öge lider konumunda olan öğretmendir. Öğretim süreciyle uyusacak bir sınıf yönetimi oluştururken süreci öğretmen yönetir, yönlendirir. Günümüzde öğretmenlerin sınıfı yönetirken ve öğretim hizmetlerini uygularken birçok problemle karşılaşması ve istenmeyen öğrenci davranışlarını yönetme noktasında zayıf kalmasının nedenlerinden biri de öğretmenlerin bilimsel yöntemler konusunda yeterince donanımlı olmamasından kaynaklanmaktadır. Sınıf içi problemleri çözmek için sınıf yönetim modellerinden yararlanmak gerektiğini ifade etmek lazım. Öğretmenlerimiz sınıf yönetim modellerini öğrenip uyguladığı takdirde sınıftaki istenmeyen davranışlar azalacak ve bu davranışlarla başa çıkmada daha etkin olacaklardır. Sınıfta etkili bir öğrenme ortamının oluşması ve sürdürülebilmesi için olaylara ve durumlara göre farklı sınıf yönetim modelleri uygulanmalıdır. Sınıf yönetim modelleri kullanılırken, bir modelin belli bir problem için uygulanması veya problemin farklı aşamaları için değişik modelleri birleştirmek de gerekebilir (Başar, 2008, s. 5). Öğretmen, sınıf yönetim modellerini kullanırken birini temel alabilir veya yaptırdığı etkinliklerin niteliğine göre farklı sınıf yönetim modelleri de kullanabilir. Modellerin tercih edilmesinde ve uygulanmasında, konunun temel hedefleri, sınıfın şartları ve çocukların ilgi ve ihtiyaçları belirleyici olabilir (Demirtaş, 2012, s. 19).

2.4.1. Geleneksel Model

Bu model öğretmenin sınıfın mutlak hâkimi olduğu, öğrencinin etkin olmadığı yaklaşımdır. Bu yaklaşımda öğrenci-öğretmen ilişkileri öğretmen lehine aşırı derece yapılandırılmış olup sınıf içi kuralların tamamı öğretmen tarafından koyulduğu malumdur. Öğrenciler, sınıftaki tüm kurallara uymak zorundadır. Çelik'e (2005) göre bu yöntemin temel hedefi öğretmen otoritesine dayanan bir sınıf ortaya çıkarmaktır. Öğretmen mutlak otorite kabul edildiğinden tüm sorular öğretmen tarafından sorulur. Öğrencinin soru sorma ve düzeni eleştirme hakkı yoktur. Bu yöntemde, dersin ve sınıfın düzeni çok önemlidir. Öğretmen, sınıftaki otoritesini olumsuz etkileyen bir

durumla karşılaştığında eğitim-öğretimi durdurabilir. Yani öğretimi ve öğrenciyi düzene feda eder. Esas olan öğretmenin otoritesini korumaktır.

2.4.2. Tepkisel Model

Sınıf yönetiminde klasik bir model sayılmakla beraber yerinde ve zamanında kullanıldığında oldukça yararlı olabilir. Bu modelde istenen bir durumu gerçekleştirmek veya olumsuz bir davranışı ortadan kaldırmak için duruma göre tepki verilmesi söz konusudur. Ödül ve ceza sistemi bu modelin temelini oluşturur. Derste çok konuşan bir öğrenciye söz hakkı istediğinde söz hakkı vermemek veya derste sessiz bir öğrenciye söz hakkı vermek gibi. Ancak ceza yerine daha olumlu olabilecek farklı yöntemler uygulanması önerilir. Esas olan amaçlara ulaşmak için akli ve kalbi ikna etmek ve doğru tepkiler vermektir (Başar, 2008, s. 5). Ceza, istenmeyen bir davranışın yapılması durumunda verilen olumsuz tepki veya o davranışın ileride yapılma olasılığını azaltmak veya ortadan kaldırmak için izlenilen süreçtir. Ödülde olduğu gibi ceza da kişiliklere göre farklıdır. Çünkü bazı öğrenciler için ödül, bazı öğrenciler için ceza daha etkili bir yöntem olabiliyor. Esasında bireyin o andaki durumuna bakarak ödül ve ceza yöntemi takdir edilmelidir. Bundan dolayı eğitimde cezayı kullanırken öğrencinin aile, çevre ve kişiliğine göre seçmek gerekir. Bazen ‘bu öğrenciye hiçbir ceza etkili olmuyor’ şeklinde açıklamalar duyarız. Bu durum o bireye onu etkileyecek bir yaptırımın uygulanmadığını gösterir. Örneğin, ders içi performans notundan zayıf alan bazı öğrenciler istenmeyen davranışlarını azaltmakta iken, bazı öğrenciler üzerinde hiçbir etki yapmadığı gözlenebilir (Batu ve Kırcaali İftar, 2011, s. 115).

2.4.3. Önlemsel Model

Bu model, eğitim-öğretim sürecinde sınıfın istenmeyen öğrenci davranışlarının meydana gelmemesi için yapılan planlamalar ve düzenlemeleri içeren bir yaklaşımdır. Yani istenmeyen bir davranışın meydana gelmemesi için alınan önlemlerdir. Böylelikle tepkisel yaklaşıma gerek kalmayıp, zaman ve kaynak tasarrufu sağlanmış olacaktır (Başar, 2008, s. 6). Önlemsel modelde, istenen davranışların meydana gelmesini sağlayacak belli düzenlemeler gerekmektedir. Bu modelde sınıf, kültürlenmenin etkin olarak gerçekleştiği ve sosyalleşmenin yaşayarak öğrenildiği bir mekân olarak değerlendirilir. Sınıf içinde çeşitli yollarla istenen davranışlar

oluşturulmaya çalışılır. Önlemsel modelde problemler değil, sonuç önemlidir. Doğru olan, istenmeyen durumların ortaya çıkmasını engellemektir. Model, bireyi değil daha çok grubun sosyalleşmesini ve ortama uyumunu ifade etmektedir (Çelik, 2005, s. 9). Öğretmen sınıftaki problemlere önceden kestirebildiği kadar önlem almaktan sorumludur. Derste yapılacak bireysel veya toplu etkinlikleri planlayıp yönetmeli, motivasyonu sağlamalı ve kargaşayı önleyerek etkin ve verimli bir ortam oluşturmalıdır. Bunun için bir dizi düzenlemeler yapılabilir. Çok konuşan öğrencileri yan yana oturtmamak, sınıf kurallarını belirlemek ve öğrencilerin rollerini dağıtmak, öğretim programını planlamak gibi. Öğretmen bu tür tedbirleri alırken öğrencilerin sıkılmamalarını okuldan nefret etmemelerini sağlamalıdır.

2.4.4. Gelişimsel Model

Eğitim-öğretim programlarını yaparken ve uygularken öğrencinin bulunduğu yaş ve duygusal gelişim düzeyinin dikkate alınarak uygulandığı sistemdir. Bu yaklaşım öğrencinin kişisel gelişiminin farklı zamanlarında ortaya çıkabilecek olan kişisel özellikleri dikkate alınarak eğitsel yaşamın düzenlenmesidir (Başar, 2008, s. 6). Gelişimsel yaklaşım dört basamaktan oluşmaktadır. Birinci basamakta, ilkokulun ilk üç yılını kapsayan dönem, öğrenciler okuma yazmayı ve toplumsallaşmayı öğrenirler. Birinci basamakta öğretmenler, öğrencileri yönetmek ve yönlendirmede oldukça zorlanabilirler. İkinci basamakta (10-12 yaş) çocuklar, okul kurallarına uyum sağlamış, öğrenci olmayı öğrenmiştir. Öğretmeni zor durumda bırakmazlar. Bu açıdan sınıfı yönetmek daha kolay olup bir önceki basamağa göre öğrenciler daha anlayışlıdır. Üçüncü basamak ise ortaokul yıllarına denk gelir. On iki-on beş yaş arasındadır. Öğrenciler ortaokul döneminde özellikle 7. Sınıf itibarıyla bulanık duygular içindedir. Duygu aklın önünde seyrettiğinden sınıf yönetimi oldukça zor olabilir. Ayrıca öğrenciler bu dönemde sınıf kurallarını ve kuralların niçin konulduğunu sorgulamaya başlarlar. Ön plana çıkma, “ben de varım” deme dönemi de denilebilir. Ortaöğretim dönemini içine alan son dönemde ise dönemin ilk yılında öğrenciler ortaokul ve ergenlik eğilimleri devam etse de artık kişilik özellikleri belirginleşmeye başlamış. Zihinsel gelişim, büyüme ve çevre edinme süreci hızlanmıştır. Bu dönem lise yıllarıdır (Sarıtaş, 2000, s. 53).

2.4.5. Bütünsel Sınıf Yönetimi Modeli

Bu model; birçok sınıf yönetim yaklaşımlarının birlikte kullanıldığı modeldir. Daha çok “önlemsel ve gelişimsel” modelin kurallarına bağlı kalmakla birlikte yeri ve zamanı geldikçe tepkisel modelden de yararlanmayı ifade eder. Bu modelde yer alan iyi-kötü, güçlü-zayıf yanlar vardır. Bu model birçok modelin aynı anda kullanılmasına olanak sağladığından durumsallık ön plandadır (Başar, 2008, s. 6). Bu model; sınıf yönetimini öğrencileri disipline etmek, susturmak olarak görmemektedir. Sınıf yönetiminin komplike yapısının ancak farklı yönetim modellerini kullanmaktan geçtiğini kabul etmektedir. Dolayısıyla tepkisel yöntemin de zaman zaman kullanıldığını, ödül-ceza sisteminin bazı öğrenciler üzerinde çok etkili olduğunu ifade etmek gerekir. Tüm bu modellerden anlaşıldığı üzere öğretmen yerine ve zamanına göre doğru yöntemleri seçerek sınıfını yönetmeyi başarmalıdır. Özellikle önlemsel ve gelişimsel model sınıf yönetiminde öğretmenlerin karşılaştığı birçok sorunun çözümüne ve istenmeyen davranışın ortadan kaldırılmasına olumlu etki yapmaktadır. Okul yönetimleri tepkisel yöntemi zamanında ve etkin kullanırsa okul ve sınıf iklimine katkıda bulunacaktır. Sonuçta eğitim bir fark etme ve fark ettirme girişimi olarak ele alınmalıdır.

2.5. Sınıf Yönetiminde Temel Dinamikler

Başarı beklentisi, öğretmenin her bir öğrenciye, sınıfın en iyi öğrencisiymiş gibi yaklaşması ve bu sayede öğrencinin kendine güven ve özsaygı gibi duygusal motivasyonunu yüksek tutmasıdır. Söz aldıkları takdirde tüm öğrenciler sınıfın en iyi öğrencisiymiş gibi dinlenmeli ve mutlaka onlarla göz teması kurulmalıdır. Her öğrenciye de mümkün oldukça her ders en az bir defa söz hakkı verilmelidir. Öğrenci, arkadaşıyla kendisine çeşitli beceriler kazandıracak etkinliklerde görev almayı ister. Bu sayede ortak iş yapabilmeyi ve grubun bir parçası olduğunu öğrenir. Her öğrencinin grup içerisinde bir sorumluluğu olmalı ve her öğrenci grubun başarısı için önemli olduğunu bilmelidir. Ayrıca bu çalışmalar onlar için aidiyet ve birlikte iş yapabilme duygusu açısından oldukça yararlıdır (Vural, 2008, s. 31). Öğretmenin sınıf yönetimindeki başarı ve becerisi, çocuklar ve öğrenme üzerinde oldukça önemlidir. Çocukların bir grubun üyesi olarak nasıl davrandıklarını, başkalarıyla olan ilişkilerini anlamaları ve başkalarına nasıl yardımcı olduklarını gözlemelidir. Çocuklar öfke ya da hüznün gibi güçlü duygular ifade edebilir ve bir şey yapmaları engellendiğinde hayal kırıklığına uğrayabilir. Bazı çocuklar bu becerileri halen geliştirmektedir ve diğer

çocuklarla iletişim kurma ve pazarlık yapma yeteneğine sahip olmayabilir. Sınıf içinde öğrencinin sosyal yönlerini geliştirmek ve takdir etmek için çeşitli uygulamalar yapmak gerekir. Çocukların paylaşma ve iş birliği yeteneklerini geliştirmelerine yardımcı olmak için, paylaşmanın önemini hızlı bir şekilde hatırlatacak bir “paylaşım rozeti” verilebilir. Bu bakımdan öğretmenin sınıf yönetiminde gösterdiği kabiliyet öğrenmeyi doğrudan etkilemektedir (İlgar, 2005, s. 161). Sınıf toplantıları denildiğinde aklımıza ilk gelen veli toplantılarıdır. Elbette velilerle yapılan toplantılar, velileri bilgilendirmek ve onlardan öğrencilerin eğitimi konusunda bilgi almak için önemlidir. Öğrencilerin evdeki durumlarının öğrenilmesi okulla evin kıyas edilmesi açısından çok faydalıdır. Bazı öğrenciler okulda çok sakin ve rahat davranırken, evde fırtına gibi esebilmektedir.

Sınıfında olumlu bir öğrenme iklimi oluşturmayı amaçlayan öğretmenler, öğrencilerle de toplantılar yapmalıdır. Bu toplantılar, sınıfta oluşan kriz durumlarında veya sorunlara çözüm amaçlı olmaktan çok ortaya çıkabilecek olası sorunları önleme amaçlı olmalıdır. Bu toplantılarda bir hafta boyunca yapılanlar değerlendirilmeli, öğrenciler sınıf içindeki problemlerin çözümü noktasında bilgilendirilmeli ve problemlere karşı alınacak önlemler ortaya konulmalıdır. Başarılı, terbiyeli, ahlaklı ve sorunların çözümünde etkin öğrenciler yetiştirmek için sınıf toplantıları kaçınılmazdır. Bu toplantılar sayesinde sınıftaki öğrenciler sadece istenilen davranışlar sergilemekle kalmaz, aynı zamanda takım ruhu da kazanırlar. Bu toplantılar, öğrencilerin sorumluluk bilincini geliştirmekle birlikte akademik başarısını yükseltmektedir (Vural, 2008, s. 31). Ayrıca sportif faaliyetler, piknik organizasyonları ve sınıfça yapılan birçok sosyal faaliyet sınıf içi dostluk ve iletişimin artmasını sağlar. Beden eğitimi ve spor gençlerin kişisel gelişimlerine, yeteneklerini görmelerine ve geliştirmelerine, özgüven ve özsaygı duymalarına katkı sağlayabilir. Sportif faaliyetler sabretmeyi, cesur olmayı, kurallara uymayı öğretmekle birlikte takım ruhunun ve sorumluluk bilincinin gelişmesini sağlar. Bu sayede kendi özellikleriyle başkalarının farklılıklarını hoş görmeyi öğrenirler. Beden eğitimi ve sportif faaliyetler, çeşitli durumlarda kendine güvenen iddialı davranışlar geliştirmeyi öğrettiği gibi aynı zamanda öğrencilerin olumsuz duygular, stresle başa çıkmanın yollarını da öğretir (European Commission/EACEA/Eurydice, 2013).

Toprakçı (2008) sınıf yönetimini etkileyen faktörleri sınıf içi ve sınıf dışı olmak üzere ikiye ayırmıştır. Sınıf dışındaki faktörleri, temel etkenler ve yan etmenler şeklinde

ifade ederek; sınıf içi faktörleri de sınıfın fiziki yeterlilikleri ve öğrenci-öğretmen becerileri olarak tasnif etmiştir. Türkmen (2011) de sınıf iklimini etkileyen etkenleri sınıf içi ve sınıf dışı faktörler olarak ikiye ayırmıştır. Sınıf içi etmenler şu şekilde ifade edilebilir:

Çocukların özellikleri: Çocukların kişilik özellikleri, psikolojik durumu, sosyal ve kültürel geçmişleri, hazır bulunuşluk ve gelişim düzeyleri, başarıları gibi

Eğitimcilerin Nitelikleri: Eğitimcilerin sosyal, psikolojik ve kişilik özellikleri, amaçları, mesleki tutum ve yeterlilikleri, yönetim tarzları, kullandıkları öğretim yöntem ve teknikleri, sağlık durumları gibi etkenler.

Sınıfın Fiziksel Özellikleri: Sınıfın büyüklüğü ve şekli, aydınlanma, temizlik, görünüm, sıraların sınıf içine yerleşim biçimi, sınıf mevcudu, gürültülü bir yerde olup olmaması gibi faktörleri kapsar. Sınıf dışı etmenler, sınıf yönetimini ve sınıfta istenmeyen davranışları daha fazla etkilemektedir. Bu yüzden sınıf dışı faktörler sınıf içi etkenlerden daha fazladır. Sınıf disiplini üzerinde çok yönlü etmenler oluşturan dış faktörleri de şöyle sıralayabiliriz (Türkmen, 2011):

Genel Yönetim ve Bakanlık: Devletin siyasi, hukuki gelişmişlik düzeyi, kültürel ve sosyo-ekonomik düzey, bakanlığın beklentileri ve oluşturduğu politikalar, eğitim sistemini, örgüt ve yönetim yapısını önemli ölçüde etkilemektedir. Merkez teşkilatlarındaki bu durum öğretmenlerin sınıf yönetimini ve öğretim etkinliklerini önemli ölçüde etkilemektedir.

Okul Yönetimi: Kurum kültürünün oluşmuş olması, okuldaki demokratik anlayışın yerleşmiş olması, okul yöneticisinin demokratik tutum ve tavırları, okulun fiziki, sosyal ve eğitimsel kaynakları öğretmenin sınıf yönetimini etkiler.

Aile: Ailenin yapısı ve büyüklüğü, aile içi iletişim, ailelerin okul ve öğretmenlerle ilgili kanaatleri ve okuldan beklentileri, öğretmen-veli iş birliği gibi etkenler üzerinde durulabilir.

Okulun Bulunduğu Yer: Öğrencilerin yaşadığı çevrenin insani, ekonomik ve kültürel düzeyi, okul çevre eğitim planı, paydaş kurumların okuldan beklentileri, çocukların çevredeki arkadaş grupları ve bunların özellikleri öğrenci davranışlarını derinden etkiler.

2.5.1. Demokratik Bir Sınıf Ortamının Özellikleri

Sınıf, gelişim olarak birbirine benzer öğrencilerden oluşur, doğal olarak öğrencilerin birçok özellikleri birbirine benzer. Öğrenciler benzer özellikler taşıyorsa da farklı yaşam biçimlerinden elde ettikleri kazanım ve davranışları veya bireysel farklılıkları sınıf ortamına taşırlar (Başar, 2008: 32). İyi bir eğitim ortamının özü, ilk önce müfredatı takip etmek için öğrenciyi harekete geçirebilecek demokratik bir ortam meydana getirmektir. Elbette sürecin amacı yalnızca öğretmek değil, aynı zamanda toplumsal ve ahlaki kurallara uyan bireyler yetiştirmektir. Davranış bozukluğu, başkalarını zorbalık altına alıp korkutmak gibi istenmeyen davranışlar demokratik sınıf ortamını olumsuz etkiler. Bu tür davranışların gözlenmesi, başka öğrencileri olumsuz etkiler. Bu nedenle demokratik okul veya sınıf oluşturmak, her okulun temel hedeflerindedir (UCLA, 2015). Sınıfta oluşan demokratik öğrenme ortamı, bir öğrenciyi olumlu etkiliyorsa, olumsuz bir ortam da öğrencileri psikolojik olarak olumsuz etkileyebilmektedir. Öğretmenler olumlu sınıf atmosferini kusursuz oluşturup öğrencileri iyi tanıdıklarında, öğrencilerin güçlü yanlarını inşa etmeyi başarabilirler. Öğrencilerin saygın ve yetenekli olduklarını hissetmeleri ve kabiliyetlerini geliştirdikleri ortamda istenmeyen davranışlar sergilemezler veya daha saygılı davranırlar. Bu anlamda öğrencinin sınıf içinde yeteneklerini sergilemesi, geliştirmesi ve saygın bir birey olduğunu hissetmesi çok önemlidir. Bunun için insana bireye değer veren, kurallarını insanın değerinden alan demokratik ortamlar oluşturmak şarttır. Demokratik sınıf ortamını oluşturmanın en önemli yollarından birisi sınıftaki kararların demokratik yöntemlerle alınmasıdır.

2.5.2. Fiziki Ortamın Etkileri

Fiziksel ortam deyince başta sınıf ortamı ve okul ortamı akla gelmelidir. Fiziksel ortam, eğitim-öğretimin temel hedefleri açısından öğretime kaynaklık eden araç-gereçlerden ve bunların düzenlenmesinden meydana gelir. Araç-amaç bağlamında okul ve sınıf ortamı, eğitim-öğretimin temel değişkenlerinden biridir. İstenen davranışlar, nezih bir sınıf ortamı, doğru hazırlanmış ve etkin kullanılan işlevsel araç-gereçler ister. Öğrenme güdüsünün kalitesi ve öğretmen-öğrenci etkileşiminin doruk noktası nezih bir sınıf ortamına bağlıdır. Öğrenme-öğretme üzerinde ortam, sınıfın diğer fiziksel özellikleri ve bunların düzenlenmesi oldukça etkilidir. Sınıfta bulunan fiziki faktörlerin eksik ya da tam olması, öğretimsel ve eğitsel hedefler için avantaj

veya dezavantaj oluşturabilir (Başar, 2008, s. 33). Sınıfta yapılan fiziki düzenlemeler, sınıf yönetiminin çok önemli bir parçasıdır. Çünkü sınıfta iyi yapılmış fiziki düzenlemeler, öğrenci ve öğretmen motivasyonunu olumlu etkileyecektir. Bu düzenlemeler yapılırken öğrenci ve öğretmen etkileşimi iyi hesap edilmelidir. Sınıf düzeni oluşturulurken öğretmen masası, çocukların sıra ve oturakları, sınıfın pencere ve kapıları, dolaplar-askılıklar göz önünde bulundurularak küçük veya büyük gruplarla etkin çalışma alanları oluşturulmalıdır. Sıraların öğrencilerin rahat edeceği şekilde ayarlanması, giriş-çıkışlarını engellememesi, zorlaştırmaması, tahtayı, öğretmeni ve etkinlikleri görece şekilde konumlandırılması, öğretmenin sınıf içinde rahatça dolaşabilmesi dikkate alınmalıdır. Sınıfın fiziki yeterliliğe sahip olmaması ve kurallara uygun düzenlenmemesi sınıf etkileşimini olumsuz etkiler ve istenen davranışların meydana gelmesini ve öğrenmeyi engeller (Öztürk, 2009, s. 156).

2.5.3. Sınıf Yönetiminde Plan Program

Öğretimsel etkinlikler, belirli bir plan ve program dâhilinde oluşturulmalıdır. Eğitim planlanırken öğretim etkinliklerine ayrılacak zaman, araç-gereç, yöntem ve tekniklerin belli bir plan ve program halinde olması hedeflenir (Çalık, 2009, s. 6). Öğretmen öğretimi planlarken öğrenmenin değişkenlerini, konunun kapsamını ve öğrenci gelişimini esas alır. Öğrencilerin günlük yaşantılarıyla öğretilen konular arasında ilişkiler kurmalı, onların istek ve değerleriyle toplumun ahlaki değerlerini örtüşürmeyi bilmelidir. Öğretim sırasında verilecek örnekler öğrencilerin günlük yaşantılarından seçilmeli ve öğrencilerin karşılaştıkları problemlere ışık tutmalıdır. Bu bağlamda öğretim süreci ne kadar iyi planlanır ve öğrencilerin sosyal hayatlarıyla benzeştirilirse o kadar kolay ve etkili olur. Plan yapan bir öğretmen aynı zamanda derse hazırlıklı gelir, zaman kaybı olmadan hedeflere sistemli bir şekilde ulaşır (Hakan, 1991, s. 81).

Eğitimde plan ve program belirlenirken dikkate alınması gereken diğer faktörler de şunlardır: öğrencilerin ilgi, istek ve gereksinimleri, öğrenilecek konuların toplumsal ve ekonomik yaşam yönünden önemidir. Çünkü öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyleri, gelişim dönemleri ve toplumsal yaşamın yapısına uygun olmayan bir programla istendik davranışların ortaya çıkması beklenemez (Aydın, 2011, s. 67). Toplumsal yapıda yer alan halk tarafından kabullenilmiş bazı gerçekler ister istemez öğrencilerin yaşam dünyasına yerleşmiştir. Bazen kökten değiştirmek istediğimiz

olumsuz bir değer ve davranış, öğrenciler ve toplum nezdinde beklenmeyen bir tepki oluşturabilmektedir. Bu tarz durumları değiştirmek planlama, emek, zaman ve sabır ister.

2.5.4. Sınıf Yönetiminde Zaman

Zaman, belki de insanların değerini bilemediği ve doğru yönetemediği en önemli unsur hayatımızda. Sınıf yönetiminde zamanı doğru planlamak ve kullanmak, istenmeyen davranışların meydana gelmesi açısından son derece önemlidir. Nitekim zamanı doğru kullanmayan öğretmenler hem eğitsel hedef ve kazanımlara ulaşamaz hem de sınıf yönetiminde oldukça problemlilerle karşılaşmaktadır. Zaman aslında hayatımızı, işimizi yönetmektir. Neyi, ne zaman, ne kadar zamanda yapacağımızı belirlemektir. Zaman geri getirilemeyen, akışı durdurulamayan ve yavaşlatılamayan bir kavramdır. Gündelik hayatımızın bir parçası olmakla beraber coğrafi bir terimdir aynı zamanda (elik, 2006, s. 85). Planlı ve etkin bir zaman yönetimi ile öğrenciler, öğretilimsel etkinliklere yönlendirilebilir. Böylece istenmeyen davranışların en aza indirildiği bir sınıfa kavuşuruz. Bu durumda hem öğretmen hem öğrenci hem de okul zamanı yönetmede ciddi avantajlar elde eder (Bayrakçı, 2011, s. 158).

Öğretmenin en önemli mesleki ve yeterlik göstergesi ders süresinin verimli biçimde kullanmasıdır. Derste zamanı iyi kullanmanın temeli dersin önceden planlanması, öğrencilerin görev paylaşımının yapılması ve ders sırasında öğretmenin zamana göre öğretilimsel etkinlikleri sırasıyla yönetmesidir. Öğretmen dersteki süreyi iyi kullanmalı, konuyu zamanında bitirmeli ve öğrencilere geri kaldık endişesi vermemelidir. Zaman yönetimi konusunda öğrencilere teknikler öğretmeli, örnek olmalı ve başlanan işin mutlaka bitirilmesi gerektiğini vurgulamalıdır (ubuku ve Girmen, 2008).

2.5.5. Sınıf Yönetiminde Öğrenci-Öğretmen Etkileşimi

İletilişim, duygu, düşünce ve hislerimizin söz, yazı, beden dili veya diğer yollarla başkalarına aktarılması olarak tanımlanmaktadır. Yani sınıfta karşılıklı bir anlam oluşturma, diyalog kurma, öğrencileri anlama, öğrencilere kendimizi anlatma, öğrencilerle gönül ve bilgi köprüsü kurmayı ifade eder. Günümüzde iyi bir öğretiliminde bulunması gereken en önemli vasıflardan birisi etkili iletişim becerisine sahip olmasıdır. Öğretmen, başta öğrenciler olmak üzere, veliler, okul yönetimi ve öğretmen arkadaşlarıyla da etkili iletişim içerisinde olması gerekir. Bu sayede meydana

gelebilecek sorunların çözümünde daha kuvvetli bir birey olacaktır. Çünkü okulda ve sınıfta oluşturulan olumlu atmosfer herkesi derinden etkilemektedir (Çetinkaya, 2011). İyi bir okul veya sınıf ortamı etkili bir iletişimle meydana gelir. Okuldaki iletişim döngüsündeki kalite, huzurun belirleyicisidir. Öğretmenin-öğrenci, okul yönetimi-öğretmen, öğrenci-okul yönetimi arasındaki iletişiminin gücü ve kalitesi öğrenci davranışlarını etkiler. Sınıftaki hoşgörü, öğrenme-öğretme, değer verme, dinleme, dinletme ve bilgilendirme etkili iletişimin sonucunda gerçekleşir. İletişimin kalitesinde öğretmenin kişiliği, tutumu ve yönetim eğilimleri çok önemlidir. İletişimde öğrenci gönüllü taraf olmayabilir. Öğrenci-öğretmen arasında kaliteli iletişimle zamanla oluşan çok önemli bir bağ vardır. İşte bu bağ, eğitsel hedeflere ulaşmada ve istenmeyen davranışların önlenmesinde çok önemli bir paya sahiptir (Yiğit, 2004, s. 174). Öğretmenlerin öğrencileriyle iyi iletişim kurması, öğrencilerin istenmeyen davranıştan uzaklaşmasını ve öğrencilerin derse etkin katılımını sağlayabilir. Öğretmenleriyle güçlü iletişim kuran çocukların istenen davranışlarında artış olduğu da bir gerçektir (Hoşgörür, 2005, s. 120-121). Okulun en önemli öğeleri öğretmen ve öğrencidir. Öğretmenin öğrenciler ile iyi bir iletişim kurması, sınıfta olumlu bir sınıf iklimi oluşturması öğrencileri derslerde daha katılımcı yapacaktır. Şüphesiz iyi bir öğretmen-öğrenci iletişimi öğrencilerin istenmeyen davranışlarını azaltmaktadır. Öğretmenler, öğrencilere daha samimi, sıcak ve arkadaşça yaklaştıkları zaman, öğrencilerin okulla ilgili sorumluluk duyguları gelişecek ve derslerdeki başarıları artacaktır. İstenmeyen davranışları azalacaktır (Çubukçu ve Girmen, 2008).

Sınıfta iletişimi etkileyen birtakım sebepler vardır. Bunlar öğretmenin kişiliği, davranışları ve tutumu, sınıf kuralları, sınıfın sosyo-ekonomik düzeyi ve okulun çevresi gibi. Eğitim ve öğretim sürecinde sınıfın sosyo-ekonomik düzeyi ve çevre, sınıftaki psikolojik ortamı, atmosferi ve havayı belirleyen önemli etkenler olarak karşımıza çıkmaktadır. Sınıfta eğitime pozitif yansıyan bir atmosfer oluşturmak için değerlerin öncelendiği bir ortam meydana getirilmelidir. Bu yüzden çocuğun önceki yaşantılarında sevgi, hürmet, paylaşma, yardımlaşma, saygı görme ve gösterme gibi temel değerleri öğrenmiş olması gerekmektedir. Değerlerin egemen olduğu bir sınıf ortamı oluşturmak için öğretmen, çocuk ve aile el ele vermelidir (İlgar, 2005, s. 162). Bunu başarmak için tüm öğretmenlerin sınıfla ilgili aşağıda belirtilen çalışmaları yapmaları gerekir (Movalis, 2016):

- Öğrenme ortamının güvenliğini sağlayın.

- Temiz, düzenli ve üretken bir öğrenme ortamı oluşturmaya yardımcı olun.
- Öğretmenlik konusunda tutkulu olun.
- Dersinize geç kalmayın. Derslerinizi vermeye hazır ve hazırlıklı olun.
- İlham verin ve öğrencileri soru sormaya teşvik edin.
- Parlak ve maceracı öğrencileri kapsayan öğrenme görevlerinizi yerine getirin.
- Öğrencilerin özgün kararlarını ve eleştirel düşüncesini teşvik edin.
- Öğrencileri olumlu bir şekilde ele alın ve onlara pozitif düşünmeyi öğretin.
- Öğrencilerin insiyatif almalarını teşvik edin ve onları destekleyin.
- Öğrencilerin yeteneklerini en iyi şekilde öğrenmelerine yardımcı olun.
- Öğrencilerinizi bir konuda ilgilendirin.
- Meslektaşlarınıza saygı gösterin.
- Bilginin sınırları olduğunu kabul edin.
- Dürüst olmayı davranışlarınızla gösterin.
- Kendi öğrenme yolculuğuna aktif olarak katılmayı öğrencilerinize öğretin
- Hayat boyu öğrenme için bir tutku uyandırın.
- Tüm öğrencileri saygıyla ve nezaketle tedavi edin. Aynı değerleri modelleyin.

İletişimin güçlü olduğu bir sınıf ortamı, öğrencilerin okullarını ve öğretmenlerini sevmeleri ve önemsemelerinde gizlidir. İletişim açısından etkin bir sınıf için, şunlar yapılabilir (Batu ve Kırcaali İftar, 2011, s. 123):

- Öğretmen, öğrencileriyle güçlü bir sevgi bağı kurmalı ve karşılıklı sevgi, saygı ve değer ortamı oluşturmalıdır.
- Öğretmenin coşku ve heyecanı diri olmalı, işini aşkla, sevgiyle, şefkatle yapmalıdır.
- Öğretmen, derslerini farklı etkinliklerle işlemelidir. Bu etkinliklerde öğrencilere ilgi ve yeteneklerine uygun görevler vermelidir.
- Öğretmen hal, tavır ve davranışlarıyla öğrencilerine rol model olmalı.
- Öğretmen, öğrencilerin farklılıklarına saygı göstermelidir. Öğrencilerin öğrenme hakkını bilmeli, korumalı, geliştirmelidir.

- Öğretmen, kaynaştırma öğrencileriyle diğer öğrencileri kıyas etmemeli, onlar için yaptığı çalışmaları eşit öğrenme hakkının gereği olarak görmeli.
- Öğretmen, zorlukları inançla, mücadele ve azimle aşmalı, pes etmemeli ve alternatif yollar düşünmelidir.
- Öğretmen, imkânsız şeyler hakkında söz vermemeli veya verdiği sözleri yerine getirmelidir. Bu anlamda özü-sözü bir olmalıdır.

2.5.6. Sınıf Yönetiminde Kurallar

Sınıf kuralları, sınıftaki iletişim kanallarını etkileyen en önemli unsurlardan biri olarak karşımıza çıkar. Kuralları olmayan bir sınıf ortamı, iletişime, öğrencileri geliştirmeye ve eğitime hazır değildir. Kurallar, eğitim-öğretim yılı başında sınıfta istenen davranışları meydana getirmek ve sınıfta demokratik bir eğitim ortamı meydana getirmek için koyulmalı, geliştirilmelidir. Süreç içinde takip edilmelidir (Demirtaş, 2012, s. 15). Kurallar oluşturulurken bize karşı değil biz anlayışına dayalı olmalıdır. Sınıftaki ilişkilerin düzeni için kurallar zorunludur. Kurallar, sınıfta hakça bir düzeninin vazgeçilmez araçlarıdır, doğru ve etkili uygulanırlarsa hakkı tesis eder. Kurallar sıhhatli ve suhuletle uygulanmazsa, hak düzeninin yerini, güçlünün zayıfı ezdiği bir düzen ortaya çıkar (Başar, 2008, s. 53). Sınıf ortamında kurallar belirlenirken çocuklar da sürece dâhil edilmelidir.

Sınıf hâkimiyetini öğrenciyle paylaşmayan öğretmenler katı uygulamalarıyla ve ben merkezli yönetimleriyle öne çıkarlar. Öğrencileri sıkırlar ve öğrenme etkinliklerini birebir yönlendirmeye çalışırlar. Öğrenme-öğretme sürecinde sadece öğretmenler etkindir, emirleri onlar verir ve uygular. Öğrencilerin ne yapacaklarını belirledikleri gibi ne düşünmeleri gerektiğine karar verirler. Otoriter bir sınıfta, öğretmen etkin rol oynar ve öğrenciler pasif alıcılar olur (Kaya, 2011, s. 131).

Kurallar, düzeni sağlamakla birlikte, öğrencilerin kişisel hak ve özgürlüklerini de kapsamalıdır. Özgürlükler tanımlanırken başıboşluğa, düzensizliğe ve karmaşaya sebep olmamalı bu durum zaten öğrencilerce de benimsenmez. Öğretmen, kuralları uygularken sınıftaki uyumu denetlemeli, aksayan yönleri tamir ederek düzenin yerleşmesini sağlamalıdır. Kurallar sınıfla bütünleştiğinde, üst sınıflarda veya ilerleyen zamanlarda öğretmenin işi daha da kolaylaşacaktır. Kurallar gereğinden fazla olmamalı, önemli sorun alanlarını kapsamalıdır. Kuralların düzeni sağlamak için araç

olduğu unutulmamalıdır (Başar, 2008, s. 53). Kurallar bir sınıf için uygun olan ve uygun olmayan davranışların haritasıdır. Öğretmen sınıftaki uygun veya uygun olmayan her bir davranış için kural belirlemek yerine öğrencilerine rehberlik yapabilecek genel birkaç kural koymalıdır. Bu tarz kurallar sınıftaki davranış sorunları göz önünde bulundurularak öğretmen tarafından belirlenir (Vural, 2008, s. 21). Kuralların sınıfta şuur oluşturma, ortak değerler meydana getirme girişimi olduğu çok iyi değerlendirilmelidir. Kuralların ruhu şu şekilde oluşturulmalıdır (Özdemir, 2007, s. 8-13):

- Her öğrencinin yetenekli olduğu bir alan mutlaka vardır ilkesinden yola çıkarak bireysel farklılıklar dikkate alınmalıdır. Öğretmen, öğrencinin kabiliyetini keşfetmeli ve ona başarılı olabildiği bir konuda görev ve sorumluluklar vermelidir. Öğrencinin başarması, başarıyı tatması, onun ve öğretmenin de hoşlanacağı bir durum olacaktır.
- Öğrencinin yaptığı hataları hoş görerek düzeltmeli ve bazen de görmeyerek öğrenciye durumu fark ettirmelidir. Öğrencileri öğrenmeye ve başarılı olmaya sevk etmelidir.
- Öğretmen derse geç kalmamalı. Zamanı iyi kullanmanın temel koşulu derse hazırlıklı gelmekten geçtiğini unutmamalıdır.
- Öğretmen öğrencilerin dersin akışını bozmasına izin vermemeli. Öğrencilerin okula sosyalleşmek için geldiğini unutmadan dersin amaçlarından uzaklaşmamalıdır.
- Öğretmen, sınıftaki tüm öğrencilerle diyalog içinde olmalıdır. Bir grupla ve birkaç öğrenciyle dersi işleme gibi bir hataya düşmemeli, sınıfta gözdeleleri olmamalı, her öğrenciyi derse katmaya çalışmalıdır.
- Ev ödevleri verilirken zaman ve ödevin zorluğu hesaba katılmalı, her öğrenciden nitelikli ödev beklememeli ve ödev niteliği açısından zirve çok yüksek tutulmamalıdır. Ödevler, doğru tercih yapıldığı takdirde eğitime hazırlık ve öğrenme açısından çok faydalı olabilir.
- Öğrencinin sınıf içinde bireysel farklılıklar açısından tek olduğu ve o olmadığı takdirde sınıfın bir kişi eksik olacağı öğrenciye hissettirilmelidir.
- Dersi etkili kılacak video, harita, resim, grafik, etkileşimli tahta ve interaktif etkinliklerden yararlanmalıdır.

- Öğrencilerin dikkat ve nazarını açık tutmalı, öğrencilerin farklı duyu organlarına ve duygusal durumlarına yönelik etkinliklere yer vermeli, konuları çoklu zekâ kuramına göre işlemeli
- Sınıf ortamı bilimsel verilerin önerdiği şekilde düzenlenmelidir. İletişime açık ve öğrencilerin aktif olacağı biçimde ayarlanmalıdır. Öğretmen sürekli oturmamalı, monotonlaşmamalı, öğrencilerin görebileceği şekilde sınıfın her yerinde bulunmalıdır.
- Öğretmen, yavaş öğrenen veya bireysel engeli olan öğrencilere yönelik usul ve yöntemler geliştirilmelidir.
- Öğretmen, yapılandırmacı eğitim anlayışı doğrultusunda öğrencilerin sorun tespit etme ve problem çözme becerilerini geliştirilmelidir. Öğrencilere geleceğin yetişkinleri olarak bakmalıdır.
- Günümüzde eğitimin çok boyutlu olduğu düşünülerek hareket edilmeli. Yeri ve zamanı geldikçe çeşitli konularda araştırma, problem çözme, proje yapma gibi beceriler kazandıran görevler vermelidir.
- Özel eğitime veya öğretime ihtiyacı olan çocuklara yönelik teknikler geliştirmeli, onlarla özel ilgilenip rehber öğretmenden yardım alarak onları desteklemelidir.
- Öğretmenler, paydaşları, meslektaşları, öğrencileri ve velileriyle saygı temelli iletişim kurmalıdır. Öğretmenler güçlü iletişim becerilerine sahip olmalı ve bu yönde kendini geliştirmelidir.
- Öğretmenler ders içi etkinliklerde oyuna yer vermeli, oyunun öğrenme üzerinde etkisini kullanmalıdır. Sınıfta oluşan ufak tefek sorunlar büyütülmemeli ve bu sorunlar kontrol altında tutulmalıdır.

2.5.7. Öğretimsel Etkinlikleri Yönetme

Öğrencilerin başarı düzeylerini artırmak için sergilenen beceriler, öğrenme-öğretme öğrencilere rehberlik eden davranışlar, topluma başarılı bireyler kazandırma, öğrenme ve öğretme için istendik koşulları sağlama, sınıftaki öğrencinin öğrenme azmini ortaya çıkarma ve sınıfı üretken bir ortama dönüştürme öğretimsel liderlik olarak tanımlanmaktadır. Öğretmen öğretimsel etkinlikleri uygularken öğretimsel liderliğin değerleriyle bütünleşmeli ki istenmeyen davranışların önüne geçebilsin. Öğretmenin şüphesiz temel görevlerinden biri de öğretmektir. Nasıl öğretilmesi gerektiği, konuyla

ilgili hangi kavramların önemli olduğu, kazanımların öğrencilere nasıl kazandırılacağı tespit edilmelidir. Öğretim yöntem ve teknikleri uygulanırken öğrencilerin gelişimi ve hazır bulunuşluk düzeyi hesap edilmelidir. Öğretme-öğrenme sürecinin etkili olması, uygun yöntem ve tekniklerin seçimi ile olanaklıdır (Gürkan, 2001, s. 33; Demirel, 2004, s. 175).

İstenmeyen öğrenci davranışlarını önlemek için öğretmenin yapması gerekenler (Hummersknott Academy, 2017): Olumlu rol modelleme, nöbetçiye kapıda karşılama, gülümsemek, öğrencilerle ve dersin içeriği hakkında çalışmak konusunda hevesli olma gibi. Öğrencilerin hayal kırıklıklarının doğallığını bu durumlardan nasıl çıkılacağını öğrencilerle tartışın. Ruhsal, ahlaki, sosyal ve kültürel konular hakkında onları büyük bireyler gibi muhatap kabul ederek farklı çözümler üretmelerini sağlayın. Onlara iyi noktaları bildirin, her zaman iyi haberler ve övgüler verin; neden olumlu yorumu paylaştığınızı açıkladığınızdan emin olun. Davranışın olumlu yönlerine konsantre olmak lazım geldiğini iyi bilin. Zaman zaman dersi bir hikâyeye, şiir veya bir sözle başlatın ve bunun önceki derslerden alındığından emin olun. Öğrenciler, bir sonraki ders saatinden önce yeni beklentiler içinde olacaklardır. Tutarlı, kararlı ve güvenilir olun. Davranışı tarif ettiğinizde gerçekleri belirtin. Yorumlarınızı sorularla ifade ederken tartışmaya davet etmeyin. "Neden konuşuyorsun?" sorusunu sormak yerine "Sana konuşmamı rica ediyorum" deyin. Öğrencilerin, dersinizin hızını tüm öğrencilerin öğrenme gücüne göre ayarladığınızı bildiklerinden emin olun. Ölçülen ve kademeli bir yaklaşım, etkili davranış yönetimi stratejilerinin kullanılmadığı anlamına gelmez. Çünkü dersin temposu, stratejik ricalar ve olumlu takviye öğrencileri uyandırır ve coşturur. Öğrenciler, istenmeyen bir şekilde davrandıklarında veya istemediğiniz şeyleri istediklerinde serin, mekanik ve duygusuz şekilde ifade edin. Öğrencilerin duygularını, tutkularını, coşkularını ve heyecanlarını, en çok etkilendiği zamanı doğru tahmin edin. Lütfen öğrencinin davranışları hakkında kişisel kararlar vermediğinizden emin olun.

2.6. Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları

Öğretmen, öğrencilerini eğitip yetiştirmek için, öğrencilerin hayatta mutlu ve başarılı bireyler olmalarına, sorunlara karşı kabiliyet ve yeteneklerini geliştirmelerine fırsat sunar. Nelsen vd. (2003) göre bu becerilerden bazıları şunlardır: Özsaygı, özgüven, özdisiplin, kendini değerli kabul etme ve başkalarına değer verme, risk alma yeteneği, huzurlu olma duygusu, mizah, motivasyon, merhamet, sorumluluk, karar verme

becerileri, iletişim becerileri, problem çözüme becerileri vb. özelliklerdir. Kişinin bu değerleri öğrenmesi ve bilinç düzeyinde yaşaması derslerden daha önemlidir. Çocuğun hayatta işine yarayacak olan bu becerileri kazandırmak için tüm öğretmenler aktiviteler, nefes alma etkinlikleri, sorunlarla ve stresle başa çıkma yöntemleri veya diğer sosyal etkinlikleri düzenlemelidir. Bu tarz etkinlikler çocuğu hayata hazırlayarak istenmeyen davranışların ortaya çıkmasını engeller.

Öğretme-öğrenme süreçleriyle ilgili yapılan araştırmalar, öğretmenlerin geleneksel öğretmenlik alışkanlıklarını bırakarak çağın ihtiyaçlarına göre yöntemler geliştirmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Öğretmenin, öğrenme sürecinde öğrenciyi aktif kılması gerekliliğini bilimsel araştırmalar göstermektedir. Öğretmenlerin üstlendiği yeni rolleri şöyle açıklar (Yaşar, Sözer ve Gültekin, 2000, s. 452-461): Öğretmen, öğrenciyi motive eden, öğrenmeye yol gösteren ve rehberlik eden uzman kişidir. Bu bağlamda öğretmenlerin planlayıcı, düzenleyici, güdeleyici ve değerlendiricilik rollerini eksiksiz yerine getirmesi gerekir. Öğretmenler, öğrenmeye rol model olup öğrencilerin kişilik özelliklerini geliştirmeye çalışmalı ve olumlu davranışlar sergilemelidir.

2.6.1. Öğrenmeye Yardım ve Rehberlik Etmek

Modern eğitim anlayışıyla birlikte öğrenci merkezli eğitimin benimsenmesi ve yayılması, eğitim sürecinde öğrenmenin öğrenilmesinin önem kazanmasını sağlamıştır. Bu durum öğretme kavramının farklı şekilde algılanmasına ve yorumlanmasına sebep oldu. Eğitim sistemindeki ve anlayışındaki bu değişim öğretmenin rollerini de değiştirmiştir. Öğretmen artık öğreten değil öğrenmeyi öğreten, öğrencinin kendini tanımasına ve kendine özgü öğrenme stillerinin geliştirmesine yardımcı olan bir rehberdir. Geleneksel eğitim anlayışındaki öğreten ve bilgiye kaynaklık eden öğretmen, günümüzde öğretim etkinliklerini yöneten ve liderlik eden bir rehber olmuştur. Öğrenme sürecinden bahsederken öğrenilen kavram veya bilgilerin gerçek hayatta kullanılması çok önemlidir. Gündelik yaşamda kullanılmayan bilgi ve beceriler unutulmaya mahkûmdur. Öğretmen, öğrencilerini hayata hazırlarken hayatla öğretimi örtüştürmelidir (Kaya, 2011, s. 13).

Öğretmen, öğrencinin çocuk olduğunu, birtakım becerilerini geliştirmek için okula geldiğini bilmelidir. Öğrencilerin gelişen, büyüyen, her anlamda eksiklerini

tamamlamaya çalışan bireyler olduğunu unutmamalıdır. Konuları ve öğrenmeyi anlamlı hale getirebilmelidir. Öğrencilerin konular hakkındaki düşüncelerinden yararlanmalı, eksik yanlarını tespit edebilmelidir. Öğrenciler tarafından sorulan niçin öğreniyoruz? Hayatımızda ne anlamı var? gibi sorularını suhuletle cevaplandırmalıdır. Bunun için öğretmen, konuya girmeden önce öğrenciye gündelik hayatta nasıl, nerede ve ne şekilde kullanacağını açıklaması, konuyu anlaşılır kılmak adına çocuğun hayatından örnekler vermesi, öğrencinin bilinç ve günlük dünyasında konunun hangi değişimleri meydana getireceğini ve önceden öğrendikleriyle yeni öğrendiklerini bütünleştirmeyi sağlamalıdır.

Öğrenmeye rehberlik ederken öğretmende bulunması gereken bazı temel beceriler şunlardır: Öğrencilerle etkili iletişim, alan bilgisi, öğrencilerin anlayacağı biçimde izah etme, konuyla ilgili teknik terimlerin açıklamasını yapma, konuyla ilgili kavram haritası oluşturma gibi (Selvi, 2008, s. 10).

Eğitimin temel hedeflere ulaşması bakımından, derste öğretilenlerden çok öğrenci-öğretmen arasında iletişim ve etkileşim de önem kazanmaktadır. İyi bir öğretmen, öğretmenliğin sadece öğretmek olmadığını farkındadır. Öğrencileriyle kurduğu bağın sadece eğitim başarısı için değil, onu hayata hazır “özgüveni tam olan bir tavır” edinme ve “toplumda kabul gören bir birey olma” becerisini kazanma olarak görmesi gerektiğini bilmektedir (Keskinöglü, 2006, s. 16).

2.6.2. Kararlı ve Tutarlı Olmak

Kararlılık, yapılacak doğru bir işin her ne surette olursa olsun yapılmasıdır. Yapılmadığı takdirde de sorumluların takip edilmesi ve o işin yaptırılmasıdır. Hem öğretmenin hem de öğrencinin alınan kararlara uyması ve sorumluluklarını yerine getirmesidir. Öğretmenler kararlı ve tutarlı olmada da öğrencilerine rol model olmalıdır. Öğretmenin kararlarında tutarlı olması ve öğrencilere rol model olması, öğrenciler tarafından dikkatle izlenmektedir. Öğretmen, öğrencilere verdiği sözü yerine getirmeli, vaat ettiği bir şeyi yapamadığında nedenleriyle öğrencilere açıklamalıdır. Kuralların belli olduğu ve beraber koyulduğu bir sınıfta öğrenciler, görevlerini yapmadığı veya eksik yaptığı takdirde kuralları işletmeyen öğretmen kararlarında tutarlı olamaz. Öğretmenin tutarsız olması disiplinsizlik, karmaşa ve kaos oluşturacaktır. Dolayısıyla eğitsel hedeflerin gerçekleşmesini ve istenen davranışların

oluşmasını olumsuz etkileyecektir. Bu durum öğrenme etkinliklerini, sınıf yönetiminin dinamiklerini ve öğrencilerin sorumluluklarını geliştirmelerini sekteye uğratıp ulaşılmak istenen eğitsel başarıyı engelleyecektir (Selvi, 2008, s. 10). Çocuğun öğrenmesinde ve tüm gelişiminde öğretmen veya eğitici personelin duyarlı bir kişilik yapısına sahip olması çok önemlidir. Çocuklar, öğretmenlerinin onlara gösterdiği alaka, ilgiye önem verir. Güvenlik öğrenciler için en temel haklardan biri olduğuna göre öğretmenler çocukları güvenliğini sağlamalıdır. Bu nedenle öğretmenlerin her bir çocuğun ailesi ve günlük yaşamları hakkında bilgi edinmek için çocuklarla bire bir görüşmelerde bulunması gerekmektedir. Bu görüşmeler yeterli sıklıkta yapıldığında ailede çocuğun davranışlarını etkileyebilecek önemli gelişmeler ve olaylar anında izlenmiş olur. Gerektiğinde bu gelişme ya da değişmelerin çocuğu olumsuz yönde etkilememesi için önlemler alınır. Sıklıkla gerçekleştirilen öğretmen-öğrenci etkileşimleri, öğretmen ile öğrenci arasında sağlıklı ve güvenli ilişkilerin kurulmasını kolaylaştırır. Bu görüşmeler, öğrencinin öğretmenin ilgisini çekmek için “ilgi araştıran” olumsuz davranışlarda bulunmasını da önleyebilecektir (Eripek, 2008, s. 10).

2.6.3. Demokratik Olmak

Demokratik yönetim; insanların istek ve temennilerinin gerçekleştiği, bireye, düşüncelerine, inançlarına ve insani özelliklerine değer verilen yönetimdir. Okul ise öğrencilerin demokratik katılım ve farklılıklarına rağmen birlikte yaşamalarını sağlayan önemli bir mekândır. Dolayısıyla okuldaki yaşamı yönlendiren öğretmen, kurallar ve farklı temayüller insanın yeteneklerinin geliştirmesine fırsatlar sunmalıdır. Bu fırsatlar sunulurken demokratik ilkelerden olabildiğince yararlanılmalı, öğrencilere değerli oldukları hissettirilmeli ve onlar sınıftaki kararlara ortak edilmelidir. Bu yüzden okuldaki demokratik hava öğrencinin kişiliğine, düşüncesine ve hayata bakış açısına gizlice siner. Zamanı geldikçe ortaya çıkarır. Okulda, öğretmenler ve okul yönetimi demokratik bir ortam oluşturmalıdır. Okulda yapılan okul meclisi temsilci seçimi, okul meclis ve sınıf başkanlığı seçimlerinin demokratik ilkelerle yapılması gerekir. Bu seçimlerde öğrencilerin oy kullanma, aday olma, demokratik kurallara göre yarışması öğrencinin demokratik kişilik gelişimine çok önemli katkılar sağlayacaktır. Özellikle öğrencilerin okul meclis başkanı adayı olduktan sonra yaptığı faaliyetler, kampanyalar ve seçim çalışmaları öğrencilere ayrı bir heyecan katar. Bu uygulamalar öğrencilerde demokrasinin ve demokratik değerlerin öğrenilmesi,

yaşama geçirilmesi açısından oldukça değerlidir. Öğrencinin sınıf başkanı ve okul meclis başkanı seçildikten sonra okuldaki kararlara katılması demokratik kişilik gelişimi açısından değerlidir. Okul meclis başkanı öğretmenler kurulu ve öğrenci davranışları değerlendirme kurulu toplantılarına katılması, kararlara katkı yapması okul yönetiminin demokratikleşmesine katkıda bulunmuştur. Son yıllarda yapılan okul meclis başkanlığı seçimleri okulun demokratik iklimine çok boyutlu katkılar da sunmaktadır.

Okulda ve sınıfta demokratik bir iklimin oluşması, okul yönetimi ve öğretmenlerin tutumuna bağlıdır. Öğretmenler öğrencilerine güvenip sorumluluk verdiğinde demokratik sınıf veya okul iklimi oluşmaya başlar. Öğretmenler öğrenciler üzerindeki otoriter kontrolden vaz geçip iş birliğini geliştirmeyi tercih ettiklerinde ve pozitif disiplin metotlarını uyguladıklarında öğrencilerin demokratik kişilikleri gelişecek, kendilerini özgürce ifade edebilecektir. Çocuklara fikirlerini açıklama, seçilme ve seçme hakkı verildiğinde, okul veya sınıf, iş birliği, saygı, sevgi ve hoşgörü alanına dönüşecektir (Nelsen, Lott ve Glenn, 2003).

Öğretmenin okul kurallarına uyması, derslere zamanında girmesi, sınıfta adaletli davranması, ayrımcılık yapmaması, öğrencileri dinlemesi, hata yaptığı zaman özür dilemesi öğrencilerin demokrasiyi özümsemesini sağlar. Demokrasinin bir yaşam şekli haline getirilmesinde ailenin de rolü oldukça önemlidir. Okulda öğretilen demokratik ilkeler aileyle desteklenirse çocuğun hayatında anlamlı hale gelir. Öğrencilere demokratik değerler kazandırılırken ailenin eğitilmesi, okulda öğrencilere verilen demokratik kazanımlardan haberdar edilmesi önem arz etmektedir. Böylece öğretmenin de ailenin de demokratik davranma konusunda çocuğa örnek olması sağlanmış olur (Selvi, 2008, s. 10). Okulda yapılan eğitsel, sosyal ve kültürel faaliyetlerle öğrenciler bireysel farklılıklarını fark ederler, farklılıklara saygı göstermeyi öğrenirler. Öğrenciler düşüncelerini açıklamalı, istek ve şikâyetlerini üslubuna göre ortaya koymalıdır. Öğretmenler, öğrencilerin demokratik kazanımlarını teşvik etmeli, desteklemeli ve asla engellememelidir. Eğitim kurumları haklarını bilen, koruyan, geliştiren, araştıran haksızlık yapıldığında mücadele eden öğrenciler yetiştirmelidir (İlgar, 2005, s. 181).

2.6.4. Rol Model Olmak

İnsan, bir davranışı ister bilinçli veya bilinçsiz olsun büyük ölçüde rol modelleme suretiyle benimsemektedir. Bu sosyal modeller yakın sosyal çevrede (anne-baba, arkadaş, öğretmen vb.) olabileceği gibi kültürel kurumlar ve diğer uzak çevre de bireyin davranışlarında etkili olmaktadır. Büyümekte ve gelişmekte olan insanın kendi kendine “ben kimim?” “kim gibi olmalıyım?” veya “kime benzeyeyim” gibi sorular sorduğu bir dönemde, genç kim olduğunu, neye inanıp neye değer vereceğini değerlendirmeye başlamaktadır. Yakınında taklit etmek istediği ve onun gibi olmak istediği kişilerle iletişime geçmektedir (Çimen, 2019). Yapılan birçok araştırma, öğrencilerce kabul edilen en önemli rol modelin öğretmenler olduğunu göstermektedir. Öğrenci, okulda veya sınıfta öğretmenlerle etkileşime girmekte ve onların söyledikleriyle yaptıkları arasındaki durumu dikkatli biçimde izlemektedir. Öğretmenin söyledikleriyle yaptıklarının uyuşup uyuşmaması öğrenciler için anlamlıdır. Örneğin geç kalan bir öğrenciye öğretmenin kızması, öğretmenin derse geç girmesi durumunda etkili olmayacaktır. Bu nedenle öğretmen yaptıklarını her zaman eleştirip sorgulayabilmelidir (Selvi, 2008, s. 11). Öğretmenler hayatın her alanına ışık tutacak bir model olmalıdır. Sadece öğrenme ve davranışlarıyla değil fikir, düşünce ve ruh dünyasıyla çocuğa örnek olabilmelidir. Çünkü öğretmen her yaştaki çocuğun veya gencin rahatlıkla etkilenebileceği bir statüyü temsil etmektedir (Şimşek, 2008, s. 77). Dolayısıyla öğretmenin, mesleğinin gereklerini yerine getirmesi başta olmak üzere, kişiliği ve davranışlarıyla öğrencileri etkilemesi, başka bir deyişle öğrenciler için rol model olması son derece önemlidir. Sınıfta, öğretmen ve öğrenci arasındaki etkileşim, öğrencilerin davranışlarına önemli ölçüde tesir etmektedir. Sınıftaki eğitici ortamın büyük ölçüde öğretmenin davranışlarına bağlı olduğu değerlendirilebilir. Öğrencilerin toplum içine çıktığı zaman öğretmenlerden aldığı davranış biçimlerinin topluma uyum sağlama sürecinde olan öğrenci tarafından kullanıldığı da bilinen bir gerçektir. Zamanla öğrenciler, toplumun genelinde kabul gören değerleri öğrenerek, yaşayarak ve başkalarına aktararak sosyal hayatın bir parçası olur. Bu değerlerin öğrenilmesinde, öğretmen oldukça önemli bir model olmakta ve öğrencilerin kişilik oluşumunda da doğrudan bir etkiye sahip olmaktadır. Dolayısıyla öğretmenler, öğrencileri eğitirken doğru davranışlar göstermeye özen göstermelidir. Öğrenci ve öğretmen arasında sınıfta veya okulda meydana gelen etkileşim ne kadar doğru,

gerçekçi ve samimi olursa öğrencinin öğretmenden öğrendiklerini davranışa dönüştürmesi o kadar etkili olur (Demir ve Köse, 2016).

2.6.5. Gayretli ve İstekli Olmak

Öğretmenin eğitim-öğretim sürecinde şevkli olmasını “Gayret ve istek öğretilmez, fakat bulaşır ve geçer.” (Küçükahmet, 1997, s. 54) sözü çok net biçimde ortaya koyar. Öğretmenin ilme, öğrenmeye olan isteği veya gayreti öğrencinin öğrenme arzusunu etkiler. Öğretmenin, öğrenme ve öğretmeye tutkusunu davranışlarıyla ifade etmesi, işinden memnuniyet duyduğunu öğrencileriyle paylaşması, her gün farklı bir motivasyonla sınıfa girmesi öğrencilerin öğrenme arzusunu olumlu etkiler. Öğrencilerin sorularını içtenlikle cevaplandırması öğrencileriyle samimi olarak ilgilenmesi, mesleğiyle ilgili teknolojik ve bilimsel gelişmeleri takip etmesi bunları öğrencileriyle paylaşması öğretmenin gayretli ve çalışkan olduğunu gösterir (Selvi, 2008, s. 11).

2.6.6. Kurallara Uygun Davranmak

Değişen dünya ve bilgiye ulaşmanın çeşitli yollarının olması öğretmenin önemini kaybetmeye başladığını gösterse de öğretmen, eğitim-öğretimin hala en güçlü ögesi durumundadır. Öğrencilere istenen davranışları kazandırmada, toplumsal, ahlaki ve sosyal davranışların kazandırılmasında öğretmenin rolü vazgeçilmezdir. Bilgi toplumunda öğretmen ve öğrenci arasındaki çizgi gün geçtikçe kaybolmaktadır. Bilginin kaynağının sadece öğretmen olmadığı artık kabul edilen bir gerçektir. Artık bilginin kaynağı çok farklı ve bilgi akışı da çok yönlüdür. Ancak öğretmenlerin, öğrencilere öğrenmenin öğretilmesi ve bilgi kaynaklarına ulaşmada rehber olması önemlidir (Kaya, 2011, s. 11).

Kurallar açık, net, esnek ve anlaşılır olmalı, öğrencilerin tefekkür etmelerine yardımcı, insani değerleri önceleyen, demokratik, sınıf içinde kargaşa ve karmaşayı önleyen uyulabilir olmalıdır. Kurallar öğrencilerle birlikte düzenlenirse öğrenciler tarafından kolay özümselebilir. Öğrencilerin görüşleri alınmadan da düzenlenebilir fakat bu günümüz şartlarında çok tercih edilmeyen bir durumdur. Kuralların uygulanmasında tutarlı olunmalı ve kurallar, gerekli görüldüğü takdirde esnetilmeli veya yeni durumlar ortaya çıktığında ekleme yapılabilir. Kurallar, farklı yaş ve gelişim gruplarına

göre farklı olabilir. İlköğretim, lise ve anasınıfında kurallar daha çok çocuğun gelişim ve bilgi seviyesine göre düzenlenip uygulanmalıdır. Örneğin, okulöncesinde konulan kurallar, çocukların gelişimlerinin hızlı olmasından dolayı daha sık değiştirilir (Selvi, 2008, s. 11).

Öğretmen, öğrencinin sınıfta kendini ifade ettiği, düşüncelerine önem verildiği bir sınıf ortamını meydana getirebilecek kurallar koymalıdır (MEB, 2005, s. 11). Öğretmen; öğrencilerin bireysel gelişmelerine yardımcı olmalı, öğrencilerin benlik kazanması, gelecek planlaması, meslek seçimi, fiziki ve sosyal şartlara uyum sağlaması için onlara rehberlik etmelidir (MEB, 2005: 13). Sınıfta kural koyulurken farklı amaçlar olabilir. Ancak kuralların çoğunluğu öğretime katkı yapacak bir sınıf ortamı meydana getirmek amacını taşır. “Teneffüste sınıfı boşaltalım, bahçeye çıkalım” kuralı sosyal bir temizlik kuralıdır. Sosyal Bilgiler öğretmeninin Türkiye’nin matematik konumunu ezberletmesi veya Müzik öğretmeninin, teypten bir müziği defalarca dinletmesi öğretimle ilgili bir kuraldır. Öğretmenlerin derslerde disiplin ve huzuru sağlayacak kurallar koyması öğrenme ve öğretime hizmet eden kurallardır. Kurallar, öğrencinin öğrenme azmini derse katkısını olumsuz etkilememeli veya öğrenciyi okuldan soğutacak şekilde kurallar konulmamalıdır (Selvi, 2008, s. 11).

2.6.7. Fiziki Düzenlemeler Yapmak

Öğrencilerin kişilik özellikleri, konuların farklı tekniklerle öğretilmesi, araç-gereçler ve sınıftaki fiziki düzenlemeler eğitim-öğretimin çok önemli unsurları olduğunu ortaya koymaktadır. Öğrencilerin farklı oturma düzenleri, dikkat çekecek farklı araç-gereçleri temin etme, kullanıma hazırlama ve etkin bir şekilde kullanmaya yardım etme veya kullanılmasına rehberlik etme öğretmenin günümüzdeki temel rolleri arasındadır. Derslik düzeni şeklinde ders için sınıfın düzenlenmesi, okul bahçelerine yapılan kapalı spor salonları, çok amaçlı salonlar, donanımlı mescitler, kütüphaneler, yabancı dil, fen ve bilgisayar laboratuvarlarının düzenlenmesi, sınıflardaki etkileşimli tahtalar fiziki öğrenme ortamlarını düzenlemeye örneklerdir (Selvi, 2008, s. 11).

2.6.8. Veliyle İletişimi Sağlamak

Öğrencinin hayatında istendik davranışlar oluşturmanın üç ayağı vardır. Bunlar öğrenci, aile(çevre) ve okuldur. Bu üç taraf etkili bir bağ kurduğu takdirde öğrenciyi

yönlendirmek, yönetmek ve geliştirmek zor olmayacaktır. Çevrenin olumsuz durumlarına karşı öğrenciyi duyarlı hale getirebilirsek sonuç istenen neticeye ulaşacaktır. Çünkü çevre, öğrencinin çok uzun süre etkileşimde bulunduğu ve çok şey öğrendiği önemli bir mınıktadır. Öğrenci okulda, ailede, arkadaş gruplarında, usta çırak ilişkisiyle veya başka şekillerde birçok kazanım, beceri ve davranışlar elde etmektedir. Çocukların çevresinden öğrendikleri kazanımlar “informal eğitim” olarak adlandırılmaktadır. Belirli bir plan olmadan öğrenilen “kültürlenme” olarak da ifade edilen bu eğitim, çoğunlukla akran grupları, çevre, aile ve medyatik araçlarla taklit ve gözlem yoluyla meydana gelmektedir. Bu öğrenme hayat boyu devam eden bir süreç olup çevrede meydana gelen olaylar, etkileşimde bulunulan insanlar ya da onlardan öğrenilenler zamanla davranışlarımızın değişmesini sağlamaktadır. Bu durum bireyin davranışlarının kendiliğinden değişmesini sağlamaktadır (Kaya, 2011, s. 6).

Yaşları ne olursa olsun bazı anne babalar tutarsız disiplin uygulamalarının sonucunda çocuklarının isteklerini karşılamada kendilerini çaresiz hissedebilirler. Bu ailelerden gelen çocuklar anne babalarının bu tutarsızlığından yararlanmayı hızla öğrenirler ve bunu isteklerinin karşılanmasında kullanırlar. Bazı anne babalar, çocuklarının sevgisini yitirecekleri kaygısı ile çocuğun davranışlarına sınır koymaktan kaçınabilirler (Eripek, 2008, s. 7).

Aile, çocuğun hayatında yer alan, ona ilk öğrenme tohumlarını atan en önemli kurumlardan biridir. Aile, çocuğu geleceğe hazırlarken eğitim-öğretimle ilgili birçok ihtiyacı okullardan, dershanelerden, özel kurslardan karşılamaya çalışmaktadır. Bu süreçte çocuklarının öğrenme, çeşitli ahlaki ve sosyal gelişimlerini gözlemlemektedirler. Okul yönetimi ve aile arasında iletişim bağının güçlü olması ve konulan kuralların uygulanması bakımından öğrencinin gelişimi beraber takip edilmelidir. Aile-öğretmen iletişiminin yetersiz kaldığı durumlarda öğrencide birçok sorunlar meydana gelmektedir. Bu sorunları gidermek için okul, sınıf rehber öğretmeni ve ders öğretmenleri aileyle güçlü bir iletişim kurmalıdır (Selvi, 2008, s. 11). Hakikaten aile-okul-öğretmen arasında güçlü bir etkileşim ve iş birliği öğrencinin okul başarısı ve davranışı üzerinde çok etkilidir (Tutkun, 2005, s. 179). Aile bireyleri arasında iletişim, sorunları çözüm biçimi ve sonunda meydana gelen çözümsüzlük, çocukla birlikte sınıfa yansır (Başar, 2008, s. 20). Öğretmenin öğrencinin davranış ve öğrenme sorunlarını değerlendirirken ev ortamıyla ilişkili etmenleri de göz önünde bulundurması gerekir. Sıcak, ilgili, iletişimsel ev ortamları, bunun yanı sıra yaşa uygun

tutarlı ama esnek sınırlılıklar, çocuğun diğer çocuklarla ilişkilerinde gereksinim duyduğu temel desteği ona sağlayacaktır. Çocuk yetiştirmede mevcut araştırmaların çoğu annelerin rolü üzerinde yoğunlaşmakla birlikte rol modelleri ve oyun arkadaşları olarak babaların katkıları da araştırılmaktadır. Çoğu kez bu etmenlerden biri diğerini ya da diğerlerini hazırlamakta, sonuçta çocuk üzerindeki etkileri artmaktadır (Eripek, 2008, s. 7).

Öğretmenin aile ile kuracağı iletişimle, öğrencinin istenmeyen davranışlar sergilemesinin önüne geçilebilir. Ailedeki yaşam kültürünün öğretmen tarafından bilinmesi, öğretmen ve okul rehberlik servisi tarafından aileye ve öğrenciye rehberlik edilmesi istenmeyen davranışların çözümünde fevkalade yararlı sonuçlar ortaya çıkarabilir. Öğretmenlerin ailelerle kuracağı iletişim, öğretme-öğrenme etkinliklerini de olumlu etkileyecektir. Aileden kaynaklı davranışsal sorunlar, öğrenmeye ve istenmeyen davranışlara kaynaklık ettiği için bir öğrenme topluluğu oluşturulabilir. Öğrenme topluluğu, öğretmenler, öğrenci, aile ve psikolojik danışmanlardan meydana gelir. Bu topluluk ortak hedefler amacıyla çalıştığı takdirde öğretme-öğrenme süreci ve istendik davranışlar, özellikle öğrenci için, daha etkili olacaktır. İlkokulda öğretmenler velilerle daha yakın diyalog kurmaktadır. Veliler de okul ve öğretmenle daha sıkı bir iletişim kurar. Bu durum öğrencinin yaşça küçük olmasından kaynaklanır. Ortaokulda öğretmenlerle veliler ilkokuldaki kadar etkileşime girmezler. Öğrenci ergenlik çağında ise, öğrencide istenmeyen davranışlar artmışsa, sınıf rehber öğretmeni ve ders öğretmenlerinin aile ile iletişimi yoğun olabilmektedir. Öğrenci büyüdükçe aileyle iletişim kurmakta zorlanabilir. Böyle durumlarda öğretmenler veliyle iletişim sağlayarak öğrenci-veli arasında köprüler kurmalıdır. Özellikle meslek seçimi, üniversite ve alan tercihlerinde, öğretmen, öğrenci ve aile arasında etkileşim artmalıdır. Doğru yönlendirmeler yapılarak öğrenci için en doğru karar verilebilir (Selvi, 2008, s. 11).

2.6.9. Öğrencilerini Tanımak ve Bilgileri İlgili Yerlere İşlemek

Öğretmenlerin görev ve sorumlulukları sadece öğrenme ve öğretme süreçleriyle ilgili değildir. Bu anlamda özellikle sınıf rehber öğretmenleri öğrencilerle ilgili birtakım bilgileri öğrenmekle yükümlüdür. Öğrenciyle ilgili bilgileri e-okul sistemine girmek ve lazım olduğu takdirde okul yönetimi ve rehberlik servisiyle paylaşmak durumundadır. Öğrenci dosyalarını tutmak ve öğrencinin güncel bilgilerini e- okul sistemine girmek ve güncellemek idarenin görev ve sorumlulukları arasında olsa bile

öğrenciyle ilgili bilgilere genellikle öğretmenler veya sınıf rehber öğretmeni ulaşmaktadır. Günümüzde öğrenci bilgilerinin yer aldığı kayıt kitapçığı veya kütük defterleri yoktur. Öğrenciyle ilgili lazım olabilecek her türlü bilgi e-okul sistemine işlenmektedir. E-okul sisteminden öğrenciyle ilgili birçok bilgiye ulaşmak mümkündür. Örneğin aile, sınıf, özel durum, not bilgileri gibi. Örneğin öğrencinin aile durumuyla ilgili bilgiye ulaşmak gerektiğinde e-okul sisteminden çok rahat bir şekilde ulaşılabilir. Ancak bu sistemdeki bilgiler her dönem başında, belli periyodik aralıklarla veya öğrenciyle ilgili yeni bilgiye ulaşıldığında güncellenmelidir (MEB, 2014).

2.7. Konuyla İlgili Araştırmalar

2.7.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Terzi (2001), 1999-2000 eğitim-öğretim yılı 2. Döneminde yaptığı “Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi Anlayışları” adlı araştırmasının evreni, Eskişehir merkezde bulunan Eskişehir il milli eğitim müdürlüğüne bağlı 91 ilkokulda görev yapan sınıf öğretmenleridir. Araştırmada örneklem belirlenmemiş mevcut çalışma evreni örneklem olarak değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda ortaya çıkan bilgiler, öğretmenlerin baskıcı sınıf yönetimine ilişkin düşünceleri, ilgisiz sınıf yönetimiyle ilgili önerileri, demokratik sınıf yönetimiyle ilgili fikirleri, kişisel bilgileri, sınıf yönetim anlayışına göre yorumlanmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre öğretmenlerin bir kısmının, otokratik sınıf yönetimine devam ettiği belirlenmiştir. Demokratik sınıf yönetimi anlayışını belirten davranışları da sergiledikleri; ancak gelenekçi anlayıştan gelen otokratik anlayışın ortadan kaldırılması için çalışmalar yapılması gerekliliğini ortaya koymaktadır. Öğretmenlerin kişilik özellikleri ve sınıf yönetim tarzına ilişkin görüşlerinin cinsiyet faktörüne göre bakıldığında, sınıf yönetimi hakkındaki düşüncelerinin aynı olduğu, yaş, mezun olunan fakülte-üniversiteye ve mesleki kıdem yılına faktörü açısından sınıf yönetimi konusunda farklılaşmalar olduğu belirlenmiştir.

Erol (2006), tarafından Afyon merkezde bulunan ilkokullarda görev yapan 213 sınıf öğretmenlerine “sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi uygulamalarına ilişkin görüşleri” adlı tez çalışmasında şu sonuçlar elde edilmiştir. Sonuçlardan ulaşılan bilgilerin analiziyle ortaya çıkan bulgular, sınıf yönetiminde yapılması gereken düzenlemeleri

ortaya koymuş, kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre, istenmeyen davranışlara karşı kullandıkları yöntem ve teknikler konusunda daha olumlu görüşlere sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırmadan elde edilen diğer bir sonuç da Eğitim Yüksek Okulu ve Lisans tamamlama mezunu öğretmenlerin, sınıf öğretmenliği dışındaki diğer branşlardan mezun olan öğretmenlerin, 40-49 yaş aralığındaki öğretmenlerin, meslekte 20 yılı aşan öğretmenlerin, 2. sınıfı okutan öğretmenlerin, sınıf mevcudu 31-40 arasında olan öğretmenlerin istenmeyen davranışlar ve sınıf yönetimi konusunda oldukça duyarlı oldukları ortaya çıkmıştır.

Kutlu (2006) tarafından “Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Sınıf Yönetiminde Davranış Düzenleme Sürecinin Değerlendirilmesi” adlı araştırma 2004-2005 eğitim öğretim yılında yapılmıştır. Araştırmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları istenmeyen davranışlar ve bu davranışlara karşı kullandıkları yöntemler, uygun olmayan davranışların önceden tespit edilerek engellenmesi, sınıfın fiziki açıdan tertibi, öğrenme ikliminin oluşturulması, sınıfta uyulması gereken kuralların etkisine yönelik öğretmen görüşlerini ortaya koymaktır. Araştırmanın evreni Kayseri-Melikgazi ilçesindeki ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenleridir. Araştırmanın örnekleme Melikgazi ilçesinde 21 ilkokulda görev yapan 291 sınıf öğretmenidir. Veri toplama aracı, araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Anketten elde edilen bulgulara bakıldığında, en çok istenmeyen öğrenci davranışları ders düzenini bozan ve eğitim öğretimi aksatan davranışlardır. Öğretmenler, istenmeyen davranışları düzeltmek için sözlü uyarılar ve beden dilini kullandıklarını ifade etmişlerdir. Okul ve sınıf içi daha büyük disiplin sorunlarında ise durum değiştirme yöntemini kullandıklarını belirtmişlerdir. Araştırmadan öğretmenlerin problemsiz bir sınıf ortamı meydana getirmek, demokratik bir ortam oluşturmak için gerekli düzenlemeleri yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Şenkulak (2010) tarafından yapılan “İngilizce Öğretmenlerinin Sınıf Ortamında Karşılaştıkları İstenmeyen Öğrenci Davranışları ve Bunlara Karşı Kullandıkları Stratejilerin Belirlenmesi” adlı yüksek lisans çalışmasında, erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere göre istenmeyen öğrenci davranışlarıyla daha az, mesleğe yeni başlayan ve meslek kıdemi az olan öğretmenlerin istenmeyen davranışlarla daha sık karşılaştıkları tespit edilmiştir. Öğretmenlerin istenmeyen davranışlarla başa çıkmada orta ve uzun vadeli stratejiler yerine daha çok kısa vadeli stratejiler kullandıkları ortaya

çıkılmıştır. Erkek öğretmenler uzun vadeli yöntem ve teknikler kullanırken, bayan öğretmenlerin kısa ve orta vadeli yöntemlerden yararlandıkları belirlenmiştir.

Sirkeci (2010) tarafından “Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminde Karşılaştıkları Problemler ve Bu Problemlere Karşı Öğretmenlerin Kullandığı Yaklaşımları” tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla, araştırmacı tarafından geliştirilen beş (5) seçenekli likert tipi ölçek hazırlanmıştır. Ölçek 2009-2010 eğitim-öğretim yılında Kahramanmaraş merkezdeki resmi ve özel ilköğretim okullarında görev yapan ilköğretim öğretmenlerine uygulanmıştır. Şu sonuçlar elde edilmiştir.

1. Devlet okullarında çalışan öğretmenlerin özel okullarda çalışan öğretmenlere göre, istenmeyen öğrenci davranışlarıyla daha fazla karşılaştığı ortaya çıkmıştır.
2. Kadın öğretmenler, istenmeyen davranışların çözümünde erkek öğretmenlere göre veliyle daha fazla irtibat kurmaktadır.
3. Öğretmenlerin meslekteki kıdemi arttıkça, öğrenci üzerinde disiplin sağlamak için idareyle daha fazla iş birliği yaptığı görülmektedir.
4. Öğrenci sayısının artmasıyla öğrenci kaynaklı disiplin problemleri artmakta, sınıf içi düzenlemeler zorlaşmakta ve veliyle iş birliği zayıflamaktadır.
5. Disiplin sorunlarına yaklaşım açısından, diğer fakülte ve eğitim fakültesi mezunlarının görüşleri benzerlik taşımakta; açık öğretim ve eğitim enstitüsü mezunu öğretmenlerin görüşleri benzerlik göstermektedir.

Doğar (2013) doktora tez çalışmasında ortaokul öğrencileri ile beden eğitimi dersinde ortaya çıkan istenmeyen davranışları ve öğretmenlerin yaklaşımlarını incelemiştir. Ölçek 115 beden eğitimi öğretmenine uygulanmış, 9 öğretmen ile de nitel görüşmeler yapmıştır. Araştırma, öğrencilerin en çok konuşma ve arkadaşlarının dikkatini dağıtma davranışlarını gösterdiklerini tespit etmiştir. Öğretmenlerin ise bu davranışlara karşı en çok sözlü uyarma ve kuralları hatırlatma yöntemlerini kullandığını belirlemiştir. Öğretmenlerin istenmeyen bu davranışlara sebep olarak ailevi sorunlar, motivasyon eksikliği, öğrencinin ilgi çekme isteği ve çevresel faktörleri ifade etmişlerdir.

Özdaş (2013) tarafından yapılan “Ortaokullarda Değerler Eğitimi ve İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi” adlı doktora tezinde yapılan araştırmanın amacı, değerler eğitimiyle değerlerin kazandırılma düzeyinin belirlenmesi ile bu programın hedef kitesini oluşturan öğrencilerde uygun

olmayan davranışların görülme sıklığını tespit etmektir. Araştırmanın evreni, 2012-2013 eğitim-öğretim yılında Batman’da bulunan (51 resmi ve 5 özel okul) okullardaki 1450 öğretmendir. Örneklem, bu evrenden basit seçkisiz örneklemeyle seçilmiş 590 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmanın nitel boyutunda ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmış, veriler ise, 172 öğretmenden görüşme formu ile elde edilmiştir. Nitel verilerin çözümlenmesinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Verilerin analizinden şu sonuçlar elde edilmiştir. Okul türü değişkenine göre, özel okullarda görev yapan öğretmenler istenmeyen öğrenci davranışlarıyla daha az karşılaşmaktadır. Cinsiyet değişkenine göre, erkek öğretmenler istenmeyen davranışlarla daha az karşılaşmaktadır. Kıdem değişkenine göre, “Bireyler Arası İlişkiler” ve “Zarar Verici Davranışlar” boyutunda istenmeyen öğrenci davranışlarla karşılaşma sıklığına ilişkin öğretmen görüşleri arasında 1-5 kıdem yılına sahip öğretmenler ile 11-15 kıdem yılına sahip öğretmenler arasında anlamlı farklılıklar vardır. Buna göre 11-15 yıl meslek deneyimi olan öğretmenler istenmeyen davranışlarla daha az karşılaştıklarını ifade etmişlerdir. Sonuç olarak değerlerin öğrencilere kazandırılması istenmeyen davranışların minimize olmasını sağlamıştır.

Arık (2015) ortaokul öğretmenlerinin sınıf yönetiminde karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarını, nedenlerini ve sonuçlarını belirlemek ve istenmeyen davranışlara getirdikleri çözüm önerilerini saptama amacıyla, 2014-2015 eğitim ve öğretim yılında Gaziantep ili, Şehitkâmil ilçesine bağlı Azize Abdulkadir Hamamcıoğlu Ortaokulunda görev yapmakta olan 20 ortaokul öğretmeniyle yaptığı araştırmaya göre, sınıfta en fazla karşılaşılan istenmeyen öğrenci davranışları; öğretmene saygısızlık, izinsiz ve söz almadan konuşma ile dersi bölme ve dersin işlenişine engel olmaktır. Bunun dışında derse karşı ilgisizlik ve dersi önemsememe, derse hazırlıksız gelme, sınıf kurallarına uymama ve etkinliklerde gürültü yapma, dikkat dağınıklığı, derse geç gelme, sorumluluk almaktan kaçınma ve samimiyeysiz davranışlar, dikkat çekmeye çalışan öğrenciler, diğerlerini rahatsız etme, hazır bulunuşluk düzeylerinin yetersizliği, sınıf mevcutlarının fazlalığı ile öğrencilerin derste yemek yemeleri diğer istenmeyen öğrenci davranışlarıdır. Öğretmenlerin çözüm önerileri ise öğrencilere yakından ilgi, sözlü uyarı, uyarma, velilerle iletişim, ödül ve ceza, umursamama, fiziksel müdahale ile göz ile temas kurma olarak belirlenmiştir.

Ergin (2015) tarafından beden eğitimi öğretmenlerinin istenmeyen öğrenci davranışlarına karşı kullandıkları stratejileri belirlemek amacıyla bir araştırma

yapılmıştır. Araştırma, 2014-2015 eğitim-öğretim yılı II. döneminde Kırıkkale ilinde resmi ortaokul ve liselerde beden eğitimi öğretmeni olarak görev yapan 124 kişiyle gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmanın değişkenleri; beden eğitimi öğretmenlerinin cinsiyeti, yaşı, mesleki kıdemi, çalıştıkları okul türü, sınıf mevcudu, okul mevcudu, ders alanının büyüklüğü, ders işlenen alanın paylaşımı, derse girilen okulun yerleşim yeridir. Elde edilen verilere göre, beden eğitimi öğretmenlerinin istenmeyen öğrenci davranışlarına karşı en sık kullandığı stratejilerin “öğrencinin iyi davranışını yakalayıp övme” ve “doğru davranışlar için ekstra puan verme”, en az kullanılan stratejilerin ise “öğrenciyi dersten atma” ve “fiziksel ceza uygulama” olduğu görüldü. Beden eğitimi öğretmenlerinin kullandığı stratejilerde, istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.

2.7.2. Yurt dışında Yapılan Araştırmalar

Lewis, Romi, Qui, Katz, (2005) Avustralya, Çin ve İsrail’de sınıfta kullanılan disiplin stratejileri ile ilgili yaptıkları araştırmada 748 öğretmen ve 5521 öğrenci ile çalışmışlardır. Çinli öğretmenlerin daha az cezalandırıcı ve öğrencileri daha destekleyici olduklarını saptamışlardır. En az tartışma yaşayan ve en çok ceza verenin Avustralyalı öğretmenler olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Her üç ülkede de istenmeyen davranışların agresif tepkilerle doğru orantılı olduğu tespit edilmiştir (Öz 2015).

Greenlee ve Ogletree (1993) disiplin problemleri ve sınıf yönetim stratejileri ile ilgili yaptıkları araştırmanın örneklemini 50 öğretmenden oluşmaktadır. Öğretmenleri karşılaştığı en çok istenmeyen davranışlar, öğrencilerin birbirlerine karşı saygısız davranmaları, ilgisizlikleri, konuşmaları ve gürültü yapmaları, dikkatsizlikleri, öğretmene saygısızlıkları ve devamsızlık yapmalarıdır. Öğretmenler okullarda yaşadıkları bu disiplin sorunlarını aşmak için öğrenciye rehberlik etmek, disiplin kurallarını uygulamak, okul ve çevre iletişimini sağlamak yöntemlerini tavsiye etmişlerdir (Öz 2015).

Atıcı’nın (2001) araştırmasında İngiltere ve Türkiye’deki öğretmenlerin karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları, bunlarla baş etmekte kullandıkları yöntemler, öğretmenlerin yetkinliklerinin düşük ya da yüksek olmasının sınıf disiplinini sağlamakta farklılık yaratıp yaratmadığı açılarından karşılaştırmaları yapılmıştır. Bu araştırma için ilk aşamada Leicester’de 51, Adana’da 73 ilköğretim öğretmeni “Davranış

Yönetimi” anketini cevaplamışlardır. Öğretmenler arasından 12 seçilerek iki ülke adına araştırmanın ikinci aşamasına katılmıştır. Sistemli gözlemler yapılarak elde edilen veriler SPSS programıyla frekans ve yüzdeler hesaplanmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre iki ülkede de görülen en çok istenmeyen davranışları derste yapılan etkinliklere katılmama ve arkadaşlarını rahatsız etmektir. Büyük oranda istenmeyen davranışların nedeni aile olarak gösterilirken, İngiltere’deki öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışlarıyla baş etmeyle ilgili eğitim aldıkları, ancak Türkiye’de böyle bir eğitim alınmadığı saptanmıştır.

Kokkinos, Panayiotou ve Davazoglou’nun (2005), yaptıkları çalışmada algılanan 24 farklı istenmeyen öğrenci davranışına karşı tecrübeli ve stajyer öğretmenler arasında duygusal tükenmişlik ve kişilikle ilişkili olup olmadığı değerlendirilmiştir. Sonuçlar öğretme deneyimi, öğrencinin cinsiyeti ve davranış çeşidinin öğretmenlerin algılamasında önemli belirleyiciler olduğunu göstermektedir. Duygusal tükenmişliğin, anti sosyal ve istenmeyen davranışlar üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmuştur. Çünkü zorlu ve itici davranışlar olduğunda öğretmenlerin daha fazla stres yaşadıkları ve daha az hoş görülü davrandıkları belirlenmiştir. Kişiliğe ilişkin olarak, öğrencilerin istenmeyen davranışları büyük oranda yüksek seviyede vicdanlılık ve sinir hastalığıyla (nevroz) ilişkilidir. Bulgular, duygusal tükenmişlik ve kişilik özellikleri, öğretmenlerin değer biçtiği öğrenci davranışları oranı vasıtasıyla bir değerlendirme sağlamaktadır (Özdaş 2013).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM

Yöntem kısmında araştırmanın evren ve örnekleme, modeli, kullanılan veri toplama araçları, verilerin analiz edilmesinde kullanılan yöntem ve teknikler açıklanmıştır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada İmam hatip ortaokullarında çalışan öğretmenlere göre istenmeyen öğrenci davranışları ve bunlarla başa çıkmada öğretmenlerin en çok kullandıkları yöntemler tespit edilmiştir. Araştırmada geniş bir evren veya örneklem kullanıldığı için nicel ve betimsel nitelikte bir yöntem olan tarama modeli kullanılmıştır. Bu model, geçmişte olan ve şimdi devam eden bir durumu var olduğu şekli ile tasvir etmeyi ifade eden bir modeldir. Araştırmanın niteliğine göre bir olayı, bireyi veya sorunu ortaya koymaya çalışmaktır. Tarama araştırmaları, büyük bir evrende yer alan kişilerin görüşlerinden yararlanılarak bir sonuca ulaşmak için evrenin bütününden veya evrenin bir kısmından alınan bir örnekleme yapılan araştırmaları ifade eder (Büyüköztürk, Kılıç, vd. 2016, s. 15).

3.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evreni 2017–2018 ve 2018-2019 eğitim-öğretim yıllarında İstanbul ili Sultanbeyli-Pendik-Sancaktepe ilçelerindeki imam hatip ortaokullarında çalışan öğretmenlerdir. Bu ilçelerde imam hatip ortaokulu sayısının fazla olması ve istenmeyen öğrenci davranışlarının yoğun olduğu düşünüldükçe örneklem seçilmiştir. Ayrıca ilçelerin ikamet ettiğim Sultanbeyli ilçesine yakın olması, zaman ve ulaşım açısından cazip olması, araştırmanın bu ilçelerdeki okullarda yapılmasına sebep olmuştur. Araştırma için ilçe milli eğitim müdürlüklerinin 2015-19 stratejik planları incelendikten sonra resmi kanallar kullanılarak ilçelerde çalışan öğretmen sayıları elde edilmiştir. Pendik'te 34 okul 600 öğretmen, Sultanbeyli ilçesinde 12 okul 233 öğretmen, Sancaktepe'de ise 13 okul 495 olmak üzere toplam 1328 öğretmen bulunmaktadır. Bu evren içinden merkezi ve mahalli okullar, öğretmen sayılarının fazla olmasına da dikkat edilerek örneklem grubu oluşturulmuştur. Pendik ilçesinde birçok ortaokulun bünyesinde imam hatip ortaokulları açıldığından okul sayısının fazla öğretmen sayısının az olduğu dikkat çekmektedir. Yapılan çalışmada 375

öğretmene ulaşılmış ancak 86 öğretmenin anketin üçüncü sayfasını doldurmaması nedeniyle 289 anket formu hesaplamaya dahil edilmiştir. Tam olarak doldurulmayan anketler değerlendirmeye dahil edilmemiştir. Ayrıca kadın öğretmenlerin ağırlıkta olduğu bir araştırma olduğunu belirtmekte fayda vardır. İlçe ve okullar bazında öğretmen sayıları tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Örneklem olarak alınan ilçe ve okulların dağılımı

SULTANBEYLİ	ÖĞRT. SAYISI	SANCAKTEPE	ÖĞRT. SAYISI	PENDİK	ÖĞRT. SAYISI
Cahit Zarifoğlu iho	13	Abdullah Tayyip Olçok iho	16	Kurtköy iho	30
Ali Kuşçu iho	37	Aziz Bayraktar Iho	22	Hala Sultan iho	24
Şehit Vahit Kaşçioğlu iho	15	Samandıra Imam Hatip O. O	17	Selçuk Eraydın iho	20
Anafartalar iho	18	Abdurrahman Gazi Iho	30	Orhan Gazi iho	18
				Sezai Karakoç iho	29
Toplam	83		85		121

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak Keskin (2002) tarafından hazırlanan ve “Sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları ve kullandıkları baş etme yolları” adlı yüksek lisans tezinde kullandığı ölçekten yararlanılmıştır. Ölçek üç bölümden meydana gelmektedir.

Birinci bölüm öğretmenlerin demografik özelliklerinden oluşan sorulardan oluşmaktadır. Amaç öğretmenlerin kişisel özelliklerine göre istenmeyen davranışlara karşı duyarlılığını tespit etmektir. Ölçeğin ikinci bölümünde öğretmenlerin karşılaştıkları istenmeyen davranışlar ve bunlara karşı kullandıkları yöntemlerin saptanması amaçlanmıştır. İstenmeyen öğrenci davranışlarıyla başa çıkmada alan yazından da yararlanılarak Başar’ın (1999: 131-132) sınıflandırması temel alınmış, öğretmenlerle yapılan görüşmelere dayalı olarak bazı yöntem ve teknikler eklenmiştir. Yukarıdaki aşamalardan sonra uzman görüşüne başvurularak alınan dönütler doğrultusunda anlam, içerik ve biçim bakımından gerekli düzeltmeler yapılarak yirmi

dokuz istenmeyen davranış (ek-2) ve öğretmen davranışı (ek-3) belirlenmiştir (Keskin, 2002).

Ölçeğin ikinci bölümünde öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışlarıyla karşılaşma sıklığını belirleyen kriterler yer almaktadır. İkinci bölümün hazırlanması için konuyla ilgili alan taraması yapıldı. Seksen dört(ek 2) istenmeyen öğrenci davranışı tespit edildi (Aydın, 2005 ve Başar, 2003). Bu davranışlardan benzer olanlar birleştirilerek, ilköğretim düzeyine uygun olmayan davranışlar çıkarıldı. Öğretmenler, farklı bir davranışın ankette yer almasını istiyorsa, ölçekteki “diğer” kısmına yazmaları sağlanmıştır. Böylece otuz iki istenmeyen öğrenci davranışı ölçeğe dahil edilmiştir. Bu bölümde istenmeyen davranışlarla karşılaşma sıklığını belirlemek amacıyla, 5’li likert tipi ölçek kullanılmıştır. Ölçekteki maddelerin derecelendirmesi “hiçbir zaman” (1), “nadiren” (2), “bazen” (3), “sık sık” (4), “her zaman” (5) olarak belirlenmiştir. Kullanılan beşli değerlendirme ölçeğine uygun olarak elde edilen ortalama puanların yorumlanması ve derecelendirilmesi için belirlenen puan aralıkları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Beşli değerlendirme ölçeği puan sınırları

Ağırlık Puanı	Seçenekler	Puan Sınırları
1	Hiçbir zaman	1.00-1.80
2	Nadiren	1.81-2.60
3	Bazen	2.61-3.40
4	Sık sık	3.41-4.20
5	Her zaman	4.21-5.00

Araştırmanın istatistiki çözümlenmeleri yapılırken anlamlılık değeri 0,05 kabul edilmiştir. Ölçek geçerlilik ve güvenilirlik testine tabi tutularak elde edilen değer tablo 3’ te gösterilmiştir.

Tablo 3. Testin ölçme gücü

Cronbach's Alpha	N of Items
0,981	32

Tablo 3'te görüldüğü üzere ölçeğin Cronbach's Alfa değeri; 0,981 olup güvenilirliği yüksektir. Alfa değeri 0,40 ile 0,60 arasında değer alan ölçme araçlarının güvenilirliği düşük, 0,80'in üzerinde olan ölçekler güvenilirliği yüksek olarak değerlendirilmektedir (Kapucuoğlu 2008).

3.4. Verilerin Toplanması ve Analiz Edilmesi

Örneklem belirlendikten sonra araştırma için gerekli yasal izinler alındı. Örneklemde belirlenen İmam Hatip Ortaokullarına gidilerek okul idaresine ve öğretmenlere araştırmayla ilgili gerekli açıklamalar yapıldı. Araştırma formu öğretmenlere çoğaltılarak verildi. Öğretmenler tarafından doldurulan anketler araştırmacı tarafından toplandı. Veriler toplandıktan sonra araştırmacı tarafından bilgisayar ortamına girilmiştir. Veriler girildikten sonra "SPSS for Windows" paket programından yararlanılarak istenen sonuçlara ulaşılmıştır. Verilerin öncelikle frekans ve yüzdelik dağılımları oluşturulmuş ve çıkan sonuçlardan gerekli yorum analizler yapılmıştır. Öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışlarına göstereceği tepkiler birçok sebepten dolayı her zaman farklılıklar göstermektedir. Fakat öğretmenlerin istenmeyen davranışlara karşı ortak tepkiler verip vermeyeceğini ölçme açısından istenmeyen bir davranışa karşı öğretmenlerin en çok kullandıkları üç yöntemi sırasıyla yazmaları istenmiştir. Bundan dolayı istenmeyen öğrenci davranışlarıyla ilgili olarak öğretmenlerin istenmeyen davranışlarla başa çıkmada kullandıkları yöntemleri 1. 2. ve 3. yöntemler olarak ayrıştırılmıştır. Frekans ve yüzde dağılımları alınarak betimsel yorumlamalar yapılmıştır. Ayrıca istenmeyen öğrenci davranışları bağlamında ikili değişkenlerde "t" testi, 3 ve daha fazla grupların olduğu değişkenlerde ANOVA testi yapılmış, anlamlı sonuç bulunduğu "schfee testi" uygulanmış ortaya çıkan sonuçlar yorumlanmıştır. Verilerin çözümünde uzman görüşüne başvurulmuş olup anlamlılık düzeyi **0,05** olarak alınmıştır.

İstenmeyen öğrenci davranışlarının görülme sıklığı ve yüzdesi ayrı ayrı hesaplanarak sayı, öğretmen görüşleri, ortalamalar belirlenmiş ve sözel anlatıma dönüştürülmesi için ortalama aralığı hesaplanmıştır. Bu hesaplamada $5-1=4$, $4/5=0.80$ aralık değer hesaplanmıştır. Aralık değeri dereceleme ölçeğindeki en küçükten başlayarak her bir dereceye eklenerek ortalamalar sözel ifadeye çevrilmiştir. Buna göre 1.00-1.80 "Hiçbir Zaman", 1.81-2.60 "nadiren", 2.61-3.40 "Bazen", 3.41-4.20 "Sık Sık", 4.21-5.00 "her zaman" olarak ifade edilmiştir (Keskin 2002).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgulara ve yorumlamalara yer verilmiştir.

4.1. Örneklemin Demografik Yapısıyla ilgili değerler

Araştırmaya katılanların demografik bilgilerine ilişkin frekans ve yüzdelik değerleri tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4. Katılımcıların Demografik Bilgilerinin Frekans ve Yüzde Değerleri

	Gruplar	<i>f</i>	%
Cinsiyet	Kadın	206	71,3
	Erkek	83	28,7
Yaş	25 yaş ve altı	55	19,0
	26-35 yaş	165	57,1
	36-45 yaş	36	12,5
	46 ve üzeri	33	11,4
Kıdem	0-5 yıl	144	49,8
	6-10 yıl	72	24,9
	11-15 yıl	31	10,7
	16 yıl ve üzeri	42	14,5
Mezuniyet	Eğitim Fakültesi	219	75,8
	Diğer	70	24,2
Öğrenci sayısı	10-20 öğrenci	34	11,8
	21-30 öğrenci	151	52,2
	31-40 öğrenci	71	24,6
	41 ve üzeri	33	11,4
Sınıf	5. Sınıf	73	25,3
	6. Sınıf	79	27,3
	7. Sınıf	86	29,8
	8. Sınıf	51	17,6
Gelir	Düşük Gelirli	174	60,2
	Yüksek Gelirli	115	39,8
	Toplam	231	79,9
	Etkili Değil	58	20,1
	Toplam	289	100,0

Tablo 4'te görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan 289 öğretmenin 206'sı (%71,3) kadın, 83'ü (%28,7) erkektir. 55'i (%19,0) 25 yaş ve altı, 165'i (%57,1) 26-35 yaşında, 36'sı (%12,5) 36-45 yaşında, 33'ü (%11,4) 46 yaş ve üzeridir. 144'ü

(%49,8) 0-5 yıl, 72'si (%24,9) 6-10 yıl, 31'i (%10,7) 11-15 yıl, 42'si (%14,5) 16 yıl ve üzeri kıdeme sahiptir. 219'u (%75,8) eğitim fakültesi, 70'i (%24,2) diğer fakültelerden mezun olmuştur. 34'ü (%11,8) 10-20 öğrenci, 151'i (%52,2) 21-30, 71'i (%24,6) 31-40 ve 33'ü (%11,4) 40 ve üzeri öğrencinin olduğu sınıflara girmektedir. 73'ü (%25,3) 5. Sınıfta, 79'u (%27,3) 6. Sınıfta, 86'sı (%29,8) 7. Sınıfta, 51'i (%17,6) 8. Sınıfta derslere girmektedir. Öğretmenlerin 174'ü (%60,2) düşük gelirli, 115'i (%39,8) yüksek gelirli öğrencilerin dersine girdiğini belirtmiştir.

Tablo 5. İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Aritmetik Ortalamaları

Maddeler		Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Sık Sık	Her zaman	\bar{X}
1.Sınıfta söz almadan konuşmak	<i>f</i>	8	66	78	113	24	3,27
	%	2,8	22,8	27	39,1	8,3	
2. Sınıfa gürültüyle girmek çıkmak, diğer öğrencileri itelemek,	<i>f</i>	11	95	96	69	18	2,96
	%	3,8	32,9	33,2	23,9	6,2	
3.Sürekli arkadaşlarını şikâyet etmek,	<i>f</i>	38	97	110	39	5	2,57
	%	13,1	33,6	38,1	13,5	1,7	
4.Ders için gerekli materyalleri getirmemek,	<i>f</i>	16	114	102	47	10	2,73
	%	5,5	39,4	35,3	16,3	3,5	
5. Arkadaşlarına fiziki ya da diğer biçimlerde zorbalık yapma (Bağırma, üzerine yürüme, hükmetme, saldırma vb.)	<i>f</i>	6	53	96	99	35	3,36
	%	2,1	18,3	33,2	34,3	12,1	
6.Ev ödevlerini yapmamak	<i>f</i>	28	113	104	35	9	2,60
	%	9,7	39,1	36,0	12,1	3,1	
7.Verilen görevleri yapmamak (Ödev, sınıf içi görevler vb.)	<i>f</i>	29	122	95	38	5	2,54
	%	10,0	42,2	32,9	13,1	1,7	
8.Diğer öğrencileri kızdırmak ve Onlara sataşmak,	<i>f</i>	9	75	118	73	14	3,03
	%	3,1	26,0	40,8	25,3	4,8	
9.Dersi dinlememek (dalıp gitmek, derste uyumak, ders dışı şeylerle ilgilenmek)	<i>f</i>	5	36	92	133	23	3,46
	%	1,7	12,5	31,8	46,0	8,0	
10.Arkadaşlarına lakap takmak	<i>f</i>	29	100	83	57	20	2,79
	%	10,0	34,6	28,7	19,7	6,9	
11.Sürekli tuvalet izni istemek,	<i>f</i>	26	117	107	28	11	2,59
	%	9,0	40,5	37,0	9,7	3,8	
12.İlgisiz davranışlarda Bulunarak komiklik yapmaya çalışmak,	<i>f</i>	38	122	90	29	10	2,48
	%	13,1	42,2	31,1	10,0	3,5	

13.Kendi eşyalarına zarar vermek uygun kullanmamak	<i>f</i>	16	97	105	57	14	2,85
	%	5,5	33,6	36,3	19,7	4,8	
14.Yalan söylemek	<i>f</i>	31	97	114	35	12	2,65
	%	10,7	33,6	39,4	12,1	4,2	
15.Öğrencilerin dikkatini dağıtıcı ses ve gürültü yapmak	<i>f</i>	12	60	125	74	18	3,09
	%	4,2	20,8	43,3	25,6	6,2	
16.Temizlik ve görgü kurallarına uymamak	<i>f</i>	7	63	102	96	21	3,21
	%	2,4	21,8	35,3	33,2	7,3	
17. Sınıfını ve çevresini temiz kullanmamak	<i>f</i>	13	65	111	78	22	3,11
	%	4,5	22,5	38,4	27,0	7,6	
18.Kaba veya küfürlü dil kullanmak	<i>f</i>	78	113	65	28	5	2,20
	%	27,0	39,1	22,5	9,7	1,7	
19.Arkadaşlarının eşyalarını izin almadan kullanmak	<i>f</i>	16	75	125	50	23	2,96
	%	5,5	26,0	43,3	17,3	8,0	
20.Derste oturup hiçbir şey yapmamak, konuyu ya da sorunun cevabını bilmesine rağmen derse katılmamak	<i>f</i>	17	92	99	64	17	2,90
	%	5,9	31,8	34,3	22,1	5,9	
21.Arkadaşlarına asılsız ithamlarda bulunmak,	<i>f</i>	60	91	94	39	5	2,44
	%	20,8	31,5	32,5	13,5	1,7	
22.Sınıf içinde koşmak, sıraların ve masaların üstüne çıkmak	<i>f</i>	11	61	127	75	15	3,08
	%	3,8	21,1	43,9	26,0	5,2	
23.Makul eleştirilere düşmanca tepki göstermek,	<i>f</i>	25	100	108	47	9	2,71
	%	8,7	34,6	37,4	16,3	3,1	
24.Sınıfta sürekli dolaşmak bir yerde uzun süreli oturamamak	<i>f</i>	28	110	115	30	6	2,57
	%	9,7	38,1	39,8	10,4	2,1	
25.Başarısızlığından dolayı başkalarını suçlamak	<i>f</i>	21	98	107	51	12	2,73
	%	7,3	33,9	37,0	17,6	4,2	
26.Arkadaşlarıyla ders sırasında mesajlaşmak	<i>f</i>	8	70	94	82	35	3,23
	%	2,8	24,2	32,5	28,4	12,1	
27.Nedensiz devamsızlık yapmak	<i>f</i>	12	88	103	62	24	2,99
	%	4,2	30,4	35,6	21,5	8,3	
28.Sınıfa (veya derse) geç gelmek, erken çıkma, izinsiz ayrılmak	<i>f</i>	31	103	89	57	9	2,69
	%	10,7	35,6	30,8	19,7	3,1	
29.Arkadaşlarının, sınıfın ve öğretmenin eşyasına zarar vermek,	<i>f</i>	8	70	117	79	15	3,08
	%	2,8	24,2	40,5	27,3	5,2	
30.Kopya çekmek veya çektirmek	<i>f</i>	112	113	43	20	1	1,91
	%	38,8	39,1	14,9	6,9	0,3	

31. Diğer öğrencileri ve Öğretmenleri sözlü olarak taciz ve fiziksel olarak tehdit etmek	<i>f</i>	66	112	70	36	5	2,31
	%	22,8	38,8	24,2	12,5	1,7	
32. Hırsızlık yapmak	<i>f</i>	15	67	105	81	21	3,09
	%	5,2	23,2	36,3	28,0	7,3	

Tablo 5’te görüldüğü üzere istenmeyen davranışların ortalama aralık değerine bakıldığında en sık karşılaşılan istenmeyen davranışın dersi dinlememek, dalıp gitmek, derste uyumak, ders dışı” şeylerle ilgilenmek) ($X= 3,46$) olduğu bunu sırasıyla; “Arkadaşlarına fiziki ya da diğer biçimlerde zorbalık yapma (bağırma, üzerine yürüme, hükmetme, saldırma vb.)” ($X= 3,36$), “Sınıfta söz almadan konuşmak” ($X= 3,27$), Arkadaşlarıyla ders sırasında mesajlaşmak (kâğıda not yazıp göndermek) ($X= 3,23$), izlediği ve en az rastlanan istenmeyen davranışların ise sırasıyla; “Kopya çekmek veya çektirmek” ($X= 1,91$), Kaba veya küfürlü dil kullanmak (kırıcı, argo konuşmak, kaba, müstehcen veya küstah ve münasebetsiz dil kullanmak) ($X= 2,20$), Diğer öğrencileri ve öğretmenleri sözlü olarak taciz ve fiziksel olarak tehdit etmek ($X= 2,31$) olduğu görülmüştür.

Tablo 5’te görüldüğü gibi değerlerin ortalaması alındığında, "Sınıfta söz almadan konuşmak" sık karşılaşılan bir olumsuz davranış olup, bu davranışla öğretmenlerin bazen karşılaşma oranı da oldukça yüksektir ($X= 3,27$). Bu sonuçlardan yüzdeler dağılıma baktığımızda öğretmenlerin çoğu (%39,1) bu davranışla sıkça karşılaştıkları, birçoğu da (%27,0) bazen karşılaştıklarını ifade etmiştir. Bu sonuçlar incelendiğinde sözü edilen davranış en çok karşılaşılan istenmeyen davranışlardan biri olarak yorumlanabilir.

Tablo 5’te görüldüğü üzere ortalama aralık değerine bakıldığında, "Sınıfa gürültüyle girmek çıkmak, diğer öğrencileri itelemek" öğretmenlerce sık karşılaşılan davranışlardandır($X= 2,96$). Bu davranışla bazen karşılaşılma oranı yüksek sayılabilir. Davranışın yüzdeler dağılımını incelediğinde öğretmenlerin nerdeyse dörtte birinin (%23,9) sık sık karşılaştıkları, önemli bir kısmının da (%33,2) bazen karşılaştıkları görülmüştür. Bu sonuçlara göre sözü edilen davranış, öğretmenlerin bazen karşılaştıkları istenmeyen davranışlardan biri olarak değerlendirilebilir.

Tablo 5'ten anlaşıldığına göre ortalama aralık değerine bakıldığında, "Sürekli arkadaşlarını şikâyet etmek" öğretmenlerce çok sık karşılaşılmayan bir davranış olarak karşımıza çıkar ($X=2,57$). Öğretmenlerin bu davranışla bazen karşılaşma oranı yüksektir (%38,1). Bu sonuçlar incelendiğinde "sürekli arkadaşlarını şikâyet etmek" davranışı, öğretmenlerin bazen karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarından biri olduğu yorumlanabilir.

Tablo 5'te görüldüğü gibi ortalama aralık değerine bakıldığında, "Ders için gerekli materyalleri getirmemek" öğretmenlerce sınıfta sık karşılaşılmayan istenmeyen davranış olduğu ($X= 2,73$), ve bu davranışla bazen karşılaştıkları görülmektedir. Yüzdeler dağılımı tetkik edildiğinde de öğretmenlerin önemli bir kısmı (%35,3) bazen bu davranışla karşılaştıkları görülmüştür. Bu sonuçlardan elde ettiğimiz verilerden "sözü edilen davranış" öğretmenlerin bazen karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarından biri olduğu yorumu yapılabilir.

Tablo 5'te görüldüğü gibi ortalama aralık değerine bakıldığında, "Arkadaşlarına fiziki ya da diğer biçimlerde zorbalık yapma (bağırma, üzerine yürüme, hükmetme, saldırma vb.)" davranışı öğretmenlerce sık karşılaşılan bir davranış olarak değerlendirilir ($X= 3,36$). Bu davranış yüzdeler açıdan değerlendirildiğinde öğretmenlerin önemli bir kısmı (%34,3) bu davranışla sıkça karşılaştıkları, nerdeyse üçte birinin de (%33,2) bu davranışlarla bazen karşılaştıkları görülmüştür. Bu sonuçlar incelendiğinde "Arkadaşlarına fiziki ya da diğer biçimlerde zorbalık yapma (bağırma, üzerine yürüme, hükmetme, saldırma vb.)" davranışının öğretmenlerin sık karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarından biri olduğu yorumu yapılabilir.

Tablo 5'te görüldüğü üzere ortalama aralık değerine bakıldığında, "Ev ödevlerini yapmamak" öğretmenlerin bazen karşılaştığı istenmeyen davranış olduğu ($X= 2,60$) görülmektedir. Öğretmenlere göre yüzdeler dağılımı incelendiğinde önemli bir kısmının (%36,0) bazen karşılaştıkları görülmüştür. Sonuçlar incelendiğinde "Ev ödevlerini yapmamak" davranışının öğretmenlerin bazen karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarından biri olduğu yorumu yapılabilir.

Tablo 5'te görüldüğü üzere, verilen görevleri yapmamak(ödev, sınıf içi görevler vb.) davranışının ortalama aralık değerine bakıldığında öğretmenlerin az karşılaştığı bir davranış olduğu ve bu davranışla bazen karşılaştıkları görülmektedir ($X= 2,54$). Yüzdeler dağılımına göre incelendiğinde öğretmenlerin bu davranışlarla bazen

karşılaştıkları görülmüştür (%32,9). Bu sonuçlara göre verilen görevleri yapmamak davranışı öğretmenlerin nadiren karşılaştıkları istenmeyen davranışlardandır.

Tablo 5'te görüldüğü üzere, diğer öğrencileri kızdırmak ve onlara sataşmak davranışlarının ortalama aralık değerine bakıldığında, öğretmenlerce sık karşılaşılan bir davranış olduğu ($X= 3,03$) ve bu davranışla bazen karşılaşma oranının da yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Davranış, öğretmenlerin yüzdelik dağılımına göre incelediğinde dört öğretmenden biri (%25,3) bu davranışla sık sık karşılaştıkları, öğretmenlerin yarıya yakını (%40,8) bu davranışlarla bazen karşılaştıklarını belirtmişlerdir. Bu sonuçlar incelendiğinde söz konusu davranış, öğretmenlerin bazen karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarından biri olduğu yorumu yapılabilir.

Tablo 5'ten anlaşılacağı üzere, dersi dinlememek (dalıp gitmek, derste uyumak, ders dışı şeylerle ilgilenmek) davranışının ortalama aralık değerine bakıldığında, öğretmenler tarafından sık sık gözlemlenen bir davranış olduğu ($X= 3,46$) ve bu davranışla bazen karşılaştıkları görülmektedir. Davranış öğretmenlerin yüzdelik dağılımına göre incelediğinde öğretmenlerin nerdeyse yarısı (%46,0) bu davranışla sık sık karşılaştıklarını, üçte biri de (%31,8) bu davranışlarla bazen karşılaştıklarını ifade etmiştir. Sonuçlara göre istenmeyen bu davranışlar, öğretmenlerin sık sık karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlardandır.

Tablo 5'te görüldüğü üzere ortalama aralık değerine bakıldığında, "Arkadaşlarına lakap takmak " öğretmenlerin çok sık karşılaştığı bir davranış değildir ($X= 2,79$). Davranış, öğretmenlerin yüzdelik dağılımına göre incelediğinde yaklaşık dörtte birinin (%28,7) bu davranışlarla bazen karşılaştıkları görülmüştür. Bu sonuçlar incelendiğinde " Arkadaşlarına lakap takmak " davranışı öğretmenlerin bazen karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarından biri olarak değerlendirilebilir.

Tablo 5'te görüldüğü üzere ortalama aralık değerine bakıldığında, "Sürekli tuvalet izni istemek," davranışıyla öğretmenler sık karşılaşmamıştır ($X= 2,59$). Davranış, öğretmenlerin yüzdelik dağılımına göre incelediğinde öğretmenlerin bir bölümü (%37,1) bu davranışlarla bazen karşılaştıkları görülmüştür. Sonuçlar hareketle " Sürekli tuvalet izni istemek," davranışının öğretmenlerin bazen karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarından biri olduğu yorumu yapılabilir.

Tablo 5'te görüldüğü üzere ortalama aralık değerine bakıldığında, "İlgisiz davranışlarda bulunarak komiklik yapmaya çalışmak," öğretmenler tarafından sık

karşılaşılmayan bir davranıştır ($X=2,48$). Davranış, öğretmenlerin yüzdelik oranına göre değerlendirildiğinde (%31,1) bazen, (%40,5)'i nadiren karşılaştıklarını belirtmiştir. Bu sonuçlar incelendiğinde bahsettiğimiz istenmeyen bu davranış öğretmenlerin nadiren karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarından biri olduğu yorumu yapılabilir.

Tablo 5'te görüldüğü üzere ortalama aralık değerine bakıldığında, "Kendi eşyalarına zarar vermek, uygun kullanmamak" öğretmenler tarafından sık karşılaşılan bir davranış olmayıp bazen karşılaştıkları davranışlar arasındadır ($X= 2,85$). Davranış, öğretmenlerin yüzdelik oranına göre değerlendirildiğinde (%36,3) bazen bu davranışlarla karşılaştıkları görülmüştür. Bu sonuçlardan söz konusu bu davranışın, öğretmenlerin bazen karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarından biri olduğu ifade edilebilir.

Tablo 5'te görüldüğü üzere ortalama aralık değerine bakıldığında, "Yalan söylemek " öğretmenlerce çok sık karşılaşmadıkları bir davranış olmayıp bu davranışla bazen karşılaştıkları görülmektedir ($X= 2,65$). Davranış, yüzdelik oranına göre değerlendirildiğinde öğretmenlerin bir bölümü (%39,3) bazen bu davranışlarla karşılaştıklarını ifade etmiştir. Sonuçlar incelendiğinde " Yalan söylemek " davranışı öğretmenlerin bazen karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarından biri olduğu yorumu yapılabilir.

Tablo 5'te görüldüğü üzere, öğrencilerin dikkatini dağıtıcı ses ve gürültü yapmak (ışık çalmak, sürekli konuşmak nesnelere vurarak gürültü çıkarmak) davranışlarının ortalama aralık değerine bakıldığında, öğretmenlerin sınıfta bazen karşılaştıkları davranışlardandır ($X= 3,09$). Davranış, yüzdelik orana göre değerlendirildiğinde öğretmenlerin bir bölümü (%25,6) bu davranışla sık sık karşılaştıkları, yarıya yakın bir kısmı da (%43,3) bazen bu davranışlarla karşılaştıkları görülmüştür. Bu sonuçlara göre bahsettiğimiz bu davranış, öğretmenlerin bazen karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarından biridir.

Tablo 5'te görüldüğü gibi temizlik ve görgü kurallarına uymamak davranışının ortalama aralık değerine bakıldığında, öğretmenlerce sıkça karşılaşılan istenmeyen bir davranıştır ($X= 3,21$). Davranış, yüzdelik oranına göre değerlendirildiğinde öğretmenlerin bir bölümü (%33,2) bu davranışla sık sık karşılaştıkları, bir kısmı da (%35,3) bazen bu davranışlarla karşılaştıkları görülmüştür. Sonuçlar incelendiğinde

bu davranış, öğretmenlerin sık sık karşılaştığı istenmeyen öğrenci davranışlarından biri olduğu yorumu yapılabilir.

Tablo 5'te görüldüğü üzere, sınıfını ve çevresini temiz kullanmamak (yerlere çöp atma duvarları kirletme, sıraları çizme vb.) davranışlarının ortalama aralık değerine bakıldığında öğretmenler tarafından sıkça karşılaşılan davranışlardandır ($X= 3,11$). Davranış, yüzdeler oranına göre değerlendirildiğinde öğretmenlerin bir bölümü (%27,0) bu davranışla sık sık, önemli bir bölümü de (%38,4) bazen bu davranışlarla karşılaştıklarını ifade etmiştir. Bu sonuçlar incelendiğinde bu davranışın, öğretmenlerin çokça karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarından olduğu görülür.

Tablo 5'te görüldüğü üzere, kaba veya küfürlü dil kullanmak (kırıcı, argo konuşmak, kaba, müstehcen veya küstah ve münasebetsiz dil kullanmak) davranışlarının ortalama aralık değerine bakıldığında öğretmenlerin çok sık karşılaşmadıkları bir istenmeyen davranış olmayıp bu davranışla nadiren karşılaştıkları görülmektedir ($X= 2,20$). Davranışı, öğretmenlerin yüzdeler dağılımına göre incelediğimizde öğretmenlerin nerdeyse yarısı (%39,1) nadiren bu davranışlarla karşılaştıkları görülmüştür. Bu sonuçlar incelendiğinde bu davranışın, öğretmenlerin nadiren karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarından biri olduğu yorumu yapılabilir.

Tablo 5'ten anlaşıldığına göre, "Arkadaşlarının eşyalarını izinsiz kullanmak " öğretmenlerin çok sık karşılaştıkları istenmeyen bir davranış olmayıp bu davranışla bazen karşılaştıkları görülmektedir ($X=2,96$). Davranış, yüzdeler orana göre değerlendirildiğinde öğretmenlerin bir bölümü (%43,3) bazen bu davranışlarla karşılaştıkları görülmüştür. Bu sonuçlardan anlaşılıyor ki bu davranış, öğretmenlerin bazen karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarındandır.

Tablo 5'te görüldüğü üzere, derste oturup hiçbir şey yapmamak, konuyu ya da sorunun cevabını bilmesine rağmen derse katılmamak davranışlarının ortalama aralık değerine bakıldığında, öğretmenler tarafından sık sık karşılaşılan bir davranış olmayıp bazen karşılaştıkları davranışlardandır ($X=2,90$). Davranışı öğretmenlerin yüzdeler dağılımına göre incelediğimizde öğretmenlerin bir bölümünün (%34,3) bazen bu davranışlarla karşılaştıkları görülmüştür. Bu sonuçlar incelendiğinde bu davranışlar öğretmenlerin bazen karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarından biri olduğu yorumu yapılabilir.

Tablo 5'te görüldüğü üzere ortalama aralık değerine bakıldığında, "Arkadaşlarına asılsız ithamlarda bulunmak" öğretmenlerin sık sık karşılaştığı bir davranış olmadığı ve bunlarla bazen karşılaştıkları görülmektedir ($X= 2,44$). Davranışı öğretmenlerin yüzdelik dağılımına göre incelediğimizde öğretmenlerin bir bölümünün (%32,5) bazen karşılaştıkları görülmüştür. Bu sonuçlardan söz konusu davranış, öğretmenlerin bazen karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarından biri olduğu yorumu yapılabilir.

Tablo 5'ten anlaşıldığı gibi, sınıf içinde koşmak, sıraların ve masaların üstüne çıkmak davranışları öğretmenler tarafından sık sık karşılaşılan bir davranış olmadığı belirlenmiştir ($X= 3,08$). Bu davranışlarla bazen karşılaştıklarını beyan edenlerin oranı da yüksektir. Davranışı öğretmenlerin yüzdelik dağılımına göre incelediğimizde öğretmenlerin bir bölümünün (%26,0) bu davranışla sıkça karşılaştıkları, büyük bir kısmı da (%43,9) bazen karşılaştıklarını beyan etmişlerdir. Bu sonuçlara göre sözünü ettiğimiz davranış öğretmenlerin bazen karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarından biridir.

Tablo 5'te görüldüğü üzere ortalama aralık değerine bakıldığında, "Makul eleştirilere düşmanca tepki göstermek" öğretmenlerce sık karşılaşılmayan bir davranıştır. Bu davranışlarla bazen karşılaşılma oranı ortalamanın üstündedir ($X= 2,71$). Davranışı öğretmenlerin yüzdelik dağılımına göre incelediğimizde önemli bir bölümünün (%37,4) bazen bu davranışlarla karşılaştıkları görülmüştür. Bu sonuçlara göre "olumlu eleştirilere aşırı tepki vermek" öğretmenlerin bazen karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarından biridir.

Tablo 5'te görüldüğü üzere, sınıfta sürekli dolaşmak, bir yerde uzun süreli oturamamak davranışı öğretmenlerin sınıflarında çok sık karşılaşmadıkları istenmeyen bir davranış olduğu ve bu davranışla bazen karşılaştıkları görülmektedir ($X= 2,57$). Davranışı öğretmenlerin yüzdelik dağılımına göre incelediğimizde öğretmenlerin nerdeyse yarısı (%39,8) bazen bu davranışlarla karşılaştıkları görülmüştür. Bu sonuçlardan anlaşıldığına göre sözü edilen davranışlar, öğretmenlerin bazen rastladığı istenmeyen öğrenci davranışlarından biri olduğu yorumu yapılabilir.

Tablo 5'te görüldüğü üzere ortalama aralık değerine bakıldığında, "Başarısızlığından dolayı başkalarını suçlamak" davranışının öğretmenlerin sınıflarında çok sık karşılaşmadıkları davranışlardan olup ve davranışla bazen karşılaştıkları görülmektedir ($X= 2,73$). Davranış, öğretmenlerin yüzdelik dağılımına göre incelediğinde öğretmenlerin önemli bir bölümünün (%37,0) bu davranışlarla bazen

karşılaştıkları görülmüştür. Bu sonuçlar incelendiğinde "başarısızlığından dolayı başkalarını suçlamak" davranışının öğretmenlerin bazen karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarından biri olduğu yorumu yapılabilir.

Tablo 5'te görüldüğü üzere, arkadaşlarıyla ders sırasında mesajlaşmak (kâğıda not yazıp göndermek) davranışlarının ortalama aralık değerine bakıldığında, öğretmenler tarafından sıkça karşılaşılan davranışlardan biri olarak değerlendirilebilir ve bu davranışla bazen karşılaştıkları görülmektedir ($X= 3,23$). Yüzdelerik dağılım incelendiğinde öğretmenlerin önemli bir bölümünün (%28,4) bu davranışla sıkça karşılaştıkları, önemli bir kısmı da (%28,5) bu davranışlarla bazen karşılaştıkları görülmüştür. Bu sonuçlardan anlaşılacağı gibi sözü edilen davranışın öğretmenlerin çokça karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarından biri olduğu yorumu yapılabilir.

Tablo 5'te görüldüğü üzere ortalama aralık değerine bakıldığında, "nedensiz devamsızlık yapmak" öğretmenlerin sık sık karşılaştığı bir davranış olmayıp bu davranışla bazen karşılaştıkları görülmektedir ($X= 2,99$). Davranışı öğretmenlerin yüzdelerik dağılımına göre incelediğimizde öğretmenlerin büyük bir bölümü (%35,6) bazen bu davranışlarla karşılaştıkları görülmüştür. Sonuçlar incelendiğinde "nedensiz devamsızlık yapmak" davranışının öğretmenlerin bazen karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarından biri olduğu yorumu yapılabilir.

Tablo 5'te görüldüğü üzere, sınıfa (veya derse) geç gelmek, erken çıkmak veya izinsiz ayrılmak davranışları, öğretmenlerce sık karşılaşılan bir davranış olmadığı ve belirtilen davranışla bazen karşılaştıkları görülmektedir ($X= 2,69$). Davranışı öğretmenlerin yüzdelerik dağılımına göre incelediğimizde öğretmenlerin bir bölümü (%30,8) bazen bu davranışlarla karşılaştıkları görülmüştür. Bu sonuçlar incelendiğinde söz konusu olan davranış öğretmenlerin bazen karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarından biri olduğu yorumu yapılabilir.

Tablo 5'te görüldüğü üzere ortalama aralık değerine bakıldığında, "arkadaşlarının, sınıfın, öğretmenin eşyalarına zarar vermek" öğretmenler tarafından sıkça karşılaştıkları görülmektedir ($X= 3,08$). Öğretmenlerin davranışla karşılaşma oranı incelendiğinde (%27,3)'ü bu davranışla sıkça karşılaştıkları, yarıya yakın bir kısmı da (%40,5) bazen bu davranışlarla karşılaştıkları görülmüştür. Bu sonuçlar incelendiğinde sözü edilen davranışlar öğretmenlerin bazen karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarından biri olduğu yorumu yapılabilir.

Tablo 5'te görüldüğü üzere ortalama aralık değerine bakıldığında, "Kopya çekmek veya çektirmek" öğretmenlerin sıkça karşılaştığı bir davranış olmadığı ve bu davranışla nadiren karşılaştıkları görülmektedir ($X= 1,91$). Davranış, öğretmenlerin yüzdelik dağılımına göre incelediğinde öğretmenlerin nerdeyse yarısı (%39,1) nadiren bu davranışlarla karşılaştıklarını ifade etmiştir. Bu sonuçlar incelendiğinde "kopya çekmek veya çektirmek" davranışının öğretmenlerin nadiren karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarından olduğu yorumu yapılabilir.

Tablo 5'te görüldüğü üzere ortalama aralık değerine bakıldığında, "Diğer öğrencileri ve öğretmenleri sözlü olarak taciz ve fiziksel olarak tehdit etmek, ayrılmak " öğretmenlerce sık sık karşılaşılan bir davranış olmadığı ve bu davranışla bazen karşılaştıkları görülmektedir ($X= 2,31$). Davranış, öğretmenlerin yüzdelik dağılımına göre incelediğinde öğretmenlerin dörtte biri (%24,2) bazen bu davranışlarla karşılaştıkları görülmüştür. Sonuçlar incelendiğinde "diğer öğrencileri ve öğretmenleri sözlü olarak taciz ve fiziksel olarak tehdit etmek" davranışının öğretmenlerin nadiren karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarından biri olduğu yorumu yapılabilir.

Tablo 5'te görüldüğü üzere ortalama aralık değerine bakıldığında, " Hırsızlık yapmak " öğretmenlerce sık sık karşılaşılan bir davranış olup ve bu davranışla bazen karşılaştıkları görülmektedir ($X= 3,09$). Öğretmenlerin davranışla karşılaşma oranına bakıldığında önemli bir bölümü (%28,0) bu davranışla sıkça karşılaştıkları, büyük bir kısmı da (%36,3) bu davranışlarla bazen karşılaştıkları görülmüştür. Bu sonuçlar incelendiğinde " Hırsızlık yapmak " davranışının öğretmenlerin bazen karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarından biri olduğu yorumu yapılabilir.

4.2. İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına Karşı Kullanılan Yöntemler

İstenmeyen öğrenci davranışlarına karşı öğretmenlerin kullandıkları yöntemler aşağıda tablolarla gösterilmiştir.

4.2.1. Sınıfta Söz Almadan Konuşmak Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler

Aşağıda verilen Tablo 6. İncelendiğinde "sınıfta söz almadan konuşmak" davranışına karşı öğretmenlerin tercih ettikleri 1. Yöntemin sözle uyarmak (%38,1) olduğu, göz teması ile uyarma (%33,6) olduğu, 2. Yöntemin ise sözle uyarma (%33,2) olduğu, 3. Tercih edilen yönteminde yine sözle uyarma olduğu, (%15, 2) görülmüştür. Bu

sonuçlara göre öğretmenler “sınıfta söz almadan konuşmak” davranışına karşı sözle uyarma ve göz teması ile uyarma yöntemini çoğunlukla kullanmaktadırlar.

Tablo 6. Sınıfta Söz Almadan Konuşmak Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler

1.Sınıfta söz almadan konuşmak								
1.Yöntem	<i>f</i>	%	2.Yöntem	<i>f</i>	%	3.Yöntemle	<i>f</i>	%
1.Görmezden Gelme	45	15,6	1.Görmezden Gelme	10	3,5	1.Görmezden Gelme	9	3,1
2.Göz teması ile uyarma	97	33,6	2.Göz teması ile uyarma	43	14,9	2.Göz teması ile uyarma	10	3,5
3.Sözle Uyarma	110	38,1	3.Sözle Uyarma	96	33,2	3.Sözle Uyarma	44	15,2
4.Azarlama	3	1,0	4.Azarlama	32	11,1	4.Azarlama	34	11,8
5.Soru Sorma	3	1,0	5.Soru Sorma	20	6,9	5.Soru Sorma	26	9,0
6.Dersin İşlenişinde Değişiklikler Yapma	1	,3	6.Dersin İşlenişinde Değişiklikler Yapma	4	1,4	6.Dersin İşlenişinde Değişiklikler Yapma	4	1,4
7.Sorumluluk Verme	1	,3	7.Sorumluluk Verme	6	2,1	7.Sorumluluk Verme	11	3,8
8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	3	1,0	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	6	2,1	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	3	1,0
9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	7	2,4	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	31	10,7	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	53	18,3
10.Yerini değiştirme	1	,3	10.Yerini değiştirme	2	,7	10.Yerini değiştirme	4	1,4
11.Sınıf kurallarını hatırlatma	13	4,5	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	24	8,3	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	35	12,1
12.Okul yönetimi ile görüşme	4	1,4	14.Okul yönetimi ile görüşme	3	1,0	12.Sınıftan dışarı atma	6	2,1
19.Özür dilettirme	1	,3	15.Ailesi ile görüşme	1	,3	13.Kötü notla cezalandırma	2	,7
Toplam	289	100	16.Rehberlik servisi ile görüşme	6	2,1	14.Okul yönetimi ile görüşme	5	1,7
			18.İstediği şeylerden mahrum etme	1	,3	15.Ailesi ile görüşme	16	5,5
			19.Özür dilettirme	4	1,4	16.Rehberlik servisi ile görüşme	8	2,8
			Toplam	289	100	17.İstemediği görevi verme	1	,3

18.İsteddiği şeylerden mahrum etme	2	,7
19.Özür diletirme	16	5,5
Toplam	289	100

4.2.2. Sınıfa Gürültüyle Girmek Çıkmak, Diğer Öğrencileri İtelemek Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler

Aşağıda verilen tablo 7. İncelendiğinde “Sınıfa gürültüyle girmek çıkmak, diğer öğrencileri itelemek” davranışına karşı öğretmenlerin tercih ettikleri 1. Yöntemin sözle uyararak (%36,3) olduğu, 2. Yöntemin ise sözle uyararak (%17,6) olduğu, 3. Tercih edilen yöntemin Öğrenci ile ders dışında konuşma (%17,3) görülmüştür. Bu sonuçlara göre öğretmenler “Sınıfa gürültüyle girmek çıkmak, diğer öğrencileri itelemek” davranışına karşı sözle uyararak ve göz teması ile uyararak yöntemini çoğunlukla kullanmaktadırlar.

Tablo 7. Sınıfa Gürültüyle Girmek Çıkmak, Diğer Öğrencileri İtelemek Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler

2. Sınıfa gürültüyle girmek çıkmak, diğer öğrencileri itelemek,								
1.Yöntem	f	%	2.Yöntem	f	%	3.Yöntem	f	%
1.Görmezden Gelme	17	5,9	1.Görmezden Gelme	1	,3	1.Görmezden Gelme	3	1,0
2.Göz teması ile uyararak	39	13,5	2.Göz teması ile uyararak	20	6,9	2.Göz teması ile uyararak	7	2,4
3.Sözle Uyararak	105	36,3	3.Sözle Uyararak	51	17,6	3.Sözle Uyararak	19	6,6
4.Azaralama	23	8,0	4.Azaralama	32	11,1	4.Azaralama	32	11,1
5.Soru Sorma	7	2,4	5.Soru Sorma	16	5,5	5.Soru Sorma	13	4,5
6.Dersin İşlenişinde Değişiklikler Yapma	1	,3	6.Dersin İşlenişinde Değişiklikler Yapma	3	1,0	6.Dersin İşlenişinde Değişiklikler Yapma	4	1,4
7.Sorumluluk Verme	4	1,4	7.Sorumluluk Verme	4	1,4	7.Sorumluluk Verme	8	2,8
8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	4	1,4	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	11	3,8	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	8	2,8
9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	39	13,5	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	35	12,1	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	50	17,3

10.Yerini değiştirme	2	,7	10.Yerini değiştirme	8	2,8	10.Yerini değiştirme	5	1,7
11.Sınıf kurallarını hatırlatma	5	1,7	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	23	8,0	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	15	5,2
14.Okul yönetimi ile görüşme	14	4,8	12.Sınıftan dışarı atma	2	,7	12.Sınıftan dışarı atma	2	,7
15.Ailesi ile görüşme	4	1,4	13.Kötü not vererek cezalandırma	1	,3	14.Okul yönetimi ile görüşme	21	7,3
16.Rehberlik servisi ile görüşme	15	5,2	14.Okul yönetimi ile görüşme	24	8,3	15.Ailesi ile görüşme	37	12,8
19.Özür diletirme	9	3,1	15.Ailesi ile görüşme	25	8,7	16.Rehberlik servisi ile görüşme	32	11,1
23.Fiziksel ceza verme	1	,3	16.Rehberlik servisi ile görüşme	16	5,5	17.İstemediği görevi verme	5	1,7
Toplam	289	100	17.İstemediği görevi verme	1	,3	18.İstediği şeylerden mahrum bırakma	2	,7
			18.İstediği şeylerden mahrum bırakma	2	,7	19.Özür diletirme	23	8,0
			19.Özür diletirme	10	3,5	21.Tenefüse çıkarmama	1	,3
			20.Hafifçe dokunma	4	1,4	23.Fiziksel ceza verme	2	,7
			Toplam	289	100	Toplam	289	100

4.2.3. Sürekli Arkadaşlarını Şikâyet Etmek Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler

Aşağıda verilen tablo 8 incelendiğinde “Sürekli arkadaşlarını Şikâyet etmek” davranışına karşı öğretmenlerin tercih ettikleri 1. Yöntemin sözle uyarmak (%41,9) olduğu, 2. Yöntemin ise Öğrenci ile ders dışında konuşma (%19,7) olduğu, 3. Tercih edilen yöntemin öğrenci ile ders dışında konuşma (%18,0) görölmüştür. Bu sonuçlara göre öğretmenler “Sürekli arkadaşlarını Şikâyet etmek” davranışına karşı sözle uyurma ve öğrenci ile ders dışında konuşma yöntemlerini çoğunlukla kullanmaktadırlar.

Tablo 8. Sürekli Arkadaşlarını Şikâyet Etmek Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler

3.Sürekli arkadaşlarını şikâyet etmek								
1.Yöntem	<i>f</i>	%	2.Yöntem	<i>f</i>	%	3.Yöntem	<i>f</i>	%
1.Görmezden Gelme	27	9,3	1.Görmezden Gelme	7	2,4	1.Görmezden Gelme	5	1,7
2.Göz teması ile uyarma	40	13,8	2.Göz teması ile uyarma	29	10,0	2.Göz teması ile uyarma	10	3,5
3.Sözle Uyarma	121	41,9	3.Sözle Uyarma	54	18,7	3.Sözle Uyarma	20	6,9
4.Azarlama	10	3,5	4.Azarlama	26	9,0	4.Azarlama	32	11,1
5.Soru Sorma	21	7,3	5.Soru Sorma	32	11,1	5.Soru Sorma	23	8,0
6.Dersin İşlenişinde Değişiklikler Yapma	1	,3	6.Dersin İşlenişinde Değişiklikler Yapma	3	1,0	6.Dersin İşlenişinde Değişiklikler Yapma	8	2,8
7.Sorumluluk Verme	3	1,0	7.Sorumluluk Verme	6	2,1	7.Sorumluluk Verme	5	1,7
8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	9	3,1	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	16	5,5	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	21	7,3
9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	26	9,0	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	57	19,7	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	52	18,
10.Yerini değiştirme	1	,3	10.Yerini değiştirme	1	,3	10.Yerini değiştirme	1	0,3
11.Sınıf kurallarını hatırlatma	7	2,4	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	5	1,7	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	15	5,2
14.Okul yönetimi ile görüşme	10	3,5	12.Sınıftan dışarı atma	3	1,0	12.Sınıftan dışarı atma	3	1,0
15.Ailesi ile görüşme	2	,7	14.Okul yönetimi ile görüşme	11	3,8	14.Okul yönetimi ile görüşme	4	1,4
16.Rehberlik servisi ile görüşme	8	2,8	15.Ailesi ile görüşme	14	4,8	15.Ailesi ile görüşme	43	14,9
18.İstedığı şeylerden mahrum etme	1	,3	16.Rehberlik servisi ile görüşme	20	6,9	16.Rehberlik servisi ile görüşme	30	10,4
19.Özür diletirme	2	,7	17.İstemediği görevi verme	2	,7	17.İstemediği görevi verme	1	,3
Toplam	289	100	19.Özür diletirme	3	1,0	18.İstedığı şeylerden mahrum etme	1	,3
			Toplam	289	100	19.Özür diletirme	12	4,2
						20.Hafifçe dokunma	3	1,0

4.2.4. Ders İçin Gerekli Materyalleri Getirmemek Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler

Aşağıda verilmiş olan tablo 9 incelendiğinde “Ders için gerekli materyalleri getirmemek” davranışına karşı öğretmenlerin tercih ettikleri 1. Yöntemin sözle uyarmak (%40,5) olduğu, 2. Yöntemin ise sözle uyarmak (%18,7) olduğu, 3. Tercih edilen yöntemin öğrenci ile ders dışında konuşma (%17,3) görülmüştür. Bu sonuçlara göre öğretmenler “Ders için gerekli materyalleri getirmemek” davranışına karşı sözle uyarma ve öğrenci ile ders dışında konuşma yöntemlerini çoğunlukla kullanmaktadırlar.

Tablo 9. Ders İçin Gerekli Materyalleri Getirmemek Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler

4.Ders için gerekli materyalleri getirmemek								
1.Yöntem	f	%	2.Yöntem	f	%	3.Yöntem	f	%
1.Görmezden gelme	14	4,8	1.Görmezden gelme	3	1,0	1.Görmezden gelme	5	1,7
2.Göz teması ile uyarma	32	11,1	2.Göz teması ile uyarma	22	7,6	2.Göz teması ile uyarma	7	2,4
3.Sözle uyarma	117	40,5	3.Sözle uyarma	54	18,7	3.Sözle uyarma	17	5,9
4.Azarlama	12	4,2	4.Azarlama	20	6,9	4.Azarlama	33	11,4
5.Soru sorma	18	6,2	5.Soru sorma	22	7,6	5.Soru sorma	21	7,3
6.Dersin işlenişinde değişiklikler yapma	3	1,0	6.Dersin işlenişinde değişiklikler yapma	4	1,4	6.Dersin işlenişinde değişiklikler yapma	3	1,0
7.Sorumluluk verme	2	,7	7.Sorumluluk verme	3	1,0	7.Sorumluluk verme	13	4,5
8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	9	3,1	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	15	5,2	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	13	4,5
9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	38	13,1	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	50	17,3	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	50	17,3
11.Sınıf kurallarını hatırlatma	4	1,4	10.Yerini değiştirme	7	2,4	10.Yerini değiştirme	3	1,0
12.Sınıftan dışarı atma	4	1,4	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	10	3,5	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	18	6,2

13.Kötü not vererek cezalandırma	1	,3	12.Sınıftan dışarı atma	3	1,0	13.Kötü notla cezalandırma	3	1,0
14.Okul yönetimi ile görüşme	4	1,4	14.Okul yönetimi ile görüşme	13	4,5	14.Okul yönetimi ile görüşme	8	2,8
15.Ailesi ile görüşme	7	2,4	15.Ailesi ile görüşme	17	5,9	15.Ailesi ile görüşme	33	11,4
16.Rehberlik servisi ile görüşme	12	4,2	16.Rehberlik servisi ile görüşme	19	6,6	16.Rehberlik servisi ile görüşme	32	11,1
17.İstemediği görevi verme	1	,3	7.İstemediği görevi verme	2	,7	17.İstemediği görevi verme	4	1,4
19.Özür dilettirme	11	3,8	18.İstediği şeylerden mahrum bırakma	5	1,7	18.İstediği şeylerden mahrum bırakma	3	1,0
Toplam	289	100	19.Özür dilettirme	20	6,9	19.Özür dilettirme	16	5,5
			Toplam	289	100	20.Hafifçe dokunma	4	1,4
						23.Fiziksel ceza verme	3	1,0
						Toplam	289	100

4.2.5. Arkadaşlarına Fiziki ya da Diğer Biçimlerde Zorbalık Yapma Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler

Aşağıda verilmiş olan tablo 10 İncelendiğinde “Arkadaşlarına fiziki ya da diğer biçimlerde zorbalık yapma (bağırma, üzerine yürüme, hükmetme, saldırma vb.)” davranışına karşı öğretmenlerin tercih ettikleri 1. Yöntemin sözle uyarmak (%47,1) olduğu, 2. Yöntemin ise sözle uyarmak (%20,1) olduğu, 3. Tercih edilen yöntemin öğrenci ile ders dışında konuşma (%17,6) görülmüştür. Bu sonuçlara göre öğretmenler “Arkadaşlarına fiziki ya da diğer biçimlerde zorbalık yapma (bağırma, üzerine yürüme, hükmetme, saldırma vb.)” davranışına karşı sözle uyarma ve göz teması kurma, öğrenci ile ders dışında konuşma yöntemlerini çoğunlukla kullanmaktadırlar.

Tablo 10. Arkadaşlarına Fiziki ya da Diğer Biçimlerde Zorbalık Yapma (bağırma, üzerine yürüme, hükmetme, saldırma vb.) Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler

5. Arkadaşlarına fiziki ya da diğer biçimlerde zorbalık yapma (bağırma, üzerine yürüme, hükmetme, saldırma vb.)								
1.Yöntem	f	%	2.Yöntem	f	%	3.Yöntem	f	%

1.Görmezden Gelme	21	7,3	1.Görmezden Gelme	6	2,1	1.Görmezden Gelme	7	2,4
2.Göz teması ile uyarma	44	15,2	2.Göz teması ile uyarma	33	11,4	2.Göz teması ile uyarma	14	4,8
3.Sözle Uyarma	136	47,1	3.Sözle Uyarma	58	20,1	3.Sözle Uyarma	29	10,0
4.Azarlama	18	6,2	4.Azarlama	23	8,0	4.Azarlama	25	8,7
5.Soru Sorma	3	1,0	5.Soru Sorma	22	7,6	5.Soru Sorma	13	4,5
6.Dersin İşlenişinde Değişiklikler Yapma	2	,7	6.Dersin İşlenişinde Değişiklikler Yapma	3	1,0	6.Dersin İşlenişinde Değişiklikler Yapma	7	2,4
7.Sorumluluk Verme	2	,7	7.Sorumluluk Verme	3	1,0	7.Sorumluluk Verme	3	1,0
8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	6	2,1	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	13	4,5	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	13	4,5
9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	27	9,3	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	51	17,6	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	51	17,6
10.Yerini değiştirme	1	,3	10.Yerini değiştirme	7	2,4	10.Yerini değiştirme	3	1,0
11.Sınıf kurallarını hatırlatma	6	2,1	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	16	5,5	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	19	6,6
12.Sınıftan dışarı atma	1	,3	12.Sınıftan dışarı atma	2	,7	12.Sınıftan dışarı atma	1	,3
13.Kötü not vererek cezalandırma	2	,7	14.Okul yönetimi ile görüşme	3	1,0	13.Kötü not vererek cezalandırma	1	,3
14.Okul yönetimi ile görüşme	2	,7	15.Ailesi ile görüşme	12	4,2	14.Okul yönetimi ile görüşme	6	2,1
15.Ailesi ile görüşme	3	1,0	16.Rehberlik servisiyle görüşme	13	4,5	15.Ailesi ile görüşme	38	13,1
16.Rehberlik servisi ile görüşme	5	1,7	17.İstemediği görevi verme	5	1,7	16.Rehberlik servisiyle görüşme	23	8,0
17.İstemediği görevi verme	1	,3	18.İstediği şeylerden mahrum bırakma	3	1,0	17.İstemediği görevi verme	2	,7
19.Özür diletirme	9	3,1	19.Özür diletirme	15	5,2	18.İstediği şeylerden mahrum bırakma	3	1,0
Toplam	289	100	20.Hafifçe dokunma	1	,3	19.Özür diletirme	27	9,3
			Toplam	289	100	20.Hafifçe dokunma	1	,3
						23.Fiziksel ceza verme	3	1,0
						Toplam	289	100

4.2.6. Ev Ödevlerini Yapmamak Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler

Tablo 11. İncelendiğinde “Ev ödevlerini yapmamak” davranışına karşı öğretmenlerin tercih ettikleri 1. yöntemin sözle uyarmak (%46,0) olduğu, 2. yöntemin ise sözle uyarmak (%17,0) olduğu, 3. tercih edilen yöntemin ailesi ile görüşme (%13,1) görülmüştür. Bu sonuçlara göre öğretmenler “Ev ödevlerini yapmamak” davranışına karşı sözlü uyarı ve sınıf kurallarını hatırlatma, ailesi ile görüşme yöntemlerini çoğunlukla kullanmaktadırlar.

Tablo 11. Ev Ödevlerini Yapmamak Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler

6.Ev ödevlerini yapmamak								
1.Yöntem	f	%	2.Yöntem	f	%	3.Yöntem	f	%
1.Görmezden gelme	19	6,6	1.Görmezden gelme	2	,7	1.Görmezden gelme	2	,7
2.Göz teması ile uyarma	17	5,9	2.Göz teması ile uyarma	24	8,3	2.Göz teması ile uyarma	8	2,8
3.Sözle uyarma	133	46,0	3.Sözle uyarma	49	17,0	3.Sözle uyarma	25	8,7
4.Azarlama	10	3,5	4.Azarlama	25	8,7	4.Azarlama	21	7,3
5.Soru sorma	11	3,8	5.Soru sorma	11	3,8	5.Soru sorma	27	9,3
6.Dersin işlenişinde değişiklikler yapma	9	3,1	6.Dersin işlenişinde değişiklikler yapma	5	1,7	6.Dersin işlenişinde değişiklikler yapma	4	1,4
7.Sorumluluk Verme	2	,7	7.Sorumluluk Verme	9	3,1	7.Sorumluluk Verme	7	2,4
8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	8	2,8	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	14	4,8	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	16	5,5
9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	18	6,2	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	43	14,9	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	35	12,1
10.Yerini değiştirme	2	,7	10.Yerini değiştirme	4	1,4	10.Yerini değiştirme	2	,7
11.Sınıf kurallarını hatırlatma	27	9,3	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	41	14,2	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	31	10,7
12.Sınıftan dışarı atma	2	,7	12.Sınıftan dışarı atma	2	,7	12.Sınıftan dışarı atma	5	1,7
13.Kötü not vererek cezalandırma	3	1,0	13.Kötü not vererek cezalandırma	2	,7	13.Kötü not vererek cezalandırma	3	1,0
14.Okul yönetimi ile görüşme	8	2,8	14.Okul yönetimi ile görüşme	21	7,3	14.Okul yönetimi ile görüşme	20	6,9
15.Ailesi ile görüşme	9	3,1	15.Ailesi ile görüşme	16	5,5	15.Ailesi ile görüşme	38	13,1

16.Rehberlik servisi ile görüşme	3	1,0	16.Rehberlik servisi ile görüşme	12	4,2	16.Rehberlik servisi ile görüşme	20	6,9
19.Özür dilettirme	7	2,4	18.İstediği şeylerden mahrum etme	2	,7	17.İstemediği görevi verme	4	1,4
20.Hafifçe dokunma	1	,3	19.Özür dilettirme	6	2,1	18.İstediği şeylerden mahrum etme	3	1,0
Toplam	289	100	23.Fiziksel ceza verme	1	,3	19.Özür dilettirme	14	4,8
			Toplam	289	100	20.Hafifçe dokunma	1	,3
						21.Teneffüse çıkarmama	1	,3
						23.Fiziksel ceza verme	2	,7
						Toplam	289	100

4.2.7. Verilen Görevleri Yapmamak Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler

Tablo 12 incelendiğinde “Verilen görevleri yapmamak (ödev, sınıf içi görevler vb.)” davranışına karşı öğretmenlerin tercih ettikleri 1. yöntemin sözle uyarmak (%31,5) olduğu, 2. yöntemin ise sözle uyarmak (%19,4) olduğu, 3. tercih edilen yöntemin ailesi ile görüşme (%18,0) görülmüştür. Bu sonuçlara göre öğretmenler söz konusu davranışa karşı sözlü uyarı, göz teması ile uyarma, ailesi ile görüşme yöntemlerini çoğunlukla kullanmaktadırlar.

Tablo 12. Verilen Görevleri Yapmamak (ödev, sınıf içi görevler vb.) Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler

7. Verilen görevleri yapmamak (ödev, sınıf içi görevler vb.)								
1.Yöntem	f	%	2.Yöntem	f	%	3.Yöntem	f	%
1.Görmezden gelme	18	6,2	1.Görmezden gelme	2	,7	1.Görmezden gelme	4	1,4
2.Göz teması ile uyarma	52	18,0	2.Göz teması ile uyarma	23	8,0	2.Göz teması ile uyarma	11	3,8
3.Sözle uyarma	91	31,5	3.Sözle uyarma	56	19,4	3.Sözle uyarma	25	8,7
4.Azarlama	17	5,9	4.Azarlama	23	8,0	4.Azarlama	15	5,2
5.Soru Sorma	9	3,1	5.Soru Sorma	8	2,8	5.Soru Sorma	15	5,2
6.Dersin işlenişinde değişiklikler yapma	2	,7	6.Dersin işlenişinde değişiklikler yapma	2	,7	6.Dersin işlenişinde değişiklikler yapma	9	3,1
8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	4	1,4	7.Sorumluluk verme	5	1,7	7.Sorumluluk verme	8	2,8

9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	19	6,6	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	7	2,4	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	10	3,5
10.Yerini değiştirme	17	5,9	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	35	12,1	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	27	9,3
11.Sınıf kurallarını hatırlatma	11	3,8	10.Yerini değiştirme	12	4,2	10.Yerini değiştirme	17	5,9
12.Sınıftan dışarı atma	1	,3	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	16	5,5	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	18	6,2
13.Kötü not vererek ceza	7	2,4	12.Sınıftan dışarı atma	4	1,4	12.Sınıftan dışarı atma	1	,3
14.Okul yönetimi ile görüşme	24	8,3	13.Kötü not vererek cezalandırma	10	3,5	13.Kötü not vererek cezalandırma	14	4,8
15.Ailesi ile görüşme	7	2,4	14.Okul yönetimi ile görüşme	17	5,9	14.Okul yönetimi ile görüşme	19	6,6
16.Rehberlik servisi ile görüşme	6	2,1	15.Ailesi ile görüşme	36	12,5	15.Ailesi ile görüşme	52	18,0
18.İstedığı şeylerden mahrum etme	1	,3	16.Rehberlik servisi ile görüşme	24	8,3	16.Rehberlik servisi ile görüşme	27	9,3
20.Hafifçe dokunma	2	,7	17.İstemediği görevi verme	2	,7	17.İstemediği görevi verme	4	1,4
21.Tenefüse çıkarmama	1	,3	18.İstedığı şeylerden mahrum etme	1	,3	18.İstedığı şeylerden mahrum etme	1	,3
Toplam	289	100,0	19.Özür diletirme	2	,7	19.Özür diletirme	7	2,4
			20.Hafifçe dokunma	3	1,0	20.Hafifçe dokunma	3	1,0
			21.Teneffüse çıkarmama	1	,3	21.Teneffüse çıkarmama	1	,3
			22.Tüm sınıfı cezalandırma	1	,3	22.Tüm sınıfı cezalandırma	1	,3
				289	100,	Toplam	289	100

4.2.8. Diğer Öğrencileri Kızdırmak ve Onlara Sataşmak Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler

Tablo 13. İncelendiğinde “Diğer öğrencileri kızdırmak ve onlara sataşmak” davranışına karşı öğretmenlerin tercih ettikleri 1. yöntemin sözle uyarmak (%50,9) olduğu, 2. yöntemin ise öğrenci ile ders dışında konuşma (%15,6) olduğu, 3. tercih edilen yöntemin ailesi ile görüşme (%17,6) görülmüştür. Bu sonuçlara göre

öğretmenler söz konusu istenmeyen davranışa karşı sözle uyarma, öğrenci ile ders dışında konuşma, ailesi ile görüşme yöntemlerini çoğunlukla kullanmaktadırlar.

Tablo 13. Diğer Öğrencileri Kızdırmak ve Onlara Sataşmak Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler

8. Diğer öğrencileri kızdırmak ve onlara sataşmak								
1.Yöntem	<i>f</i>	%	2.Yöntem	<i>f</i>	%	3.Yöntem	<i>f</i>	%
1.Görmezden gelme	18	6,2	1.Görmezden gelme	7	2,4	1.Görmezden gelme	1	,3
2.Göz teması ile uyarma	18	6,2	2.Göz teması ile uyarma	21	7,3	2.Göz teması ile uyarma	11	3,8
3.Sözle uyarma	147	50,9	3.Sözle uyarma	39	13,5	3.Sözle uyarma	20	6,9
4.Azarlama	4	1,4	4.Azarlama	28	9,7	4.Azarlama	9	3,1
5.Soru sorma	14	4,8	5.Soru sorma	14	4,8	5.Soru sorma	18	6,2
6.Dersin işlenişinde değişiklikler yapma	3	1,0	6.Dersin işlenişinde değişiklikler yapma	4	1,4	6.Dersin işlenişinde değişiklikler yapma	7	2,4
7.Sorumluluk verme	22	7,6	7.Sorumluluk verme	24	8,3	7.Sorumluluk verme	27	9,3
8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	9	3,1	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	17	5,9	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	26	9,0
9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	15	5,2	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	45	15,6	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	40	13,8
10.Yerini değiştirme	1	,3	10.Yerini değiştirme	4	1,4	10.Yerini değiştirme	1	,3
11.Sınıf kurallarını hatırlatma	10	3,5	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	26	9,0	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	25	8,7
12.Sınıftan dışarı atma	1	,3	12.Sınıftan dışarı atma	1	,3	12.Sınıftan dışarı atma	2	,7
13.Kötü not vererek cezalandırma	2	,7	13.Kötü not vererek cezalandırma	6	2,1	13.Kötü not vererek cezalandırma	9	3,1
14.Okul yönetimi ile görüşme	3	1,0	14.Okul yönetimi ile görüşme	25	8,7	14.Okul yönetimi ile görüşme	4	1,4
15.Ailesi ile görüşme	21	7,3	16.Rehberlik servisi ile görüşme	19	6,6	15.Ailesi ile görüşme	51	17,6
17.İstemediği görevi verme	1	,3	17.İstemediği görevi verme	4	1,4	16.Rehberlik servisi ile görüşme	21	7,3
Toplam	289	100,0	18.İstediği şeylerden mahrum bırakma	2	,7	17.İstemediği görevi verme	6	2,1

19.Özür dilettirme	2	,7	18.İstediği şeylerden mahrum bırakma	3	1,0
21.Teneffüse çıkarmama	1	,3	19.Özür dilettirme	4	1,4
Toplam	289	100	20.Hafifçe dokunma	1	,3
			21.Teneffüse çıkarmama	2	,7
			23.Fiziksel ceza verme	1	,3
			Toplam	289	100

4.2.9. Dersi Dinlememek Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler

Aşağıda verilen tablo 14 incelendiğinde “Dersi dinlememek (dalıp gitmek, derste uyumak, ders dışı şeylerle ilgilenmek)” davranışına karşı öğretmenlerin tercih ettikleri 1. Yöntemin sözle uyarmak (%39,8) olduğu, 2. yöntemin ise sözle uyarmak (%19,7) olduğu, 3. tercih edilen yöntemin Sınıf kurallarını hatırlatma (%14,9) görülmüştür. Bu sonuçlara göre öğretmenler, sözü edilen davranışa karşı “sözle uyarma, göz teması ile uyarma, sınıf kurallarını hatırlatma” yöntemlerini çoğunlukla kullanmaktadır.

Tablo 14. Dersi Dinlememek (dalıp gitmek, derste uyumak, ders dışı şeylerle ilgilenmek) Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler

9. Dersi dinlememek (dalıp gitmek, derste uyumak, ders dışı şeylerle ilgilenmek)								
1.Yöntem	f	%	2.Yöntem	f	%	3.Yöntem	f	%
1.Görmezden gelme	45	15,6	1.Görmezden gelme	19	6,6	1.Görmezden gelme	4	1,4
2.Göz teması ile uyarma	60	20,8	2.Göz teması ile uyarma	45	15,6	2.Göz teması ile uyarma	29	10,0
3.Sözle Uyarma	115	39,8	3.Sözle Uyarma	57	19,7	3.Sözle Uyarma	39	13,5
4.Azarlama	4	1,4	4.Azarlama	24	8,3	4.Azarlama	17	5,9
5.Soru Sorma	4	1,4	5.Soru Sorma	13	4,5	5.Soru Sorma	20	6,9
6.Dersin işlenişinde değişiklikler yapma	2	,7	6.Dersin işlenişinde değişiklikler yapma	7	2,4	6.Dersin işlenişinde değişiklikler yapma	9	3,1
7.Sorumluluk Verme	2	,7	7.Sorumluluk Verme	5	1,7	7.Sorumluluk Verme	14	4,8
8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	3	1,0	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	25	8,7	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	19	6,6

9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	9	3,1	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	20	6,9	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	37	12,8
10.Yerini değiştirme	1	,3	10.Yerini değiştirme	4	1,4	10.Yerini değiştirme	6	2,1
11.Sınıf kurallarını hatırlatma	31	10,7	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	40	13,8	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	43	14,9
14.Okul yönetimi ile görüşme	4	1,4	12.Sınıftan dışarı atma	1	,3	12.Sınıftan dışarı atma	4	1,4
15.Ailesi ile görüşme	5	1,7	14.Okul yönetimi ile görüşme	4	1,4	13.Kötü not vererek cezalandırma	1	,3
16.Rehberlik servisiyle görüşme	2	,7	15.Ailesi ile görüşme	7	2,4	14.Okul yönetimi ile görüşme	5	1,7
24. Diğer	2	,7	16.Rehberlik servisi ile görüşme	12	4,2	15.Ailesi ile görüşme	21	7,3
Toplam	289	100,	18.İstediği şeylerden mahrum etme	2	,7	16.Rehberlik servisi ile görüşme	13	4,5
			19.Özür diletirme	4	1,4	17.İstemediği görevi verme	1	,3
			Toplam	289	100,0	18.İstediği şeylerden mahrum etme	3	1,0
						19.Özür diletirme	3	1,0
						21.Tenefüse çıkarmama	1	,3
						Toplam	289	100

4.2.10. Arkadaşlarına Lakap Takmak Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler

Aşağıdaki tablo 15. İncelendiğinde “Arkadaşlarına lakap takmak” davranışına karşı öğretmenlerin tercih ettikleri 1. yöntemin sözle uyarmak (%40,8) olduğu, 2. yöntemin ise öğrenci ile ders dışında konuşma (%16,6) olduğu, 3. tercih edilen yöntemin ailesi ile görüşme (%20,1) görülmüştür. Bu sonuçlara göre öğretmenler “Arkadaşlarına lakap takmak” davranışına karşı sözle uyarma, öğrenci ile ders dışında konuşma ailesi ile görüşme yöntemlerini çoğunlukla kullanmaktadırlar.

Tablo 15. Arkadaşlarına Lakap Takmak Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler.

10. Arkadaşlarına lakap takmak								
1.Yöntem	f	%	2.Yöntem	f	%	3.Yöntem	f	%
1.Görmezden Gelme	14	4,8	1.Görmezden Gelme	2	,7	1.Görmezden Gelme	6	2,1
2.Göz teması ile uyarma	24	8,3	2.Göz teması ile uyarma	19	6,6	2.Göz teması ile uyarma	11	3,8
3.Sözle Uyarma	118	40,8	3.Sözle Uyarma	37	12,8	3.Sözle Uyarma	17	5,9
4.Azarlama	42	14,5	4.Azarlama	25	8,7	4.Azarlama	21	7,3
5.Soru Sorma	4	1,4	5.Soru Sorma	11	3,8	5.Soru Sorma	10	3,5
6.Dersin işlenişinde değişiklikler yapma	1	,3	6.Dersin işlenişinde değişiklikler yapma	2	,7	6.Dersin işlenişinde değişiklikler yapma	3	1,0
7.Sorumluluk Verme	4	1,4	7.Sorumluluk Verme	7	2,4	7.Sorumluluk Verme	6	2,1
8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	24	8,3	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	12	4,2	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	11	3,8
9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	5	1,7	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	48	16,6	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	36	12,5
10.Yerini değiştirme	13	4,5	10.Yerini değiştirme	2	,7	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	18	6,2
14.Okul yönetimi ile görüşme	14	4,8	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	23	8,0	12.Sınıftan dışarı atma	5	1,7
15.Ailesi ile görüşme	11	3,8	12.Sınıftan dışarı atma	3	1,0	13.Kötü notla cezalandırma	1	,3
16.Rehberlik servisi ile görüşme	5	1,7	14.Okul yönetimi ile görüşme	16	5,5	14.Okul yönetimi ile görüşme	19	6,6

17.İstemediği görevi verme	2	,7	15.Ailesi ile görüşme	35	12,1	15.Ailesi ile görüşme	58	20,1
18.İsteddiği şeylerden mahrum etme	4	1,4	16.Rehberlik servisi ile görüşme	30	10,4	16.Rehberlik servisi ile görüşme	53	18,3
19.Özür diletirme	3	1,0	17.İstemediği görevi verme	2	,7	17.İstemediği görevi verme	2	,7
20.Hafifçe dokunma	1	,3	18.İsteddiği şeylerden mahrum etme	2	,7	18.İsteddiği şeylerden mahrum etme	2	,7
Toplam	289	100	19.Özür diletirme	9	3,1	19.Özür diletirme	8	2,8
			20.Hafifçe dokunma	1	,3	20.Hafifçe dokunma	2	,7
			21.Teneffüse çıkarmama	1	,3	Toplam	289	100
			23.Fiziksel ceza verme	2	,7			
			Toplam	289	100			

4.2.11. Sürekli Tuvalet İzni İstemek Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler

Aşağıda verilen tablo 16 incelendiğinde “Sürekli tuvalet izni istemek” davranışına karşı öğretmenlerin tercih ettikleri 1. yöntemin sözle uyarmak (%24,6) olduğu, 2. yöntemin ise rehberlik servisi ile görüşme (%16,3) olduğu, 3. tercih edilen yöntemin öğrenci ile ders dışında konuşma (%24,2) görülmüştür. Bu sonuçlara göre öğretmenler “Sürekli tuvalet izni istemek” davranışına karşı sözle uyarma, öğrenci ile ders dışında konuşma ve ailesi ile görüşme yöntemlerini çoğunlukla kullanmaktadırlar.

Tablo 16. Sürekli Tuvalet İzni İstemek Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler

11. Sürekli tuvalet izni istemek								
1.Yöntem	f	%	2.Yöntem	f	%	3.Yöntem	f	%
1.Görmezden gelme	17	5,9	1.Görmezden gelme	4	1,4	1.Görmezden gelme	1	,3
2.Göz teması ile uyarma	8	2,8	2.Göz teması ile uyarma	12	4,2	2.Göz teması ile uyarma	6	2,1

3.Sözle Uyarma	71	24,6	3.Sözle Uyarma	20	6,9	3.Sözle Uyarma	21	7,3
4.Azarlama	5	1,7	4.Azarlama	9	3,1	4.Azarlama	11	3,8
5.Soru Sorma	17	5,9	5.Soru Sorma	9	3,1	5.Soru Sorma	7	2,4
6.Dersin işlenişinde değişiklikler yapma	1	,3	6.Dersin işlenişinde değişiklikler yapma	4	1,4	6.Dersin işlenişinde değişiklikler yapma	5	1,7
7.Sorumluluk Verme	5	1,7	7.Sorumluluk Verme	4	1,4	7.Sorumluluk Verme	13	4,5
8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	2	,7	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	13	4,5	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	6	2,1
9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	41	14,2	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	37	12,8	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	34	11,8
11.Sınıf kurallarını hatırlatma	2	,7	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	12	4,2	10.Yerini değiştirme	1	,3
12.Sınıftan dışarı atma	2	,7	12.Sınıftan dışarı atma	1	,3	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	16	5,5
14.Okul yönetimi ile görüşme	56	19,4	14.Okul yönetimi ile görüşme	38	13,1	13.Kötü not vererek cezalandırma	3	1,0
15.Ailesi ile görüşme	58	20,1	15.Ailesi ile görüşme	74	25,6	14.Okul yönetimi ile görüşme	27	9,3
16.Rehberlik servisi ile görüşme	4	1,4	16.Rehberlik servisi ile görüşme	47	16,3	15.Ailesi ile görüşme	57	19,7
Toplam	289	100	17.İstemediği görevi verme	1	,3	16.Rehberlik servisi ile görüşme	70	24,2
			18.İstediği şeylerden mahrum etme	1	,3	17.İstemediği görevi verme	5	1,7
			19.Özür diletirme	2	,7	18.İstediği şeylerden mahrum etme	4	1,4
			21.Tenefüse çıkarmama	1	,3	19.Özür diletirme	2	,7
			Toplam	289	100	Toplam	289	100

4.2.12. İlgisiz Davranışlarda Bulunarak Komiklik Yapmaya Çalışmak Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler

Aşağıda verilen tablo 17. İncelendiğinde “İlgisiz davranışlarda bulunarak komiklik yapmaya çalışmak” davranışına karşı öğretmenlerin tercih ettikleri 1. yöntemin sözle uyarmak (%32,9) olduğu, 2. yöntemin ise sözle uyarma (%16,6) olduğu, 3. tercih edilen yöntemin sınıf kurallarını hatırlatma (%14,2) görülmüştür. bu sonuçlara göre öğretmenler sözü edilen davranışlara karşı sözle uyarma, göz teması ile uyarma sınıf kurallarını hatırlatma yöntemlerini çoğunlukla kullanmaktadırlar.

Tablo 17. İlgisiz Davranışlarda Bulunarak Komiklik Yapmaya Çalışmak Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler

12. İlgisiz davranışlarda bulunarak komiklik yapmaya çalışmak								
1.Yöntem	f	%	2.Yöntem	f	%	3.Yöntem	f	%
1.Görmezden Gelme	26	9,0	1.Görmezden Gelme	2	,7	1.Görmezden Gelme	2	,7
2.Göz teması ile uyarma	38	13,1	2.Göz teması ile uyarma	34	11,8	2.Göz teması ile uyarma	15	5,2
3.Sözle Uyarma	95	32,9	3.Sözle Uyarma	48	16,6	3.Sözle Uyarma	31	10,7
4.Azarlama	8	2,8	4.Azarlama	22	7,6	4.Azarlama	16	5,5
5.Soru Sorma	11	3,8	5.Soru Sorma	11	3,8	5.Soru Sorma	12	4,2
6.Dersin işlenişinde değişiklikler yapma	3	1,0	6.Dersin işlenişinde değişiklikler yapma	8	2,8	6.Dersin işlenişinde değişiklikler yapma	2	,7
7.Sorumluluk Verme	16	5,5	7.Sorumluluk Verme	9	3,1	7.Sorumluluk Verme	30	10,4
8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	8	2,8	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	19	6,6	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	6	2,1
9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	24	8,3	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	28	9,7	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	41	14,2
10.Yerini değiştirme	7	2,4	10.Yerini değiştirme	11	3,8	10.Yerini değiştirme	7	2,4
11.Sınıf kurallarını hatırlatma	27	9,3	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	38	13,1	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	41	14,2
14.Okul yönetimi ile görüşme	5	1,7	12.Sınıftan dışarı atma	5	1,7	12.Sınıftan dışarı atma	4	1,4
15.Ailesi ile görüşme	12	4,2	14.Okul yönetimi ile görüşme	8	2,8	13.Kötü not vererek cezalandırma	1	,3
16.Rehberlik servisi ile görüşme	5	1,7	15.Ailesi ile görüşme	11	3,8	14.Okul yönetimi ile görüşme	5	1,7

18.İstediği şeylerden mahrum etme	1	,3	16.Rehberlik servisi ile görüşme	25	8,7	15.Ailesi ile görüşme	34	11,8
19.Özür diletirme	2	,7	17.İstemediği görevi verme	2	,7	16.Rehberlik servisi ile görüşme	29	10,0
20.Hafifçe dokunma	1	,3	18.İstediği şeylerden mahrum etme	5	1,7	17.İstemediği görevi verme	5	1,7
Toplam	289	100	19.Özür diletirme	1	,3	18.İstediği şeylerden mahrum etme	7	2,4
			21.Tenefüse çıkarmama	1	,3	19.Özür diletirme	1	,3
			23.Fiziksel ceza verme	1	,3	Toplam	289	100
			Toplam	289	100			

4.2.13. Kendi Eşyalarına Zarar Vermek veya Uygun Kullanmamak Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler

Tablo 18 İncelendiğinde “Kendi eşyalarına zarar vermek ve uygun kullanmamak” davranışına karşı öğretmenlerin tercih ettikleri 1. yöntemin sözle uyarmak (%47,8) olduğu, 2. yöntemin ise sözle uyarma (%16,3) olduğu, 3. tercih edilen yöntemin ailesi ile görüşme (%17,0) görülmüştür. bu sonuçlara göre söz konusu davranışa karşı “sözle uyarma, öğrenci ile ders dışında konuşman ve ailesi ile görüşme” yöntemlerini çoğunlukla kullanmaktadırlar.

Tablo 18. Kendi Eşyalarına Zarar Vermek, Uygun Kullanmamak Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler

13. Kendi eşyalarına zarar vermek uygun kullanmamak								
1.Yöntem	f	%	2.Yöntem	f	%	3.Yöntem	f	%
1.Görmezden Gelme	26	9,0	1.Görmezden Gelme	2	,7	1.Görmezden Gelme	6	2,1
2.Göz teması ile uyarma	15	5,2	2.Göz teması ile uyarma	30	10,4	2.Göz teması ile uyarma	3	1,0
3.Sözle Uyarma	138	47,8	3.Sözle Uyarma	47	16,3	3.Sözle Uyarma	33	11,4
4.Azarlama	3	1,0	4.Azarlama	12	4,2	4.Azarlama	6	2,1
5.Soru Sorma	6	2,1	5.Soru Sorma	13	4,5	5.Soru Sorma	10	3,5
6.Dersin işlenişinde değişiklikler yapma	2	,7	6.Dersin işlenişinde değişiklikler yapma	8	2,8	6.Dersin işlenişinde değişiklikler yapma	2	,7
7.Sorumluluk Verme	9	3,1	7.Sorumluluk Verme	21	7,3	7.Sorumluluk Verme	27	9,3

8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	11	3,8	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	16	5,5	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	9	3,1
9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	33	11,4	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	42	14,5	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	45	15,6
10.Yerini değiştirme	1	,3	10.Yerini değiştirme	6	2,1	10.Yerini değiştirme	2	,7
11.Sınıf kurallarını hatırlatma	28	9,7	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	41	14,2	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	35	12,1
13.Kötü not vererek cezalandırma	1	,3	12.Sınıftan dışarı atma	2	,7	12.Sınıftan dışarı atma	7	2,4
14.Okul yönetimi ile görüşme	2	,7	14.Okul yönetimi ile görüşme	7	2,4	13.Kötü not vererek cezalandırma	1	,3
15.Ailesi ile görüşme	14	4,8	15.Ailesiyle görüşme	28	9,7	14.Okul yönetimiyle görüşme	8	2,8
Toplam	289	100	16.Rehberlik servisi ile görüşme	11	3,8	15.Ailesiyle görüşme	49	17,0
			19.Özür diletirme	2	,7	16.Rehberlik servisiyle görüşme	33	11,4
			21. Teneffüse çıkarmama	1	,3	17.İstemediği görevi verme	5	1,7
			Toplam	289	100	18.İsteddiği şeylerden mahrum etme	6	2,1
						19.Özür diletirme	1	,3
						22.Tüm sınıfı cezalandırma	1	,3
						Toplam	289	100

4.2.14. Yalan Söylemek Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler

Tablo 19'a göre "Yalan söylemek" davranışına karşı öğretmenlerin tercih ettikleri 1. yöntemin sözle uyararak (%35,3) olduğu, 2. yöntemin ise öğrenci ile ders dışında konuşma (%20,1) olduğu, 3. tercih edilen yöntemin rehberlik servisi ile görüşme (%21,5) görülmüştür. bu sonuçlara göre öğretmenler "yalan söylemek" davranışına karşı sözle uyararak, öğrenci ile ders dışında konuşma rehberlik servisi ile görüşme yöntemlerini çoğunlukla kullanmaktadırlar.

Tablo 19. Yalan Söylemek Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler

14.Yalan Söylemek

1.Yöntem	<i>f</i>	%	2.Yöntem	<i>f</i>	%	3.Yöntem	<i>f</i>	%
1.Görmezden gelme	27	9,3	1.Görmezden gelme	1	,3	1.Görmezden gelme	3	1,0
2.Göz teması ile uyarma	16	5,5	2.Göz teması ile uyarma	21	7,3	2.Göz teması ile uyarma	6	2,1
3.Sözle Uyarma	102	35,3	3.Sözle Uyarma	29	10,0	3.Sözle Uyarma	31	10,7
4.Azarlama	5	1,7	4.Azarlama	16	5,5	4.Azarlama	8	2,8
5.Soru sorma	17	5,9	5.Soru sorma	18	6,2	5.Soru sorma	20	6,9
6.Dersin İşlenişinde değişiklikler yapma	4	1,4	6.dersin işlenişinde değişiklikler yapma	7	2,4	6.Dersin işlenişinde değişiklikler yapma	3	1,0
7.Sorumluluk Verme	14	4,8	7.Sorumluluk Verme	10	3,5	7.Sorumluluk Verme	17	5,9
8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	9	3,1	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	24	8,3	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	11	3,8
9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	56	19,4	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	58	20,1	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	39	13,5
11.Sınıf kurallarını hatırlatma	6	2,1	10.Yerini değiştirme	3	1,0	10.Yerini değiştirme	3	1,0
13.Kötü not vererek cezalandırma	1	,3	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	12	4,2	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	13	4,5
14.Okul yönetimi ile görüşme	2	,7	12.Sınıftan dışarı atma	2	,7	12.Sınıftan dışarı atma	2	,7
15.Ailesi ile görüşme	15	5,2	14.Okul yönetimi ile görüşme	7	2,4	13.Kötü not vererek cezalandırma	4	1,4
16.Rehberlik servisi ile görüşme	12	4,2	15.Ailesi ile görüşme	35	12,1	14.Okul yönetimi ile görüşme	6	2,1
18.İstediği şeylerden mahrum bırakma	1	,3	16.Rehberlik servisi ile görüşme	35	12,1	15.Ailesi ile görüşme	46	15,9
19.Özür dilettirme	2	,7	17.İstemediği görevi verme	2	,7	16.Rehberlik servisi ile görüşme	62	21,5
Toplam	289	100	18.İstediği şeylerden mahrum bırakma	1	,3	17.İstemediği görevi verme	4	1,4
			19.Özür dilettirme	5	1,7	18.İstediği şeylerden mahrum etme	5	1,7
			22.Tüm sınıfı cezalandırma	1	,3	19.Özür dilettirme	5	1,7
			23.Fiziksel ceza verme	2	,7	20.Hafifçe dokunma	1	,3

4.2.15. Öğrencilerin Dikkatini Dağıtıcı Ses ve Gürültü Yapmak Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler

Tablo 20 incelendiğinde “Öğrencilerin dikkatini dağıtıcı ses ve gürültü yapmak (ışık çalmak sürekli konuşmak nesnelere vurarak gürültü çıkarmak)” davranışına karşı öğretmenlerin tercih ettikleri 1. yöntemin sözle uyarmak (%23,2) olduğu, 2. yöntemin ise sözle uyarmak (%21,1) olduğu, 3. tercih edilen yöntemin sözle uyarma (%15,9) görülmüştür. bu sonuçlara göre öğretmenler sözü edilen davranışlara karşı sözle uyarma, göz teması ile uyarma yöntemlerini çoğunlukla kullanmaktadırlar.

Tablo 20. Öğrencilerin Dikkatini Dağıtıcı Ses ve Gürültü Yapmak (ışık çalmak, sürekli konuşmak, nesnelere vurarak gürültü çıkarmak) Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler

15. Öğrencilerin dikkatini dağıtıcı ses ve gürültü yapmak (ışık çalmak sürekli konuşmak nesnelere vurarak gürültü çıkarmak)								
1.Yöntem	f	%	2.Yöntem	f	%	3.Yöntem	f	%
1.Görmezden gelme	40	13,8	1.Görmezden gelme	10	3,5	1.Görmezden gelme	7	2,4
2.Göz teması ile uyarma	62	21,5	2.Göz teması ile uyarma	47	16,3	2.Göz teması ile uyarma	15	5,2
3.Sözle Uyarma	67	23,2	3.Sözle Uyarma	61	21,1	3.Sözle Uyarma	46	15,9
4.Azarlama	6	2,1	4.Azarlama	8	2,8	4.Azarlama	10	3,5
5.Soru Sorma	23	8,0	5.Soru Sorma	18	6,2	5.Soru Sorma	13	4,5
6.Dersin işlenişinde değişiklikler yapma	13	4,5	6.Dersin işlenişinde değişiklikler yapma	16	5,5	6.Dersin işlenişinde değişiklikler yapma	11	3,8
7.Sorumluluk Verme	18	6,2	7.Sorumluluk Verme	19	6,6	7.Sorumluluk Verme	20	6,9
8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	1	,3	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	8	2,8	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	10	3,5

9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	26	9,0	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	38	13,1	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	42	14,5
10.Yerini değiştirme	4	1,4	10.Yerini değiştirme	10	3,5	10.Yerini değiştirme	8	2,8
11.Sınıf kurallarını hatırlatma	6	2,1	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	11	3,8	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	18	6,2
13.Kötü not vererek cezalandırma	1	,3	12.Sınıftan dışarı atma	1	,3	12.Sınıftan dışarı atma	2	,7
14.Okul yönetimi ile görüşme	1	,3	14.Okul yönetimi ile görüşme	5	1,7	13.Kötü not vererek cezalandırma	1	,3
15.Ailesi ile görüşme	11	3,8	15.Ailesi ile görüşme	13	4,5	14.Okul yönetimi ile görüşme	6	2,1
16.Rehberlik servisi ile görüşme	4	1,4	16.Rehberlik servisi ile görüşme	14	4,8	15.Ailesi ile görüşme	41	14,2
17.İstemediği görevi verme	1	,3	17.İstemediği görevi verme	6	2,1	16.Rehberlik servisi ile görüşme	24	8,3
18.İsteddiği şeylerden mahrum etme	1	,3	19.Özür dilettirme	1	,3	17.İstemediği görevi verme	3	1,0
20.Hafifçe dokunma	4	1,4	20.Hafifçe dokunma	2	,7	18.İsteddiği şeylerden mahrum etme	3	1,0
Toplam	289	100,0	21.Teneffüse çıkarmama	1	,3	19.Özür dilettirme	3	1,0
			Toplam	289	100	20.Hafifçe dokunma	2	,7
						21.Teneffüse çıkarmama	4	1,4
						Toplam	289	100

4.2.16. Temizlik ve Görgü Kurallarına Uymamak Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler

Aşağıda verilmiş olan tablo 21 incelendiğinde “Temizlik ve görgü kurallarına uymamak” davranışına karşı öğretmenlerin tercih ettikleri 1. yöntemin sözle uyarmak (%29,4) olduğu, 2. yöntemin ise göz teması ile uyarma (%20,8) olduğu, 3. tercih edilen yöntemin sözle uyarma (%20,8) görülmüştür. bu sonuçlara göre öğretmenler sözü edilen davranışa karşı sözle uyarma, göz teması ile uyarma yöntemlerini çoğunlukla kullanmaktadırlar.

Tablo 21. Temizlik ve Görgü Kurallarına Uymamak Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler

16. Temizlik ve görgü kurallarına uymamak								
1.Yöntem	f	%	2.Yöntem	f	%	3.Yöntem	f	%
1.Görmezden Gelme	69	23,9	1.Görmezden Gelme	12	4,2	1.Görmezden Gelme	3	1,0
2.Göz teması ile uyarma	53	18,3	2.Göz teması ile uyarma	60	20,8	2.Göz teması ile uyarma	16	5,5
3.Sözle Uyarma	85	29,4	3.Sözle Uyarma	50	17,3	3.Sözle Uyarma	60	20,8
4.Azarlama	6	2,1	4.Azarlama	15	5,2	4.Azarlama	22	7,6
5.Soru Sorma	3	1,0	5.Soru Sorma	14	4,8	5.Soru Sorma	18	6,2
6.Dersin İşlenişinde Değişiklikler Yapma	3	1,0	6.Dersin İşlenişinde Değişiklikler Yapma	11	3,8	6.Dersin İşlenişinde Değişiklikler Yapma	2	,7
7.Sorumluluk Verme	14	4,8	7.Sorumluluk Verme	13	4,5	7.Sorumluluk Verme	11	3,8
8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	6	2,1	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	11	3,8	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	9	3,1
9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	17	5,9	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	31	10,7	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	44	15,2
10.Yerini değiştirme	9	3,1	10.Yerini değiştirme	4	1,4	10.Yerini değiştirme	9	3,1
11.Sınıf kurallarını hatırlatma	12	4,2	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	24	8,3	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	18	6,2
14.Okul yönetimi ile görüşme	2	,7	12.Sınıftan dışarı atma	2	,7	12.Sınıftan dışarı atma	2	,7
15.Ailesi ile görüşme	7	2,4	13.Kötü not vererek cezalandırma	2	,7	14.Okul yönetimi ile görüşme	8	2,8

16.Rehberlik servisi ile görüşme	1	,3	14.Okul yönetimi ile görüşme	5	1,7	15.Ailesi ile görüşme	28	9,7
19.Özür dilettirme	1	,3	15.Ailesi ile görüşme	11	3,8	16.Rehberlik servisi ile görüşme	23	8,0
20.Hafifçe dokunma	1	,3	16.Rehberlik servisi ile görüşme	13	4,5	17.İstemediği görevi verme	3	1,0
Toplam	289	100	17.İstemediği görevi verme	3	1,0	18.İstediği şeylerden mahrum etme	7	2,4
			18.İstediği şeylerden mahrum bırakma	4	1,4	19.Özür dilettirme	3	1,0
			21.Teneffüse çıkarmama	1	,3	Toplam	289	100
			22.Sınıfça Cezalandırma	1	,3			
			Toplam	289	100			

4.2.17. Sınıfını ve Çevresini Temiz Kullanmamak Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler

Aşağıda verilen 22. Tablo incelendiğinde “Sınıfını ve çevresini temiz kullanmamak (yerlere çöp atma duvarları kirletme sıraları çizme vb.)” davranışına karşı öğretmenlerin tercih ettikleri 1. yöntemin sözle uyarmak (%47,1) olduğu, 2. yöntemin ise öğrenci ile ders dışında konuşma (%14,5) olduğu, 3. tercih edilen yöntemin rehberlik servisi ile görüşme (%12,5) görülmüştür. bu sonuçlara göre öğretmenler sözü edilen davranışa karşı sözle uyarma, öğrenci ile ders dışında konuşma rehberlik servisi ile görüşme yöntemlerini çoğunlukla kullanmaktadırlar.

Tablo 22. Sınıfını ve çevresini temiz kullanmamak, (yerlere çöp atma, duvarları kirletme, sıraları çizme vb.) Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler

17. Sınıfını ve çevresini temiz kullanmamak (yerlere çöp atma duvarları kirletme, sıraları çizme vb.)								
1.Yöntem	f	%	2.Yöntem	f	%	3.Yöntem	f	%
1.Görmezden Gelme	23	8,0	1.Görmezden Gelme	2	,7	1.Görmezden Gelme	9	3,1
2.Göz teması ile uyarma	38	13,1	2.Göz teması ile uyarma	37	12,8	2.Göz teması ile uyarma	9	3,1
3.Sözle Uyarma	136	47,1	3.Sözle Uyarma	41	14,2	3.Sözle Uyarma	32	11,1

4.Azarlama	8	2,8	4.Azarlama	37	12,8	4.Azarlama	23	8,0
5.Soru Sorma	8	2,8	5.Soru Sorma	15	5,2	5.Soru Sorma	9	3,1
6.Dersin İşlenişinde	2	,7	6.Dersin İşlenişinde	4	1,4	6.Dersin İşlenişinde	1	,3
Değişiklikler Yapma			Değişiklikler Yapma			Değişiklikler Yapma		
7.Sorumluluk Verme	5	1,7	7.Sorumluluk Verme	6	2,1	7.Sorumluluk Verme	15	5,2
8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	3	1,0	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	12	4,2	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	5	1,7
9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	17	5,9	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	42	14,5	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	36	12,5
10.Yerini değiştirme	9	3,1	10.Yerini değiştirme	6	2,1	10.Yerini değiştirme	18	6,2
11.Sınıf kurallarını hatırlatma	9	3,1	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	24	8,3	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	29	10,0
14.Okul yönetimi ile görüşme	6	2,1	12.Sınıftan dışarı atma	2	,7	12.Sınıftan dışarı atma	6	2,1
15.Ailesi ile görüşme	8	2,8	13.Kötü not vererek cezalandırma	2	,7	13.Kötü not vererek cezalandırma	1	,3
16.Rehberlik servisi ile görüşme	7	2,4	14.Okul yönetimi ile görüşme	5	1,7	14.Okul yönetimi ile görüşme	19	6,6
18.İsteddiği şeylerden mahrum etme	3	1,0	15.Ailesi ile görüşme	16	5,5	15.Ailesi ile görüşme	26	9,0
19.Özür diletirme	7	2,4	16.Rehberlik servisi ile görüşme	15	5,2	16.Rehberlik servisi ile görüşme	36	12,5
Toplam	289	100	17.İstemediği görevi verme	2	,7	17.İstemediği görevi verme	2	,7
			18.İstediği şeylerden mahrum bırakma	6	2,1	18.İstediği şeylerden mahrum bırakma	3	1,0
			19.Özür diletirme	9	3,1	19.Özür diletirme	9	3,1
			20.Hafifçe dokunma	4	1,4	21.Teneffüse çıkarmama	1	,3
			21.Teneffüse çıkarmama	1	,3	Toplam	289	100
			23.Fiziksel ceza verme	1	,3			
			Toplam	289	100			

4.2.18. Kaba veya Küfürlü Dil Kullanmak Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler

Tablo 23. incelendiğinde “Kaba veya küfürlü dil kullanmak (kırıcı, argo konuşmak, kaba, müstehcen veya küstah ve münasebetsiz dil kullanmak)” davranışına karşı öğretmenlerin tercih ettikleri 1. yöntemin sözle uyarmak (%30,1) olduğu, 2. yöntemin ise ailesi ile görüşme (%27,7) olduğu, 3. tercih edilen yöntemin rehberlik servisi ile görüşme (%29,1) görülmüştür. bu sonuçlara göre sözü edilen davranışa karşı öğretmenler sözle uyarma, kötü not vererek cezalandırma rehberlik servisi ve ailesi ile görüşme yöntemlerini çoğunlukla kullanmaktadırlar.

Tablo 23. Kaba veya Küfürlü Dil Kullanmak (kırıcı, argo konuşmak, kaba, müstehcen veya küstah ve münasebetsiz dil kullanmak) Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler

18. Kaba veya küfürlü dil kullanmak (kırıcı, argo konuşmak, kaba, müstehcen veya küstah ve münasebetsiz dil kullanmak)								
1.Yöntem	f	%	2.Yöntem	f	%	3.Yöntem	f	%
1.Görmezden Gelme	22	7,6	1.Görmezden Gelme	1	,3	1.Görmezden Gelme	1	,3
2.Göz teması ile uyarma	15	5,2	2.Göz teması ile uyarma	17	5,9	2.Göz teması ile uyarma	5	1,7
3.Sözle Uyarma	87	30,1	3.Sözle Uyarma	25	8,7	3.Sözle Uyarma	18	6,2
4.Azarlama	20	6,9	4.Azarlama	19	6,6	4.Azarlama	12	4,2
5.Soru Sorma	7	2,4	5.Soru Sorma	8	2,8	5.Soru Sorma	7	2,4
6.Dersin İşlenişinde Değişiklikler Yapma	1	,3	6.Dersin İşlenişinde Değişiklikler Yapma	6	2,1	6.Dersin İşlenişinde Değişiklikler Yapma	3	1,0
7.Sorumluluk Verme	1	,3	7.Sorumluluk Verme	5	1,7	7.Sorumluluk Verme	8	2,8
8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	30	10,4	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	9	3,1	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	9	3,1
9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	2	,7	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	23	8,0	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	27	9,3
10.Yerini değiştirme	6	2,1	10.Yerini değiştirme	2	,7	10.Yerini değiştirme	4	1,4
11.Sınıf kurallarını hatırlatma	2	,7	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	20	6,9	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	9	3,1
12.Sınıftan dışarı atma	1	,3	12.Sınıftan dışarı atma	1	,3	12.Sınıftan dışarı atma	6	2,1
13.Kötü not vererek cezalandırma	48	16,6	13.Kötü not vererek cezalandırma	1	,3	13.Kötü not vererek cezalandırma	2	,7

14.Okul yönetimi ile görüşme	23	8,0	14.Okul yönetimi ile görüşme	24	8,3	14.Okul yönetimi ile görüşme	44	15,2
15.Ailesi ile görüşme	18	6,2	15.Ailesi ile görüşme	80	27,7	15.Ailesi ile görüşme	39	13,5
19.Özür dilettirme	1	,3	16.Rehberlik servisi ile görüşme	35	12,1	16.Rehberlik servisi ile görüşme	84	29,1
20.Hafifçe dokunma	5	1,7	17.İstemediği görevi verme	4	1,4	17.İstemediği görevi verme	4	1,4
Toplam	289	100	18.İsteddiği şeylerden mahrum etme	5	1,7	18.İsteddiği şeylerden mahrum etme	1	,3
			19.Özür dilettirme	2	,7	19.Özür dilettirme	5	1,7
			20.Hafifçe dokunma	2	,7	23.Fiziksel ceza verme	1	,3
			Toplam	289	100	Toplam	289	10

4.2.19. Arkadaşlarının Eşyalarını İzin Almadan Kullanmak Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler

Tablo 24 İncelendiğinde “Arkadaşlarının eşyalarını izin almadan kullanmak” davranışına karşı öğretmenlerin tercih ettikleri 1. yöntemin sözle uyarmak (%32,2) olduğu, 2. yöntemin ise ailesi ile görüşme (%25,3) olduğu, 3. tercih edilen yöntemin rehberlik servisi ile görüşme (%28,0) görülmüştür. bu sonuçlara göre öğretmenler “arkadaşlarının eşyalarını izin almadan kullanmak” davranışına karşı sözle uyarma, öğrenci ile ders dışında konuşma rehberlik servisi ile görüşme ailesi ile görüşme yöntemlerini çoğunlukla kullanmaktadırlar.

Tablo 24. Arkadaşlarının Eşyalarını İzin Almadan Kullanmak Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler

19. Arkadaşlarının eşyalarını izin almadan kullanmak								
1.Yöntem	f	%	2.Yöntem	f	%	3.Yöntem	f	%
1.Görmezden Gelme	21	7,3	1.Görmezden Gelme	2	,7	1.Görmezden Gelme	1	,3
2.Göz teması ile uyarma	16	5,5	2.Göz teması ile uyarma	14	4,8	2.Göz teması ile uyarma	2	,7
3.Sözle Uyarma	93	32,2	3.Sözle Uyarma	27	9,3	3.Sözle Uyarma	30	10,4
4.Azarlama	8	2,8	4.Azarlama	16	5,5	4.Azarlama	11	3,8

5.Soru Sorma	11	3,8	5.Soru Sorma	10	3,5	5.Soru Sorma	13	4,5
6.Dersin İşlenişinde Değişiklikler Yapma	1	,3	6.Dersin İşlenişinde Değişiklikler Yapma	6	2,1	6.Dersin İşlenişinde Değişiklikler Yapma	4	1,4
7.Sorumluluk Verme	5	1,7	7.Sorumluluk Verme	2	,7	7.Sorumluluk Verme	13	4,5
8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	4	1,4	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	10	3,5	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	4	1,4
9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	69	23,9	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	53	18,3	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	26	9,0
10.Yerini değiştirme	4	1,4	10.Yerini değiştirme	1	,3	10.Yerini değiştirme	1	,3
13.Kötü not vererek cezalandırma	1	,3	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	9	3,1	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	13	4,5
14.Okul yönetimi ile görüşme	21	7,3	12.Sınıftan dışarı atma	5	1,7	12.Sınıftan dışarı atma	5	1,7
15.Ailesi ile görüşme	15	5,2	13.Kötü not vererek cezalandırma	1	,3	13.Kötü not vererek cezalandırma	3	1,0
16.Rehberlik servisi ile görüşme	20	6,9	14.Okul yönetimi ile görüşme	10	3,5	14.Okul yönetimi ile görüşme	14	4,8
Toplam	289	100,0	15.Ailesi ile görüşme	73	25,3	15.Ailesi ile görüşme	55	19,0
			16.Rehberlik servisi ile görüşme	38	13,1	16.Rehberlik servisi ile görüşme	81	28,0
			17.İstemediği görevi verme	2	,7	17.İstemediği görevi verme	1	,3
			18.İsteddiği şeylerden mahrum etme	2	,7	18.İsteddiği şeylerden mahrum etme	2	,7
			19.Özür diletirme	4	1,4	19.Özür diletirme	8	2,8
			20.Hafifçe dokunma	1	,3	21.Teneffüse çıkarmama	1	,3
			21.Teneffüse çıkarmama	1	,3	23.Fiziksel ceza verme	1	,3
			23.Fiziksel ceza verme	2	,7	Toplam	289	100
			Toplam	289	100			

4.2.20. Derste Oturup Hiçbir Şey Yapmamak, Derse Katılmamak Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler

Tablo 25 incelendiğinde “Derste oturup hiçbir şey yapmamak, konuyu ya da sorunun cevabını bilmesine rağmen derse katılmamak” davranışına karşı öğretmenlerin tercih ettikleri 1. yöntemin sözle uyarmak (%33,6) olduğu, 2. yöntemin ise sözle uyarma (%24,9) olduğu, 3. tercih edilen yöntemin öğrenci ile ders dışında konuşma (%12,5) görülmüştür. bu sonuçlara göre öğretmenler söz konusu davranışa karşı sözle uyarma, göz teması ile uyarma ve öğrenci ile ders dışında konuşma yöntemlerini çoğunlukla kullanmaktadırlar.

Tablo 25. Derste Oturup Hiçbir Şey Yapmamak, Konuyu ya da Sorunun Cevabını Bilmesine Rağmen Derse Katılmamak Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler

20. Derste oturup hiçbir şey yapmamak, konuyu ya da sorunun cevabını bilmesine rağmen derse katılmamak								
1.Yöntem	f	%	2.Yöntem	f	%	3.Yöntem	f	%
1.Görmezden Gelme	34	11,8	1.Görmezden Gelme	4	1,4	2.Göz teması ile uyarma	5	1,7
2.Göz teması ile uyarma	67	23,2	2.Göz teması ile uyarma	32	11,1	3.Sözle Uyarma	36	12,5
3.Sözle Uyarma	97	33,6	3.Sözle Uyarma	72	24,9	4.Azarlama	31	10,7
4.Azarlama	13	4,5	4.Azarlama	25	8,7	5.Soru Sorma	12	4,2
5.Soru Sorma	3	1,0	5.Soru Sorma	10	3,5	6.Dersin işlenişinde değişiklikler yapma	3	1,0
6.Dersin işlenişinde değişiklikler yapma	3	1,0	6.Dersin işlenişinde değişiklikler yapma	5	1,7	7.Sorumluluk Verme	17	5,9
7.Sorumluluk Verme	8	2,8	7.Sorumluluk verme	12	4,2	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	8	2,8
8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	7	2,4	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	10	3,5	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	36	12,5
9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	24	8,3	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	44	15,2	10.Yerini değiştirme	7	2,4
10.Yerini değiştirme	11	3,8	10.Yerini değiştirme	3	1,0	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	28	9,7
11.Sınıf kurallarını hatırlatma	1	,3	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	26	9,0	12.Sınıftan dışarı atma	9	3,1

14.Okul yönetimi ile görüşme	2	,7	12.Sınıftan dışarı atma	2	,7	13.Kötü not vererek cezalandırma	3	1,0
15.Ailesi ile görüşme	8	2,8	14.Okul yönetimi ile görüşme	6	2,1	14.Okul yönetimi ile görüşme	17	5,9
16.Rehberlik servisi ile görüşme	6	2,1	15.Ailesi ile görüşme	14	4,8	15.Ailesi ile görüşme	31	10,7
17.İstemediği görevi verme	1	,3	16.Rehberlik servisi ile görüşme	15	5,2	16.Rehberlik servisi ile görüşme	26	9,0
18.İstediği şeylerden mahrum etme	1	,3	17.İstemediği görevi verme	3	1,0	17.İstemediği görevi verme	2	,7
20.Hafifçe dokunma	3	1,0	18.İstediği şeylerden mahrum bırakma	1	,3	18.İstediği şeylerden mahrum bırakma	3	1,0
Toplam	289	100	19.Özür diletirme	2	,7	19.Özür diletirme	6	2,1
			20.Hafifçe dokunma	2	,7	20.Hafifçe dokunma	2	,7
			23.Fiziksel ceza verme	1	,3	21.Teneffüse çıkarmama	4	1,4
			Toplam	289	100	23.Fiziksel ceza verme	3	1,0
						Toplam	289	100

4.2.21. Arkadaşlarına Asılsız İthamlarda Bulunmak Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler

Tablo 26 incelendiğinde “Arkadaşlarına asılsız ithamlarda bulunmak” davranışına karşı öğretmenlerin tercih ettikleri 1. yöntemin sözle uyarlamak (%41,9) olduğu, 2. yöntemin ise sözle uyarma (%17,3) olduğu, 3. tercih edilen yöntemin öğrenci ile ders dışında konuşma (%17,6) görülmüştür. bu sonuçlara göre öğretmenler “arkadaşlarına asılsız ithamlarda bulunmak” davranışına karşı sözle uyarma, göz teması ile uyarma ve öğrenci ile ders dışında konuşma yöntemlerini çoğunlukla kullanmaktadırlar.

Tablo 26. Arkadaşlarına Asılsız İthamlarda Bulunmak Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler

21. Arkadaşlarına asılsız ithamlarda bulunmak								
1.Yöntem	f	%	2.Yöntem	f	%	3.Yöntem	f	%
1.Görmezden Gelme	22	7,6	1.Görmezden Gelme	2	,7	1.Görmezden Gelme	2	,7
2.Göz teması ile uyarma	28	9,7	2.Göz teması ile uyarma	26	9,0	2.Göz teması ile uyarma	7	2,4
3.Sözle uyarma	121	41,9	3.Sözle Uyarma	50	17,3	3.Sözle Uyarma	29	10,0

4.Azarlama	25	8,7	4.Azarlama	39	13,5	4.Azarlama	24	8,3
5.Soru Sorma	3	1,0	5.Soru Sorma	7	2,4	5.Soru Sorma	7	2,4
6.Dersin işlenişinde değişiklikler yapma	3	1,0	6.Dersin işlenişinde değişiklikler yapma	5	1,7	6.Dersin işlenişinde değişiklikler yapma	6	2,1
7.Sorumluluk verme	10	3,5	7.Sorumluluk verme	7	2,4	7.Sorumluluk verme	18	6,2
8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	7	2,4	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	12	4,2	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	7	2,4
9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	18	6,2	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	36	12,5	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	51	17,6
10.Yerini değiştirme	3	1,0	10.Yerini değiştirme	7	2,4	10.Yerini değiştirme	7	2,4
11.Sınıf kurallarını hatırlatma	22	7,6	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	39	13,5	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	23	8,0
12.Sınıftan dışarı atma	1	,3	12.Sınıftan dışarı atma	3	1,0	12.Sınıftan dışarı atma	4	1,4
13.Kötü not vererek cezalandırma	1	,3	14.Okul yönetimi ile görüşme	7	2,4	13.Kötü not vererek cezalandırma	2	,7
14.Okul yönetimi ile görüşme	8	2,8	15.Ailesi ile görüşme	26	9,0	14.Okul yönetimi ile görüşme	17	5,9
15.Ailesi ile görüşme	6	2,1	16.Rehberlik servisi ile görüşme	11	3,8	15.Ailesi ile görüşme	30	10,4
16.Rehberlik servisi ile görüşme	4	1,4	17.İstemediği görevi verme	1	,3	16.Rehberlik servisi ile görüşme	26	9,0
19.Özür diletirme	3	1,0	18.İstediği şeylerden mahrum etme	5	1,7	17.İstemediği görevi verme	11	3,8
20.Hafifçe dokunma	2	,7	19.Özür diletirme	3	1,0	18.İstediği şeylerden mahrum etme	7	2,4
21.Tenefüse çıkarmama	1	,3	20.Hafifçe dokunma	2	,7	19.Özür diletirme	3	1,0
23.Fiziksel ceza verme	1	,3	22.Tüm sınıfı cezalandırma	1	,3	20.Hafifçe dokunma	2	,7
Toplam	289	100	Toplam	289	100	21.Tenefüse çıkarmama	5	1,7
						23.Fiziksel ceza verme	1	,3
						Toplam	289	100

4.2.22. Sınıf İçinde Koşmak, Sıraların ve Masaların Üstüne Çıkmak Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler

Tablo 27 incelendiğinde “Sınıf içinde koşmak, sıraların ve masaların üstüne çıkmak” davranışına karşı öğretmenlerin tercih ettikleri 1. yöntemin sözle uyarmak (%47,1) olduğu, 2. yöntemin ise öğrenci ile ders dışında konuşma (%17,6) olduğu, 3. tercih edilen yöntemin ailesi ile görüşme (%21,1) görülmüştür. bu sonuçlara göre öğretmenler, söz konusu davranışa karşı sözle uyarma, ailesi ile görüşme yöntemlerini çoğunlukla kullanmaktadırlar.

Tablo 27. Sınıf İçinde Koşmak, Sıraların ve Masaların Üstüne Çıkmak Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler

22. Sınıf içinde koşmak, sıraların ve masaların üstüne çıkmak								
1.Yöntem	f	%	2.Yöntem	f	%	3.Yöntem	f	%
1.Görmezden Gelme	19	6,6	1.Görmezden Gelme	2	,7	2.Göz teması ile uyarma	7	2,4
2.Göz teması ile uyarma	10	3,5	2.Göz teması ile uyarma	23	8,0	3.Sözle Uyarma	20	6,9
3.Sözle Uyarma	136	47,1	3.Sözle Uyarma	35	12,1	4.Azarlama	6	2,1
4.Azarlama	7	2,4	4.Azarlama	15	5,2	5.Soru Sorma	20	6,9
5.Soru Sorma	13	4,5	5.Soru Sorma	17	5,9	6.Dersin işlenişinde değişiklikler yapma	10	3,5
6.Dersin işlenişinde değişiklikler yapma	2	,7	6.Dersin işlenişinde değişiklikler yapma	6	2,1	7.Sorumluluk verme	15	5,2
7.Sorumluluk verme	16	5,5	7.Sorumluluk verme	17	5,9	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	9	3,1
8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	13	4,5	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	10	3,5	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	40	13,8
9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	31	10,7	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	51	17,6	10.Yerini değiştirme	3	1,0
10.Yerini değiştirme	1	,3	10.Yerini değiştirme	5	1,7	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	17	5,9
11.Sınıf kurallarını hatırlatma	7	2,4	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	22	7,6	12.Sınıftan dışarı atma	2	,7
13.Kötü not vererek cezalandırma	6	2,1	12.Sınıftan dışarı atma	2	,7	13.Kötü not vererek cezalandırma	11	3,8

14.Okul yönetimi ile görüşme	1	,3	13.Kötü not vererek cezalandırma	11	3,8	14.Okul yönetimi ile görüşme	12	4,2
15.Ailesi ile görüşme	17	5,9	14.Okul yönetimi ile görüşme	5	1,7	15.Ailesi ile görüşme	61	21,1
17.İstemediği görevi verme	3	1,0	15.Ailesi ile görüşme	35	12,1	16.Rehberlik servisi ile görüşme	29	10,0
18.İstediği şeylerden mahrum bırakma	4	1,4	16.Rehberlik servisi ile görüşme	13	4,5	17.İstemediği görevi verme	5	1,7
19.Özür dilettirme	1	,3	17.İstemediği görevi verme	5	1,7	18.İstediği şeylerden mahrum etme	14	4,8
21.Teneffüse çıkarmama	2	,7	18.İstediği şeylerden mahrum etme	9	3,1	19.Özür dilettirme	1	,3
Toplam	289	100	19.Özür dilettirme	3	1,0	20.Hafifçe dokunma	1	,3
			21.Teneffüse çıkarmama	1	,3	21.Teneffüse çıkarmama	3	1,0
			23.Fiziksel ceza verme	2	,7	22.Tüm sınıfı cezalandırma	3	1,0
			Toplam	289	100	Toplam	289	100

4.2.23. Makul Eleştirilere Düşmanca Tepki Göstermek Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler

Tablo 28 İncelendiğinde “Makul eleştirilere düşmanca tepki göstermek” davranışına karşı öğretmenlerin tercih ettikleri 1. yöntemin sözle uyarmak (%49,5) olduğu, 2. yöntemin ise öğrenci ile ders dışında konuşma (%22,5) olduğu, 3. tercih edilen yöntemin ailesi ile görüşme (%23,8) görülmüştür. bu sonuçlara göre öğretmenler “makul eleştirilere düşmanca tepki göstermek” davranışına karşı sözle uyarma, ailesi ile görüşme yöntemlerini çoğunlukla kullanmaktadırlar.

Tablo 28. Makul Eleştirilere Düşmanca Tepki Göstermek Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler

23. Makul eleştirilere düşmanca tepki göstermek								
1.Yöntem	f	%	2.Yöntem	f	%	3.Yöntem	f	%
1.Görmezden Gelme	15	5,2	1.Görmezden Gelme	2	,7	1.Görmezden Gelme	4	1,4

2.Göz teması ile uyarma	19	6,6	2.Göz teması ile uyarma	23	8,0	2.Göz teması ile uyarma	6	2,1
3.Sözle Uyarma	143	49,5	3.Sözle Uyarma	37	12,8	3.Sözle Uyarma	27	9,3
4.Azarlama	11	3,8	4.Azarlama	17	5,9	4.Azarlama	21	7,3
5.Soru Sorma	10	3,5	5.Soru Sorma	12	4,2	5.Soru Sorma	11	3,8
6.Dersin İşlenişinde Değişiklikler Yapma	1	,3	6.Dersin İşlenişinde Değişiklikler Yapma	5	1,7	6.Dersin İşlenişinde Değişiklikler Yapma	1	,3
7.Sorumluluk Verme	2	,7	7.Sorumluluk Verme	4	1,4	7.Sorumluluk Verme	7	2,4
8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	11	3,8	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	15	5,2	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	6	2,1
9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	26	9,0	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	65	22,5	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	40	13,8
10.Yerini değiştirme	2	,7	10.Yerini değiştirme	5	1,7	10.Yerini değiştirme	2	,7
11.Sınıf kurallarını hatırlatma	19	6,6	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	19	6,6	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	23	8,0
12.Sınıftan dışarı atma	1	,3	12.Sınıftan dışarı atma	2	,7	12.Sınıftan dışarı atma	1	,3
13.Kötü not vererek cezalandırma	2	,7	14.Okul yönetimi ile görüşme	9	3,1	13.Kötü not vererek cezalandırma	1	,3
14.Okul yönetimi ile görüşme	1	,3	15.Ailesi ile görüşme	36	12,5	14.Okul yönetimi ile görüşme	9	3,1
15.Ailesi ile görüşme	11	3,8	16.Rehberlik servisi ile görüşme	28	9,7	15.Ailesi ile görüşme	60	20,8
16.Rehberlik servisi ile görüşme	5	1,7	17.İstemediği görevi verme	2	,7	16.Rehberlik servisi ile görüşme	36	12,5
17.İstemediği görevi verme	1	,3	18.İstediği şeylerden mahrum etme	1	,3	17.İstemediği görevi verme	7	2,4
18.İstediği şeylerden mahrum etme	1	,3	19.Özür diletirme	6	2,1	18.İstediği şeylerden mahrum etme	9	3,1
19.Özür diletirme	5	1,7	20.Hafifçe dokunma	1	,3	19.Özür diletirme	14	4,8
20.Hafifçe dokunma	2	,7	Toplam	289	100	20.Hafifçe dokunma	1	,3
23.Fiziksel ceza verme	1	,3				21.Tenefüse çıkarmama	2	,7
Toplam	289	100				23.Fiziksel ceza verme	1	,3
						Toplam	289	100

4.2.24. Sınıfta Sürekli Dolaşmak Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler

Tablo 29 incelendiğinde “Sınıfta sürekli dolaşmak, bir yerde uzun süreli oturamamak” davranışına karşı öğretmenlerin tercih ettikleri 1. yöntemin sözle uyarmak (%33,9) olduğu, 2. yöntemin ise sözle uyarma (%22,5) olduğu, 3. tercih edilen yöntemin öğrenci ile ders dışında konuşma (%15,6) görülmüştür. bu davranışa karşı öğretmenler sözle uyarma, göz teması ile uyarma ve ailesiyle görüşme yöntemlerini çoğunlukla kullanmaktadırlar.

Tablo 29. Sınıfta Sürekli Dolaşmak, Bir Yerde Uzun Süreli Oturamamak Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler

24. Sınıfta sürekli dolaşmak, bir yerde uzun süreli oturamamak								
1.Yöntem	f	%	2.Yöntem	f	%	3.Yöntem	f	%
1.Görmezden Gelme	38	13,1	1.Görmezden Gelme	5	1,7	1.Görmezden Gelme	1	,3
2.Göz teması ile uyarma	55	19,0	2.Göz teması ile uyarma	40	13,8	2.Göz teması ile uyarma	6	2,1
3.Sözle uyarma	98	33,9	3.Sözle Uyarma	65	22,5	3.Sözle Uyarma	41	14,2
4.Azarlama	6	2,1	4.Azarlama	23	8,0	4.Azarlama	25	8,7
5.Soru Sorma	9	3,1	5.Soru Sorma	10	3,5	5.Soru Sorma	14	4,8
6.Dersin İşlenişinde Değişiklikler Yapma	2	,7	6.Dersin İşlenişinde Değişiklikler Yapma	9	3,1	6.Dersin İşlenişinde Değişiklikler Yapma	8	2,8
7.Sorumluluk Verme	10	3,5	7.Sorumluluk Verme	4	1,4	7.Sorumluluk Verme	8	2,8
8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	10	3,5	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	7	2,4	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	10	3,5
9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	21	7,3	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	41	14,2	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	45	15,6
10.Yerini değiştirme	5	1,7	10.Yerini değiştirme	7	2,4	10.Yerini değiştirme	10	3,5

11.Sınıf kurallarını hatırlatma	12	4,2	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	29	10,0	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	34	11,8
12.Sınıftan dışarı atma	1	,3	12.Sınıftan dışarı atma	1	,3	12.Sınıftan dışarı atma	4	1,4
13.Kötü not vererek cezalandırma	5	1,7	13.Kötü not vererek cezalandırma	2	,7	14.Okul yönetimi ile görüşme	11	3,8
14.Okul yönetimi ile görüşme	5	1,7	14.Okul yönetimi ile görüşme	9	3,1	15.Ailesi ile görüşme	30	10,4
15.Ailesi ile görüşme	3	1,0	15.Ailesi ile görüşme	13	4,5	16.Rehberlik servisi ile görüşme	24	8,3
16.Rehberlik servisi ile görüşme	2	,7	16.Rehberlik servisi ile görüşme	15	5,2	17.İstemediği görevi verme	2	,7
17.İstemediği görevi verme	1	,3	18.İstediği şeylerden mahrum bırakma	4	1,4	18.İstediği şeylerden mahrum bırakma	5	1,7
18.İstediği şeylerden mahrum etme	2	,7	19.Özür diletirme	1	,3	19.Özür diletirme	1	,3
19.Özür diletirme	3	1,0	20.Hafifçe dokunma	4	1,4	20.Hafifçe dokunma	4	1,4
21.Teneffüse çıkarmama	1	,3	Toplam	289	100	21.Teneffüse çıkarmama	2	,7
Toplam	289	100				23.Fiziksel ceza verme	4	1,4
						Toplam	289	100

4.2.25. Başarısızlığından Dolayı Başkalarını Suçlamak Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler

Tablo 30 incelendiğinde “Başarısızlığından dolayı başkalarını suçlamak” davranışına karşı öğretmenlerin tercih ettikleri 1. yöntemin sözle uyarmak (%26,0) olduğu, 2. yöntemin ise öğrenci ile ders dışında konuşma (%13,5) olduğu, 3. tercih edilen

yöntemin öğrenci ile ders dışında konuşma (%16,6) görülmüştür. bu sonuçlara göre öğretmenler “başarısızlığından dolayı başkalarını suçlamak” davranışına karşı sözle uyarma, soru sorma öğrenci ile ders dışında konuşma yöntemlerini çoğunlukla kullanmaktadırlar.

Tablo 30. Başarısızlığından Dolayı Başkalarını Suçlamak Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler

25. Başarısızlığından dolayı başkalarını suçlamak								
1.Yöntem	f	%	2.Yöntem	f	%	3.Yöntem	f	%
1.Görmezden Gelme	36	12,5	1.Görmezden Gelme	4	1,4	1.Görmezden Gelme	4	1,4
2.Göz teması ile uyarma	23	8,0	2.Göz teması ile uyarma	34	11,8	2.Göz teması ile uyarma	11	3,8
3.Sözle uyarma	75	26,0	3.Sözle uyarma	28	9,7	3.Sözle uyarma	28	9,7
4.Azarlama	5	1,7	4.Azarlama	8	2,8	4.Azarlama	12	4,2
5.Soru Sorma	32	11,1	5.Soru Sorma	26	9,0	5.Soru Sorma	18	6,2
6.Dersin İşlenişinde Değişiklikler Yapma	19	6,6	6.Dersin İşlenişinde Değişiklikler Yapma	17	5,9	6.Dersin İşlenişinde Değişiklikler Yapma	5	1,7
7.Sorumluluk Verme	20	6,9	7.Sorumluluk Verme	25	8,7	7.Sorumluluk Verme	28	9,7
8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	8	2,8	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	11	3,8	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	15	5,2
9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	30	10,4	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	39	13,5	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	48	16,6
10.Yerini değiştirme	2	,7	10.Yerini değiştirme	6	2,1	10.Yerini değiştirme	4	1,4
12.Sınıftan dışarı atma	1	,3	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	21	7,3	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	19	6,6

13.Kötü not vererek cezalandırma	3	1,0	13.Kötü not vererek cezalandırma	1	,3	13.Kötü not vererek cezalandırma	1	,3
14.Okul yönetimi ile görüşme	2	,7	14.Okul yönetimi ile görüşme	3	1,0	14.Okul yönetimi ile görüşme	7	2,4
15.Ailesi ile görüşme	18	6,2	15.Ailesi ile görüşme	25	8,7	15.Ailesi ile görüşme	37	12,8
16.Rehberlik servisi ile görüşme	10	3,5	16.Rehberlik servisi ile görüşme	27	9,3	16.Rehberlik servisi ile görüşme	37	12,8
18.İstediği şeylerden mahrum etme	1	,3	17.İstemediği görevi verme	2	,7	17.İstemediği görevi verme	6	2,1
20.Hafifçe dokunma	4	1,4	18.İstediği şeylerden mahrum etme	5	1,7	18.İstediği şeylerden mahrum etme	3	1,0
Toplam	289	100,0	19.Özür diletirme	3	1,0	19.Özür diletirme	1	,3
			20.Hafifçe dokunma	3	1,0	20.Hafifçe dokunma	4	1,4
			21.Teneffüse çıkarmama	1	,3	21.Teneffüse çıkarmama	1	,3
			Toplam	289	100	Toplam	289	100

4.2.26. Arkadaşlarıyla Ders Sırasında Mesajlaşmak Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler

Tablo 31. İncelendiğinde “Arkadaşlarıyla ders sırasında mesajlaşmak (kâğıda not yazıp göndermek)” davranışına karşı öğretmenlerin tercih ettikleri 1. yöntemin sözle uyararak (%40,8) olduğu, 2. yöntemin ise sözle uyarma (%17,0) olduğu, 3. tercih edilen yöntemin öğrenci ile ders dışında konuşma (%20,1) görülmüştür. bu davranışına karşı öğretmenler “sözle uyarma, öğrenci ile ders dışında konuşma” yöntemlerini çoğunlukla kullanmaktadırlar.

Tablo 31. Arkadaşlarıyla Ders Sırasında Mesajlaşmak (kâğıda not yazıp göndermek) Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler

26.Arkadaşlarıyla ders sırasında mesajlaşmak(kâğıda not yazıp göndermek)

1.Yöntem	<i>f</i>	%	1. Yöntem	<i>f</i>	%	2. Yöntem	<i>f</i>	%
1.Görmezden gelme	50	17,3	1.Görmezden gelme	11	3,8	1.Görmezden gelme	5	1,7
2.Göz teması ile uyarma	24	8,3	2.Göz teması ile uyarma	24	8,3	2.Göz teması ile uyarma	5	1,7
3.Sözle Uyarma	118	40,8	3.Sözle Uyarma	49	17,0	3.Sözle Uyarma	35	12,1
4.Azarlama	4	1,4	4.Azarlama	14	4,8	4.Azarlama	17	5,9
5.Soru Sorma	13	4,5	5.Soru Sorma	22	7,6	5.Soru Sorma	18	6,2
6.Dersin işlenişinde değişiklikler yapma	2	,7	6.Dersin işlenişinde değişiklikler yapma	6	2,1	7.Sorumluluk verme	15	5,2
7.Sorumluluk Verme	3	1,0	7.Sorumluluk Verme	8	2,8	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	10	3,5
8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	6	2,1	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	15	5,2	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	58	20,1
9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	38	13,1	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	45	15,6	10.Yerini değiştirme	12	4,2
10.Yerini değiştirme	2	,7	10.Yerini değiştirme	5	1,7	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	16	5,5
11.Sınıf kurallarını hatırlatma	3	1,0	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	24	8,3	12.Sınıftan dışarı atma	4	1,4
14.Okul yönetimi görüşme	4	1,4	13.Kötü not verme	1	,3		1	,3
15.Ailesi ile görüşme	10	3,5	14.Okul yönetimi görüşme	7	2,4	14.Okul yönetimi görüşme	5	1,7
16.Rehberlik servisi ile görüşme	5	1,7	15.Ailesi ile görüşme	18	6,2	15.Ailesi ile görüşme	39	13,5
17.İstemediği görevi verme	1	,3	16.Rehberlik servisi ile görüşme	30	10,4	16.Rehberlik servisi ile görüşme	33	11,4
18.İstediği şeylerden mahrum bırakma	1	,3	17.İstemediği görevi verme	7	2,4	17.İstemediği görevi verme	5	1,7
19.Özür diletirme	1	,3	18.İstediği şeylerden mahrum bırakma	2	,7	18.İstediği şeylerden mahrum bırakma	4	1,4
20.Hafifçe dokunma	2	,7	23	1	,3	19.Özür diletirme	5	1,7
21.Teneffüse çıkarmama	2	,7	Toplam	289	100	20.Hafifçe dokunma	2	,7
Toplam	289	100				21.Teneffüse çıkarmama	289	100,0

4.2.27. Nedensiz Devamsızlık Yapmak Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler

Tablo 32 incelendiğinde “Nedensiz devamsızlık yapmak” davranışına karşı öğretmenlerin tercih ettikleri 1. Yöntemin sözle uyarmak (%38,1) olduğu, 2. Yöntemin ise Sınıf kurallarını hatırlatma (%17,3) olduğu, 3. Tercih edilen yöntemin Ailesi ile görüşme (%14,9) görülmüştür. Bu sonuçlara göre öğretmenler “Nedensiz devamsızlık yapmak” davranışına karşı “sözle uyarma, sınıf kurallarını hatırlatma ve ailesi ile görüşme” yöntemlerini çoğunlukla kullanmaktadırlar.

Tablo 32. Nedensiz Devamsızlık Yapmak Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler

27. Nedensiz devamsızlık yapmak								
1.Yöntem	f	%	2.Yöntem	f	%	3.Yöntem	f	%
1.Görmezden Gelme	43	14,9	1.Görmezden Gelme	4	1,4	1.Görmezden Gelme	2	,7
2.Göz teması ile uyarma	16	5,5	2.Göz teması ile uyarma	32	11,1	2.Göz teması ile uyarma	5	1,7
3.Sözle Uyarma	110	38,1	3.Sözle Uyarma	37	12,8	3.Sözle Uyarma	30	10,4
4.Azarlama	7	2,4	4.Azarlama	14	4,8	4.Azarlama	32	11,1
5.Soru Sorma	12	4,2	5.Soru Sorma	13	4,5	5.Soru Sorma	9	3,1
6.Dersin İşlenişinde Değişiklikler Yapma	2	,7	6.Dersin İşlenişinde Değişiklikler Yapma	4	1,4	6.Dersin İşlenişinde Değişiklikler Yapma	4	1,4
7.Sorumluluk Verme	2	,7	7.Sorumluluk Verme	6	2,1	7.Sorumluluk Verme	8	2,8
8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	7	2,4	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	17	5,9	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	16	5,5
9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	32	11,1	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	41	14,2	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	33	11,4
10.Yerini değiştirme	1	,3	10.Yerini değiştirme	2	,7	10.Yerini değiştirme	1	,3
11.Sınıf kurallarını hatırlatma	33	11,4	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	50	17,3	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	36	12,5
12.Sınıftan dışarı atma	1	,3	12.Sınıftan dışarı atma	3	1,0	12.Sınıftan dışarı atma	3	1,0
14.Okul yönetimi ile görüşme	6	2,1	14.Okul yönetimi ile görüşme	11	3,8	14.Okul yönetimi ile görüşme	12	4,2
15.Ailesi ile görüşme	12	4,2	15.Ailesi ile görüşme	32	11,1	15.Ailesi ile görüşme	43	14,9
16.Rehberlik servisi ile görüşme	2	,7	16.Rehberlik servisi ile görüşme	18	6,2	16.Rehberlik servisi ile görüşme	39	13,5

18.İstediği şeylerden mahrum bırakma	1	,3	18.İstediği şeylerden mahrum bırakma	4	1,4	17.İstemediği görevi verme	7	2,4
21.Teneffüse çıkarmama	2	,7	19.Özür diletirme	1	,3	18.İstediği şeylerden mahrum etme	5	1,7
Toplam	289	100	Toplam	289	100	19.Özür diletirme	3	1,0
						21.Teneffüse çıkarmama	1	,3
						Toplam	289	100

4.2.28. Sınıfa (veya derse) Geç Gelmek, Erken Çıkmak veya İzinsiz Ayrılmak Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler

Tablo 33.İncelendiğinde “Sınıfa (veya derse) geç gelmek, erken çıkmak veya izinsiz ayrılmak” davranışına karşı öğretmenlerin tercih ettikleri 1. yöntemin sözle uyararak (%42,2) olduğu, 2. yöntemin ise öğrenci ile ders dışında konuşma (%17,3) olduğu, 3. tercih edilen yöntemin ailesi ile görüşme (%17,3) görülmüştür. bu davranışına karşı öğretmenler “sözle uyarma, öğrenci ile ders dışında konuşma ve ailesi ile görüşme” yöntemlerini çoğunlukla kullanmaktadırlar.

Tablo 33. Sınıfa (veya derse) Geç Gelmek, Erken Çıkmak veya İzinsiz Ayrılmak Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler

28. Sınıfa (veya derse) geç gelmek, erken çıkmak veya izinsiz ayrılmak									
1.Yöntem	f	%	2.Yöntem	f	%	3.Yöntem	f	%	
1.Görmezden gelme	29	10,0	1.Görmezden gelme	3	1,0	1.Görmezden gelme	2	,7	
2.Göz teması ile uyarma	29	10,0	2.Göz teması ile uyarma	33	11,4	2.Göz teması ile uyarma	14	4,8	
3.sözle uyarma	122	42,2	3.Sözle uyarma	44	15,2	3.Sözle uyarma	37	12,8	
4.Azarlama	2	,7	4.Azarlama	10	3,5	4.Azarlama	18	6,2	
5.Soru Sorma	15	5,2	5.Soru sorma	10	3,5	5.Soru Sorma	12	4,2	
6.Dersin işlenişinde değişiklikler yapma	1	,3	6.Dersin işlenişinde değişiklikler yapma	6	2,1	6.Dersin işlenişinde değişiklikler yapma	4	1,4	
7.Sorumluluk Verme	4	1,4	7.Sorumluluk Verme	10	3,5	7.Sorumluluk Verme	13	4,5	
8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	9	3,1	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	20	6,9	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	15	5,2	
9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	23	8,0	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	48	16,6	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	39	13,5	

10.Yerini değiştirme	2	,7	10.Yerini değiştirme	1	,3	10.Yerini değiştirme	12	4,2
11.Sınıf kurallarını hatırlatma	9	3,1	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	15	5,2	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	4	1,4
12.Sınıftan dışarı atma	2	,7	12.Sınıftan dışarı atma	1	,3	14.Okul yönetimi ile görüşme	10	3,5
14.Okul yönetimi ile görüşme	4	1,4	14.Okul yönetimi ile görüşme	9	3,1	15.Ailesi ile görüşme	50	17,3
15.Ailesi ile görüşme	28	9,7	15.Ailesi ile görüşme	44	15,2	16.Rehberlik servisi ile görüşme	50	17,3
16.Rehberlik servisi ile görüşme	5	1,7	16.Rehberlik servisi ile görüşme	25	8,7	17.İstemediği görevi verme	1	,3
18.İstediği şeylerden mahrum bırakma	3	1,0	17.İstemediği görevi verme	1	,3	18.İstediği şeylerden mahrum etme	2	,7
19.Özür diletirme	2	,7	18.İstediği şeylerden mahrum bırakma	4	1,4	19.Özür diletirme	5	1,7
Toplam	289	100	19.Özür diletirme	1	,3	20.Hafifçe dokunma	1	,3
			20.Hafifçe dokunma	2	,7	Toplam	289	100
			21.Tenefüse çıkarmama	2	,7			
			Toplam	289	100			

4.2.29. Arkadaşlarının, Sınıfın, Öğretmeninin Eşyalarına Zarar Vermek Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler

Tablo 34 incelendiğinde “Arkadaşlarının, sınıfın, öğretmeninin eşyalarına zarar vermek” davranışına karşı öğretmenlerin tercih ettikleri 1. Yöntemin sözle uyararak (%45,3) olduğu, 2. Yöntemin ise Öğrenci ile ders dışında konuşma (%19,7) olduğu, 3. Tercih edilen yöntemin Ailesi ile görüşme (%22,1) görülmüştür. Bu davranışa karşı öğretmenler “sözle uyararak, öğrenci ile ders dışında konuşma ve ailesi ile görüşme” yöntemlerini çoğunlukla kullanmaktadırlar.

Tablo 34. Arkadaşlarının, Sınıfın, Öğretmeninin Eşyalarına Zarar Vermek Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler

29. Arkadaşlarının, sınıfın, öğretmeninin eşyalarına zarar vermek

1.Yöntem	f	%	2.Yöntem	f	%	3.Yöntem	f	%
1.Görmezden gelme	17	5,9	1.Görmezden gelme	5	1,7	1.Görmezden gelme	3	1,0
2.Göz teması ile uyarma	18	6,2	2.Göz teması ile uyarma	18	6,2	2.Göz teması ile uyarma	8	2,8
3.Sözle uyarma	131	45,3	3.Sözle uyarma	45	15,6	3.Sözle uyarma	15	5,2
4.Azarlama	6	2,1	4.Azarlama	19	6,6	4.Azarlama	12	4,2
5.Soru sorma	13	4,5	5.Soru sorma	13	4,5	5.Soru sorma	10	3,5
6.Dersin işlenişinde değişiklikler yapma	2	,7	6.Dersin işlenişinde değişiklikler yapma	7	2,4	6.Dersin işlenişinde değişiklikler yapma	4	1,4
7.Sorumluluk verme	9	3,1	7.Sorumluluk verme	8	2,8	7.Sorumluluk verme	22	7,6
8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	9	3,1	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	13	4,5	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	12	4,2
9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	15	5,2	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	57	19,7	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	47	16,3
11.Sınıf kurallarını hatırlatma	4	1,4	10.Yerini değiştirme	1	,3	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	19	6,6
13.Kötü not vererek cezalandırma	9	3,1	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	16	5,5	13.Kötü not vererek cezalandırma	11	3,8
14.Okul yönetimi ile görüşme	7	2,4	12.Sınıftan dışarı atma	1	,3	14.Okul yönetimi ile görüşme	15	5,2
15.Ailesi ile görüşme	42	14,5	13.Kötü not vererek cezalandırma	14	4,8	15.Ailesi ile görüşme	64	22,1
18.İstedığı şeylerden mahrum bırakma	5	1,7	14.Okul yönetimi ile görüşme	5	1,7	16.Rehberlik servisi ile görüşme	28	9,7
23.Fiziksel ceza verme	2	,7	15.Ailesi ile görüşme	38	13,1	17.İstemediği görevi verme	4	1,4
Toplam	289	100,	16.Rehberlik servisi ile görüşme	20	6,9	18.İstedığı şeylerden mahrum bırakma	8	2,8
			17.İstemediği görevi verme	2	0,7	19.Özür dilettirme	6	2,1
			18.İstedığı şeylerden mahrum bırakma	3	1,0	22.Tüm sınıfı cezalandırma	1	,3
			19.Özür dilettirme	2	,7	Toplam	289	100

23.Fiziksel ceza verme	2	,7
Toplam	289	100

4.2.30. Kopya Çekmek veya Çektirmek Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler

Tablo 35 incelendiğinde “Kopya çekmek veya çektirmek” davranışına karşı öğretmenlerin tercih ettikleri 1. yöntemin sözle uyarmak (%25,3) olduğu, 2. yöntemin ise ailesi ile görüşme (%32,9) olduğu, 3. tercih edilen yöntemin rehberlik servisi ile görüşme (%27,7) görülmüştür. bu sonuçlara göre öğretmenler “kopya çekmek veya çektirmek” davranışına karşı sözle uyarma, öğrenci ile ders dışında konuşma ailesi ile görüşme rehberlik servisi ile görüşme yöntemlerini çoğunlukla kullanmaktadırlar.

Tablo 35. Kopya Çekmek veya Çektirmek Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler

30. Kopya çekmek veya çektirmek								
1.Yöntem	f	%	2.Yöntem	f	%	3.Yöntem	f	%
1.Görmezden gelme	16	5,5	1.Görmezden gelme	4	1,4	2.Göz teması ile uyarma	5	1,7
2.Göz teması ile uyarma	11	3,8	2.Göz teması ile uyarma	16	5,5	3.Sözle uyarma	19	6,6
3.Sözle uyarma	73	25,3	3.Sözle uyarma	14	4,8	4.Azarlama	7	2,4
4.Azarlama	6	2,1	4.Azarlama	9	3,1	5.Soru sorma	19	6,6
5.Soru sorma	9	3,1	5.Soru sorma	7	2,4	6.Dersin işlenişinde değişiklikler yapma	1	,3
6.Dersin işlenişinde değişiklikler yapma	2	,7	6.Dersin işlenişinde değişiklikler yapma	5	1,7	7.Sorumluluk verme	8	2,8
7.Sorumluluk verme	3	1,0	7.Sorumluluk verme	1	,3	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	5	1,7
8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	4	1,4	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	6	2,1	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	28	9,7
9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	47	16,3	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	30	10,4	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	9	3,1
10.Yerini değiştirme	1	,3	10.Yerini değiştirme	2	,7	13.Kötü notla cezalandırma	1	,3

12.Sınıftan dışarı atma	1	,3	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	14	4,8	14.Okul yönetimi ile görüşme	44	15,2
14.Okul yönetimi ile görüşme	43	14,9	12.Sınıftan dışarı atma	2	,7	15.Ailesi ile görüşme	48	16,6
15.Ailesi ile görüşme	38	13,1	13.Kötü not vererek cezalandırma	1	,3	16.Rehberlik servisi ile görüşme	80	27,7
16.Rehberlik servisi ile görüşme	32	11,1	14.Okul yönetimi ile görüşme	18	6,2	17.İstemediği görevi verme	9	3,1
18.İstediği şeylerden mahrum etme	1	,3	15.Ailesi ile görüşme	95	32,9	18.İstediği şeylerden mahrum etme	2	,7
19.Özür diletirme	1	,3	16.Rehberlik servisi ile görüşme	56	19,4	19.Özür diletirme	3	1,0
21.Teneffüse çıkarmama	1	,3	18.İstediği şeylerden mahrum etme	1	,3	23.Fiziksel ceza verme	1	,3
Toplam	289	100,0	19.Özür diletirme	7	2,4	Toplam	289	100
			20.Hafifçe dokunma	1	,3			
			Toplam	289	100			

4.2.31. Diğer Öğrencileri ve Öğretmenleri Sözlü Olarak Taciz ve Fiziksel Olarak Tehdit Etmek Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler

Tablo 36 incelendiğinde “Diğer öğrencileri ve öğretmenleri sözlü olarak taciz ve fiziksel olarak tehdit etmek, ayrılmak” davranışına karşı öğretmenlerin tercih ettikleri 1. yöntemin sözle uyarmak (%39,4) olduğu, 2. yöntemin ise ailesi ile görüşme (%19,4) olduğu, 3. tercih edilen yöntemin rehberlik servisi ile görüşme (%21,1) görülmüştür. bu sonuçlara göre öğretmenler “diğer öğrencileri ve öğretmenleri sözlü olarak taciz ve fiziksel olarak tehdit etmek, ayrılmak” davranışına karşı sözle uyarma, öğrenci ile ders dışında konuşma, ailesi ile görüşme ve rehberlik servisi ile görüşme yöntemlerini çoğunlukla kullanmaktadırlar.

Tablo 36. Diğer Öğrencileri ve Öğretmenleri Sözlü Olarak Taciz ve Fiziksel Olarak Tehdit Etmek Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler

31. Diğer öğrencileri ve öğretmenleri sözlü olarak taciz ve fiziksel olarak tehdit etmek, ayrılmak								
1.Yöntem	f	%	2.Yöntem	f	%	3.Yöntem	f	%

1.Görmezden Gelme	15	5,2	1.Görmezden Gelme	5	1,7	1.Görmezden Gelme	2	,7
2.Göz teması ile uyarma	15	5,2	2.Göz teması ile uyarma	18	6,2	2.Göz teması ile uyarma	8	2,8
3.Sözle uyarma	114	39,4	3.Sözle uyarma	22	7,6	3.Sözle uyarma	24	8,3
4.Azarlama	9	3,1	4.Azarlama	28	9,7	4.Azarlama	6	2,1
5.Soru sorma	5	1,7	5.Soru sorma	8	2,8	5.Soru sorma	8	2,8
6.Dersin işlenişinde değişiklikler yapma	4	1,4	6.Dersin işlenişinde değişiklikler yapma	5	1,7	6.Dersin işlenişinde değişiklikler yapma	4	1,4
7.Sorumluluk verme	6	2,1	7.Sorumluluk verme	2	,7	7.Sorumluluk verme	13	4,5
8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	5	1,7	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	5	1,7	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	2	,7
9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	35	12,1	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	44	15,2	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	24	8,3
10.Yerini değiştirme	3	1,0	10.Yerini değiştirme	2	,7	10.Yerini değiştirme	4	1,4
11.Sınıf kurallarını hatırlatma	10	3,5	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	20	6,9	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	27	9,3
14.Okul yönetimi ile görüşme	21	7,3	12.Sınıftan dışarı atma	1	,3	12.Sınıftan dışarı atma	1	,3
15.Ailesi ile görüşme	25	8,7	14.Okul yönetimi ile görüşme	28	9,7	13.Kötü not vererek cezalandırma	1	,3
16.Rehberlik servisi ile görüşme	14	4,8	15.Ailesi ile görüşme	56	19,4	14.Okul yönetimi ile görüşme	20	6,9
17.İstemediği görevi verme	1	,3	16.Rehberlik servisi ile görüşme	30	10,4	15.Ailesi ile görüşme	55	19,0
18.İsteddiği şeylerden mahrum etme	2	,7	17.İstemediği görevi verme	1	,3	16.Rehberlik servisi ile görüşme	61	21,1
19.Özür diletirme	4	1,4	18.İsteddiği şeylerden mahrum etme	1	,3	17.İstemediği görevi verme	4	1,4
21.Teneffüse çıkarmama	1	,3	19.Özür diletirme	12	4,2	18.İsteddiği şeylerden mahrum etme	8	2,8
Toplam	289	100	20.Hafifçe dokunma	1	,3	19.Özür diletirme	8	2,8
			Toplam	289	100	20.Hafifçe dokunma	4	1,4
						21.Teneffüse çıkarmama	4	1,4
						23.Fiziksel ceza verme	1	,3
						Toplam	289	100

4.2.32. Hırsızlık yapmak Davranışına Karşı Tercih Edilen Yöntemler

Tablo 37 incelendiğinde “Hırsızlık yapmak” davranışına karşı öğretmenlerin tercih ettikleri 1. yöntemin sözle uyarmak (%44,6) olduğu, 2. yöntemin ise sözle uyarma (%20,4) olduğu, 3. tercih edilen yöntemin ailesi ile görüşme (%14,5) görülmüştür. bu sonuçlara göre öğretmenler “hırsızlık yapmak” davranışına karşı “sözle uyarma, sınıf kurallarını hatırlatma ve ailesi ile görüşme” yöntemlerini çoğunlukla kullanmaktadırlar.

Tablo 37. Hırsızlık yapmak Davranışına Karşı Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Yöntemler

32. Hırsızlık yapmak									
1.Yöntem	f	%	2.Yöntem	f	%	3.Yöntem	f	%	
1.Görmezden Gelme	16	5,5	1.Görmezden Gelme	4	1,4	1.Görmezden Gelme	4	1,4	
2.Göz teması ile uyarma	30	10,4	2.Göz teması ile uyarma	16	5,5	2.Göz teması ile uyarma	7	2,4	
3.Sözle Uyarma	129	44,6	3.Sözle Uyarma	59	20,4	3.Sözle Uyarma	24	8,3	
4.Azarlama	10	3,5	4.Azarlama	19	6,6	4.Azarlama	19	6,6	
5.Soru Sorma	2	,7	5.Soru Sorma	9	3,1	5.Soru Sorma	20	6,9	
6.Dersin İşlenişinde Değişiklikler Yapma	1	,3	6.Dersin İşlenişinde Değişiklikler Yapma	6	2,1	6.Dersin İşlenişinde Değişiklikler Yapma	2	,7	
7.Sorumluluk Verme	4	1,4	7.Sorumluluk Verme	15	5,2	7.Sorumluluk Verme	23	8,0	
8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	5	1,7	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	17	5,9	8.Öğrenci ile ders içinde konuşma	9	3,1	
9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	23	8,0	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	40	13,8	9.Öğrenci ile ders dışında konuşma	35	12,1	
10.Yerini değiştirme	2	,7	10.Yerini değiştirme	2	,7	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	39	13,5	
11.Sınıf kurallarını hatırlatma	32	11,1	11.Sınıf kurallarını hatırlatma	40	13,8	12.Sınıftan dışarı atma	1	,3	
13.Kötü not vererek cezalandırma	1	,3	12.Sınıftan dışarı atma	2	,7	13.Kötü not vererek cezalandırma	4	1,4	
14.Okul yönetimi ile görüşme	1	,3	13.Kötü not vererek cezalandırma	3	1,0	14.Okul yönetimi ile görüşme	7	2,4	
15.Ailesi ile görüşme	14	4,8	14.Okul yönetimi ile görüşme	7	2,4	15.Ailesi ile görüşme	42	14,5	

16.Rehberlik servisi ile görüşme	3	1,0	15.Ailesi ile görüşme	15	5,2	16.Rehberlik servisi ile görüşme	28	9,7
17.İstemediği görevi verme	2	,7	16.Rehberlik servisi ile görüşme	13	4,5	17.İstemediği görevi verme	8	2,8
18.İstediği şeylerden mahrum etme	5	1,7	17.İstemediği görevi verme	8	2,8	18.İstediği şeylerden mahrum etme	3	1,0
19.Özür diletirme	3	1,0	18.İstediği şeylerden mahrum etme	3	1,0	19.Özür diletirme	8	2,8
20.Hafifçe dokunma	1	,3	19.Özür diletirme	5	1,7	21.Teneffüse çıkarmama	4	1,4
21.Teneffüse çıkarmama	3	1,0	20.Hafifçe dokunma	4	1,4	22.Tüm sınıfı cezalandırma	1	,3
22.Tüm sınıfı cezalandırma	2	,7	22.Tüm sınıfı cezalandırma	1	,3	23.Fiziksel ceza verme	1	,3
Toplam	289	100	23.Fiziksel ceza verme	1	,3	Toplam	289	100,
			Toplam	289	100			

4.3. Farklılaşma Analizleri

Katılımcıların istenmeyen öğrenci davranışları toplam puanlarının cinsiyet faktörüne değerlendirilmiş olup ortaya çıkan sonuç tablo 35’te gösterilmiştir. Kişi sayısı 30’dan fazla olduğu için parametrik tekniklerden “t testi” kullanılmıştır.

Tablo 38. Katılımcıların İstenmeyen Öğrenci Davranışları Toplam Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	n	\bar{x}	ss	Sh	t Testi		
						t	sd	p
Toplam Ölçek	Kadın	206	91,32	18,982	1,323	1,532	287	,127
	Erkek	83	87,53	19,080	2,094			

Tablo 38’de görüldüğü gibi örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin cinsiyetlerine göre istenmeyen öğrenci davranışları puanlarının gruplar arasında anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız grup t testi yapılmıştır. Test sonucunda grupların aritmetik ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Kişi sayısı otuzdan fazla olduğu için parametrik tekniklerden “t testi” uygulanmıştır.

Katılımcıların istenmeyen öğrenci davranışları toplam puanlarının yaş değişkenine göre değişip değişmediği tablo 39’da belirtilmiştir.

Tablo 39. Katılımcıların İstenmeyen Öğrenci Davranışları Toplam Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Anova Testi Sonuçları

<i>f</i> , \bar{x} ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Gruplar	<i>N</i>	\bar{x}	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Toplam Ölçek	25 yaş ve altı	55	96,89	20,928	G. Arası	6096,820	3	2032,273	5,882	,001
	26-35 yaş	165	90,98	18,710						
	36-45 yaş	36	82,06	14,028	Toplam	104564,927	288			
	46 yaş ve üzeri	33	84,30	18,132						
	Toplam	289	90,23	19,054						

Tablo 39’da görüldüğü gibi örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin yaşlarına göre istenmeyen öğrenci davranışları puanlarının gruplar arasında anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla Anova testi yapılmış ve anlamlı farklılıklar ortaya çıkmıştır. Bu farklılığı ortaya çıkaran grupları belirlemek için tamamlayıcı Scheffe testi yapılarak, test sonuçları tablo 40’te belirtilmiştir.

Tablo 40. Scheffe Testi Sonuçları

Boyut	Yaş	Yaş			<i>p</i>
Toplam Ölçek	25 yaş ve altı	26-35 yaş	5,915	2,894	,245
		36-45 yaş	14,835*	3,985	,004
		46 ve üzeri	12,588*	4,093	,025
	26-35 yaş	25 yaş ve altı	-5,915	2,894	,245
		36-45 yaş	8,920	3,419	,081
		46 ve üzeri	6,673	3,545	,317
	36-45 yaş	25 yaş ve altı	-14,835*	3,985	,004
		26-35 yaş	-8,920	3,419	,081
		46 ve üzeri	-2,247	4,480	,969
	46 ve üzeri	25 yaş ve altı	-12,588*	4,093	,025
		26-35 yaş	-6,673	3,545	,317
		36-45 yaş	2,247	4,480	,969

Tablo 40’ta görüldüğü üzere istenmeyen öğrenci davranışları puanlarının yaş değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Scheffe testi sonucunda, söz konusu farklılığın 25 yaş ve altı olan grupla 36 yaş ve üzeri yaş grubundaki kişiler arasında olduğu ortaya çıkmıştır. 25 yaş ve altında olan

öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışlarıyla daha fazla karşılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcıların istenmeyen öğrenci davranışları toplam puanlarının kıdem faktörüne göre değişip değişmediği tablo 41’de gösterilmiştir.

Tablo 41. Katılımcıların İstenmeyen Öğrenci Davranışları Toplam Puanlarının Kıdem Değişkenine Göre Anova Testi Sonuçları

<i>f</i> , \bar{x} ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Gruplar	<i>N</i>	\bar{x}	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
		144	92,09	20,738		3624,263	3	1208,088	3,411	,018
	0-5 yıl				G. Arası					
Toplam Ölçek	6-10 yıl	72	92,56	17,039	G. İçi	100940,664	285	354,178		
	11-15 yıl	31	82,68	13,057	Toplam	104564,97	288			
	16 yıl ve üzeri	42	85,43	18,289						
	Toplam	289	90,23	19,054						

Tablo 41’den hareketle örnekleme meydana öğretmenlerin kıdemlerine göre istenmeyen öğrenci davranışları puanlarının gruplar arasında anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla Anova testi uygulanmış. Grupların aritmetik ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür.

Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı Scheffe testi yapılmış, elde edilen veriler tablo 42’de belirtilmiştir.

Tablo 42. Scheffe Testi Sonuçları

Boyut	Kıdem (i)	Kıdem (j)			<i>p</i>
Toplam Ölçek	0-5 yıl	6-10 yıl	-,465	2,716	,999
		11-15 yıl	9,413	3,726	,047
		16 yıl ve üzeri	6,662	3,300	,256
	6-10 yıl	0-5 yıl	,465	2,716	,999
		11-15 yıl	9,878	4,043	,016
		16 yıl ve üzeri	7,127	3,654	,286
	11-15 yıl	0-5 yıl	-9,413	3,726	,047
		6-10 yıl	-9,878	4,043	,016
		16 yıl ve üzeri	-2,751	4,456	,944
	16 yıl ve üzeri	0-5 yıl	-6,662	3,300	,256
		6-10 yıl	-7,127	3,654	,286
		11-15 yıl	2,751	4,456	,944

Tablo 42’de görüldüğü üzere istenmeyen öğrenci davranışları puanlarının kıdem değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Scheffe testi sonucunda, söz konusu farklılığın kıdemleri 0-5 yıl kıdeme sahip öğretmenlerle 11-15 yıl kıdeme sahip olan öğretmenler arasında olduğu ortaya çıkmıştır. Kıdemi 0-5 yıl olan öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışlarıyla daha çok karşılaştıkları tespit edilmiştir. Ayrıca testten elde edilen diğer veriye göre 6-10 yıl kıdeme sahip öğretmenler ile 11-15 yıl kıdeme sahip olan öğretmenler arasında olduğu görülmüş ve kıdemi 6-10 yıl olan öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışlarıyla daha fazla karşılaştıkları belirlenmiştir.

Katılımcıların istenmeyen öğrenci davranışları toplamı mezuniyet faktörüne göre değişip değişmediği tablo 43’te gösterilmiştir.

Tablo 43. Katılımcıların İstenmeyen Öğrenci Davranışları Toplam Puanlarının Mezuniyet Değişkenine Göre t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	n	\bar{x}	ss	Sh	t Testi		
						t	sd	p
Toplam Ölçek	Eğitim Fakültesi	219	89,92	18,062	1,221	-,489	287	,625
	Diğer	70	91,20	21,987	2,628			

Tablo 43’te görüldüğü gibi örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin mezuniyetlerine göre istenmeyen öğrenci davranışları puanlarının gruplar arasında anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız grup t testi yapılmış ve grupların aritmetik ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür.

Katılımcıların istenmeyen öğrenci davranışları toplam puanlarının öğrenci sayısına göre değişip değişmediği tablo 44’le gösterilmiştir.

Tablo 44. Katılımcıların İstenmeyen Öğrenci Davranışları Toplam Puanlarının Öğrenci Sayısı Değişkenine Göre Anova Testi Sonuçları

<i>f</i> , \bar{x} ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Gruplar	<i>N</i>	\bar{x}	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Toplam Ölçek	10-20 öğrenci	34	89,53	24,375	G. Arası	2484,587	3	828,196	2,312	,076
	21-30 öğrenci	151	88,27	17,297						
	31-40 öğrenci	71	91,28	19,992	Toplam	104564,927	288			
	41 ve üzeri	33	97,64	17,338						
	Toplam	289	90,23	19,054						

Tablo 44'te görüldüğü gibi örneklemeindeki öğretmenlerin öğrenci sayısına göre istenmeyen öğrenci davranışları puanlarının gruplar arasında anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Anova testi sonucunda grupların aritmetik ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

Katılımcıların istenmeyen öğrenci davranışları toplam puanlarının sınıf faktörüne göre değişip değişmediği tablo 45 ile gösterilmiştir.

Tablo 45. Katılımcıların İstenmeyen Öğrenci Davranışları Toplam Puanlarının Sınıf Değişkenine Göre Anova Testi Sonuçları

<i>f</i> , \bar{x} ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları						
Puan	Gruplar	<i>N</i>	\bar{x}	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>	
Toplam Ölçek	5. Sınıf	73	87,63	17,720	G. Arası	2195,250	3	731,750	2,037	,109	
	6. Sınıf	79	89,92	19,748							G. İçi
	7. Sınıf	86	89,36	17,819	Toplam	104564,927	288				
	8. Sınıf	51	95,88	21,145							
	Toplam	289	90,23	19,054							

Tablo 45'e göre örneklemeindeki öğretmenlerin okuttukları sınıflara göre istenmeyen öğrenci davranışları puanlarının gruplar arasında anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Anova testi sonucunda grupların aritmetik ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

Katılımcıların istenmeyen öğrenci davranışları toplam puanlarının öğrencilerin gelir durumuna göre değişip değişmediği tablo 43 ile belirtilmiştir.

Tablo 46. Katılımcıların Puanlarına Göre Öğrencilerin Gelir Durumu Değişkenine Göre t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>n</i>	\bar{x}	<i>ss</i>	<i>Sh</i>	t Testi		
						<i>t</i>	<i>sd</i>	<i>p</i>
Toplam	Düşük Gelirli	174	92,74	18,102	1,372	2,790	287	,006
Ölçek	Yüksek Gelirli	115	86,43	19,893	1,855			

Tablo 43'le ifade edilen durumdan hareketle öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışları puanlarının öğrencilerin gelir durumuna göre gruplar arasında anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız grup t testi

sonucunda grupların aritmetik ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür. Düşük gelirlı öğrencilerin bulunduğu sınıflarda istenmeyen öğrenci davranışlarının daha fazla olduğu görülmüştür.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ ve TARTIŞMA

Bu bölümde araştırmada ortaya çıkan bulguların sonuçlarına, yorumlamalara ve önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonucunda imam hatip ortaokullarında öğretmenlerin en sık karşılaştığı istenmeyen davranışlar sırasıyla dersi dinlememek (dalıp gitmek, derste uyumak, ders dışı şeylerle ilgilenmek) ($X= 3.46$), arkadaşlarına fiziki veya diğer şekillerde zorbalık yapmak (bağırma, hükmetme, üzerine yürüme saldırma vb.) ($X= 3.36$), sınıfta söz almadan konuşmak, ($X= 3,27$) ve arkadaşlarıyla ders esnasında mesajlaşmak (kâğıda not yazıp göndermek) ($X= 3.23$) olduğu belirlenmiştir. Her zaman karşılaşılan istenmeyen davranış bulunmamaktadır. Bu tür istenmeyen davranışlarla oldukça fazla karşılaşılmasının birçok sebebi var. Özellikle son yıllarda öğretmenin otoritesinin sarsılması, öğrencilerin öz güveninin artması, sınıf hakimiyetinde öğrencilerin söz sahibi olması, veli ve öğrencinin öğretmen üzerinde otoritesinin artması, medyada yer alan haberlerin öğretmenlik mesleğini yıpratması, eti senin kemiği benim anlayışının öğretmen aleyhine değişmesi gibi faktörler sayılabilir. Şüphesiz bu tür istenmeyen davranışlar günümüz öğrenci profilinden beklenen davranış tipleridir. Arkadaşlarına fiziki veya diğer şekillerde zorbalık yapmak (bağırma, hükmetme, üzerine yürüme saldırma vb.) ($X=3.36$) davranışını bu değerlendirmeden farklı tutmak gerekir. Öğrencileri böyle davranmaya iten faktörün çevre, elektronik oyunlar, beslenme ve yetişme tarzından kaynaklanmaktadır.

En az karşılaşılan istenmeyen öğrenci davranışları sırasıyla kopya çekmek veya çektirmek ($X= 1.91$), kaba ve küfürlü bir dil kullanmak (kırıcı argo konuşmak, kaba, müstehcen veya küstah ve münasebetsiz bir dil kullanmak) ($X= 2.20$), diğer öğrencileri ve öğretmenleri sözlü taciz ve fiziksel olarak tehdit etmek ($X= 2.39$) ve arkadaşlarına asılsız ithamlarda bulunmak ($X= 2.44$) davranışları tespit edilmiştir. Bu davranışlar aynı zamanda 2.50 frekansının altında olan davranışlardır. Bu davranışlara genel olarak baktığımızda toplumsal değer ve beklentilere uymayan ve imam hatip öğrencisinden beklenmeyen davranışlardır. Çünkü imam hatip okulları yaşam tarzı, müfredatı ve ders dağılımı yönüyle farklı olan okullarımızdandır. Bu açıdan düşünüldüğünde sonuçların anlamlı olduğu düşünülmektedir. Ancak istenmeyen

davranışlardan hırsızlık yapmak ($X= 3.09$), sınıfını ve çevresini temiz tutmamak ($X= 3.11$), temizlik ve görgü kurallarına uymamak ($X= 3.21$) davranışlarının sıkça görülmesi de imam hatip öğrencisi açısından sorgulanması ve değerlendirilmesi gereken bir husustur. Ölçekte belirtilen davranışların tamamı, en az görülen davranışlar dışında, ($X= 2.50$) frekansının üzerindedir.

Yapılan araştırmalara baktığımızda benzer sonuçların ortaya çıktığını ifade etmek gerekir. Teymuroğlu'na (2010) göre sosyal bilgiler öğretmenleri sınıf içinde en çok karşılaştıkları istenmeyen davranışlar şunlardır: Derse hazırlıksız gelme ($X= 3,5$), dersi dinlememe ($X=3.17$), öğrenmeye karşı isteksizlik ($X=3.16$) ve sorumluluk almamak ($X=3.03$)'tır. Bu araştırmada dersi dinlemek davranışıyla, araştırmada ortaya çıkan istenmeyen “sınıfta söz hakkı almadan konuşmak” davranışları benzeşmektedir.

Danaoğlu (2009) tarafından yapılan “*sınıf ve branş öğretmenlerinin ilköğretim 5. sınıflarda karşılaştıkları istenmeyen davranışlar ve bu davranışlarla baş etme stratejileri*” adlı yüksek lisans teziyle ilgili araştırmasında şu sonuçlar ortaya çıkmıştır. Fakat bu araştırmada branş öğretmenlerinden sadece İngilizce öğretmenlerinden yararlanılmıştır. İngilizce öğretmenleri en çok karşılaştıkları istenmeyen davranışları; derslerde öğrencilerin birbirleriyle konuşması, dersin akışını isteyerek bozmak, birbirlerini şikâyet etmek, arkadaşlarına karşı saldırgan davranışlar sergilemek, küfür etmek, yalan söylemek, derste ders dışı şeylerle uğraşmak olarak belirtirken; Sınıf öğretmenleri ise en çok karşılaştıkları istenmeyen davranışları; birbirleriyle konuşmak, söz hakkı almadan konuşmak, dersin akışını isteyerek bozmak, arkadaşlarına karşı saldırgan davranışlar sergilemek, ödev yapmamak, verilen görevleri yerine getirmemek, küfür etmek, yalan söylemek, hırsızlık yapmak ve öğretmeni dinlememek olarak belirtmişlerdir. Bu araştırmada da birçok benzer sonuçların ortaya çıktığını belirtmek gerekir.

Güzel (2014) tarafından yapılan “*Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenlerinin Disiplini Bozan Öğrenci Davranışlarına Karşı Tutumları*” yüksek lisans tez araştırmasında DKAB öğretmenlerinin en sık karşılaştıkları disiplini bozan öğrenci davranışlarının; “İzin istemeden konuşmak”, “Gevezelik”, “Verilen ödevleri yapmamak”, “Yalan söylemek” ve “Ders esnasında ders dışı şeylerle ilgilenmek”, olduğu tespit edilmiştir. Yine bu araştırmanın sonuçlarından çıkan en çok istenmeyen davranışlardan “İzin istemeden konuşmak” ve “Ders esnasında ders dışı şeylerle ilgilenmek” davranışlarıyla birebir örtüşmüş, diğer davranışlarla da benzeşmiştir.

Turan (2019) tarafından yapılan “*Sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde Karşılaştıkları istenmeyen davranışlar ve bu Davranışlara karşı kullandıkları stratejiler*” adlı çalışmada benzer sonuçlar ortaya çıktığı müşahade edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre sınıf öğretmenlerinin en sık karşılaştıkları İstenmeyen davranışlar; söz hakkı almadan konuşma, dalıp gitme veya dikkat eksikliği ve diğer öğrencileri rahatsız etmedir.

Öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışlarına karşı kullandığı yöntemlere bakıldığında ise istenmeyen davranışlara karşı farklı yöntemler kullandıkları ortaya çıkmıştır. Ölçekte yer alan 23 yöntem hepsinin kullanıldığını görmekle beraber bazı yöntemlerin oldukça fazla kullanıldığını belirtmek gerekir. Nitekim araştırmada öğretmenlere istenmeyen öğrenci davranışlarıyla başa çıkmada en çok kullandıkları üç yöntemi sırasıyla belirtmeleri istenmişti.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre istenmeyen davranışlarıyla başa çıkmada en çok kullanılan yöntemin “sözle uyarma” olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin ölçekte belirtilen tüm istenmeyen öğrenci davranışlarıyla başa çıkmada birinci yöntem olarak “sözle uyarma” yöntemini kullandıkları belirlenmiştir. Derste oturup hiçbir şey yapmamak, konuyu ya da sorunun cevabını bilmesine rağmen derse katılmamak, arkadaşlarına asılsız ithamlarda bulunmak ve hırsızlık yapmak davranışlarına karşı öğretmenler, ikinci yöntem olarak yine “sözle uyarma” yöntemini tercih etmişlerdir. Sınıfta söz almadan konuşmak, öğrencilerin dikkatini dağıtıcı ses ve gürültü yapmak, temizlik ve görgü kurallarına uymamak davranışlarına karşı öğretmenlerin en çok kullandıkları üçüncü yöntemin de “sözle uyarma” olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlardan anlaşılacağı üzere “sözle uyarma” yöntemi istenmeyen davranışlarla başa çıkma açısından oldukça önemlidir. Bu yöntem kullanılırken sözün gücü, kelimelerin seçimi, ses tonu, öğrenciye uygunluğu, öğrencinin tanınması, nerede ve nasıl kullanılacağı çok önem arz etmektedir. Bu açıdan çokça kullanılan bu yöntemin bilinçsiz kullanılıp çok kısa sürede işlevi ve işlerliği kaybettirilmemelidir. Bu yöntem kullanılırken en çok dikkat edilmesi gereken durum öğrencinin öğretmen tarafından farklı yönleriyle tanınmıyor olmasıdır.

Sözle uyarma yönteminden sonra kullanılan en çok yöntemin “öğrenciyle ders dışında görüşme” olduğu ortaya çıkmıştır. Aslında bu iki yöntemin birbirinin devamı olduğu da düşünülebilir. Öğrenciye yapılan sözlü uyarıların fayda etmediğini fark eden öğretmenlerin öğrencinin istenmeyen davranışlarına daha yakından temas etmeyi

hedefler. Bu yöntemle öğrencinin istenmeyen davranışlarının altında yatan nedenler ortaya çıkarılabilir. Öğrenciye önemli olduğu, farklı olduğu, onunla ilgilenildiği hissi verilebilir. Bu yöntem, sürekli arkadaşlarını şikâyet etmek, arkadaşlarına lakap takmak, diğer öğrencileri kızdırmak ve onlara sataşmak, yalan söylemek, sınıfını ve çevresini temiz kullanmamak, sınıfta koşmak, sıra ve masaların üzerine çıkmak, makul eleştirilere düşmanca tepki göstermek, başarısızlığından dolayı başkalarını suçlamak, derse geç gelmek, erken çıkmak veya izinsiz çıkmak, başkalarının eşyalarına zarar vermek davranışlarıyla başa çıkmada en çok kullanılan ikinci yöntemdir. Nitekim belirtilen davranışların altında kişisel özellikler ve özel nedenlerin olabileceği değerlendirilmelidir.

Sınıfa gürültüyle girmek ve çıkmak, diğer öğrencileri itelemek, sürekli arkadaşlarını şikâyet etmek ders için gerekli materyalleri getirmemek, arkadaşlarına fiziki ya da diğer biçimlerde zorbalık yapma, derse ilgisiz kalmak ve bir şey yapmamak, konuyla ilgili malumatı olduğu halde cevap vermemek, arkadaşlarına asılsız ithamlarda bulunmak, sınıfta gezinmek, yerinde duramamak veya oturamamak, başarısızlığından dolayı başkalarını suçlamak, derste arkadaşlarına mesaj yazmak veya kağıt yazıp göndermek davranışlarıyla başa çıkmada ise en çok kullanılan üçüncü yöntemdir.

Göz temasıyla uyarma; öğretmenlerin istenmeyen davranışlarla başa çıkmada kullandığı en etkili yöntemlerden biridir. Özellikle ders içi durumlarda, öğrencilerin başkaları tarafından rencide olmasını önlemek veya olmasını istemediğimiz bir durumda ortamın ciddiyetini bozmamak için kullanılan yöntemlerdendir. Bu yöntem istenmeyen davranışlara karşı 2. veya 3. yöntem olarak kullanılmıştır. Sınıfta söz almadan konuşmak, verilen görevleri yapmamak, dersi takip etmemek veya dinlememek(dalmak, derste uyumak, derste başka şeylerle ilgilenmek), öğrencilerin dikkatini dağıtmak için ses ve gürültü yapmak, temizlik ve görgü kurallarına uymamak davranışlarına karşı ikinci yöntem olarak kullanılmıştır.

Aileyle görüşmek de öğretmenlerce istenmeyen öğrenci davranışlarıyla başa çıkmada en çok kullanılan yöntemlerden biridir. İstenmeyen davranışlarının nedenlerini belirlemede ve öğrenciyi tanımada bu yöntem çok etkilidir. Davranışın mahiyetine göre daha çok en çok kullanılan ikinci ve üçüncü yöntem olarak kullanılmıştır. Sürekli tuvalet izni istemek, kopya çekmek veya çektirmek, diğer öğrencileri ve öğretmenleri sözlü olarak taciz ve fiziksel olarak tehdit etmek adlı istenmeyen davranışların önlenmesinde 2. yöntem olarak kullanılmıştır. Ev ödevlerini yapmamak, verilen

görevleri yapmamak, diğer öğrencileri kızdırmak ve onlara sataşmak, sınıfta koşmak, sıra ve masaların üzerine çıkmak, makul eleştirilere düşmanca tepki göstermek, nedensiz devamsızlık yapmak derslere geç gelmek, erken çıkmak veya izin almadan gitmek, başkalarının eşyalarına zarar vermek, hırsızlık yapmak gibi istenmeyen davranışlarda öğretmenlerin en çok kullandıkları üçüncü yöntem öğrencinin ailesiyle görüşmektir. Davranışlar incelendiğinde öğrencinin özel dünyasının sorgulanması gerektiğini belirtebiliriz. Bu yüzden aileyle görüşmek her ne kadar üçüncü yöntem olarak kullanılmış olsa da çocuğu tanıma açısından ve istenmeyen davranışların nedenlerini tespit açısından oldukça önemlidir.

Rehberlik servisiyle görüşme de istenmeyen davranışlara karşı en çok kullanılan yöntemlerden biridir. Bu yöntem öğrencileri tanıma, kişisel gelişimlerini değerlendirme ve istenmeyen davranışların altında yatan sebepleri belirlemek amaçlı kullanılabilir. Genelde en çok 3. yöntem olarak tercih edilmesini bu durumlara bağlayabiliriz. Sürekli tuvalet izni istemek, yalan söylemek, sınıfını ve çevresini temiz kullanmamak, kaba veya küfürlü dil kullanmak, sürekli tuvalet izni istemek, kopya çekmek veya çektirmek, diğer öğrencileri ve öğretmenleri sözlü olarak taciz ve fiziksel olarak tehdit etmek davranışlarında en çok kullanılan üçüncü yöntemdir.

Sınıf kurallarını hatırlatma öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışlarına karşı kullandıkları en fazla yöntemlerden biri olmuştur. Özellikle ikinci ve üçüncü yöntem olarak kullanılması dikkat çekmiştir. Nedensiz devamsızlık yapmak davranışına karşı ikinci yöntem olarak kullanılırken; Dersi takip etmemek (dalmak, derslerde uyumak, derste başka şeylerle ilgilenmek, ilgisiz davranışlar göstererek komiklik yapmaya çalışmak davranışlarına karşı üçüncü tercih edilen yöntem olmuştur.

Sonuç olarak tüm istenmeyen davranışlara karşı farklı yöntemler az ya da çok kullanılmıştır. Ancak ceza verme eğilimli yöntemlerin çok az kullanıldığı ortaya çıkmıştır. Azarlama, sınıf dışına çıkarma, düşük not verip cezalandırma, istemediği görevi verme, hafifçe dokunma, teneffüse çıkarmama, tüm sınıfı cezalandırma, fiziksel ceza verme (sınıfa dönük ayakta ya da tek ayak üzerinde bekletme, kulağını çekme, eline cetvelle vurma vb.) gibi yöntemlerin çok az kullanıldığı belirlenmiştir. Bu durumun ortaya çıkmasında öğretmenlerin eğitim alanlarında donanımlı olduklarını, davranış geliştirmede cezadan çok ödülün daha etkili olduğunu düşünmeleridir.

Teymuroğlu'n (2011) göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin istenmeyen davranışlara karşı en çok kullandıkları yöntemler ise şunlardır: Göz teması kurma, Sınıf kurallarını

öğrencilerle birlikte belirleme, öğrencileri derse motive etme, ders haricinde konuşma, öğrenci sorunlarıyla ilgilenme, sözle uyarma olarak belirlenmiştir. Bu araştırmanın sonuçlarından olan göz teması kurma, ders dışında konuşma, sözle uyarma gibi birçok yöntemler benzeşmektedir.

Danaoğlu (2009) tarafından yapılan “sınıf ve branş öğretmenlerinin ilköğretim 5. sınıflarda karşılaştıkları istenmeyen davranışlar ve bu davranışlarla baş etme stratejileri” adlı yüksek lisans teziyle ilgili araştırmasında şu sonuçlar ortaya çıkmıştır. Fakat bu çalışmada branş öğretmenlerinden sadece İngilizce öğretmenlerinden yararlanılmıştır. İngilizce öğretmenleri istenmeyen öğrenci davranışlarıyla başa çıkmada en fazla sözlü uyarı (söz ile uyarı), davranışın sebeplerini tespit etmek (dersten sonra konuşma), ceza verme (eksi not), görmezden gelme stratejilerini kullanırken; Sınıf öğretmenleri ise en fazla sözle uyararak, davranışın sebeplerini tespit etmek (soru sorma), beden dili (göz teması kurma), görmezden gelme ve davranış düzenleme (açıklama yapma) yöntemlerini kullanmışlardır. Bu çalışmadan ortaya çıkan birçok yöntemin birbirine örtüştüğünü ifade etmek gerekir.

Güzel (2014) tarafından yapılan çalışmada öğretmenlerin sınıf iklimini bozan öğrenci davranışlarıyla başa çıkmada kullandıkları yöntemlerin; “Öğrencinin dikkatini konuya çekmeye çalışmak”, “Öğrenciyi beden diliyle uyararak”, “Öğretim yılı başında nasıl bir öğrenci tipi istediğini öğrencilere açıklayarak herkesin buna uygun davranmasını sağlamak”, “Öğrencinin koluna ya da omzuna hafifçe dokunarak uyararak” ve “Sessizliğin sürekli hâkim olduğu bir sınıf ortamını sağlamak; olduğu anlaşılmıştır. Bu çalışmanın bazı sonuçlarıyla benzerken bazı sonuçlarıyla farklılaşmaktadır.

Turan (2019) tarafından yapılan “Sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde karşılaştıkları istenmeyen davranışlar ve bu davranışlara karşı kullandıkları stratejiler” adlı çalışmada benzer sonuçlar ortaya çıktığı müşahade edilmiştir. istenmeyen davranışlarla başa çıkmada en sık kullanılan yöntemler; sözle uyararak, ödül, pekiştirme verme, öğrenciyle ders dışında özel görüşme, açıklama yapma, öğretimde farklı yöntem ve teknikler kullanmaktır. Cinsiyet ve kıdem değişkenlerine göre istenmeyen davranışlarla karşılaşma durumunda anlamlı farklılıklar bulunmazken; mezun olunan okul türü, sınıf mevcudu, sınıf düzeyi ve yerleşim yeri değişkenlerine göre anlamlı farklılıklar ortaya çıkmıştır.

Kılıçoğlu (2015) tarafından yapılan “sınıf içindeki istenmeyen davranışlara karşı öğretmenlerin baş etme yöntem ve teknikleri” adlı araştırmada öğretmenlerin istenmeyen davranışlara karşı kullandığı üç yöntem tespit edilmiştir. Buna göre “iyi davranışlar gösteren öğrenciyi örnek gösteririm, öğrenciyi derse katmaya çalışırım, öğrenciyi onurlandıran sözler söylerim” yöntem ve teknikleri ortaya çıkmıştır. İstenmeyen davranışlar yapılmaya devam edildiği takdirde kullandıkları yöntemler ise, “öğrenciyi hafifçe dokunurum, öğrenciyi fiziksel şiddet uygularım, bütün sınıfı cezalandırırım” yöntemleri olmuştur. Bu çalışmada da ortaokulda görev yapan öğretmenlerin verdikleri tepkilerin bir kısmı farklı olsa da bazıları benzerdir.

Oymak’ın (2018) yaptığı “Sınıf öğretmenlerinin algılarına göre istenmeyen öğrenci davranışları; kaynakları, sonuçları ve çözüm önerileri” adlı tez çalışmasında da benzer sonuçların ortaya çıktığı görülmektedir. Araştırmadan çıkan sonuçlara göre öğretmenler sınıfta en fazla; sınıf kurallarına uymamak, başkalarını etkinliklerde rahatsız etme, söz hakkı almadan konuşma, öğretmene saygısızlık etmek, başkalarına fiziki ve sözlü şiddet gösterme, derslere ilgisiz kalma ve derse önem vermeme, diğer öğrencileri rahatsız etme ve dikkat dağınıklığı davranışlarıyla karşılaşmışlardır.

Greenlee ve Ogletree (1993) disiplin problemleri ve sınıf yönetim stratejileri ile ilgili yaptıkları araştırmada 50 öğretmen ile çalışmışlardır. Öğrencilerin en çok öğrencilerin birbirlerine karşı saygısız davranışları, ilgisizlikleri, konuşmaları ve gürültü yapmaları, dikkatsizlikleri, öğretmene saygısızlıkları ve devamsızlık yapmalarını istenmeyen davranışlar olarak tespit etmişlerdir. Öğretmenler okullarda yaşadıkları bu disiplin sorunlarını aşmak için öğrenciyi rehberlik etmek, disiplin kurallarını uygulamak, okul ve çevre iletişimini sağlamak yöntemlerini tavsiye etmişlerdir (Öz, 2015).

Kyriacou ve Martin (2009) “Stajyer branş öğretmenlerinin görüşlerine göre istenmeyen öğrenci davranışları” adıyla bir araştırma yapmıştır. Araştırmanın örneklemini, İspanya’nın Andalusia bölgesinde görev yapan 176 stajyer öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmada ortaya çıkan sonuçlara göre en fazla karşılaşılan istenmeyen öğrenci davranışları izinsiz konuşma, akran zorbalığı ve ders esnasında akranlarının ders dinlemesini engellemektir. İstenmeyen davranışlarla başa çıkmada en çok kullanılan yöntem ve teknikler ise ders dışında öğrenci ile görüşme, sınıf ve okul kurallarını açık bir şekilde belirlemek ve öğrencilere açıklamak, istenmeyen davranışların nedenlerini öğrenmektir (Oymak 2018). Yurt dışında yapılan bu

araştırmanın sonuçlarıyla hem yöntem hem de ortaya çıkan istenmeyen öğrenci davranışlar açısından benzer olduğu görülmüştür.

Lewis, Romi, Qui, Katz, (2005) Avustralya, Çin ve İsrail’de sınıfta kullanılan disiplin stratejileri ile ilgili yaptıkları araştırmada 748 öğretmen ve 5521 öğrenci ile çalışmışlardır. Çinli öğretmenlerin daha az cezalandırıcı ve öğrencileri daha destekleyici olduklarını saptamışlardır. En az tartışma yaşayan ve en çok ceza verenin Avustralya’da yaşayan öğretmenler olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Her üç ülkede de istenmeyen davranışların agresif tepkilerle doğru orantılı olduğu tespit edilmiştir (Öz 2015).

İstenmeyen davranışlarla karşılaşma sıklığı cinsiyet, sınıflardaki öğrenci sayısı, sınıf değişkenine göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Yaş, mezuniyet ve öğrencilerin ekonomik durumu değişkenlerine göre farklılaştığı görülmüştür.

Yaş değişkeni incelendiğinde bazı gruplar arasında farklılaşma olduğu görülmüştür. Bu farklılaşmanın 25 yaş ve altı olan grupla 36 yaş ve üzeri yaş grubundaki kişiler arasında olduğu meydana geldiği müşahade edilmiştir. 25 yaş ve altında olan öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışlarıyla karşılaşmasının daha fazla olduğu bulunmuştur. Bu durumu tecrübe faktörüyle açıklayabiliriz. Genç öğretmenlerin daha az farklı öğrenci davranışlarıyla karşılaşmaları nedeniyle istenmeyen öğrenci davranışlarıyla daha sık karşılaşmışlardır.

Kıdem değişkeninin sonuçlarına bakıldığında anlamlı farklılıklar elde edilmiş, 0-5 yıl arasında çalışanlarla 11-15 yıllar arasında iş deneyimine sahip olanlar arasında anlamlı farklılıklar olduğu saptanmış, 0-5 yıl arasında çalışan öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışlarına karşı duyarlı olduğu gözlenmiştir. Kıdem yılı 5 yıldan az öğretmenlerin farklı öğrenci davranışlarıyla daha az karşılaşmaları nedeniyle istenmeyen öğrenci davranışlarıyla daha sık karşılaşmışlardır. Ayrıca 6-10 ile 11-15 yılları arasında da kıyaslamalar yapılmış, 6- 10 arasında iş deneyimine sahip olanların istenmeyen öğrenci davranışları algısının yüksek olduğu belirlenmiştir. Mesleki deneyim arttıkça öğretmenlerin istenmeyen davranışlara çözüm bulabildiğini veya normal karşıladıklarını söyleyebiliriz.

Turan (2019) tarafından yapılan “Sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde Karşılaştıkları istenmeyen davranışlar ve bu Davranışlara karşı kullandıkları stratejiler” adlı çalışmada bazı yönden benzer sonuçlar ortaya çıktığı müşahade

edilmiştir. İstenmeyen davranışlarla karşılaşma sıklığı cinsiyet ve kıdem değişkenlerine göre farklılaşmazken mezun olunan okul türü, sınıf mevcudu, sınıf düzeyi ve yerleşim yeri değişkenlerine göre farklılaşmaktadır.

Özdaş'ın (2013) "Ortaokullarda Değerler Eğitimi ve İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi" adlı doktora tezinde benzer bir sonuca varılmıştır. Kıdem değişkenine göre, "Bireyler Arası İlişkiler" ve "Zarar Verici Davranışlar" boyutunda istenmeyen öğrenci davranışlarla karşılaşma sıklığına ilişkin öğretmen görüşleri arasında 1-5 kıdem yılına sahip öğretmenler ile 11-15 kıdem yılına sahip öğretmenler arasında anlamlı farklılıklar vardır. Buna göre 11-15 yıl meslek deneyimi olan öğretmenler istenmeyen davranışlarla daha az karşılaştıklarını ifade etmişlerdir. Sonuç olarak değerlerin öğrencilere kazandırılması istenmeyen davranışların minimize olmasını sağlamıştır.

Mezuniyet değişkeni değerlendirildiğinde eğitim fakültesi mezunlarının diğer fakültelerden mezun olanlara göre istenmeyen davranış algısının yüksek olduğunu sonucuna varılmıştır. Bu sonucun ortaya çıkmasında eğitim fakültesi mezunlarının öğrenci davranışlarını eğitimci bir mantıkla daha titiz inceledikleri değerlendirilebilir. Öğrencilerin maddi düzeyleri bağlamında değerlendirmeler yapıldığında ekonomik durumu zayıf öğrencilerin iyi olanlara göre istenmeyen davranışları daha fazla sergilediği gözlenmiştir.

5.2. Öneriler

İmam hatip ortaokullarında öğretmen görüşlerine göre istenmeyen öğrenci davranışları ve bunlarla başa çıkmada kullandıkları yöntemlerin incelenmesi adlı araştırmadan yola çıkarak aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

5. 2. 1. Uygulayıcılara Yönelik Öneriler

1. Öğrencilere yapılan sözlü uyarıların niteliği artırılmalı, problem çözmeye yönelik olmalı.
2. Öğrencilere sınıf kuralları iyi öğretilmeli, sınıf kurallarının belirlenmesinde öğrenciler aktif olmalıdır.

3. Öğrencilerle ders dışında birebir görüşmeler yapılmalı, problemleri davranışlarının temelini inilerek aile ve öğrenciyle birlikte çözümler bulunmalıdır.
4. Öğretmenler, dersleri, öğrencinin sosyo-ekonomik kültürel düzeyine göre farklı yöntemlerle işlemeli, çeşitliliği arttırmalı, öğrenciyi, öğrenci gruplarını iyi tanımalı, öğrenci ve aileleriyle güçlü bir iletişim kurmalıdır.
5. Öğretmenler sınıf yönetim modelleri ve sınıf disiplini yaklaşımlarını bilmeli ve uygulamada pratikler yaparak kendini geliştirmelidir.
6. Öğretmenler, öğrencilerin yetişme tarzlarını ve günümüzdeki teknolojik koşulları dikkate alınmalıdır.
7. Öğretmenler okul idaresiyle istenmeyen davranışlar konusunda iletişimi güçlendirmeli, sorunlarını paylaşmalı ve ortak çözümler üretmelidir.
9. Rehberlik servisiyle iletişim güçlendirilmeli, veliler de çözüme dahil edilmelidir.

5. 2. 2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

1. Çalışmanın alanı genişletilerek iller bazında imam hatip ortaokullarında ve imam hatip liselerinde yapılabilir.
2. Bu araştırmada nicel araştırma yöntemi kullanılarak yapılmıştır. Nitel ve nicel araştırma yöntemleri kullanılarak yapılabilir.
3. İstenmeyen öğrenci davranışlarıyla başa çıkmada kullanılan yöntemler hakkında okul idarecileri, öğrenci ve velilerin görüşleri alınarak ilkökul, ortaokul ve liselerde yapılabilir.

5. 2. 3. Politikacılara Yönelik Öneriler

1. Öğretmenlerin öğrenci ve velilerin gözünde itibarını arttıracak kanuni düzenlemeler yapılmalı (öğretmenlik meslek kanunu), medyatik olaylar büyütülmemeli, çözümler arka planda daha iyi niyetle yapılmalı ve öğretmenin saygınlığı artırılmalıdır.
2. Okul yönetimlerinin ve öğretmenlerin yetkileri artırılmalı, öğrenciyi disipline edecek yasal düzenlemeler yapılmalıdır.
3. Öğretim programları öğrencilerin seviye ve ilgisine göre oluşturulmalı, toplumsal sorunların bir parçası haline getirilmelidir.

KAYNAKÇA

- Arık, A. (2015). *Ortaokul Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminde Karşılaştıkları İstenmeyen Öğrenci Davranışları; Nedenleri Sonuçları ve Çözüm Önerileri (Şehitkâmil İlçesi Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Zirve Üniversitesi ve Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüleri
- Ada, Ş. (2002). Sınıf İçi Olası Sorunlara Karşı Alınabilecek Önlemler, Zeki Kaya (Editör). *Sınıf Yönetimi*. (10. baskı), Ankara. Pegem Yayıncılık, s. 173-213.
- Aslan, H. (2011). Sınıf Yönetiminin Temel Kavramları. R. Sarpkaya (Ed.), *Sınıf yönetimi* (s. 5-20). Ankara: İhtiyaç Yayıncılık.
- Ataman, A. (2003). Sınıfta İletişimde Karşılaşılan Davranış Problemleri. *Gazi Üniversitesi Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1 (3), 251-263.
- Ataman, A. (2003). Sınıf İçinde Karşılaşılan Davranış Problemleri ve Bunlara Karşı Geliştirilen Önlemler. (Ed. L. Küçükahmet.) *Sınıf Yönetimi*. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Atıcı, M. (2001). Yüksek ve Düşük Yetkinlik Düzeyine Sahip Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi Stratejileri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, Sayı,28.
- AUSAID, (2009). First Edition funded by the Department of Education and the Education Capacity Building Program (AusAID) Behaviour Management Teacher
- Aydın, A. (2011). *Sınıf Yönetimi*. 15. bs. Ankara: Pegem Yay.
- Baloğlu, N. (2001). *Etkili Sınıf Yönetimi*. Ankara: Baran Ofset,
- Başar, H. (2008). “Eğitim ve Sınıf Yönetimi”. *Sınıf Yönetimi*. (Ed: Ağağlu, E.) Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Bayrakçı, M. (2011). Sınıfta zaman yönetimi, (Ed. R. Sarpkaya). *Sınıf Yönetimi*. Ankara: İhtiyaç Yayıncılık.
- Batu, S. ve Kırcaali İftar, G. (2011). *Kaynaştırma*. İstanbul: Kök Yayıncılık,
- Büyüköztürk, Ş. Kılıç Çakmak, E. vd. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Celep, C. (2004). *Sınıf Yönetimi ve Disiplini*. 3. baskı. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Cooper, P. ve Cefai, C. (2013) Under Standing and Supporting Students with Social, Emotional and Behavioural Difficulties A Practical Guide for Staff in Schools Published by the

European Centre for Educational Resilience and Socio-Emotional Health University of Malta, Malta.

- Çalık, T. (2009). Sınıf Yönetimi ile İlgili Temel Kavramlar. (Ed. L. Küçükahmet), *Sınıf Yönetimi*. Ankara: Pegem Akademi,
- Çelik, V. (2005). *Sınıf Yönetimi*. 3. bs. Ankara: Nobel Dağıtım.
- Çelik, V. (2006). Eğitimde Moral Liderlik. *Türk Eğitim Sisteminde Yeni Paradigma Arayışları Sempozyumu*. 4-5 Kasım 2006, Ankara: Pozitif Matbaacılık.
- Çetinkaya, Z. (2011). Türkçe öğretmen adaylarının iletişim becerilerine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(2): 567-576
[.https://dergipark.org.tr/en/pub/kefdergi/issue/49052/625770](https://dergipark.org.tr/en/pub/kefdergi/issue/49052/625770)
- Çubukçu, Z. ve Girmen, P. (2008). Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi Becerilerine İlişkin Görüşleri. *Bilig(Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi)*. 2008; (44): 123-142.
- Danaoğlu, G. (2009). *Sınıf ve Branş Öğretmenlerinin İlköğretim 5. Sınıflarda Karşılaştıkları İstenmeyen Davranışlar ve Bu Davranışlarla Baş Etme Stratejileri*. Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı.
- Köse, M. ve Demir, E. (2016). Öğretmenlerin Rol Modelliği Hakkında Öğretmen Görüşleri. *Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi*. (53): 38-57.
- Demirtaş, H. (2012). Sınıf Yönetiminin Temelleri. Kıran, H. (Ed.). *Etkili sınıf yönetimi*. Ankara: Anı Yayıncılık
- Demirel, Ö. (2004). *Öğretimde Planlama ve Değerlendirme Öğretme Sanatı*. 7. bs. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Doğar, A. (2013). İlköğretim İkinci Kademe (6, 7 ve 8. Sınıflar) Beden Eğitimi Derslerinde Öğrencilerde Görülen İstenmeyen Davranışlar ve Öğretmenlerin Yaklaşımlarının Değerlendirilmesi. Doktora tezi. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Erden, M. *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. İstanbul: Epsilon Yayınları, 2005.
- Erdoğan, İ. (2019). *Sınıf Yönetimi*. 20. bs. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Eren, A. (2001). Eğitim Sürecinde Öğrenci. *Bilim ve Teknik Dergisi*, 10, 0-84.
- Ergin, M. (2015). *Beden Eğitimi Öğretmenlerinin İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına Karşı Kullandıkları Stratejiler (Kırıkkale İl Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Türkiye Cumhuriyeti Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü

- Eripek, S. (2008). *Okulöncesi Eğitim Ortamlarında Davranış ve Öğrenme Sorunlarına Yol Açan Etmenleri Belirleme, Davranış ve Öğrenme Sorunu Olan Çocukların Eğitimi* (Ed. Tekin İftar, E.). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Erol, Z. (2006). *Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Uygulamalarına İlişkin Görüşleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- European Commission/EACEA/Eurydice, 2013. Physical Education and Sport at School in Europe Eurydice Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- Garner, P. (2004). Challenging Behaviour in the Classroom Learning to Cope, 88-103.
- Gürkan, T. (2001). Öğretmenin Nitelikleri ve Görevleri. *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. (Ed. E. Sözer). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, s. 27-38.
- Güzel, H. (2014). *Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenlerinin Disiplini Bozan Öğrenci Davranışlarına Karşı Tutumları*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Hakan, A. (1991). *Eğitim Programı ve Öğretim Yöntemleri*. Eskişehir Anadolu Üniversitesi AÖF Yayınları,
- Hardin, C.J. (2004). Effective classroom management: Models and strategies for today's classrooms. Upper Saddle River, N.J.: Pearson/Merrill/Prentice Hall
- Hoşgörür, V. (2005). İletişim. (Ed. Z. Kaya). *Sınıf Yönetimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Hummersknott Academy (2017). Behaviour Management Procedure (Students)
- İlgar, L. *Eğitim Yönetimi Okul Yönetimi Sınıf Yönetimi*. 3. Baskı. İstanbul: Beta Basım, 2005
- Kabaklı Çimen, L. (2019). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Rol Model Tercihleri. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8 (1) , 88-110 . DOI: 10.33206/mjss.458872.
- Kapucuoğlu, T. A. (2008). *Sınıf Öğretmenlerinin Sınıfta Karşılaştıkları İstenmeyen Öğrenci Davranışları ve Bu Davranışlara Karşı Kullandıkları Baş Etme Yöntemleri*. Yüksek Lisans Tezi. Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Kaya, Z. (2011). Olumlu Öğrenme Ortamı Oluşturma. *Sınıf Yönetimi*. 12. bs. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

- Kaya, N. ve Ataman, A. (2017). Üstün Yetenekli Öğrencilerin İstenmeyen Davranışlarına Yönelik Öğretmenlerin Eğitim İhtiyaçlarının Belirlenmesi. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi , 37 (3) , 835-853 . DOI: 10.17152/gefad.332459
- Keskin, Mehmet A. (2002). *Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştıkları İstenmeyen Öğrenci Davranışları ve Baş Etme Yolları* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Keskinoglu, M. Ş. (2006). *Yüzünden Okumak*, İstanbul: Akademi Yayınları.
- Kılıçoğlu, C. (2015). *Sınıf İçerisinde İstenmeyen Davranışlara Karşı Öğretmenlerin Baş Edebilme Yöntem ve Teknikleri*. Yüksek Lisans Tezi. Toros Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- Korkmaz, İ. (2002). İstenmeyen Davranışların Önlenmesi. Zeki Kaya (Editör). *Sınıf Yönetimi*. (10. baskı), Ankara. Pegem Yayıncılık, s. 175-193.
- Kutlu, E. (2006). *Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Sınıf Yönetiminde Davranış Düzenleme Sürecinin Değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- Küçükahmet, L. (1999). İdeal Bir Öğretmen Nasıl Davranır? (Ed. L. Küçükahmet), *Öğretmenlik Mesleğine Giriş* İstanbul: Alkım Yayınevi, s. 15-20.
- Larrivee, B. (1985). *Effective teaching for successful mainstreaming*. Longman Publishing Group.
- MEB, (2005). *Öğretmen yeterlikleri*. Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü, Millî Eğitim Basımevi, Ankara.
- MEB. (2006). *Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri*.16.12.2015 tarihinde <http://oyegm.meb.gov.tr/yet/> adresinden alınmıştır. Ankara.
- MEB. (1973). Milli Eğitim Temel Kanunu. 16.12.2015 tarihinde <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/88.html> adresinden alınmıştır. Ankara.
- MEB. (2014). İlköğretim Kurumları Yönetmeliği. 6.07.2014 Resmî Gazete Sayısı: 29072
- Movalis, L. (2016). *Behaviour Support (High School) Procedure*
- Nazlı, K. (2015). *Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminde Karşılaştıkları Disiplin Sorunları, Nedenleri ve Öğretmenlerin Bu Sorunlarla Baş Etme Yöntemlerinin Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Zirve Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Nelsen, J. Lott, L. Glenn, S. (2003). *Sınıfta Pozitif Disiplin* (Çev: Miyasa Koyuncu) İstanbul: Hayat Yayıncılık.
- Öz, Y. (2015). *İlkokul Ortaokul ve Liselerde Matematik Derslerinde Karşılaşılan İstenmeyen Davranışlar ve Öğretmenlerin Bu Davranışlarla Baş Etme Stratejileri-Erzurum Merkez Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü.
- Özbebit, G. (2007). *İngilizce Öğretmenlerinin Karşılaştıkları İstenmeyen Öğrenci Davranışları, Kullandıkları Sınıf Yönetim teknikleri ve Kullanım Sıklıkları (Kayseri İli Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özdayı, N. (2004). Öğrenci ve Öğretmenlerin Gözüyle Sınıf Yönetimi Sorunlarına Genel Bir Bakış. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi*.
- Özdemir, S. Özcan, M. (2011). Bilgi Toplumunda Eğitim ve Öğretmenlik Mesleği. *Eğitim Sosyolojisi* (Ed. Boyacı, A.) Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını
- Özer, A. (2005). Etkin Öğrenmede Yeni Arayışlar: *İşbirliğine Dayalı Öğrenme ve Buluş Yoluyla Öğrenme* 35, 105-131
- Özdaş, F. (2013). Ortaokullarda Değerler Eğitimi ve İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi. Doktora Tezi. Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı.
- Özkılınç Nezihoğlu, G. ve Sabancı A. (2010). İlköğretim Okul Yöneticilerinin Görüşlerine Göre Öğrencilerin İstenmeyen Davranışları ve Bu Davranışlarla Başa Çıkma Yöntemleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 28 (Temmuz 2010/II), sy. 41-53
- Öztürk, B. (2009). *Sınıfta istenmeyen davranışların önlenmesi ve giderilmesi*. Karip E. (Ed.). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Sakallıoğlu, A. (2014). *Ortaokullarda Görev Yapan Branş Öğretmenlerinin Sınıf İçerisinde Karşılaştıkları İstenmeyen Davranışlar ve Bunları Yönetmede Kullandıkları Stratejiler*. Yüksek Lisans Tezi. Okan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul
- Sarıtaş, M. (2005). Sınıf Yönetimi ve Disiplinle İlgili Kurallar Geliştirme. Leyla Küçükahmet (Ed.), *Sınıf yönetiminde yeni yaklaşımlar* (s. 43-84). 4. baskı. Ankara: Nobel.

- Sarı, H. (2005). Etkili Bir Öğretim İçin Bir Öğretmenin Planlaması Gereken Stratejiler. *Öğretmenin Dünyası*. (ed. Sünbül Murat Ali). Ankara: Mikro Yayıncılık Odunpazarı Belediyesi Yayınları 10.
- Selvi, K. *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*. Ankara: Anı Yayıncılık, 2008.
- Sirkeci, B. (2010). *Özel ve Devlet İlköğretim Okulları Birinci Kademesindeki Öğretmenlerin, Sınıf Yönetiminde Karşılaştıkları Disiplin Sorunları ve Yaklaşım Biçimleri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elâzığ.
- Sivri Gülünay, D. (2012). *İlköğretim öğretmenlerinin sınıf yönetimi eğilimlerinin belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sözer, E. (2001). Öğretimde Strateji, Yöntem ve Teknikler. *Öğretimde Planlama ve Değerlendirme*. (Ed. M. Gültekin). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, sy. 95-122.
- Sünbül, A.M. (2003). Bir Meslek Olarak Öğretmenlik. *Öğretmenlik Mesleğine Giriş Kitabı*. (Ed. Ö, Demirel ve Z. Kaya), Ankara: Pegem Yayınları,
- Şahin, O. (2005). *İlköğretim Okulları 1. Kademe 5. Sınıf Öğrencilerinin Gösterdikleri İstenmeyen Davranışların Görülme Derecesi ve Bu Davranışlara İlişkin Öğretmenlerin Kullandıkları Çözüm Stratejileri*. Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sınıf Öğretmenliği.
- Şenkulak, S. (2010). *Ortaöğretim Kurumlarında Çalışan İngilizce Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminde Karşılaştıkları İstenmeyen Öğrenci Davranışları ve Bu Davranışların Yarattığı Sorunları Çözme Becerileri (Kayseri İli Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü.
- Şimşek, Y. (2008). Sınıf ve Grup Lideri Olarak Öğretmen. *Sınıf Yönetimi* (Ed: Ağaoğlu, E.). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını
- Tanhan, F., Şentürk, E. (2011). Sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik öğretmen tutumları ölçeğinin geliştirilmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4 (35), 44-53.
- Taş, A. (2005). Sınıf Yönetimini Etkileyen Etmenler. *Etkili Sınıf Yönetimi*. (Editör: Hüseyin Kıran). Ankara: Anı Yayıncılık

- Terzi, A., R. (2002). "Sınıf Yönetimi Açısından Etkili Öğretmen Davranışları". Ankara: Milli Eğitim. 162-169.
- Terzi, Ç. (2001). *Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi Anlayışlarına İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir
- Teymuroğlu, B. (2011). *Sosyal Bilgiler Derslerinde Öğretmenlerin Sınıf İçinde Gözlemledikleri İstenmeyen Öğrenci Davranışları ve Bu Davranışlarla Baş Etmede Kullanılabilecek Yöntemlere İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,
- Toprakçı, E. (2008). *Sınıfa Dayalı Yönetim*. Ankara: Pegem Akademi.
- Tutkun, Ö. F. (2005). Çocuğun Okul Dışı Zamanını Değerlendirmesinde Anne-Baba ve Okulun Sorumlulukları. *Öğretmenin Dünyası*. Odunpazarı Belediyesi Yayınları-10 Eğitim Dizisi – 3,
- Turan. A. (2019). *Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminde Karşılaştıkları İstenmeyen Davranışlar ve Bu Davranışlara Karşı Kullandıkları Stratejiler (Mersin İli Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Türkmen, Ş. (2011). *Okullarda Yönetim Etkinlikleri*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Uç, H. (2013). *İlkokul Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Becerileri ile Örgüt Kültürü Arasındaki İlişki* (Maltepe İlçesi Örneği). Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,
- UCLA, (2015) Conductand Behavior Problems: Intervention and Resourcesfor School Aged Youth, The Center is co-directed by Howard Adelman and Linda Taylor and operates under the auspice of the School Mental Health Project, Dept. of Psychology,
- Uysal, A. (2008). "Uygun Olmayan Davranışları Azaltma/ Ortadan Kaldırma" Davranış ve Öğrenme Sorunu Olan Çocukların Eğitimi (Ed. Tekin İftar, E.). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını
- Vural, S. (2008). Uygun Davranışlar Kazandırma/Artırma. *Davranış ve Öğrenme Sorunu Olan Çocukların Eğitimi* (Ed. Tekin İftar, E.). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını
- Yaşar, Ş. (2008). *Eğitim Bilimine Giriş* (Ed. Gültekin, M.). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını

- Yaşar, Ş., Sözer, E. ve Gültekin, M. (2000). “İlköğretimde Öğrenme-Öğretme Süreci ve Öğretmenin Rolü”, *VIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiri Kitabı*. Karadeniz Teknik Üniversitesi Basımevi, Trabzon
- Yılmaz, N. (2008). Dersin Akışını Bozan İstenmeyen Davranışları Yönetme Stratejilerinin İncelenmesi. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*. (10)-1.
- Yiğit, B. (2004). Sınıfta Disiplin ve Öğrenci Davranışının Yönetimi. Turan, Ş. ve Şişman, M. (Ed.). *Sınıf Yönetimi*. Ankara: Pegem A Yayınları.

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve Soyadı: Halil PARLAK

Adres: Adil mahallesi, Hamidiye caddesi, no 82/B Selçuklu evleri D. 41 Sultanbeyli
İstanbul

İletişim bilgileri: hparlak_34@hotmail.com

A. EĞİTİM

Yüksek Lisans: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi ve Marmara Üniversitesi Ortak Programı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı Eğitim Yönetim ve Denetimi Bölümü, 2020, İstanbul

Lisans: 19 Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği 2002.
Samsun

B. MESLEKİ DENEYİM

2002 yılında ilk atamayla İstanbul/Büyükçekmece Gürpınar 75.yıl Cumhuriyet İlköğretim Okuluna atandı. 2004 yılında Sultanbeyli Atatürk ilköğretim okuluna atanarak öğretmenlik yıllarının büyük bir kısmını bu okulda icra etti. 2004-2005 eğitim-öğretim yılında Kars-Digor Türkmeşen köyü ilköğretim okulunda yedek subay öğretmen olarak askerlik görevini yaptı. Müdür yardımcılığı ve vekâleten müdürlük görevlerinde bulundu. Halen Sultanbeyli Şehit Vahit Kaşçıoğlu İmam Hatip Ortaokulunda öğretmen olarak mesleğini sürdürmektedir.

T. C. İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ ANABİLİM DALI

Ek.1: Öğretmen Anket Formu

Sayın Meslektaşım;

Size verilen bu anket imam hatip ortaokullarında çalışan öğretmenlerin sınıfta karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarını belirlemek ve öğretmenlerin istenmeyen bir davranışa karşı en çok hangi yöntemleri kullandıklarını belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Sorulara içten ve doğru bir şekilde cevap vermeniz; verilerin bilimsel amaçlarla kullanılacağından dolayı önem taşımaktadır. **Kimlik belirtmenize gerek yoktur.** İlginize şimdiden teşekkür ederim.

Halil PARLAK

Yüksek Lisans Öğrencisi

BÖLÜM 1

1. Cinsiyetiniz;

Bayan Erkek

2. Yaşınız;

25 yaş ve daha az 26-35 36-45 46-55

56 yaş ve üzeri

3. Öğretmenlikte kıdeminiz;

0-5 yıl 6-10 yıl 11-15 yıl 16-20 yıl 21 yıl ve üzeri

4. En son mezun olduğunuz okul;

Öğretmen Okulu Eğitim Fakültesi Eğitim Yük. Okulu
 Eğitim Enstitüsü Açık Öğretim Diğer.....

5. Sınıfınızdaki öğrenci sayınız;

10-20 21-30 31-40 41-50 51 ve üzeri

6. Kaçınıcı sınıfın dersine girmektesiniz?

5.sınıf 6.sınıf 7.sınıf 8.sınıf

7. Genel olarak sınıfınızdaki öğrencilerin ortalama sosyo-ekonomik düzeyi;

Düşük Yüksek

8. Sınıfta karşılaştığınız istenmeyen öğrenci davranışlarında cinsiyet faktörünün etkili olduğunu düşünüyor musunuz?

Evet Hayır

9- 8. soruya yanıtınız evet ise istenmeyen davranışları hangi öğrenciler daha sık gerçekleştiriyor?

Kız Erkek

BÖLÜM 2

	İstenmeyen Davranışlarla Karşılaşma Sıklığınız				
	Hiçbir zaman(1)	Nadiren(2)	Bazen (3)	Sık sık (4)	Her Zaman (5)
İSTENMEYEN ÖĞRENCİ DAVRANIŞLARI					
1. Sınıfa gürültüyle girmek çıkmak, diğer öğrencileri itelemek,					
2. Arkadaşlarına fiziki ya da diğer biçimlerde zorbalık yapma (bağırma, üzerine yürüme, hükmetme, saldırma vb.)					
3.Makul eleştirilere düşmanca tepki göstermek,					
4.Arkadaşlarına asılsız ithamlarda bulunmak,					
5.Arkadaşlarına lakap takmak,					
6.Sınıfa (veya derse) geç gelmek, erken çıkmak veya izinsiz ayrılmak					
7.Kopya çekmek veya çektirmek,					
8.Ders için gerekli materyalleri getirmemek,					
9.Sınıfta söz almadan konuşmak,					
10.Kaba veya küfürlü dil kullanmak (kırıcı, argo konuşmak, kaba ve müstehcen veya küstah ve münasebetsiz dil kullanmak)					
11. Nedensiz devamsızlık yapmak,					
12.Sınıfta sürekli dolaşmak, bir yerde uzun süreli oturamamak,					
13.Temizlik ve görgü kurallarına uymamak,					
14.Başarısızlığından dolayı başkalarını suçlamak,					
15.Dersi dinlememek(dalıp gitmek, derste uyumak, ders dışı şeylerle ilgilenmek vb.)					
16.İlgisiz davranışlarda bulunarak komiklik yapmaya çalışmak,					
17.Diğer öğrencileri kızdırmak ve onlara sataşmak,					
18.Diğer öğrencileri ve öğretmenleri sözlü olarak taciz ve fiziksel olarak tehdit etmek,					
19.Yalan söylemek,					
20.Öğrencilerin dikkatini dağıtıcı ses ve gürültü yapmak (ıslık çalmak, sürekli Konuşmak nesnelere vurarak gürültü çıkarmak)					
21.Sınıf içinde koşmak, sıraların ve masaların üstüne çıkmak,					
22.Verilen görevleri yapmamak(ödev, sınıf içi görevler vb.)					
23.Arkadaşlarının eşyalarını izin almadan kullanmak,					
24.Arkadaşlarıyla ders sırasında mesajlaşmak (kâğıda not yazıp göndermek)					

25. Derste oturup hiçbir şey yapmamak, konuyu ya da sorunun cevabını bilmesine rağmen derse katılmamak,					
26. Sürekli arkadaşlarını şikâyet etmek,					
27. Sürekli tuvalet izni istemek,					
28. Kendi eşyalarına zarar vermek uygun kullanmamak,					
29. Ev ödevlerini yapmamak,					
30. Hırsızlık yapmak,					
31. Arkadaşlarının, sınıfın, öğretmenin eşyalarına zarar vermek,					
32. Sınıfını ve çevresini temiz kullanmamak (yerlere çöp atma duvarları kirletme, sıraları çizme vb..)					
33. Başka(Lütfen yazınız):					

BÖLÜM 3

		İstenmeyen davranışa karşı en çok gösterdiğiniz yaklaşımın başındaki numaralardan en az üç tanesini parantez içine yazınız. (Aynı yaklaşımı birden çok yerde kullanabilirsiniz.)
1. Sınıfa gürültüyle girmek çıkmak, diğer öğrencileri itelemek,	() () ()	1.Görmezden gelme
2. Arkadaşlarına fiziki ya da diğer biçimlerde zorbalık etme (bağırma, üzerine yürüme, hükmetme, saldırma vb.)	() () ()	2.Göz teması ile uyarma
3. Makul eleştirilere düşmanca tepki göstermek,	() () ()	3.Sözle uyarma
4. Arkadaşlarına asılsız ithamlarda bulunmak,	() () ()	4.Azarlama
5. Arkadaşlarına lakap takmak,	() () ()	5.Soru sorma
6. Sınıfa (veya derse) geç gelmek, erken çıkmak veya izinsiz ayrılmak	() () ()	6.Dersin işlenişinde değişiklikler yapma
7. Kopya çekmek veya çektirmek,	() () ()	7. Sorumluluk verme
8. Ders için gerekli materyalleri getirmemek,	() () ()	8.Öğrenciyle ders içinde konuşma
9. Sınıfta söz almadan konuşmak,	() () ()	9.Öğrenciyle ders dışında konuşma
10.Kaba veya küfürlü dil kullanmak (kırıcı, argo konuşmak, kaba ve müstehcen veya küstah ve münasebetsiz dil kullanmak)	() () ()	10.Yerini değiştirme
11.Nedensiz devamsızlık yapmak,	() () ()	11.Sınıf kurallarını hatırlatma
12.Sınıfta sürekli dolaşmak, bir yerde uzun süreli oturamamak,	() () ()	12.Sınıftan dışarı atma
13.Temizlik ve görgü kuralına uymamak,	() () ()	13.Kötü not vererek cezalandırma
14. Başarısızlığından dolayı başkalarını suçlamak,	() () ()	14.Okul yönetimi ile görüşme
15. Dersi dinlememek (dalıp gitmek, derste uyumak, ders dışı şeylerle ilgilenmek vb.)	() () ()	15.Ailesi ile görüşme
16. İlgisiz davranışlarda bulunarak komiklik yapmaya çalışmak,	() () ()	16.Rehberlik servisi ile görüşme
17. Diğer öğrencileri kızdırmak ve onlara sataşmak,	() () ()	17.İstemediği görevi verme
18. Diğer öğrencileri ve öğretmenleri sözlü olarak taciz ve fiziksel olarak tehdit etmek	() () ()	18.İstediği şeylerden mahrum bırakma
19. Yalan söylemek,	() () ()	19.Özür diletirme
20. Öğrencilerin dikkatini dağıtıcı ses ve gürültü yapmak (ıslık çalmak, sürekli konuşmak, nesnelere vurarak gürültü çıkarmak)	() () ()	20.Hafifçe dokunma
21. Sınıf içinde koşmak, sıraların ve masaların üstüne çıkmak,	() () ()	21.Tenefüse çıkarmama
		22.Tüm sınıfta cezalandırma
		23. Fiziksel ceza verme(Sınıfa dönük ayakta ya da tek ayak üzerinde bekletme, kulağını çekme, eline cetvelle vurma vb.)

22. Verilen görevleri yapmamak(ödev, sınıf içi görevler vb.)	() () ()
23. Arkadaşlarının eşyalarını izin almadan kullanmak,	() () ()
24. Arkadaşlarıyla ders sırasında mesajlaşmak(kâğıda not yazıp göndermek)	() () ()
25. Derste oturup hiçbir şey yapmamak, konuyu ya da sorunun cevabını bilmesine rağmen derse katılmamak,	() () ()
26. Sürekli arkadaşlarını şikâyet etmek,	() () ()
27. Sürekli tuvalet izni istemek,	() () ()
28. Kendi eşyalarına zarar vermek, uygun kullanmamak,	() () ()
29. Ev ödevlerini yapmamak,	() () ()
30. Hırsızlık yapmak,	() () ()
31. Arkadaşlarının, sınıfın, öğretmenin eşyalarına zarar vermek,	() () ()
32. Sınıfını ve çevresini temiz kullanmamak (yerlere çöp atma, duvarları kirletme, sıraları	() () ()
33. Başka(Lütfen yazınız):	() () ()

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411-44-E.19829279
Konu : Anket ve Araştırma İzni

19.10.2018

Sayın: Halil PARLAK

İlgi: a) 10.09.2018 tarihli ve 15890774 Gelen Evrak No'lu dilekçeniz.
b) Valilik Makamının 18.10.2018 tarih ve 19704166 sayılı olurı.

"İstenmeyen Öğrenci Davranışları ve Bunlarla Başa Çıkma Kullanılan Yöntemler" konulu araştırma çalışmanız hakkındaki ilgi (a) dilekçe ve ekleri ilgi (b) valilik onayı ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve söz konusu talebiniz; bilimsel amaç dışında kullanmaması, **uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının kurumlarımıza araştırmacı tarafından ulaştırılarak uygulanması**, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılması koşuluyla, gerekli duyurunun araştırmacı tarafından yapılması, okul idarecilerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Valilik Onayı doğrultusunda uygulanması ve işlem bittikten sonra 2 (iki) hafta içinde sonuçtan Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Bölümüne rapor halinde bilgi verilmesini rica ederim.

Timur TUĞRAL
Müdür a.
Şube Müdürü

EK:

- 1- Valilik Onayı
- 2- Ölçekler

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411-20-E.19704166
Konu :Anket ve Araştırma İzin Talebi

18/10/2018

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi: a) 10.09.2018 tarihli ve 15890774 Gelen Evrak No'lu dilekçe.
b) MEB. Yen. ve Eğ. Tk. Gn. Md. 22.08.2017 tarih ve 12607291/ 2017/25 No'lu Gen.
c) Milli Eğitim Müdürlüğü Araştırma ve Anket Komisyonunun 16.10.2018 tarihli tutanağı.

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Halil PARLAK'ın "**İstenmeyen Öğrenci Davranışları ve Bunlarla Başa Çıkmada Kullanılan Yöntemler**" konulu tezi kapsamında, ilimiz Sultanbeyli, Sancaktepe, ve Pendik ilçelerinde bulunan İmam Hatip Ortaokullarında; anket uygulama istemi hakkındaki ilgi (a) dilekçe ve ekleri Müdürlüğümüzce incelenmiştir.

Araştırmacının söz konusu talebi; bilimsel amaç dışında kullanılmaması, **uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının kurumlarınıza araştırmacı tarafından ulaştırılarak uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılması koşuluyla, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Bakanlık emri esasları dâhilinde uygulanması, sonuçtan Müdürlüğümüze rapor halinde (CD formatında) bilgi verilmesi kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.**

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Levent YAZICI
İl Millî Eğitim Müdürü

- Ek:
1- Genelge.
2- Komisyon Tutanağı.

OLUR
18/10/2018

Ahmet Hamdi USTA
Vali a.
Vali Yardımcısı

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411-20-E.19704166
Konu :Anket ve Araştırma İzin Talebi

18/10/2018

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi: a) 10.09.2018 tarihli ve 15890774 Gelen Evrak No'lu dilekçe.
b) MEB. Yen. ve Eğ. Tk. Gn. Md. 22.08.2017 tarih ve 12607291/ 2017/25 No'lu Gen.
c) Millî Eğitim Müdürlüğü Araştırma ve Anket Komisyonunun 16.10.2018 tarihli tutanağı.

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Halil PARLAK'ın "**İstenmeyen Öğrenci Davranışları ve Bunlarla Başa Çıkma Kullanılan Yöntemler**" konulu tezi kapsamında, ilimiz Sultanbeyli, Sancaktepe, ve Pendik ilçelerinde bulunan İmam Hatip Ortaokullarında; anket uygulama istemi hakkındaki ilgi (a) dilekçe ve ekleri Müdürlüğümüzce incelenmiştir.

Araştırmacının söz konusu talebi; bilimsel amaç dışında kullanılmaması, **uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının kurumlarımıza araştırmacı tarafından ulaştırılarak uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılması** koşuluyla, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Bakanlık emri esasları dâhilinde uygulanması, sonuçtan Müdürlüğümüze rapor halinde (CD formatında) bilgi verilmesi kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Levent YAZICI
İl Millî Eğitim Müdürü

- Ek:
1- Genelge.
2- Komisyon Tutanağı.

OLUR
18/10/2018

Ahmet Hamdi USTA
Vali a.
Vali Yardımcısı